

Titel: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22

Citation: "Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22*, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_022-root.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 22

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til Danmark og Norge paa den 17de Januarii, Deres Frelsnings-Dag af

J*** B***.

Kjøbenhavn, 1774.

Trykt og tilkiøbs hos August Friderich Stein, boende i Skidenstrædet i No. 171.

2
3

At ophøie det store Jertegn, som Jehovah skabte hiin 17de Januarii udi Danmark og Norge, og at føre dig, mit kiere Fødeland, til Gemyt denne Frelsnings velsignede og veldædige Følger, og endelig at opmuntre dig til at hædre, takke og prise Kongernes Konge og Gudernes Gud, der har gjort saa store Ting, og ligeledes at velsigne og takke de udvalgte Redskaber, som den Almægtige brugte paa Rednings-Dagen, at sønderbryde Lænkerne, hvormed du var bundet, det høistærede og kiere Landsmænd, det siger jeg ere de eeneste og sanddrue Aarsager, hvorfor jeg tager Pennen i Haanden.

4

O maatte det dog lykkes mig, at tale hæderlig og værdig, fyrig og ædelt, anstændigt og taknemmeligt nok om de underfulde Gierninger, som Jehovahs Arm eene skabte paa Frelsnings-Dagen, hiin 17de Januarii! — Men ak! med Bedrøvelse og med megen Ydmyghed tilstaaer jeg for den heele Verden, at jeg ikke har de Siels Kræfter, tilbørlige at tale om en saa højtidelig Gienstand. — En saa svag Aand som min, og som ydermeere boer i et meget skrøbeligt Leerkar, i et Leerkar, der snart skal visne i Døden, den kan umueligen forkynde fuldkommen Herrens Gierninger. En Forstand, som min, der er saa meget indskrænket, den har hverken Dygtighed eller Færdighed, at meddeele andre sine Tanker. En Tunge, som min, der intet mindre er end veltalende, og der skal blegne i Graven, den kan vist ikke værdig og i sit sande Lys fremvise de store Ting, der skeede hiin velsignede 17de Januar. — Men høistærede Landsmænd, min Kierlighed til min Gud og Herre, min Ærbødighed imod ham, min uindskrænkede Taknemmelighed imod en saa mageløs Velgiører, og dernæst, Kierligheden til mit Konge-Huus og til mit Fødeland, mine

5

Hensigtens Uskyldighed, min Forstands levende Kundskab, mit Hiertets Overbeviisning, min Samvittigheds Samtykke, mit Norske Blod, og kort sagt, mine mangfoldige vigtige Pligter jeg har at opfylde, og som jeg umueligen kan tie for, de alle befaler, ja de alle befaler mig med høi Røst, at jeg skal tale til dig, o Fødeland! de alle byder, at jeg skal udøse til dig nogle af min Forstands og Hiertets levende Overbeviisninger.

Jeg hører dagligen denne Befaling, ja meere endnu, jeg føler, jeg erkiender, at dens Iverksettelse er mig værd, at den er aldeles min Pligt, og nu er jeg lydige imod denne bydende Røst, nu lader jeg mig ikke længere strække af min store Uformuenhed, nu frygter jeg ikke for min gamle Alder, og mine daglig aftagende Siels og Legems Kræfter, og nu er jeg ei heller bange (at forjage denne Frygt, har sandelig kostet mig megen Kamp, da jeg veed, hvor stor Menneskenes Ubillighed er i slige Tilfælde) for de vrangne Domme, der maa skee i Dag eller og i Morgen fældes over dette lidet Skrift. — Det er dog, Gud skee Lov! en Sandhed, at jeg længe har staget Mig fra

6

Verden, og at jeg veed af ingen anden Lyksalighed at sige, end den, som min Gud og min Religion dagligen

ret overflødig forleener mig, og er følgelig levende overbeviist: at Verden med al dens Magt og Herlighed er vist ikke i Stand til at gjøre mig paa nogen Maade lykkelig, men ei heller ulykkelig. — Kiere Landsmænd! her er mit Liv og Levnet: Jeg lever i denne store Bye, i den ønskeligste og lyksaligste Eensomhed, og takker hver Dag

Gud paa mine Knæ for den rigelige, ja ret overflødige Udkomme, jeg annammede fra Barns Been af, og det ikke ved noget Menneske, men blot ved Herrens faderlige Haand, og ved hans forunderlige Forsyn. Jeg er, og det bedrøver mig saare meget, mit kiere Fædreneland til aldeles ingen Nytte; er destoværre! en unyttig og uduelig Borger i Staten, men glæder mig sandelig dog uendelig meget over dens Velgaaende; og er redebond at udgyde min sidste Blodsdraabe for den og for det Kongelige Huus, for hvis Lykke og Velsignelse jeg gjør uafsladelige Forbønner til Jehovah. — I det øvrige har jeg hartab med slet ingen Omgang, kiender meget faa, og kiendes af langt mindre endnu. Jeg bekymrer mig vist ikke

7

om andre, men blot om mig selv, og hvorledes jeg skal have Troen til vor Herre og Frelser Jesum Christum, paa det jeg formedelst den kan overvinde Verden og have Frimodighed paa den mig saa nær forestaaende Domme-Dag.

Saa dømmes nu, kiere Landsmænd, dømmes evindeligt, at jeg skriver for at erlange Skarn og Snavs; (i mine og i alle Christnes Øyne, er Verden med al dens Herlighed vist ikke andet end blot Skarn og Snavs,) dømmes kuns at jeg skriver, for at erlange Penge, Rigdom, Roes, Titler, Gaver, Gods, Æres-Tegn, Belønninger, og for desligeste i den hellige, i den alseende Guds, i mine og i alle Retskafnes Øine saa væmmelige Hensigtens Skyld. Dømmes kuns, fælder evindeligt vrang Domme over mig; tager mig min Uskyldighed, min Dyd, min Gudsfrygt og Religion; tager mig mine Klenodier, der ere mig uendelig dyrebarere end Livet; tager det altsammen, og dømmes vrang Domme over mig, det er mig dog en saare ringe Ting at dømmes af Verden, af Menneskene og af en menneskelig Dag. Saa længe min Gud og

8

min Samvittighed bebreider mig intet, saa nyder jeg under alle verdflige Domme den stolteste Rolighed og den sødste Fred. — Ja Herrens Maade være til evig Tid velsignet, at min Samvittighed, den aarvaagne Vægter, den skarpe Tilsynsmand, den paa alle mine Veie mig følgende Dommer, bebreider mig intet, men giver mig tvertimod med høi Røst det gode Vidnesbyrd, at jeg blot skriver og giver mine kiere Medborgere nogle saa af mine Fornemmelser tilkiende, for at udbrede Guds Ære iblant dem, for at opmuntre dem til Jubel, til Lov- og Takke-Psalmer, og endelig for at tilskynde dem, at opfylde de hellige Pligter, de skylder Gud og Menneskene; og saalænge jeg handler af disse Kilder, saa bliver det mig altid en saare ringe Ting at dømmes af Mennesker eller af en menneskelig Dag. — Saa dømmes da, jeg siger det endnu engang, og det med uudsigelige Bevægelser, dømmes kuns for Tiden, dømmes evindeligt; hiin Domme-Dag, hiin store Giengieldelses-Dag, hvor alt det som er skeet i Mørket, skal føres til Lyset; den, den skal dømmes, hvorfor jeg har skrevet disse faa Ord; den skal legge paa Vægtskaalen,

9

enhver af mine Tanker, Gierninger og Hensigter, den trøster jeg mig ved, den stoler jeg paa, den oppebier jeg med Længsel, den gaaer jeg med Frimodighed i Møde, den betragter jeg med Glæde, den ønsker jeg med Henrykkelse.

Mit kiere Fødeland, mit Norge! mit Danmark! Det er sandelig din Pligt at ihukomme hver Dag i Aaret, og det med Fornemmelser af den taknemmeligste Glæde, hvad Jehovahs vældige Arm for tvende Aar udrettede hos dig. Det er din store Skyldighed at frembringe Ham derfor til evig Tid iverfulde Lovsange. — Lad det nu og i disse hæderlige Dage, da den 17de Januarii kommer tilbage, være dig uendelig magtpaaliggende, at gaae Hannem med Lov og Tak i Mode, og at ofre Gaver, der ere Hannem tækkelige. — Og hvor angenemt, hvor henrykkende bør det ikke være for dig, at tænke paa din Frelsnings-Dag? ... Hvor billigt er det ikke, ideligen at takke Gud for Velgierningerne man annammede? og iblant Tusinde Ting jeg kunde føie til, vil jeg blot sige dette eeneste: hvor ligger det ikke i Menne-

10

stenes og Tingenes Natur, at man lader sin vældige Glæde frembryde, naar Natten er fremgangen, naar den overhængende Fare er forsvunden, naar den overskyllende Strøm er gaaet tilbage til sine Grændser, og naar det græsseligste Uveir har holdt op at rase? . . . O Land! Saa følg da Naturens og Pligternes Befaling! Dæmp og underkue den ikke, men lad den vældigen frembryde, lad den blive en mægtig, en uuds lukkelig Ild, en Ild, der daglige voxer der meddeeles trindt omkring, der aldrig siger: det er nok.

Og denne Taknemmelighedens Ild, som jeg æsker, og som jeg er saa meget berettiget at æske, at den maae antændes hos dig, o Tvilling-Rige, kan paa ingen Maade bedre antændes, end naar du sammenligner din nærværende med din forbigangne Tilstand; naar du betragter med Upartiskhed, med Kierlighed imod

Sandheden, med Skiønsomhed og med den af Skaberen givne Fornuft de velsignede Følger, som du har blot den 17de Ianuarii at takke; og endelig, naar du vel giver Agt, om du og har været taknemmelig imod Gud og imod det Kongelige Huus for de annammede Velgier-

11

ninger. — En alvorlig Overveielse af det første, og en skarp Randsagelse af det sidste, føiet med en uryggelig Beslutning, strax at afskaffe hos dig alle Vildfarelser, er den eeneste Maade paa hvilken den 17de Ianuarii kan i Tid og Evighed blive en velsignet Dag for dig, o Land!

Sammenligne nu de forrige Dage med de nærværende. — Staae stille og betænk, hvorledes det for to Aar siden, inden Herrens Frelse-Time kom, stod til ved Hove, i Byen, og udi heele Landet, og da har du sandelig paa den eene Side tusinde Bevæggrunde til at gyse, men og paa den anden Side titusinde Gange titusinde Anledninger til at velsigne Herrens Navn, at fortælle Dag og Nat hans Miskundhed, og idelig at opfyldes af Lov, Glæde og Taksigelse. — Glem dog ikke den Elendighed, den Forstyrrelse, den Uorden og den Nød, udi hvilken du var geraaden, da Struensee og hans heele forræderske Anhang havde faaet, den bestfinede Konge uafvidendes, en stor Indflydelse i din jordiske Velfærd. — Din Christian, din ustyldige Monark, Sig meget vel bevidst, at Han

12

var Undersåtternes Fader, at Han elskede dem som Sine Børn, og de Ham igien som deres Fader, troede Sig nu og at være omgivet af Sine Børn, og af Sine og Sit Folkes Venner; men see, de vare langt fra ikke Hans Børn, og mindre endnu Hans Venner; de vare glubende Ulve, klædte i Faareklæder; de vare Guds og Menneskens Fiender; de vare Troeløse og Ondskabs Tienere; de vare solgte til Hyklerie, til Falskhed, til Uteerlighed, til Horerie, til Vold og til alle muelige Laster.; ja deres Frekthed, deres Forvovenhed gik saa vidt, at de stampede mod Braadden, de fnysede imod Himlens og Jordens Herre, de spottede Jehovah, de spottede hans Salvende, og det dermed, at de gjorde tvertimod Guds og Kongens Befalinger. —

Din Allernaadigste Konge bød Sine Tienere: „Hold mig over Lov og Ret, fornærmer ingen af mine Børn, og for alting, ærer Religionen og vaager over gode Sæder" . . . Men ak! de foragtede Kongens Befaling, de holdte ikke ved Lov og Ret, de vaagede ikke over gode Sæder, de ærede ikke Religionen, men de jøge

13

Dyd, og Ret og Retfærdighed i Landflygtighed, og havde endnu den formastelige Dumdristighed at forebringe Monarken, at Religionen blev æret, Ret og Retfærdighed håndhævet, og al Uorden og Misbrug nu reent afskaffet. — Og nu troede Eenevolds-Herren, at Undersaatterne vare lykkelige. Nu glædede Faderen Sig over Sine Børns Velgaaende Og Christian, der setter Sin høieste Ære i Fædrenelandets Flor, fik aldrig Sit Folks Trængsel at vide.

Religionen, denne himmelske Veninde og Staternes sikkerste Grundstøtte, dette hellige Baand, der paa det allerhøitideligste sammenknytter Monarken med Undersaatterne, og Undersaatterne med Monarken, ogsaa den an saae de Ugudelige at være overflødig, de spottede samme, de gav den et og andet Saar, ja de holdt saagar Raad i deres skiulte Forsamlinger, hvorledes de kunde kuldkaste den hos dig, o Land! og gierne havde de kuldkastet den, hvis Orme og Madiker, der kryber i Støvet, havde Magt at kuldkaste den Almægtiges egen Gierning. — Guds Ord var ikke Rettensoren for deres Love, Tanker

14

og Gierninger, men Lysterne, Indfald, Egennytte, Hevn, Lidenskaberne, Phantasie, Fornøielse i Næstens Ulykke, Glæde i en almindelig Forstyrrelse, Grusomhed, Rebellion imod Gud og imod Kongen, og med eet Ord: det var blot deres Hierte, hvorefter de stemmede deres Gierninger og Befalinger. Og see, derfor saa maatte og, saa meget det loed sig gjøre, Guds Love staae tilside for Menneske-Bud. — De horede i Palladserne, i Haverne, og paa alle Stræder, og havde ret en forargelig og vederstyggelig Omgang med deres Næstes Koner; ja denne Ryggeløshed var en Væmmelse for hver Mands Øine, den udpressede Taarer, den truede med Ulykke, den gav tilkiende, at de vandrede efter deres Hierters Stivhed og efter Baalim, og at de ikke kiendte Herren. — De besøgte ikke Herrens Templer, men vanhelligede paa adskillige Maader Herrens Hviledag; de tilbade fremmede Guder, gjorde Røgelse for Forfængelighed, og stødte sig paa deres Veie, thi deres Veie vare ikke banede.

Mildhed, Ømhed, Kierlighed, Goddædighed og Retfærdighed vare latterlige Ting i

15

Struensees og hans Tilhængeres Øine, og at handle just tvertimod disse omtalte Pligter, der udmerke Mennesket frem for Dyret, var en sød Vellyst for dem og kildrede deres onskabsfulde Siele. — De dømte ikke troligen, de forlode sig paa Intet, fangede Møie, fødte Uret, og deres Gierninger vare uretfærdige

Gierninger, og der var fortrædeligt Arbeide i deres Hænder. De talte Forfængelighed, og raabte ikke paa Retfærdighed, men ligerviis som fordum de Ugudelige i Israels Tid taledede, saa taledede og disse Forrædere, (de rædsomme Anstalter og de skadelige Indretninger, de gjorde hos dig, o mit Fødeland! ere ulyksalige Beviser, at de med hine Forbrydere vare eensindede,) kommer, saa sagde de, „kommer, lader os udslette dem at de ere ikke et Folk, og at deres Navn ikke ydermeere ihukommes, hvo er den, der vil hindre os? . . . Holdt, lader os see om den Gud de forlade sig paa, vil komme og redde dem. Gud har glemte det, han har skiult sit Ansigt. Herren seer det ikke i Evighed, og Jacobs Gud forstaaer det ikke. Hvor er hans Tilkommelses Forjættelse? thi fra den Dag Fædrene ere hensovede,

16

forblive alle Ting saaledes, som de have været fra Skabelsens Begyndelse."

O Land ! betænk dog, hvor nær du var at falde. See, dit eget Blod, nemlig dine Børn og dem du ikke alleneste havde ynglet, omhyggeligen opklækket og opammet i dit eget Skiød, de vare blevne dine Fiender, men og de vare blevne dine Fiender, som du havde ophøiet, overøst med Velgierninger, og beklædt med Ære, Rigdom, Myndighed og Anseelse; — Ja dine egne Børn vare imod dig, de vare dine Forrædere, sammenkoblede sig, svor din Undergang, og bar Forræderie imod dig, rustede sig med megen Grumhed, spændte deres Buer, lagde dødelige Pile derpaa, hvæssede Sverdet, iførte sig Harnisket, fatte Hielmen paa Hovedet, sloge en fast Leir omkring sig, og nu brystede de sig, gik stolt frem, stolede paa deres Arm, og forlode sig paa Ryttere, Vogne og Heste, og vilde tage dig din Frihed, som du nu eier over 100 Aar; — Og for at opnaae dette forræderske Maal, hvor gyser jeg, imedens jeg har denne bedrøvelige Tanke, vanærede de din gamle, din reene Konge-Stamme; solgte Domstoele til

17

uretfærdige Dommere, og Embederne til egennyttige Tienere; besadte de vigtigste Embeder med Mænd, der ikke havde den ringeste Kundskab om Embedets Forretning; thi de spurgde ikke: frygte de Gud, elske de Kongen, er Fødelandet dem kiert, have de Samvittighed, besidde de Kundskab? men de randsagede, de spurgde: vil de blive vore Handtlangere, vil de være vore Creaturer, ere de eensindede med os, ere de redebonde at sige til alting: Ja! ere de beqvemme at gjøre en fælles Sag med os? o da ere de og dygtige til Embederne, og værdige at beklæde Domstoelene, og saa maae vi søge at ophøie dem, men derimod bagvaske, fornede og lyve hos Majestæten paa alle de Embedsmand, som Kierlighed til Kongen, Nidkierhed til Fødelandet, Kundskab, Religion, Erfaring og Fortienester udmerker og giver Anseelse. — De gudfrygtige og redelige Embedsmænd, som saalænge havde staaet ved Roeret, maatte da forlade dig, og Nød og Kummer og Forhaanelse blev deres Fortienesters Løn. — O hvor mange bragte ikke Græmmelse for Tiden i Graven, mange Familier fik et ulægeligt Saar, og alt blev opfyldt med Frygt og Skræk, thi der var ingen Sikkerhed

18

hos dig, og den som var i Dag i Øre og Anseelse, og havde en rigtig Udkomst, frygtede at være maaskee bragt i Morgen med Kone og Børn til Bettelstaven. — Alting truede dit Fald; Næringsveiene bleve tilstoppede; Handel og Vandel hældede til sin Undergang; haandsværksmanden havde intet Arbeide, og derfor forlode dine nærende Borgere dig i Hobe— Modet var tabt, og Fødelands-Kierlighed, dette mægtige Drive-Hjul til Menneskenes Gierninger, var reent jaget bort. —

Dog maae jeg ligeledes her bekendtgjøre, Sandheden skylder jeg dette Vidnesbyrd, at det var nemlig kuns nogle faa, nogle enkelte Personer, der gjorde en fælles Sag med Forræderne, thi de allerfleste bleve Danskfinede, hadede det Onde og hængede fast ved det Gode. Ja de allerfleste baade af høi og lav Stand, bleve retskafne og ønskede af gandske Hierte at redde dig, og havde gjerne derfor opofret Liv, Blod, Gods og alting. — Der vare mange, ja der vare ret mange, der vilde undervise dig, men ak!.. . ak, de alle maatte tie paa den samme Tid, thi det var en saare ond Tid.

19

Saa, kiere Tvilling-Rige, saa stod det til hos dig for tvende Aar, da Struensee og Brandt, og Forræderne med dem ophøiede, den faderligsindede Konge uafvidendes, deres Hoveder iblant dig, for at ydmyge og ødelegge dig. — Dine, af store Mestere viseligen bygde Grundstøtter, bævede derfor allerede, og havde den Almægtige ikke lagt Tømme og Bidsel paa dine Fiender, og sagt til dem, som til hine stolte Bølger: hidintil og ikke videre, da havde de visseligen kuld kastet dine Grundstøtter, og Følgerne deraf havde været, at du, mit elskelige Norge, og du, mit kiere Danmark, var bleven et Rov for Tveedragt, borgerlige Krige og de rædsomste Ulykker. — Men, tak være dig Jehovah! Du frelste Rigerne, du satte de Ugudelige paa slibrige Stæder, Du lod dem falde til at ødelegges, Du gjorde alle deres Anslag som Forvirringen til Babel, saa at om Morgenen Stedet ikke fandtes, hvor de om Aftenen havde brystet sig og fnysset imod Himmelen og Jorden. — Ja, Du Jacobs Mægtige! Du iførde dig med Nidkierhed som med en Kappe, Du førde dig udi Retfærdighed som udi et Pantser, Du rustede dig, Du kostede din vældige Arm op,

20

og der opgik en Røg af din næse, og en Ild af din Mund, somin fortæredede trindt omkring dine Fiender. Du opløftede din Røst, og see, Misdæderne, der ligesom Biergene vare ophøiede, skielvede, og Rebellerne, der syntes at staae saa fast som en Klippe, styrtede omkuld, og de Mægtige, der forlod sig paa deres Arm, sank ned til Jorden, og de forræderske Helte tabte Modet, og de troeløse Vældige bleve bange, og de Stærke paakom en Rædsel, og alle Husets Pillere rystede, ogsaa Huset faldt, og dets Fald var stort, kort sagt, de Ugudelige bleve paa den Dag i et Øieblik til en Ødeleggelse; de fik en Ende med Forskrækkelse; de vare ligesom Avner, der adspredes hid og did af Vinden, som Vox, der smeltes af Solens Heede, som Tvættersens Sæbe, og ret som en Drøm, naar een opvaagner, saa gjorde Du og, o Herre! da Du opvaagnede, at de Ugudeliges Billede blev pludseligen foragtet udi heele Landet.

Velsignet være den vældige Jehovah, der for tvende Aar siden paa den uforglemmelige 17de Januari, gjorde alle disse store Ting. Ophøiet være den store Herre Zebaoth,

21

der fældede dine Fiender og reddede dig fra Ødelæggelsen, o Land! — Lyksalig Tvilling-Rige! Hvor velsignede, hvor livsalige ere ikke de Følger, som du har blot den 17de Januarii at takke! At ihukomme tit og dagligen disse velsignede Følger, uafadeligen at siunge Jehovah iverfulde Lovsange, at velsigne Kongen og Kongens Huus, at tilgive af gandske Hierte dine Fiender, og at forbande al Bitterhed, Fiendskab og Had imod dem, der vare dine Forstyrrere, see det, det ere Pligter, hvis Opfyldelse paaligger alle og enhver. Ja jeg siger mere endnu, jeg paastaaer, hvem der ikke opfylder alle disse omtalte Pligter, han er ikke Dansk, han er ikke Norsk.

Lyksalig Tvilling-Rige! er jeg vel i Stand at beskrive din Lykke, nu siden Forstyrrerne bleve jagede fra Thronen, og fik deres velfortiente Løn. — Staae dog et lidet stille og overvei din Lyksalighed. — Du føler nu ret i sin fulde, ja i sin veldædige Omkreds hvor meget din Konge, din Fader, elsker dig. Du er overtudet, at Han er endnu ligesaa øm over din Lykke, som Han bestandigen har været. Du lever under Christians milde og

22

fredelige Scepter. — Adgangen til Ham er aabnet for alle og enhver. — Din Eenevolds-Herres, din Konges Villie tilkiendegives dig reent og uforfalsket det er med andre Ord: Kongens Villie som er, at Religionen skal æres, at der skal vaages over gode Sæder, at alle skal vederfares Ret, Byrderne lættes, Sikkerhed og Rolighed boe i Paulunerne, og at hver Mand skal handthæves i sit lovlige Kald og Handtering, denne vor Konges Villie bliver nu til Punkt og Prik opfyldt. — Religionen, o hvor stor er ikke den Lyksalighed! agtes og holdes i megen Ære. Den af Hans Majestæt nyeligen anordnede Takke- og Bede-Dag, der udi den forrige Maaned blev helligholdet, er et Beviis, at Religionen æres af Ham, og at Han vil, at alt Folket skal gjøre det samme. — Sabbaterne helliges og holdes i Anseelse, og alle Guds Befalinger gielder uendelig meere end Menneske-Bud. — Den tillukte Guds Tempel er paa det hæderligste aabnet igien, og hiin store Konges, hiin iblant dine Jordens Guder uforglemmelige Friderik den 4des Viise Indretning og priisværdige Stiftelse er sat i sin forrige Anseelse. — Der taales ingen Guds-Bespottelse, Forargelse og

23

deslige Vederstyggeligheder, det er: der taales ingen aabenbar Forræderie imod Gud, Kongen og Landet. — Dyd og Uskyldighed og Fortienester ophøies, belønnes, og settes i Ære.

Kierlighed til Fødelandet er det store Hiul, der sætter alting i Bevægelse; men dog adspørgeres først Retfærdighed og Mildhed, Menneskekierlighed og eengang forundte Friheder, saa at, Gud skee Tak! nyttige Indretninger og velgiørende Gierninger, og roesværdige Foretagender opreises aldeles ikke paa andre Dyders Ruin. — Embederne betroes til velfortjente Mænd og saadanne, som have Religion og tillige Kyndighed i Landets Love og Indretninger, og ingen, ja slet ikke en eeneste er i disse tvende Aar afsat fra sit Embede, eller og giort Brødløs, eller og fornærmet udi sit lovlig erhvervede Kald, uden de som haver giort sig skyldige udi et stort, ja et ret aabenbart Forræderie imod Gud, Kongen og Landet. Og hvor øm, hvor mild, hvor lemfældig har ikke vor Christian, vor Eenevolds-Herre, været imod disse Forrædere! Jeg behøver aldeles ikke at tale mere om disse

24

bekjendte Ting, men beraaber mig paa dit Vidnesbyrd, du skønssomme Medborger af disse lykkelige Riger. Tael, siig, om alle disse Ting ikke fortienner din og dine Børnebørns Tak, Glæde og Beundring.

Gaae videre, o Land, vær glad! thi de Fattige vanæres ikke; — de Gudfrygtige forhaanes ikke; — de Retfærdige undertrykkes ikke; — de Dansksindede hades ikke; — de Rige fornærmes ikke; — Patrioterne fordrives ei af Landet; — den Samvittighedsfulde Dommere jages ei fra Domstoelen; — Øvrigheden betages

ei sin retmæssige Myndighed; — Tieneren foragtes ikke; — Herremanden underkues ikke; — Enkers og Faderløses Gods ranes ikke; — Horerie agtes som en Skiendsel, faaer intet Kalds-Brev; — Ægteskabs Overtrædelse ansees som en forbandet Ting; — Skiemt, uteerlige Ord, tvetydige Talemaader, naragtig Snak, utugtige Gebærder, Gøglerier, og slige usømmelige Ting bliver hverken taalt ei heller hørt; — der boies ikke Knæ for Baalim, der ofres ikke til Astharoth; der bringes ingen Røgelse til Moloch, men deres Altere staaer ødelagte, ligesom den til Gudinden

25

Venus indviede Tempel; — det gaaer ikke til som paa Hedningernes Maade, thi der løbes ikke hid og did, og høres ikke under hvert grønt Træ; — Skiørlevnet taaes ikke, hverken under aaben Himmel og i Haverne, men ei heller i Palladserne og i Hunsene; — de unge Karle tør ikke sidde hos Veiene og luure paa Jomfruene, som en Araber i Ørken; — det yndigste og deiligste, men tillige svageste og vellystigste Kiøn, tør ikke omløbe som en Skiøge paa alle ophøiede Høie, og ikke bedrive Horerie paa alle Stræder.

O Land! opløft din Røst og fryd dig, thi Ret og Retfærdighed boer hos dig, Sandhed og Sikkerhed møder hinanden, Fred og Eendragtighed kysse hverandre; og enhver boer trygt under sit Figen-Træ, og nyder Sikkerhed og Beskiermelse — Jehovah gav dig tilkiende, og viiste dig haandgribeligen ved det, almægtige Jertegn, som Han skabte paa den 17de Januarii, at Han har Lyst til sin Salvede og at det er hans Hiertets Glæde at gjøre vel imod Ham. Han beskiemmede derfor og paa hans Vredes-Dag dem, som vare Kongens og dine Fiender; de smeltede bort for

26

hans Grumheds Ild, og de bleve bortdrevne, ligesom Skyerne bortdrives af Vindene, og siden den Dag har de ikke tordet nærme sig til Thronen. Christian har en fuldkommen Afskye for Forræderne, hvis Trædskhed og Ondskab Gud opdagede Ham. Landets Fiender ere Hans Fiender, og Han haver en Modbydelighed imod dem, der har været saafaa formastelige at bedrage Ham. — Men Jehovah har og i det afvigte Aar viist, at han har sin Lyst til dig, i det han adspredte fra dig og fra det velsignede Konge-Huus mangfoldige Farligheder, ja ret betydelige og store Ulykker. — See kuns, thi det er visseligen din Pligt, see kuns, hvor Herren standsede den Land og Riger ødeleggende Qvæg-Syge; . . . afværgede Oversvømmelser og Misvæxt; . . . gav Regn, Soelskin og ret frugtbare Tider; . . . skienkede en overmaade mild Vinter, en deilig Sommer, og velsignede Høsten; . . . aabenbarede trædske Anflage, gjorde Anslagene til intet, opdagede dem der havde Ondt i Sinde og beskiemmede Forræderne; . . . adspredte det græsselige Uveir, hvormed Krig og Krigs-Rygter formørkede den klare Horizont. Et haardføert, stridbart

27

og vældigt Folk rustede sig, samlede sin Magt, slog en Leir op, og væbnede sig med Hielm, med Sværd og Skiold. — Gruelige Udrustninger bleve derfor og giorte hos dig, og de maatte nødvendigen giøres, thi der skal og bør settes Magt imod Magt, Vold rmod Vold, Sværd imod Sværd, Blod imod Blod, Ild imod Ild, og nu fløi alt til Vaaben. Faderen og Sønnen, Unge og Gamle, og alt hvad Norsk og Dansk var, stod reede og vilde paa det første Vink forsvare Dig o Konge! og udgyde sin sidste Blodsdraabe for Dig og for Dit dyrebare Huus. . . . Men see, pludselige, da du intet mindre ventede, da hialp Jehovah, da fornyede han sin Pagt med dig, og lod dig beholde den velsignede Fred. . . . Han bød, og Faren blev bortdreven, Han taledede, og strax opklarede Horizonten, og Sverdene bleve til Hakker og Spydene til Segeler. Det haver Herren giort altsammen, men han haver giort meere endnu. . . . Han har og i det afvigte Aar givet Held og Lykke, at Hans Majestæts Anslag til Rigerne Sikkerhed har faaet god Fremgang og et lykkelig Udfald. Det anseelige Hertugdømme som var, og vilde altid

28

forblive, et Tvistens Æble, er nu ingen Tvistens Æble meere, thi det er paa den hæderligste Maade afstaaet, og uden Blods Udgydelse, uden Vold og uden Sviig lagt under Christians Scepter. . . . Hvilken Sikkerhed for Rigerne! Hvilket Gavn for det almindelige Beste! O hvor retmæssig eier Christian alle sine Lande! . . . Forgieves, i meere end i Hundrede Aar arbejdede Hans Forfædre igien at erlange dette Fyrstendømme, som havde alletider hørt de Danske Konger til, thi Gud havde besluttet, at denne saa lyksalige Tildragelse skulde udmærke Christian den Syvendes Regiering, og være dets store Prydelse. Den sildigste Efterslægt skal endnu takke Ham derfor, og saa længe Danmark staaer, saa længe siger jeg vil den og høste de lyksaligste Frugter deraf. — Erkiend herudi og i alle de andre Velsignelser, du dagligen annammer af Guds runde Haand, Hans forunderlige Forsyn, Betragt det Rigdoms Dyb baade paa Guds Viisdom og Kundskab, hvor urandsagelige Hans Domme ere, og Hans Veie usporlige. Thi af Ham, ved Ham og til

29

Ham ere alle Ting. Ham være da re, og Lov og Tak i al Evighed!

O Danmark! o Norge! Skiøn og dagligen paa den store Lyksalighed, du nyder under Christians Scepter. Og

beviis din Skiønsomhed derudi, at du opfylder imod Ham de dig anbefalede hellige Pligter. — „Ær din Christian, som din Gud paa Jorden! Frygt Ham som din Konge! Vær Ham underdanig som Guds Salvede! Elsk Ham som din Fader! Lyd Ham som din Herre! Og for alting gjør hellige Forbønner for Ham!“ Saa befaler Gud! og alt Folket siger hertil: Det skal skee.

Lyksalig Tvilling-Rige! er jeg vel i Stand at beskrive din Lykke, i det du eier en Dronning, en Juliana Maria, der er Herrens Benaadede, din Moder og store Veninde! Hun fryder sig med dig, og ligesom henrykt græder af Glæde, fordi din Konge er nu reddet, Rigerne frelste, din Forsmædelse borttagen, Dyden belønnet, Lasterne straffede, det ugudelige Væsen bortjaget, og

30

kort sagt, Hun fryder sig med dig, fordi der nu er Fred i Kirken, Fred i Landet, og Fred i Kongens Huus.— Juliana Maria glæder sig over din Velstand, o saa raab igien af Glæde, fordi Jehovah velsignede Hende, og har skienket dig Hende til din Pleie-Moder. — Udraab paa alle Veie, og paa alle Stier, at Hun fortæner at elskes, beundres og hædres. Opløft din Røst og glæd dig af alle Kræfter, at Forrædere og Ondskabs Tienere ikke meere undertrykke og bedrøve en saa elskværdig Dronning, og at Juliana Maria, den Benaadede iblandt Qvinderne, ikke meere som i de forrige Dage spiser Brød med Taarer, eller drikker Viin blandet med Malurt. — Tak Hende, og glem det aldrig, at Hun vovede saa meget og opofrede alt paa hiin 17de Januarii, blot for at frelse dig og din Konge. See hvor Hun denne Dag stadfæstede den af alle Redelige længe kiendte og erkjendte Sandhed, at Hun nemlig elsker dig, o Tvilling-Rige, med Æmhed, ja at Hun elsker dig som Sit Barn, og at din Velfærder uadskillelig fra Hendes. — Bestandigen, nu i 21 samfulde Aar, har Hun vandret hos dig paa Dydens

31

og Ærens Bane, og den Dag i Dag er bliver Hun ved at lade sit Lys skinne for dig. — Du seer, o hvilket guddommeligt Syn! hvor bør det ikke antænde din Glædes og Taknemmeligheds Ild! Du seer at din velsignede Dronning bliver uafadeligen ved, saavel i Løndom som og offentligen at tiene Gud, at besøge hans Templer, og at være et Mynster paa Uskyldighed, Sagtmodighed, og en uskrømtet Guds frygt og paa en sand Menneske-Kierlighed, og alle hos dig, som ikke vil være blinde med aabne Øine, maae nødvendigigen overbevises om alt dette, saafremt de giver Agt paa Hendes Gierninger.

I hiine sorrigfulde Tider saae aldrig de Tienerinder og de Tienere, der staaer dagligen for Julianes Ansigt, ej heller de, der havde den nærmere Adgang til Hende, at Hun fældede Taarer eller var forbittret over den personlige Forhaanelse, Trængsel og Uret, som Hun eller og Hendes eget Hierte, jeg vil sige Hendes Søn, maatte taale af det Struenseeske Partie, men de have vel seet, at Hun ikke kunde holde ud at tænke paa den Fare, hvorudi Kongen befandt sig, og at

32

Hendes ømme Hierte brast og svømmede i Taarer, naar Hun enten taledede eller tænkte paa den almindelige Jammer, og paa den overhængende Fare, der truede Kongen og heele Landet. — Du mit Fødeland har seet og du seer den Dag i Dag er, og aldrig kan du nok beundre det, at nemlig Hendes tvende Sønner Hun ikke fødte, ere Hende ligesaa kiere som den Hun fødte, og der lyksaliggjør Hende og os, og er Hendes udtrykte Billede. Hendes Siel, hvilket overtydende Beviis paa dens Ædelmodighed, tilfredsstilles ei uden ved Opfyldelsen af alle de Pligter, Hun skylder saavel de Første som den Sidste.

Juliana Maria, der er luttret igiennem Korsets og Gienvordighedens Ild, er nu, og har alletider været, en Velbehag for Gud og for Menneskene. — Hendes

Liv er en sand Velgierning for dig o Danmark! — For dit Gavn opofrer Hun sin Rolighed, Helsen og stille Fornøjelser. — Hun gjør din Tarv til sin, og Hun, der alletider saa længselfuld ønskede at lyksaliggjøre dig, bruger nu den Dag i Dag er alle de Midler og Lejligheder, som Alfader forlee-

33

ner Hende for at tilfredsstille Sin Siels Attraae. — Hun glemmer da ikke at gjøre vel, og at meddeele de jordiske Velsignelser, Hun annammede af Hendes Skabere og Overherre, men er endnu det som Hun bestandigen har været, nemlig: de Faderløses Moder, Enkernes Husvæelse, de Syges Læge, de Hungriges Vederqvægelse, de Bedrøvedes Trøst, de Undertryktes Tilflugt og de Forladtes Hielp. Og de allerfleeste af deslige christelige og goddædige Gierninger gjør Hun, i Følge af Overherrens Befaling, i Løndom, og det er blot ved en Hændelse at man faaer nogle enkelte at vide.— Hendes sødste Vellyst bestaaer derudi at tilbede Jehovah, tiene Kongen og Landet, og gjøre Mennesker lykkelige. — Aldrig har du seet o Land! og evindeligen skal du ikke heller see, at Juliana Maria med Vidende og Villie fornærmede et eeneste Menneske. — O hvilken sød Fred, hvilken stolt Rolighed nyde ikke Hendes Tienerinder og Tienere! . . . Hvor got have de det ikke? . . . Hun sørger for dem, ret som den ømmeste Moder fører for sine Børn. . . . Hun dømmet dem med Ret og Retfærdighed; letter paa alle muelige Maader deres Vilkaar; gjør dem deres.

34

Tieneste behagelig; har et vaaget Øie at ingen forurettes; og giver selv Agt, at fra den Høieste til den Ringeste ingen taber det allermindste af sine Indkomster, eller af de hidindtil nydte Fordeele*); men har endog afvigte Aar forøget Indtægterne for en stor Deel af dem, der ere saa lykkelige at staae i Hendes Tieneste. — Ja, med faa Ord: Hun har et moderligt

*) Glemmer ikke, kiere Landsmænd! men haver altid i frisk Minde hvad jeg har sagt Pag. 5- 9. — Den Dyd, Juliana Maria udøver, sortiener Nordmændenes Taknemmelighed, og den Gud, de dyrker, befaler dem, at beundre Hendes Gudbehagelige Dyd. — Dette sidste jeg fortalte om Dronningen, og om hvis Sandfærdighed jeg fra Kiøbenhavn har faaet de sikkerste Efterretninger, af Hun nemlig lader alle Sine Folk beholde alle de Hidindtil nydte Fordeele og Herligheder, taler sandeligen ikke lidet til Hendes Berømmelse, men udmerker ligesom alle Hendes øvrige-Giærninger, at Hendes fromme Siel oplives af den iblant Jordens Guder saa sieldne Men neske-Kierlighed. Denne Død drager Hierterne til Hende og gjør Hende elsket udi alle Kongens Riger og Lande, og følgerigen og her udi det kiere Tronhiem, og af det gandske Trønderlag.

35

Hierte til Hendes Betientere, og ligesom Kyllingerne hvile trygt og nyde Rolighed under Hønens Vinger, saa nyder og Juliana Marias Tienerinder og Tienere Fred og Rolighed, Vederqvægelse og Beskiærmelse under Hendes Vinger.

Af dette lidet, som her er berørt, og ligeledes af alle øvrige Juliana Marias Giærninger seer den heele Verden tydelig nok, at det er vist en stor Gavn at eie en saadan Dronning! — Ja, mit Fædreneland! Sandhedens og Gudfrygtighedens Sprog udraaber og maae nødvendigen tilstaae, at Hendes Liv er en sand Velgiærning for dig; at de alvorlige Forbønner, der dagligen fra Hendes reene Hierte opstige til Alfaders Throne, ere en stor Velsignelse for dig; og at Hendes Exempel, hellige Omgjængelse, fromme Vandel, Danske Sindelav, Ømhed og Kierlighed imod den Kronede, moderlige Hierte imod Kronprintsen, Nidkierhed for Fødelandet, Tapperhed og Yndighed, Tilbøjelighed til Ret og Retfærdighed, ere til usigelig Nytte for dig o Land! — Saa gjør og du dine Pligter, det er: skøn paa din store Lykke, gjør for Hendes Liv og Vel-

36

færd hellige Bønner til den Algode, og tak af alle Kræfter Gudernes Gud, der har skienket dig en Juliana, en Benaadet iblandt Qvinderne, en Herrens Veninde, en stor Dronning, en øm Moder, en trofast Veninde, et udvalgt Redskab i Guds Haand, en Pille for Thronen og en Velsignelse for Rigerne! — O Tvilling-Rige! opløft din Røst, tak den Allerhøjeste, siung Ham af alle dine Kræfter, og bring Hannem Ære, Lov og Tilbedelse, der har givet dig en elskværdig Dronning, og saa vel erstattet det store Tab, du gjorde ved en Lovise, i det Han skienkede dig en Juliana Maria!

Lyksalig Tvilling-Rige! er jeg vel i Stand at bestride din Lykke, at din retmæssige Arving til Thronen, din Kronprints, din dyrebare Frederik, blev reddet fra den allerstørste Ulykke, der nogensinde kunde ramme Hans høie Person. — Din Frelse o Danmark! var og Hans Frelse, thi det samme Øieblik, at Forræderne vare styrtede, det samme Øieblik blev Han og ei længere opdraget som et umælende Kreatur. — Jeg siger her ingen Hemmelighed, thi den heele Verden har

37

seet det hos dig, og har seet det med Henrykkelse, at det samme Øieblik som Struensee, Brandt og alle disse vældige Forstyrreere vare fældede, saa havde det og Ende med det imod Ham, og følgerigen mod Riger og Lande be gaæde store Forræderie. Thi fra den lyksalige Tidspunkt af nyder Han først de Fortrin, Ham saa billigen tilkommer, og det, som Menneske, som Kongens Søn, som Landets Søn, som retmæssig Arving til Rigerne, og som den tilkommende Behersker af tvende Millioner Mennesker. — Ak! alle disse Fortrin, alle disse Rettigheder, som din Frederik har saa høiligen Ret at æske, de bleve Ham alle nægtede! — Hvo kan, uden at gyse, tænke paa dette Forræderie, og paa den store Fare, udi hvilken Han befandt sig i de Struenseeske Tider? — Hvo kan, uden at opfyldes med Skræk og Forbittrelse, den Dag i Dag er ihukomme disse nye og tilforn gandske uhørte Prøver, der bleve satte paa denne saa kostbare Plante? Ak! denne ædle Plante, denne ypperlige Qvist skulde ikke vandes, skulde ikke beskiæres? . . . O hvor stor Fare løb den ikke da at visne. . . Men glæd dig, o Tvilling-Rige! glæd dig og tak Alfader med stor

38

Røst, der besøgte og forløste Arvingen til din Throne. — Nu beskiæres Han, nu vandes Han, nu pleies Han, nu er Han i de veldædigste Gartneres Hænder, og giver os daglig det søde Haab, at Han bliver en Herrens Plantelse, et Retfærdighedens Træ, der i sin Tid vil bære tusindfold Frugt, Gud til Lov, Menneskene til Velbehag, Kirken og Landet til Vederqvægelse og Nytte.

Lyksalig Tvilling-Rige! er jeg vel i Stand til at beskrive din Lykke, nu siden den Jakobs Mægtige bøn hørte de

oprigtige Bønner, du gjorde for den Kronedes værdige Broder, for Arve-Prints Frederik, at Han nemlig ikke maatte blive et Rov for Sine vældige Fiender, men at alt, de raadsloeg imod Ham, maatte blive som hiin Achitophels Raad. — O Land! see med Forbauselse og tænk endnu med Græmmelse, hvor Struensee og Brandt, og Forræderne med dem undertrykte, fornærmede og forhaanede denne din elskte Fyrste! Ikke nok for dem, det heele menneskelige Kiøns Afskum og Fiender, at de foragtede Guds og Kongens Love, ødelagde Riger og Lande, og at de just udi denne Hen-

39

seende, som de meget vel vidste, pinede Hans retfærdige Siel, men de syntes de burde gjøre meere endnu, og derfor gjorde de sig al optænkelig Umage at fornærme Ham paa alle muelige Maader; nu gjorde de Indgreb i Hans Rettigheder, som Gud og Kongen, og Loven, og Fødselen forunder Hannem; nu lagde de Hindringer i Veien, saa Han aldeles ingen Omgang kunde faae med Monarken; nu gave de hverken Ham, ei heller Hans Dydige Moder, den Ærbødighed og Underdanighed Dem saa billigen tilkommer, og som slet ingen, uden Landets Forrædere og Guds Bespottere kan være saa formastelige at nægte Dem; nu, blot for at mishage Kongens værdige Broder, havde de den rebelske Dumdristighed, jeg føler Svagheden af dette Udtryk men veed dog ingen bedre, og vilde hvert Øieblik gjøre nye Indretninger udi Hans Huus; nu, . . . dog jeg gider ikke, thi det betager mig aldeles min Rolighed, opregne og fortælle alt, hvormed de fornærmede den Uskyldige og af alle Redelige i Landet saa højt elskte Frederik.

O hvor skar ikke dette Syn, som alle have seet, og hvorom alle have hørt, i alle Retskafnes Hierter? . . . Hvor vare de Dansk-

40

sindede iblant dig ikke opfyldte af Harm, Forbittrelse og Græmmelse, at just den de havde sat deres Haab til, blev af Forbryderne ved høilys Dag foragtet, og maatte spise Sit Brød med Bekymring og drikke Sit Vand med Forskrækkelse? . . . Hvor uafsladelig ønskede ikke alt som havde Norsk og Dansk Blod, det er alle de, der havde ingen anden Gienstand og intet andet Maal for deres Ønsker, end det Kongelige Huuses og Fædrelandets Vel, at Frederik, Herrens Tiener og Dydens Elskere,

maatte blive sat i Ære, have Adgang til Majestæten, og kort sagt komme til at staae paa det hæderlige Trin, Ham med Rette tilhører, paa det den Retfærdiges Vredes Ild maatte slukkes igien. Ja med Veemodighed og med den iverfuldste Ærbødighed bade alle den Almægtige, at det Forræderie, som disse Uhyrer vare saa umenneskelige at begaae imod Guds Salvedes Broder, maatte standse.

Og see! mit Fædreland, du blev bønhørt. Gud havde Behagelighed til sine Børns alvorlige Forbønner, thi Han pryder dem, som Hannem frygte, med Salighed, og giver dem hvad deres Hierte begierer. — See kuns,

41

din Ven og Velgiører, din Frederik, nu staaer Han paa det Trin Ham tilkommer; Hans Trængsler haver Ende; Han drikker ikke meere af Bitterhedens Kalk; Mørkheden er bortdreven, Natten fremgangen, Dagens Lys er seet, og Vederqvægelsens beleilige Tid er kommen nær; nu nyder Han Prydelse for Aske, og Glædes Olie for Sorg.

Saa glæd dig da Danmark, og ofre Gud Taksigelser, og glem aldrig nogen af Jehovahs Velgierninger! Glæd dig i din Gud, og fryd dig i din Konge! Tak Gud af gandske Hierte, der reddede din Frederik paa hiin den uforglemmelige Rednings-Dag! men vær ikke mindre glad og lad din retmæssige Lovsang, og dine billige Taksigelser, som du skylder Algodheds Fader høres fra Solens Opgang til dens Nedgang, fordi din Frederik den Dag i Dag er bliver ved at lyde Hans Overherre, og at holde ubesmattet det Ham givne Bud. —

Endnu har Han ikke tabt Sin Uskyldighed, det er: endnu frygter og tilbeder Han Herren Sin Gud, vandrer i hans Veie, viger

42

hverken til højre eller venstre; bevarer Sig selv, paa det den Onde ikke skal røre Ham; elsker Sin Næste, og kort sagt, overtræder aldrig med Forsæt og Villie den aabenbarede Religions Befalinger, men holder den for Sin høieste Skat, største Prydelse, eeneste Trøst, beste Veninde, sikkerste Støtte, viiseste Veileeder, og for den ypperligste Værdighed, med hvilken Han er iført eller nogensinde kan iføres: Ja, Han kiender den Sande, og er i den Sande, nemlig i hans Søn Jesu Christo, og det er netop det, jeg før sagde: „Endnu er Frederiks Siel uskyldig.“ — Og at alt dette er nøie overeensstemmede med Sandheden, det seer du dagligen, det erfarer du tilig, sildig, og ved enhver Leilighed, ja alle Frederiks Gierninger ere derom de allertilforladeligste Vidnesbyrd for dig. — Hvor stadfæstes og bekræftes ikke disse omtalte Sandheder endnu ydermeere af Hans Siels Overbeviisninger, af Hiertets Fornemmelser, og af Mundens Tale: Den Almægtige, saa siger Frederik, (og Taarer, den fromme Fyrste til evindelig Ære, trilder paa Hans Kinder,) den Almægtige har eene reddet Kongen og Landet. Herren har gjort store Ting.

43

Hans Navn være velsignet! Min vigtigste og sødeste Pligt skal være at takke og tilbede Gud med Ord og Gierninger. Han forleene mig, og herom anraaber jeg Ham dagligen, Viisdom, Maade og Kraft at udrette Hans Gierning. Ak hvilken Skam, hvilken Ulykke at gjøre imod Guds Befalinger! Jeg har soret, og agter det evindeligt at holde, jeg vil bevare Herrens Retfærdigheds Domme.

Saa Frederik!

Endnu, o Tvilling-Rige vær glad! endnu er Frederik din Talsmand og Skyts-Engel hos din Fader, hos din Eenevolds-Herre, og opfylder med Nidkierhed alle de mangfoldige vigtige Pligter, der paaligge Ham i dette dobbelte Kald. Ja med Opofring af Hans Rolighed, Eenlighed, og en stor Mængde uskyldige Fornøielser, fremturer Han at tiene Kongen og Landet. Dog ikke nok, at Han med Tab af Rolighed og stille Fornøielser for Begges Skyld har paataget Sig saa tungt et Aag, saa møjsommeligt et Arbeide, og saa ansvarligt et Kald, men Han gjør meere endnu; for Begges Skyld opofrer

44

Han sin jordiske Velfærd. Og hvor stort er ikke det Offer Han nyligen har gjort!... Danmark! din Rolighed, dit Gavn og Sikkerhed, og din Konges Bestræbelse, Lykke og Ære udkræver, at Frederik opofrer Bispedømmet Lybek *). Frederik standser ikke, seer ikke paa Sin, men paa Kongens og Fædrenelandets Gavn, og strax afstaaer Han at være længere Coadjutor i Lybek. Strax opofrer Han det eeneste Han besidder, og som tillige var for Ham af saa betydelig en Herlighed, at Hans dyrebare Broder, din allernaadigste Arve-Konge og Herre, er ikke i Stand at give Ham et Vederlag, der i alle Ting kan bede imod den afstaaede Herlighed. . Danmark og Norge! prænt dig denne

Frederiks Helte-Gierning dybt ind, og lad samme staae ved Siden af den 17de Januarii Gierning. . . . Reis Ære-Støtter op, og skriv paa dem: „Til et evigt Takke og Æreminde for Christian den Syvendes fromme Broder, der ikke alleneste reddede Fædrenelandet, men og opofrede

*) Dette er eet af de Vilkaar, paa hvilket Rusland har afstaaer til Danmark, det Kielske, og

alle sine formeente Rettigheder paa det Schlesvigske.

45

Sin Velfærd for den samme." . . . Giv dog disse Gierninger al den Værd de have: fortæl dem for dine Børn og den Slægt, der endnu er i vente. Alt hvad Norsk, hvad Dansk, hvad Retskaffent er, hædre disse Gierninger, føle dem i deres fulde Styrke og tilkommende Ciceroner og Virgilier fortælle os dem. —

Endnu har den Ham hiin Giengieldelses-Dag anbetroede Anseelse og Myndighed, Gud skee Lov! hverken været til Anstøds-Steen eller Fald; det er: Frederik bruger ikke, som dog ellers ikke er usædvanligt hos Fyrsterne og de Vældige paa Jorden, det Ham anbetroede vigtige Kald, til Sine Begierligheders Tilfredsstillelse, og tillader Sig aldrig at handle efter Tykke, Indfald, eller Lidenskab; men bruger Sin Ære, Sin Høihed, og Monarkens Tillid, blot for at antage Sig Kirkens, Kongens, Kronprintsens og Landets Sag, at fremme deres Gavn, at gjøre Mennesker lykkelige, og kort sagt, for at give den heele eftertænksomme Verden tilkiende, at ikke alleneste Hans Siel giennemtrænges af Følelser, der eene udmerker Mennesket og Fyrsten, og eene giver dem den

46

Værd de bør have, men at Han har endog den høieste Modbydelighed for enhver smaae Hensigt eller Bisag, hvad Sminke og Navn man end vil give dem. —

Endnu, o hvilken Ære for Frederik, og hvilken Lyksalighed for Rigerne! endnu, og det midt imellem de best udpyntede Tillokkelser og de mangfoldige Snarer, der saa snedigen legges Ham paa Hans store Løbe-Bane, kiender Han dog ikke de Svagheder, der saa saare let kan befænge Mennesket, tillukker Sit Øre for Syndens Smigren, har aldeeles ingen Samqvem med Belials Børn, giver Sig ikke i Selskab med Frietænkerne, vandrer ikke i de Ugudeliges Forsamlinger, og sidder ikke i Raad med de Letsindige; men bekymrer Sig aarle og sildig for Josephs Skade, bøier Sit Øre til Viisdom, og giver med megen Fliid Agt paa dens Røst. —

Endnu er Frederiks Tænkemaade just den samme, den var for den 17de Januarii; det er: endnu handler Han af ligesaa reene og patriotiske Hensigter som Han bestandigen handlede. ... O mit kiere Fædreneland!

47

jeg besværer dig ved din egen Velfærd og ved alt hvad helligt er, skriv det dog evindeligt ikke i Glemme-Bogen, men ihukom det tit og dagligen; fortæl Store og Smaae det, og udraab det paa alle Stræder; Det var ikke det Indgreb, som Forræderne gjorde i vor Julianas og i vores Frederiks Rettigheder, og langt mindre

endnu de personlige Forhaanelser og Fornærmelser De Begge maatte lide, der tilskyndede Dem at træde op hiin store Beskiærmelses-Dag. . . . Det var ikke smaae Hensigter, Ære for Verden, Roes for Menneskene, og personlig Hevn og Forbittrelse, som drev Dem at træde frem paa Skuepladsen, nei! saa ureene Tanker, saa væmmelige og Gud mishagelige Aarsager har aldrig besmittet Deres Gudfrygtige og ophøiede Siele; men det var den uforbigiengelige Fare, der svævede over Monarkens Hoved, den forræderske Omgang med Kronprintsen, Fædrenelandets daglig tiltagende Nød, den almindelige Jammer og Misfornøielse, den saa nær forestaaende Ufred, Grundstøtternes Bævelse, Deres beste Venindes, nemlig Religionens, Foragt, og kort sagt: det var Guds, Naturens og Pligternes uimodstaaelige Befalinger,

48

der med stærk Røst bød Dem at gaae, for at redde Kongen og Kronprintsen af Snarerne, som vare lagde til Deres og hele Rigets Fald; De gik Begge ind i Guds Helligdomme, gave Agt paa Herrens Befaling, og tydede. . . . Annam her, Tvilling-Rige, og det med Ærbødighed, men tillige med Glæde, Henrykkelse og Beundring Ord, der ved adskillige Leiligheder i hine sorrigfulde Tider ere komne af Din elskelige Frederiks Mund, og fortiener at staae med gyldne Bogstaver i dine Tids-Bøger og i alle dine Indbyggers Hierter: Herrens Hielpe-Time, (saa sagde Fyrsten, der aldrig talede andet end af Hiertets Fornærmelser og af Forstandens Overbeviisninger, Herrens Hielpe-Time er ikke kommen endnu, men borte bliver den vist ikke. Snart, til Gud har jeg det safte Tillid, snart vil Han komme og redde vor gode Konge og Hans kiere Undersaatter, thi naar Nøden er størst, da er Hielpen nærmest. . . . Ak hvor ulyksaligt at have noget staaende paa Regning hos Gud, og at ødelegge Riger og Lande! . . . Men Hevnen hører Herren eene til. Langt fra mig al personlig Had, Bitterhed og Fiend-

49

skab imod Kongens og mine Fiender, thi jeg veed det med den yderste Vished, de skal ikke komme videre imod mig, end den Almægtige tillader dem. Viise og særdeles naadige ere altid Guds Hensigter, naar han paalegger et Menneske Korset og ydmyger ham, men Viise og særdeles naadige ere ligeledes Guds Hensigter, naar Han hiemsoger et heelt Land. Jehovah har jeg anbefalet Kirkens, Kongens, Kronprintsens og Landets Sag. Og er, saasnart Herren kalder, redebon at udgyde min sidste Blodsdraabe for Dem. . . .

Saa den store Frederik!

Endnu har Frederik samme Tillid og Lydighed imod Gud, samme Ømhed imod Sin Broder og Herre, og samme Kierlighed imod Sine Fiender som vi faae og nu hørte af Hans egen Mund, at Han havde for den 17de Januar. Ja, vi seer, vi hører det dagligen, i hvorvel Han har Evne og Lejlighed at betale Hans Fiender, det imod Hans høie Person yttrede Forræderie, Ondskab og Trædskhed, saa hævner Han sig dog aldrig paa dem, om hvilke Han meget vel veed, at

50

de ere Hans Fiender og Modstandere, men, oplært af Mesteren med de Lærdes Tunger, viser Mildhed og Sagtmodighed imod dem, overrøser dem og deres Slegt med mangfoldige Velgierninger, betaler dem Got for Out, søger ved Ædelmodighed at vinde deres Hierte, velsigner dem, elsker dem, beder til Gud uafsladeligen for deres Omvendelse og for deres timelige og evige Velfærd. —

Endnu ere Lasterne en Pestilentse for Ham. Han hader, forfølger, straffer, afskiærer, udrydder og bortjager, saa meget der staaer i Hans Evne, samme af dine Grændser o Land! Og hvilken Lyksalighed, hvilket Gavn for dig! Den Dag i Dag er høster du allerede de veldædigste Frugter heraf. Thi det forvolder, at den saa almindelig sig udbredende Guds Bespottelse og Fritænkerie, Vellyst og Horerie, Ondskab og Egenraadighed, Falskhed og Egennytte, Hevn og Partiskhed, Forvovenhed og Ligegyldighed imod Kongen og Fødelandet, og alt deslige Ukrud midt udi sin Vært qvæles.

51

Endnu, saa længe Frederik staaer i Gabet og af Guds Aand regieres, er det for Jehovahs og Menneskelighedens Fiender en gandske umulig Sag, at deres Anslag iverksettes; Endnu har og alle disse Beelzebulske Aander, i hvor aarvaagne de end ere, og i hvor meget de end lurere paa beqvemme Leiligheder, dog hverken kunde faaet fat, ja ikke engang opspore Indgangen til Hans Siel. Ak hvor gierne faae de Ugudelige det dog tilhobe, at de Struenseeiske Tider maatte komme tilbage, paa det de da kunde opluge den Fattige, og plage Folket, sigende: Naar vil Nymaanen gaae forbi, at vi maae sælge Kornvare, og Sabbaten, at vi maae lade op for Korn; at gjøre Epha liden og at gjøre Sekelen stor, og at forvende Veiskaalerne med Sviig; at købe de Ringe for Penge og den Fattige for et par Skoe: Men alle disse elendige Mennesker, disse usle Orme, disse Freds-Forstyrre, disse Ondskabs-Tienere, disse Uhyre og Menneskelighedens Misfostere, som saaledes tænke og tale, de har, lovet være Herren Israels Gud, lovet være den store Herre Zebaoth! de har, siger jeg, ikke formaaet det allerringeste over Frederik, thi Hans Siel

52

er for høi og ædel til at nedlade Sig til Insekterne, som krybe i Støvet. ... Med største Modbydelighed seer Han paa dem, væbner Sig mod deres giftige Piile, staaer som en Mand, strider som en Kiempe, og udrustet med Herrens Kraft jager Han dem bort fra Thronen, og iført med Jehovahs Styrke tilintetgjør Han alle deres formastelige Anslag. —

Endnu lader Han sig ikke afskrække hverken af de mangfoldige Vandskeligheder, der aarle og sildig møder Ham paa Hans store Bane, men ei heller af de Hindringer, som Menneskenes Ondskab søger at legge i Veien for Ham. . . . Fra Arilds Tid, hvilken bedrøvelig Sandhed! have de allerbeste Fyrster havt meest at drages med Menneskenes Ondskab, og det er den som har gjort dem det meest besværligt at naae Maalet. . . . Og saa den legger vores beste Frederik de fleeste og de værste Vanskeligheder i Veien, ja just den gjør Ham den allerstørste Fortred; dog trættes eller kiedes Han ikke under Arbeidet, men bliver fast og uryggelig ved Sin engang tagne Bestutning, nemlig aldrig at slippe Ret-

53

færdighedens Bane, men at forblive Gud og Kongen troe. —

Endnu, midt imellem alle disse Fortrædeligheder og det tunge Aag, der ligger paa Hans Skuldre, undertrykkes Han ikke af Byrden, men beholder stedse Sin Rolighed, Sin Munterhed, Sit Sinds Stilhed, Sit glade Ansigt, Sit yndige Væsen, Sit venlige Øiekast, Sin Mildhed, og aldrig seer de Tienere, der dagligen staaer for Fyrstens Ansigt, tilig og sildig udretter Hans Befalinger, Ham fortrædelig og misfornøjet, utaalmodig og forsagt, men Han vil de skal alle være glade, fornøjede, haabe og forlade sig med Ham paa den levende Gud, opmuntrer dem tidt dertil, taler med dem, som en Ven taler med sin Ven, byder dem, som en Fader byder over Børn, og lader dem aldrig føle noget andet end blot dette, at Han er deres Fader, Ven og Velgiører. Udi dette, og udi mange andre Dybder, giver Han tydelig tilkiende at Han ligner Hans salig Fader.

Endnu, fuld af ærbødighed imod Hans og alle Guders Overherre og af Hengivenhed

54

udi Hans Villie; fuld af Følelser, at Jehovah er med Ham, og af levende Overbeviisninger, at det er Ret, og retskaffent og Gud behageligt som han handler, og endelig, fuld af de sødeste Fornemmelser, at Han elsker Kongen, Dronningen, Kronprintsen, Fædrenelandet, at Han ligeledes og velsigner og elsker Sine Fiender, vil Han derfor til alle Sine Gierninger intet andet Vidne have end Gud, og søger og finder udi Hans Overherres og Samvittigheds Samtykke, Sin eeneste Tilfredsstillelse, Belønning og Salighed. —

Endnu, og det over Evne, giver Han til de Fattige. Som tilforn deeler Han gierne, og meget rigelig, Sit Brød med de Hungrige. Ret inderlig glad er Han, naar Han for Jesu Christi Skyld i Løndommen uddeeler Almisse. Ja det er Ham i denne Time, ligesom det fra Barns-Been har været, den allersødeste Vellyst at give til de Fattige og at glæde Menneskene, atter en Dyd Han har tilfælles med den i sin Herlighed indgangne Frederik.

—

55

Endnu er Han, og dette er, saavel som alt det øvrige, der sagt er, et ganske ubedrageligt Kiendetegn, at Frederik elsker og udøver den sande Dyd; endnu er Han, siger jeg, som Hans Mester med de Lærdes Tunger viiste og befalede, sagtmodig og ydmyg af Hiertet, brammer ikke af Sine Fortjenester, bryster og oplæser Sig ikke hverken med Hans Højhed, men ei heller med det Pund Herren laanede Ham og med de mangfoldige Gaver Han annammede. Han viser det ved hver en Lejlighed, og siger til alle Sine Venner, at Han aldrig har kundet, og i denne Time ikke kan fordrage dem som seer høit med Øine og som har et stolt Hierte, men at det tilkommer alle Mennesker, dog allermeest Fyrsterne og de Vældige i den nærværende Verden, ikke at hovmode sig og at sette deres Haab til den uviste Rigdom. Ja med eet Ord: Ydmyghed, denne himmelske Dyd, som er store Sieles Arvedeel og Eiendom, er og den ydmyge i Frederiks Arvedeel og Eiendom; den udmærker, den pryder Ham, og gjør Ham yndet af Gud og yndet af Menneftene. —

56

Endnu er Han modig som en ung Løve, tapper som en Helt, stærk som en Mand, og fuld af Nidkierhed, Iver og Virksomhed, men Han er sandelig og tillige yndig, mild, venlig, behagelig, kierlig, menneskelig, øm, og af Hiertet sagtmodig.

Endnu er Han fuld af denne Tanke og Overbeviisning: at Fyrsten er for Folkets Skyld, men Folket ikke for Hans Skyld, og at det bør være Fyrstens allervigtigste Pligt at elske Sit Folk og at sørge for deres Lyksalighed: Derfor arbejder Han og med utrættelig Fliid paa dets Velfærd, og tillader i dette Øiemeed, i hvor knap formedelst de mangfoldige Forretninger Tiden end er Ham, at fra Morgenen til Aftenen, alle maae have Adgang til Ham, og mundtligen frembringe deres Ansøgninger. Alle der kysse Christians Scepter ere Ham meget dyrebare, thi Han siger: de ere alle min Broders Børn og mine Venner. Han agter derfor, liig med Hans

store Overherre, ikke Persons Anseelse. Hyttens Beboere er Ham ligesaa velkommen og nyder samme Rettigheder, som Stats-Ministeren, og de som klædes

57

med Pialter ere Ham ligesaa velkommen og nyder samme Rettigheder, som Hofmændene, der ere iførte bløde Klæder, lever i Kongelige Gaarde, i Vellyst, i Glæde, og ere opblæste og saare væmmelig stolte. —

Endnu, velsignet og belønnet være derfor Frederik, og det ikke allene af; Trøndernemen og af alt hvad Norsk, hvad Dansk og hvad Retskaffent er, endnu o mit kiere Norge! ligger din Velfærd Ham paa Hierte, og med største Ømhed og iverfuldste Nidkierhed fremturer Han at være din Tolk hos Monarken, og at legge din Nød for Hans Fødder. . . . I hiine sorrigfulde Dage, da din Trængsel var steege paa det høieste, da dulgte Han ikke, som hiine Forrædere, dine Sukke for Regenten, men gjorde Sig ydermeere en stor Ære deraf at være din Talsmand og Skyts-Engel hos den Kronede. Nu fremlagde Han Ham det kiekke Norges Troskab og mageløse Kierlighed imod Ham og Huset; men nu dulgte Han ikke heller for Ham Undertrykkelsen og Fornærmelsen du maatte lide, og den store Trang, som Misvært, som Fattigdom, som Pengemangel, som Ulykker og dyre

58

Tider forvoldte hos dig. Kongen hørte det og blev inderligen bevæget, og strax takkede og omfavnede, velsignede og ophøiede Han Sin Frederik, Sin Jonathan, Sin Helt, Sin Ven, Sin Fortrolige, Sin Broder og Skyts-Engel, og i Øieblikket befalede Han: „Normændenes Byrder skal lettes, thi de ere jo og mine kiere Børn." . . . O Norge! lad Fjeldene, lad Dalene og Slættene opfyldes af dine Velsignelser for den Naadefulde Christian og den Eiegode Frederik. Hver Norsk Skiald stemme sine Psaltere og Harper, til Lov og Tak for den beste Fader, og den dydigste Talsmand. —

Endnu lader Han ingen gaae bedrøvet fra Sit Ansigt, men hører med megen Venlighed og Sagtmodighed de Nødlidendes Klager, og hjælper, redder, opmuntrer, trøster, læger, raader og tilfredsstiller dem. Dagligen seer man, hvor Hans Siel settes i Bevægelse ved Næstens Nød, og hvor Han, som Fader, som Brøder, som Ven tager Deel i deres Kummer, og endelig hvor Hans ømme Hierte lider, naar den fornærmede Uskyldighed, den bagtaalede Redelighed,

59

den forkleinede Dyd, den undertrykte Fortieneste og den krænkedes og forvendte Ret kommer og søger hos Ham deres Tilflugt og Skyts, deres Forsvar og Beskiærmelse. —

Endnu opfylder Han det søde Haab, som den Fornuftige stedse satte paa Ham. Og see, dette Haab var et velgrundet Haab, thi det var grundet paa Hans fromme Vandel; Kierlighed til Dyd og Videnskaberne; besynderlig Lyst til Arbeidsomhed; Drift at høre Sandheden og at have gode, dydige Folk hos Sig, stille og ærbare Væsen, Had til alle Laster, Afskye imod Mørkhedens Børn, og med eet Ord: Jesu Christi Religion, der dannede Fyrsten, og som Han begyndte tilig at elske, berettigede dig o Danmark! til store Forventelser, til klare Dage, Taagens Adspredelse, Dunsternes Bortjagelse, Uveirets Ende og Luftkuglernes Sprækning. Og see! disse store Forventninger, dette glade Haab og Attraae ere ikke alleneste (Gud være evindelig lovet!) i sin Tid opfyldte, men de opfyldes endnu i disse lyksalige Øjeblikke, thi Frederik taler endnu og taler mandigen for den retfærdige Sag, fremstiller samme til Re-

60

genten, og frembringer os uforfalsket vor dyrebare Christians Villie, som er (hvilket vi dagligen erfarer) at Ret og Retfærdighed skal handthæves udi Hans Riger og Lande, at ingen af Undersaatterne, som ere alle Hans kiere Børn, skal fornærmes, men at alle skal nyde Mildhed og Naade, Skyts og Retfærdighed, at Byrderne ikke forøges, Trangen afhielpes, og at alle skal glæde sig, at staae under Christians Scepter. —

Endnu elsker Han Kongen med megen Ærbødighed og med en oprigtig Ømhed; og fortienner visseligen at antages herudi, saavel som i alle andre Ting, af Store og Smaa til et Mynster. Kongens Lykke og Ære er Hans Lykke og Ære. Og at befordre dens Gavn, er Hans Hovedøiemeed. Hans Nidkierhed antændes og Hiertet bløder i Ham den Dag i Dag er, naar Han tænker at forvovne Rebellere har løftet deres Hæl op imod deres Monark, og at de har tordet være stolte imod den Kronede der bærer Guds Billede paa Sig. Derfor saa seer vi dagligen, hvorledes den ømme Frederik med største Omhu sørger, at Belials Born, under

61

hvad Masqve de end og skiuler sig, ikke tør have Adgang til Guds Salvende. Han er alletider bevæbnet med Sværd, med Pantser, Hielm og Skiold imod dem; det er: Han staaer altid i Sin fulde Rustning imod Gud og Menneskenes Fiender, og stoler allene paa den Jakobs Mægtige, forlader Sig paa hans Styrke og vældige Arm, og anraaber ham aarle og sildig, at han vil forleene Kongen Viisdom og Kraft, formeere Hans Dage,

velsigne Hans Scepter, lyksaliggjøre Hans Regimente og krone det med Lykke og Ære, med Held og Fred. —

Endnu er Han en ærbødig Søn, en Søn der omgaaes Hans dyrebare Moder med al den Lydighed og Underdanighed, som Gud, Natur og Love byder Ham. Skammer Sig ikke, som mange Fyrster gjør, at underkaste Sig Naturens hellige Lov, men det er Ham tvertimod en sød Vellyst at adlyde dens Røst. Igiennemtrænget af disse Følelser stoed Han ikke alleneste i de forbigangne Dage, men endog afvigte Aar, liig en Løve og en udrustet Helt, bortjagede og sønderknuste alle dem, som havde

62

Ont i Sinde mod Hans velsignede Moder, og som vilde stikke Hende med deres giftige Braad. Ja den Dag i Dag er, seer du

det endnu, at Frederik er redebond at opofre Sin sidste Blodsdraabe for Hans og din elskte Juliana Maria! O hvor læses ikke Hiertets Fornemmelser af Hans Øine, naar Han taler om Sin kiere Moder, naar Han tænker paa al den Uret og Sorig Hun i Hendes Dage har maattet lide, naar Han for Hendes Velfærd opløfter Hierte og Mund til Jehovah, naar Han ihukommer alt det Han skylder Hende, naar Han overveier hvor umistelig Hun er for dig o Tvilling-Rige! naar Han betragter hvor stor en Velsignelse Hun er for Kongen, for Huset og Ham; naar Han seer hvor stor Hendes Dyd, uskrømtet Hendes Gudsfrygt, hellig Hendes Vandel, og mageløs Hendes Menneske-Kierlighed er, naar Han, siger jeg, tænker paa dette altsammen, og tit tænker Han derpaa, da væder Taarene Fyrstens Kinder, da ophøies Han over Mennesket, da sees Han i Sin yndigste Gestalt og i Sin fulde Glands, thi Han krones med Alfaderens Velbehag. —

63

Endnu (mærk vel paa denne saa sieldne Dyd) har Han ikke glemt det, og vil evindeligt ikke glemme det hvad Han skylder den Mand, Han næst Gud og Sin Gudfrygtige Moder, har Sin Opdragelse at takke. . . . Han har ikke glemt, og agter evindeligt ikke heller at glemme, at det er just ham Forsynet brugde at danne Hans Siel og at pryde den med Viisdom og med Kundskab. Han har ikke glemt den utrættelige Fliid, den Klogskab og Forsigtighed, og mageløse Kierlighed, med hvilken han fra Barns-Been af leedede Ham til Lyksalighedens Kilde, nemlig, at blive en Gudfrygtig og vis Fyrste. Han har ikke glemt, hvor meget Han skylder ham, men elsker, ærer, takker og ophøjer ham, og det ikke alleneste i Løndom og udi Hans Hierte, men endog i heele Verdens Aasyn. Med faae Ord: Frederik har ikke glemt og vil evindeligt ikke glemme Sine Pligter imod Ham, i hvor meget end Mennesker, der blot søger deres egen Fordeel, men ikke Konge-Husets Velfærd, men ikke dit Gavn, o Tvilling-Rige, gjøre sig Umage, og anvender Falskhed, Sviig og Renker, at bagtale, ham hos Fyrsten, at digte og lyve paa

64

ham, og saa videre. Men Frederik seer paa Kongens og Rigernes Beste, adspørger Sine Pligter, prøver og randsager alt, og nu siger Han: „Jeg har ikke glemt, og vil evindeligt ikke glemme, hvad jeg skylder min trofaste Ven, der med saa stpr Nidkierhed, Ømhed og Uegennyttighed tjener mit Huus og Fædrelandet. Jeg vil stedse elske og for al Verden hædre ham.“

Saa Frederik!

Endnu er Han troe, aarvaagen og nidkier udi det Ham af Jehovah og af hans Salvete anbetroede vigtige Embede. . . Følg Ham med et Øiekast paa Hans store Løbe-Bane: Nu, og det i Følge af Hans Embede, søger Han Dag og Nat at udbrede en almindelig Lyksalighed, og at trine i Hans Forfædres ærefulde Fodspoer; — nu holder Han over de guddommelige og menneskelige Love, og gjør selv til Punkt og Prik hvad de begge befaler; — nu opliver Han med Sit venlige, milde og blide Ansigt Kongens Raad, troe Mænd, og alle Redelige i Landet, thi Hans Ansigt er som en Engels Ansigt; — nu afværger Han alt det Onde Han kan og ud-

65

retter med en usigelig Glæde alt det Gode der er i Hans Evne; — nu staaer Han som en Kiempe imod Revet, imod hvilket ellers intet Menneske kunde staae; — nu viser Han Lemfældighed imod de Svage og har Taalmodighed med de Vildfarende; — nu opsøger Han den skiulte Dyd, ophøier og belønner den;

— nu baner Han nye Veie for Vindskibelighed og afskaffer mangfoldige sig indsnigende Misbruge; — nu helliger Han hver Dag af Sit Liv til Gud og til Sine Fædres Folk, og lever ikke for Sig selv, men blot for dem;

— nu antændes Hans Vredes Ild imod Voldsmænd og Forrædere, og egennyttige Embedsmænd; — nu hører Han med Sagtmodighed de Trængendes Suk, forsvarer med Iver de Fortrykte og erkiender enhver for Sin Broder; — nu antager Han sig Enkernes Sag og bliver de Faderløses Pleie-Fader; — nu har Han et vaaget Øie over alle Kongens Embedsmand, de Store med de Mindre; — nu byder Han som Fyrste, nu taler Han som Herre, men og tillige som Fader, som Christen, som Ven, som Ligemand, og Nidkierhedens og Troskabens Ild forøges sandelig af Hans Tale hos alle dem, der endnu veed hvad Pligter ere;—

66

nu (det sees og erfares hvert Øieblik) koster det Ham ret meget, det er Ham tungt, ja hartad umueligt at sige Nej, thi Han føler det, Han føler det med al muelig Ømhed og Ærbodighed, at Fyrsterne ere skabte for at gjøre Menneskene glade og fornøiede, og at, med Deres Gud, Miskundheden maae være Deres Hoved-Dyd;

nu udgrandsker Han alle Leiligheder, hvorved Hans Tjeneste kan blive nyttig for Kongen og Staten, og opofrer for dem begge Sin Tid, Rolighed og Velfærd; — nu er Han i alle Dyder et Mynster for Unge og Gamle, og ved dette Hans Gudfrygtige Exempel standser det ugudelige Væsen ligesaa meget som ved Lovene;

— nu dømmes Han Retfærdighedens Domme, og giver vel Agt, at Lovenes Kraft hverken ved Qvindagtighed eller utidig Godhed svækkes, men ei heller sælges for Penge; — nu udrydder Han den saa farlige, som skiendige Egenraadigheds Aand, men gjør og Forræderne og deslige skadelige Lemmer i Staten saa aldeles magtesløse, at det synes de ere ikke meere til;

— nu kiedes Han ikke af Hans Trældom og overvældes ikke af den tunge Byrde, og af Hans skrækkelig mange og møisommelige Forretninger; — nu lover Han ikke andet end Han

67

agter at holde; og man kan forlade sig paa Hans Ord, thi Han gjør ikke som Hofmændene, der siger eet, og meener et andet; — nu er Han Frygt, Pine, Skræk, Angest, Rædsel og Straf for alle dem som gjør Uret, men en sød Lugt, en Velsignelse, en Støtte, en Velbehag, Glæde og Belønning for alle dem, som gjøre Got; — nu taler Han frimodigen Folkets Sag for Thronen; — nu viser Han dets Ærbodighed og sønlige Kierlighed for Monarken, og at alt hvad Dansk, hvad Norsk er, er redebond at udgyde hver en Blodsdraabe for Kongen og Huset; — nu gjør Han og Faderens og Guds Statholderes Villie for Folket bekiendt; — ja for at fatte alting under eet, saa siger jeg, og Gud skee Lov, det sees og kiendes af den heele Verden, nu gjør Fyrsten, nu gjør Rigernes Talsmand, den velsignede Frederik, slet intet andet, og raader Majestæten der sidder paa Thronen og fører Regimentet ikke anderledes, end Han agter at forsvare paa hiin den store Domme-Dag, hvor Han tilligemed alle Jordens Guder stal aflegge Regnskab over deres førte Huusholdning. ... Og see, o Tvilling-Rige merk dig dette vel! med alt det som sagt er, og med utalligt som ikke er berørt,

68

gør den af Gud elskte Frederik det just, at dine Grund-Støtter, som i Forstyrrelsens Tider, nemlig i de Brandtske og Struenseeiske Tider, allerede vaklede og bævede, og vare saa nær faldne over Ende, nu igjen ere befæstede, og ikke staaer Fare for at kuldkastes.

Dog, naar skulde jeg vel blive færdig, hvis jeg vilde fortælle alt det, jeg kunde og endnu burde sige om den elskelige Frederik, om Hans ypperlige Siels Kræfter og om Hiertets priisværdige Egenskaber? — Vel sandt (det kiendes paa Øieblikket) min svage Pensel har ikke formaaet andet, end blot at drage de første Træk af Skilderiet, men (det falder og strax i Øine) disse første Træk ere dog allerede stolte, kostbare, deilige, indtagende og saare liig med Originalen. — Ja jeg henrykkes sandeligen af Glæde, jeg falder ned i Støvet, takker Barmhiertighedernes Gud, og føler vist uendelig meere end jeg er i Stand enten at sige eller udtrykke, fordi mit for Gud og den heele Verden aflagde Vidnesbyrd er ikke Haabets og Frygtens, ikke Hyklerens og Hofmandens, Lykkemagerens og Smigrerens, og alt beslige kry-

69

bende Insecters stinkende Røgelse; men at mit her givne Vidnesbyrd er Sanddruhedens og Oprigtighedens, Kundskabens og Erfaringens, Pligtens og Samvittighedens og den levende Overbeviisnings Røgelse. ... Igiennemtrænget af Ærbødighed for den sande Dyd, der findes hos Fyrsten, har jeg talet, og anseet for min vigtigste Pligt, at vidne om den uskrømtede Sandhed. ... Ja, høistærede Landsmænd! jeg siger det engang endnu, det er Drift og Uroe, det er Higen og Længsel, Lyst og Ønske, Begierlighed og Attraae at fyldestgjøre mine hellige Pligter imod Gud og hans Statholder, der har tilskyndet mig at tale Sandheds Sprog. . . .

Og, o hvilken Roes, hvilken Berømmelse er ikke Sanddruhedens Vidnesbyrd for vores Fyrste, for den ædle Frederik! Hvor ophøies Mennesket, hvor æres Fyrsten, hvor herliggjøres Printsens ved dette Vidnesbyrd? hvor gjør det dem store og elskværdige? . . . De eftertænksumme og sunde Siele iblandt mine kiere Medborgere, thi med de andre har jeg aldeles intet her at bestille, som seer og hører, læser og erfarer, og daglig overtyses om den

70

Indsigtsfulde Printsens dydige Gierninger, de maae nødvendigen (hvor kunde de andet) fælde følgende oprigtige og meget retfærdige Dom: „Frederik er ikke allene en vældig Fyrste, en Fyrste kronet med Hæder og Ære, og en Gud paa Jorden, der er Indenog Udenlands i stor Anseelse; men Han er tillige og en Christen, en Menneske-Ven, Jehovahs Yndling, en almindelig Velgjører, Dydens Elskere, et Mynster for Fyrsterne, en

øm Broder, en ærbødig Søn, en trofast Ven, Kongens beste Raad og Ven, Undersaatternes Talsmand, Rigernes Lyst og Glæde, Haab og Vederqvægelse, Thronens Styttte, Eenevolds-Magtens stærke Pille, det menneskelige Kiøns Prydelse, og en Fyrste efter Guds eget Hierte. "

Af alt det, som nu er sagt, og af alle Frederiks Gierninger erkiendes da grandgiveligen, at vores Allernaadigste Konges Undersaattere skyldte Hans Kongelige Høihed Arve-Prints Frederik disse hæderlige Titler. — Ja her sees soleklart, her føles Haand gribelig og her overtyses ret levende, at slet

71

ingen Siel udi Danmark og Norge, uden den der agter det ringe, at gjøre sig skyldig udi et stort, ja et ret meget stort Forræderie imod Jehovah og imod hans Salvede, og følgelig imod det heele menneskelige Kiøn, kan nægte Rigernes Øiesteen, vores velsignede Frederik, sin Kierlighed og Høiagtelse, sin Beundring og iverfulde Forbøn. —

Mine kiere Landsmænd! . . . Hvor ligger det ikke i Tingenes Natur, at igiennem trænges af Glæde, Tak og Beundring ved at eie en Prints som Jehovah ynder? ... Hvor meget fortienner da ikke denne Mildeste iblant Fyrsterne, og Frømmeste iblant Herrerne at elskes af os, og at bæres paa Hænder? ... Hvor retmæssigt er det ikke, at skiønne paa den Lykke at have i Ham en Talsmand og Skyts-Engel? . . . Hvor billigt er det ikke, at Han hædres af os, og det ikke blot i Løndom, men og i hele Europæ Aasyn? . . . Hvor høitidelige og mangfoldige ere ikke vore Forpligtelser, at opofre Liv, Blod, Eiendom, og alt, alt hvad kiert er for Ham? . . . Hvor bør ikke vores Høiagtelse imod

72

Ham daglig tage til, og vores Hengivenhed og nidkiere Ærbødighed idelig forøges? ... Hvor fortienner ikke denne Gudfrygtige Fyrstes Gierninger at indskrives i alle vore Hierler, ligesom de indskrives i Rygtets Bog?... Hvor store og tilvisse ret hellige ere ikke de Love, der ligger paa Store og Smaa, og paa hver en Indbygger af disse Riger, at takke og at velsigne Frederik allevegne, og at sende til Alfaders Throne alvorlige Forbønner for Ham og Hans tilkommende Gemalindes Lyksalighed? — ja endelig, hvor bør ikke alt, som haver Aande hos os, af alle Kræfter istemme iverfulde Lov-Sange til den mageløse Guds Ære, der i sin forbarmende Maade har skienket os vores Frederik? . . .

Saa gjør dig da rede, o lyksalige Tvilling-Rige! Danmark og Norge gjør dig rede! Ønsk dig til Lykke med at nyde en Frederik!

. . . Lov Gud! . . . Tak Herren! . . . Siung Halleluja! . . - O lad nu Harperne slaae! Lad Basuneme lyde og Cimblerne klinge! . . . Din Jubel, lig hiin vældig Ild, liig Morgenrøden, udbrede sig trindt

73

omkring! . . . Lad Dalene, Havet og Biergene opfyldes af dine Fryde-Toner! og heele Naturen svare og give dig med dens Gienlyd sin Velbehag tilkiende! . . .

Ja, mit elskelige Fædreland! jeg besværer dig ved alt hvad helligt er, og dernæst ved din egen Lyksalighed, ihukom dog altid dine Pligter imod den værdige og bestsindede Frederik! Du kan dog umueligen, uden at bebreides af den lastværdigste Utaknemmelighed sortie samme. — Gud, Kongen, Naturen, Blod, Samvittighed og Alt, Alt tilskynder dig til deres Opfyldelse. Thi der kan dog ingen Fyrste eie en højtideligere Adkomst til et Folkes Tak og Ærbødighed, Lydighed og Kierlighed, end den som Frederik har? . . . O saa lad dig det da være ret magtpaaliggende, at opfylde det hellige Bud, som Gud og Kongen byder dig! Istem i Dag paa den 17de Januarii, istem hver Dag i Aaret iverfulde Lovsange til den store Gud Zebaoth, der satte Ham paa det Sted, Ham tilkommer! — Og, o hvilken behagelig Lugt vil ikke disse Fryde-Psalmer være for Jehovah! naar de haver Taknemme-

74

lighed, Kierlighed, Høiagtelse og Lydighed imod Printsen i Følge med sig; naar du ydmygelig takker Alfader, der har givet hans Tiener et saa ædelt Hierte; og endelig, naar du bønfaller den Algode, at han vil bevare din elskelige Konge, og Landets velsignede Moder, og din dyrebare Kronprints, din Naadefulde Talsmand, indtil de allersildigste Tider, og give Dem samtligen Viisdom og Naade, at skaffe de Elendige iblant Folket Ret, antage Sig den Fattiges Sag, sønderstøde Voldsmændene, og at De maae indtil Alderdom, ja indtil de graae Haar, kundgiøre din Arm for denne Slægt, og din store Kraft for den som skal komme.

Dig er nu, o Tvilling-Rige! med et par Ord bleven forestillet, hvor store dine Trængsler i de Brandtske og Struenseiske Tider vare, og Guds mageløse Barmhiertighed og Langmodighed, der paa saa underfuld en Maade reddede dig og Konge-Huset fra Forstyrreterne, der gjorde sig en Ære af at forstyrre alting.— Dig er ligeledes bleven viist, hvor stor den Lyksalighed er, at du lever under din Allernaadigste Kong Christians milde Scepter, at du

eier en Juliana Maria, en Frederik, der er en Haabefuld Arving til Thronen, og en Frederik, der er din Talsmand, Skyts-Engel og Velgjører.

Men, mit kiere Fædreneland! staae stille og eftertænk, hvorledes har da nu og dit Forhold været imod Gud og imod det Kongelige Huus i disse tvende afvigte Aar. Lyksalige, og af den Alnoksomme saa høit benaadede Rige! har du og annammet hans utallige Gaver og Velsignelser med et ham velbehageligt Hierte? Eller med andre lige betydende Ord: Har du givet din mageløse Velgjører al den Tilbedelse og Tak, al den Lydighed, Ære og Halleluja, som ham allene, og slet ingen uden ham tilkommer? — Har du ydmyget dig under den vældige Herre Zebaoths Haand? — Har du dernæst og takket, æret, elsket og lydet din dyrebare Konge og de Kongelige Personer, som det tilkommer et velopdraget Barn, at elske og være sine Forældre underdanige.

. . .

Indbyggerne af det faste Land og af Øerne, og I, der haver slaget eders Boepæl op i Skovene, i Fieldene og paa Biergene, rand-

sager eders Hierter, adspørger eders Samvittigheder, lader dem tale, lader disse af Forsynet eder saa viselig forundte Tilsynsmænd være Dommere i denne magtpaaliggende Sag. Give Gud (min Siel gjør det til eet af sine vigtigste Ønsker) at Samvittighederne gav alle mine Medborgere et got Skudsmaal, og at alle, uden at blive bestemmede, kunde holde denne skarpe Dommers Randsagelse ud! . . . Men ak! destoværre, der findes alt for mange, som har annammet Velsignelsen, men glemt Velsignelsernes Kilde. . . De har skrevet i Glemmebogen de mangfoldige Velgierninger som Fædrenelandet har den store 17de Januarii at takke. . . De ere blevne lunkne imod Jehovah. De hædrer og priser ikke meere den store Forladelsernes Herre! . . . Og hvor skulde de da takke og elske Monarken og Hans Huus? De ere blevne skiødesløse og har glemt Nødens Tid. De tænker ikke meere paa de vældige Forstyrreere, og paa den Forstyrrelse, hvormed de forstyrrede Kongens Huus, Land og Riger! . . . Ak see! hvor saa mange iblant mine Landsmænd ere tankeløse og takkeløse! De ere sig de Ni Spedalske der mindeligen bad Frelseren at læge dem, men glemte,

saasart de vare lægte, at vende om og at give ham eene Æren. . . De ihukommer ikke meere den Angest og de skræksomme Ulykker, af hvilke Kongernes Konge og Gudernes Gud udfriede os paa Frelsnings-Dagen. De haver glemt det altsammen, eller rettere talt, deres stolte og bedragelige Hierte, deres overdrevne Kierlighed til Verden, til Vellyst, til Rigdom og Ære, og til alle disse forfængelige Ting, tillader dem ikke at tænke med Taknemmelighed og med et skiøntsomt Hierte paa den 1700 Januarii, Danmarks hæderlige Beskiermelses-Dag!

Men jeg spørger dem, sømmer det sig vel fornuftige Skabninger at tage sin Rang og Plads langt under de Umælende? En Oxe kiender jo sin Eiermand, og et Asen sin Herres Krybbe, men saa mange af mine Landsmænd, ja jeg siger der med Taarer i Øinene, saa mange af dem kiender ikke Herren; de have Forstand og vil dog ikke betragte; Skiønsomhed og vil ikke overveie; Øine og vil ikke see; Øren og vil ikke høre, og der er ingen Aand i deres Mund. . . Ak, hvilken græsselig Utaknem-

melighed, men tillige, hvilket gysefuld Beviis paa deres Haardhed og Hiertets Stivhed! —.

Hvo kan dog uden at grues, ihukomme disse Tanker, og holde følgende Forestillinger ud. Der ere adskillige som nyde Fred og gode Dage, sidder meget trygt under deres Figentræ: det gaaer dem alt efter Ønske, Himmelen, Jorden og Havet velsigner dem, ja den Alnoksomme velsigner dem med hans allerbeste Jordiske Velsignelser, det er: Han giver dem en gudfrygtig, viis og from Øvrighed; de lever under Christians faderlige Regimente; de nyder under vor Allernaadigste Konges milde Scepter den stolteste Rolighed; de forsvares af Ham imod al Vold og Uretfærdighed; handthæves af Ham udi deres Rettigheder; beffyttes af Ham udi deres lovlige Kald; med faae Ord: de nyder dagligen og hvert Øieblik de vældædigste Frugter af de store Ting Jehovahs vældige Arm udrettede paa den 17de Januarii; men de glemme dog Velgjøreren; de legger ikke Vind paa saadan Salighed; de føler ikke i sin fulde Styrke, hvad De skylder Gud; de glemmer at takke

Kongen; de ere ja de ere værre endnu end de Umælende! —

Dog ikke nok endnu, at adskillige ikke giver Himlens og Jordens Herre den Ære ham allene tilkommer, men der ere saa gar hist og her nogle faa og enkelte Personer, som fordi de nu ikke kan opnaae deres ugudelige Hensigter, fortryder at den Almægtige sønderknuste Hans Fiender paa den 17de Januarii, Hans Giengieldelses-Dag; de ere mismodige, fordi de, efter deres fæle Sprog, nu omstunder ikke kan gjøre Lykke,

at Guds vældige Arm ødelagde Forstyrrene; — de ere ilde tilfreds og suurseende, at den Bestfinede Konges Villie, og ikke deres Egennytte opfyldes; — de græmme sig, at saavel Juliana Maria, som og Hendes Frederik, Begge Jehovahs Dyrkere og Venner, staaer i Gabet, og gjør, thi Frelseren er sandelig med Dem, deres og heele Helvedes Anslag til intet; — de ere misnøiede, at Fædrenelandet er lykkelig, sikkert, trygt, og at Synd og Laster dagligen derfra forbandes; — de ere fortrædelige, at Plagerne har ophørt, og at Gud paa nye har begyndt at velsigne dig; —

80

de ere saare utaalmodige, at der hersker en saadan velsignet Eenighed udi den Kongelige Familie; —de slaaes med Blusel, at alle deres krogede Omveie, deres listige Paafund og nedrige Renker at skade denne hellige og Gud behagelige Eenighed, slet intet har kundet hielpe dem; — de ere gandske fortvivlende, at Mørkhedens-Fyrste Anamelech, med hvilken de gjøre fælles Sag, intet formaaer, men at de og han lider et Skaar, et Tab, og et Slag efter det andet; — de ærgrer sig, at Juliana og Frederik staae i Pagt med Jehovah, og er følgelig en umuelig Sag for dem at iværksette deres ondskabsfulde Anslag; — de pines, at der ingen Forandring skeer og at der slet ingen kan ventes; — de fortørnes, at de aldeles intet kan udrette; — de ere, ja de ere modløse over alt dette. . . . Eet bliver da kuns tilbage for dem, og det er og deres sidste Tilflugt, de maae nemlig opfylde Kiøbenhavn med Løgn, de maae udstrøe onde Rygter, de maae (det gjør de og ret mesterligen) gjøre, at Utaknemmelighed, Misnøielse og Uskiønsomhed bliver almindelig iblant Folket. — Og da de af Erfaringen veed, at Kiøbenhavn fra Arilds Tid af langt hellere hører

81

Løgn end Sandhed, og langt hellere onde end gode Tidender, saa opdigte de nu, ved Løgnens Faders Indgivelser, saadanne Løgne, som ikke har den allermindste Sandheds Grund. . . . Hvad siger jeg . . . Sandheds Grund? . . . Jeg er vred, ja jeg er saare fortrydelig, at disse Ord ere langt fra ikke beqvemme at give tilkiende, hvad jeg føler og her burde sige. Nei, disse onde Aander, disse Kiøbenhavns Løgnere udbrede saadanne Løgne, der har ikke engang et Skin af Rimelighed, og langt mindre af Sandhed. — Men uagtet at Taabeligheden og Usandfærdigheden af slige fæle Rygter falder strax i Øine, saa annamme Indbyggere af den kiere Hovedstad dem dog med Fornøielse. Ja, uagtet de blive tusinde og atter tusinde Gange bedragne ved slige Løgne, saa kildrer det dem dog at høre og at troe samme. — Ak! det maae desto værre! vel hede om dem, som Apostelen Paulus siger om hine, fordi de annammede ikke Sandheds Kierlighed, at de maatte blive salige, derfor skal Gud og sende dem kraftige Vildfarelser, at de skal troe Løgnen.

82

Men skal den 17de Januarii være og forblive for mine Medborgere en velsignet Dag, og ønsker de længere at nyde, som de hidindtil visselig har, veldædige Frugter af samme; da maae de ikke gjøre sig ubeqvemme til at erkiende og føle Sandheden, det er med andre Ord; de maae hverken med koldt Blod og Ligegyldighed, men ei heller med Utaknemmelighed og Skiødesløshed, og mindre endnu med Græmmelse og Fortrydelse annamme Alfaderens Velsignelser, og den underfulde Frelse, som Han i Dag for tvende Aar sendte dem; men de maae samtligen med Fornemmelser af den fyrrigste Glæde og med hellige Lov-Sange takke Himlens og Jordens Herre; De maae alle ydmyge sig for Ham, og bringe Ham Offere, som kan være Ham til Velbehag.

Saa gjører da mine kiere Landsmænd, som fordem Guds udvalgte Folk gjorde, naar det enten takkede Gud for annammede Velgierninger, eller vilde tilbede sig Herrens Velsignelse,

eller og afbede sig den fortørnede Guds Straffe-Domme. Giører som Israel gjorde, udraaber paa den 17de Ianuarn,

83

som er eders Beskiermelses-Dag, en Forbuds-Dag, helliger en Faste, samler Folket til Guds Huse, helliger en Forsamling, sanker Gamle, samler spæde Børn og dem, som dier Brysterne; en Brudgom gaae ud af sit Kammer, og en Brud af sit Brudehuus; og alle raabe til Herren, og alle siunge med høi Røst Hallelujah! og alle takke den mageløse Jehovah, der har været saa nidkier for vores Land; der med sin hevrende Arm stedte dem bort, som vare imod os; sønderknuste Forræderne; tilintetgjorde deres Anlæg; og reddede os fra Afgrunden og fra den Ødeleggelse, hvorfra sandelig intet Menneske kunde udfrie. . . . O hører dette, I Gamle! mærker derpaa I Ældste! og fatter med Ørene alle Landets Indbyggere! om der er saadant skeet i eders Dage, eller i eders Fædres Dage. Fortæller eders Børn; og eders Børn deres Børn, og deres Børn en anden Slægt alt det, som Herren haver gjort!

Hører og I Jordens Guder iblandt os! Hører dette I Guds Statholdere! Fatter det med Ørene, I der bærer Guds

84

Billede paa eder! og byder at de Store, de Vældige, de Mægtige, de Ældste, de Rige, de Fattige, de Gamle, de Unge, de Stærke, de Svage, og alle Landets Indbyggere ydmyge sig for Kongernes Konge og Gudernes

Gud, for Ham som Eene og Alleene har Magten og Styrken, og Æren og Riget! — Udraaber i Templerne, paa Torvene og paa alle Stræder, at den 17de Januarii skal til evige Tider være en Dag! som skal være Herren allene helliget; en Dag, hvor der skal siunges Fryde-Psalmer, og hvor alt al høitideligen glæde sig; en Dag, hvor der skal ofres Bønner og Forbønner og Taksigelser; en Dag, hvor alt Folket med opløftet Hierte og Røst al sige: "Ære være Gud, der reddede Kongen og Konge-Huset! Ære være den Almægtige, der sonderbrød Læn kerne, som de Ugudelige havde lagt paa det og heele Landet ! . . . Ære være Herren! Ære være Gud i det Høje! . . . Lovet være Herskarernes Gud, som er forfærdelig i Sine Helligdomme! Han er Israels Gud. Han er den, der giver dem, som Ham fryg-

85

ter, Kraft og megen Styrke! . . . Lovet været Gud! Lovet være Herren i al Evighed! . . . ,

O Tvilling-Rige tak Herren, thi Han er god, og Hans Miskundhed er evindelig! Siig nu med Israel, at Hans Miskundhed er evindelig! Siig med Hans udvalgte Slægt, at Hans Miskundhed er evindelig! . . . O Oldenborgske Stamme, siig nu med Jakobs Huus, at Herrens Miskundhed er evindelig! Siig med Aarons Huus, at hans Miskundhed er evindelig! Siig nu med alle dem, som frygter Gud, at hans Miskundhed er evindelig! . . . Siunger og med Fryd for Herren! Siunger med Psalter for ham og leger paa Harper for den Hellige i Israel! Taler den gandske Dag om Jehovahs Retfærdighed og om hans Salighed, thi der er ikke Tal derpaa! Lover den Herre Gud, Israels Gud, han som gjør allene underlige Ting! Lover evindelig hans Æres Navn, og al Jorden fyldes med hans Ære.

86

O Land! fryd dig, thi du har stor Ret dertil ved Tilbagekomsten af Beskiærmelses Dagen! Byd velkommen den store 17de Januarii! — Hædre altid den velsignede Dag; den Dag, du saa længselfuld begierte, som Jorden i Sommerens Tørke tørster efter Regn. — Vær glad paa denne Dag, om hvilken du saa ydmyg og mindelig havde bedet Himlens og Jordens Herre, at den maatte opgaae! — Vær fuld af Lov, thi Han, den Almægtige, skabte selv Dagen, og gjorde den for dig til en Takke-, ja til en Høitids-Dag! — O skriv da Dagen med uudslettelige Bogstaver i dine Tids-Bøger! Fortæl dine Børn, den Slægt der skal komme, alt hvad den mageløse Gud gjorde paa denne Dag! — Siig dem, at du stod paa Afgrundens Pynt! Siig dem, at det rædsomste Uveir havde raset i dine Pauluner, og at den sorteste Nat havde saaledes formørket din Horizont, at man intet Lys kunde blive vaer. Siig dem, at Jehovæhs Velsignelser vare bortjagede, og at hans Straffedomme vare komne over dig!

87

Sig dem alt dette! — Men kundgiør dem og, hvorledes Opgangen af det Høie besøgte og forløste dig, og hvorledes han, som er barmhiertig, miskundelig og fuld af Naade adspredede Uveiret; bortjagede Natten; bød Dagen at gaae frem, og Skyerne at vige for Solens Glands. . . .

Men gjør det dernæst og til en uryggelig Lov, at den høitidelige 17de Dag udi Aarets første Maaned skal, saa længe Verden staaer, være og forblive hos dig en Gienstand for dine Jubler og dine Hallelujah. — Glem aldrig nogen af den Allerhøiestes Velgierninger, og glem ei heller noget af alt det, der skeede paa din frydefulde Beskiærmelses Dag! Tænk aarle, tænk sildig, tænk uafsladelig pan samme, og lad den tillige med alle andre Herrens Velgierninger være en kraftig Drivefieder til at opofre dig gandske og aldeles til Jehovah, saa vil han bønne de alvorlige Bønner, du gjør for Kongen og Konge-Huset, og du vil bestandig blive for ham et velsignet Land, en udvalgt Slægt, et kongeligt Præstedom, et helligt Folk, et Folk til Eiendom,

88

som er beredt at forkynde Herrens Dyder og mageløse Barmhjertighed. . . .

O Land! giv Agt paa Herrens Røst! . . . Herrens Bud er: Oplad dine Porte, opløft dem med sine Overdeele, paa det Ærens Konge maae komme ind! Denne Ærens-Konge er Herren stærk og mægtig. Herre Zebaoth er hans Navn. Opløft dine Porte med sine Overdeele, paa det Ærens Konge maae komme ind! Saa vil Han drage ind til dig, velsigne dig og blive ved at velsigne dig med sine allerbeste Velsignelser; — aldrig flytte sin Lysestage fra dig, men Hans Ord skal være dig en Livs-Lugt til Livet, en Lygte for din Fod og et Lys paa din Stie; — gjøre vel imod Zion efter Sin Velbehagelighed og bygge Jerusalems Mure; — være din Hyrde, lade dig ligge i skønne Græsgange, lede dig sagtelligen fil de stilrindende Vande, og føre dig paa Retfærdigheds Veie; — Berede et Bord for dig imod dine Fiender, gjøre dit Hoved feed af Olie, og at dine Bægere flyde over; — Got og Miskundhed skal visselig efterjage dig alle dine Lives Dage; du skal blive i Herrens Huus, annamme Vel-

89

signelse fra Herren og Retfærdighed fra din Saligheds Gud. Sela!

Fat det alvorlige og uryggelige Forsæt, at tiene Herren din Gud, men at tiene Ham af gandske Siel og af gandske Hierte, at vandre i alle hans Veie og at holde hans Bud, Skikke og Rette, og at hænge alleneste ved Ham, thi Han er dit Liv, din Skaber og din Gud, saa vil visselig og de fra Barmhertighedernes Fader tilbagekomne Velsignelser uafledeligen forblive hos dig, og de vil, thi det kan de eene og allene gjøre, udbrede Lykke og Held, Fred og Rolighed, Sikkerhed og Velstand; — Lyksaliggjøre dine Stæder og Landsbyer; — forleene Fremgang til din Handel og Vandel, til dine Bestræbelser og til alt dit Arbeide; — bringe dig langtfraliggende Verdeners Rigdomme; — gjøre dine Enge frugtbare og dine Agere fulde af Korn; — byde Held over din Skibsfart, over dine Biergverker, Skove og Fiskerier, og velsigne Jorden med dens Indvolde; — standse den fordærvelige Sygdom, der ødelagde alle dine Hiorder; — forjage den sig overalt indsnigende Pestilentse, der dræbte dit mangfoldige

90

Qvæg, og saa ynkelig fordærvede din megen Yngel; — ja Herren den milde Forladelsesnes Gud, vil afvende fra dig alle de Plager, som hidindtil hiemsøgte dig o Land! .

Vil du o Land! aldeles tage vaere paa din Herres Befalinger, og ikke vige derfra hverken til Høire eller Venstre, da vil og Herren, thi Han er Langmodighedens Gud, blive ved at forbarme sig over dig og at lade sit blide Ansigt skinne over dig. Hans vældige Arm skal flaae, beskiæmme, forjage alle dine Fiender Inden- og Udenlands, skiulte eller aabenbare; den skal adsprede, fordrive, ødelegge, tilintetgjøre alle dem, som sætte sig op imod dig; — Herren, den Jakobs Mægtige, skal give dig alle dine Fiender slagne for dit Ansigt: ad een Vei skal de udgaae imod dig, og ad syv Veie skal de flye for dit Ansigt: — Herren vil gjøre meere endnu: Han vil og kalde de gyldne Tider tilbage, vinke ad Frugtbarheden, gjøre dig til et Gosen-Land, og lade sin Naade-Soel opgaae over dig, — Han vil give Lykke til din Flid og Vindskibelighed — god Fremgang til dine Hænders Gierninger, og til al din Handtering og Næring; — følge dig,

91

naar du gaaer ind og naar du gaaer ud; tage Formædelsen fra dig og visse Taarene af dit Ansigt; — byde Velsignelserne at være hos dig i dine Lader, og i alt det du udrækker Din Haand til; — velsigne dit Livs Frugt, og dit Lands Frugt, og dit Fæes Frugt, dine Øxnes Affødning og dit smaae Qvægs megen Angel; — velsigne dig i Staden og velsigne dig paa Marken; — befale at Jorden bønhører Himlen, og Himlen bønhører Jorden; — lade nedkomme tilig og sildig Regn; — fylde dine Loer med Korn og lade Perse-Karrene løbe over med Most og fersk Olie; — Herren, din Forbarmer skal besøge Jorden; og naar Han haver gjort den begierlig, gjøre den meget riig; berede dets Korn, og naar han saaledes har beredt den, vande dens Furer overflødigen; blodgjøre med Regndraaber; velsigne dens Grøde; krone Aaret med sit Gode, klæde Engene med Faar, skiule Dalene med Korn, og alle Herrens Fodspor skal dryppe med Fedme, og heele Landet med alle dets Indbyggere skal raabe af Glæde, tilbede Jehovah, fryde sig for hans Ansigt, og siunge hans store Navn Lov. Sela! Ja alle Jordens Slægter skal see, at du, o Tvilling-Rige,

92

er kaldet efter Herrens Navn, at den stærke Gud Zebaoth er den, som har Udfriet dig af dine Fienders Hænder, og at det er Ham som har herliggjort sig i alle dine Grændser.

See alle disse Velsignelser, og utallig fleere endnu, vil Jehovah, som er alle Velsignelsernes Kilde, lade komme over dig, hvis du vil vandre i hans Veie og være et helligt Folk. Ja et helligt Folk maae du være, thi Herren din Gud er en hellig Gud!

Bortjag Mørkhedens Gierninger hos dig, og hav en fuldkommen Afskye til Synd og Laster, thi de ere alle, de maae nu og hede hvordan de vil, en Vederstyggelighed i den Helliges Øine: -- Fordriv alle Laster, og det ikke een reneste undtagen: Fordriv og den hos dig endnu for meget yndede Last, og som destoværre af mange neppe derfor ansees, men de kalder den blot en Svaghed, en lille Ufuldkommenhed, som det skrøbelige Menneske let kan begaae, eller for at tale gandske og aldeles udi deres fæle Sprog, de kalder den en Galanterie, en god Levemaade, en vedtagende almindelig Skik, en Vei

93

at behage, at opnaae sine Hensigter, og at gjøre Lykke med i denne Verden . . . Jeg pæger, ja jeg pæger paa dig, Horerie! du vore Tidens Fordærvelse! gode Sæders Ødeleggere! Menneskelighedens Skiendsel! Pestilents, der sniger sig ind om Natten! Ukrud der qvæler den gode Sæd! Et tveeegget Sværd, der myrder alt! Fiende, der legger hartad uopløselige Lænker paa Mennesket! Smigrende, men dræbende Slange! Velsmagende, men siden ødeleggende Gift! Ild som aldrig siger: det er nok! O bortjag Horeriet af dine Grændser, paa det at dette Misfoster og Staternes Forstyrre ikke tilsidst myrder Dig! Luk Dørene, Portene og Veie til for denne grumme Fiende: Rust og bevæbne Dig tapper imod dette græsselige Uhyre: Lad de retfærdige Straffe som baade de guddommelige og de Menneskelige Love paalegger den, i deres fulde Styrke over den haandthæves: Leg den ingen Puder under Armene, men driv den bort fra Dig og det til sit rette Hiem, nemlig til Mørkheden og Helvedet: Brug endelig al Diin Myndighed, Klogskab og Forsigtighed, at

denne dræbende Slange ikke trænger sig

94

ind igien, og paa nye bortjager Jehovæhs Velsignelser fra Dig o Land!

Stod ligeledes Hoerkoner og Hoerkarle bort fra Dig, thi de ere og Naturens Misfostere, og Guds og Menneskenes Fiender. See dem an, som deres Slægts Skiendsel; Giv dem intet Sted i Dine Selskaber; Viis allevegne Foragt og Væmmelse imod dem; Giv dem deres Fortienesters Løn; Lad dem faae, hvad deres Forræderie imod Gud og imod Menneskene saa billig tilkommer: Lad den Meeneed og det Bedragene, hvormed de bedrager den heele Verden, igien komme paa deres Hoveder, og de skrækkelige Fortrædeligheder de anretter, nedfare paa deres Hoved-Isse: Det er, lad al Verdens Forasmædelse, Spot, Vrede, Trængsel, Angest, Unaade, Væmmelse og Modbydelighed, samt alle guddommelige og menneskelige Straffe følge dem paa alle deres Fodspor; og saa brændemærket paa deres Pander, som slige Misdædere saa heiligen fortiene, vil de om ikke for Guds Skyld, saa dog for deres egen Ære, Lykke og Sikkerheds Skyld, i Fremtiden

95

tage sig vaere, at fornærme Guds og Menneskenes Befalinger, og at blive Aarsag, ikke alleneste til hele Slægters og Familiers Undergang, men og til din Ødeleggelse o Land!

Tag nøie, tag meget nøie vaere, at det deilige, yndige, men og tillige skrøbeligste Kiøn ikke forfølges hos Dig: Taal derfor aldrig, at glubende Ulve, trædske Slanger, listige og smigrende Ræve maae staae paa Torve, Stræder og Veie, og kaste deres Garn ud, for at stæle Jomfruernes Dyd og at rane dem deres Uskyldighed; eller med andre Ord: Taal aldrig, at man berøver dem deres største Klenodie, deres allerdeiligste Prydelse, og Kronen, der smykker deres Hoveder: — Lad dem ei heller see og høre Forargelser! Det er: Forband aldeles af Dine Selskaber al naragtig Snak, uanstændig Skiæmt, Gøglerier og tvetydige Talemaader og Gebærder, saa at alt dette ikke meere besmitter deres Sæder, og ei heller bliver dem til et Tynder, der fænger den i dem boende Ild. — O yndige Slægt, hvor lyksalig vil du ikke blive!

96

Bluefærdigheden du annammede af din Skaber, og hvilken du, om jeg saa maae udtrykke mig, besidder til Arv og Eiendom, vil forblive den lyksaligste Brystværn for dig; og den, tillige med den dig medfødte Sagtmodighed, Ømhed og Frygtagtighed, de ere eene Stand at lade dig naae den høieste Grad af Fuldkommenhed; at give dig en indtagende Undighed; at meddeele din Naturs Deilighed en ubeskrivelig Behagelighed; at forlene dig en sand Skiønhed, en Skiønhed, som i Sommerens Heede ikke visner, men bliver liflig endnu, endskiønt Løvet falder af; og endelig er det og just disse omtalte Egenskaber, der eene kan lyksaliggjøre dig, eene ophøie hos dig din store Skaberes mangfoldige Fuldkommenheder, og saa gar aftrykke Sit Billede i dig. — Det være dig ret magtpaaliggende at bevare disse Egenskaber hos dig, og at gjøre dem behagelige for Gud og Menneskene. Og

saaledes opdragen i Herrens Kundskab og Frygt, og bekiendt med dig selv og med dine mangfoldige Pligter, kan du og med Nidkierhed opfylde alt det Vigtige, det Nyttige, hvorfor Skaberen satte dig i Ver-

97

den; og da kan det ligeledes være dig en saare let Sag, at gjøre Mændene yndige, behagelige, milde og omgiengelige, og formilde deres Sæders Strængthed, og du derimod vil lære af Mændene utrættelig Flid, Bestandighed, uforfærdet Mod og mandig Dyd; og see! alt dette vil tilveiebringe, dig den Allerhøjestes Velsignelse, o Land!

Men lad de unge Karle og Drengene ikke mindre være en Gienstand for Din Opmerksomhed. De fortiene det visselig og: Thi det er just dem, der engang i Tiden skal blive dine Præster, dine Helte, dine Øverster, dine Vældige, dine Dommere, dine Statsmænd, dine Ældste: — O hvor meget kommer det ikke derpaa an, at unge Træer, der skal bære gode og velmagende Frugter, vogtes for Forraadnelsen, og at hverken Dyr eller giftige Insekter nærme sig til dem! Det være dig derfor uendelig vigtigt, at Onde, Ugudelige, Hyklere, Letsindige, Løgnere, og slige fæle Dyr, ikke med deres dræbende Gift befænge dine unge Træer, og dine kostbare Planter. Lad disse Forrædere ikke rane dem deres Uskyldig-

98

hed: — Men lad ei heller Vellystens Gift fortære deres Kraft, thi den har Forraadnelsen i sit Følgeskab; den gjør dem uduelige til Forretningerne; føder og bliver Kilden til alle Laster; læses af Øinene; staaer præntet paa Panden; gjør dem foragtet for heele Verden; bringer dem i Almindelighed til Bettel-Staven; gjør dem gamle for Tiden; saa at en ung Mand paa 30 Aar bliver til et graat Hoved; ja denne rædsomme Last fordærver for dem baade Siel og Legeme i Helvede. — Dumhedens, Dovenskabens, Vankundighedens og

Forfængelighedens Aand byde ikke heller over dem, thi de frembringer ligeledes Tusinde og atter Tusinde Ulykker, de gjør dem til udygtige Borgere, til Borgere, der ere Staten til Byrde ja til en stor Ulykke; — For alting opdrag disse Herrens Planter i hans Frygt og saliggjørende Lærdom. Tilig, tilig i deres Ungdoms Dage lær dem at tænke paa deres Skaber, thi Herrens Frygt er Viidsoms Begyndelse og Livets Kilde, og at vige fra det Onde er Forstand. Hvo som frygter Herren, ham skal det gaae vel pag det sidste, og skal finde Maade. Frygt da Herren og forlad dig paa ham, saa vil

99

ren evindelig ikke foragte eller forlade dig, men du skal stedse finde Naade for hans Ansigt, o Land!

Taal for alting ikke Fritænkeren og Religions Spotteren hos dig; See dem an, thi de ere det virkeligen, som glubende Ulve og rasende Tigre, der ønsker det heele menneskelige Kiøns Undergang, og af alle Kræfter arbejder derpaa: Leg Tømme og Bidsel paa dem, som af det Menneskelige Kiøn blot haver Skikkelsen og Navnet, men ere i det øvrige som Heste og Muler, der ikke har Forstand og hvis Mund man maae tvinge: Med al muelig Fliid, med Langmodighed, Kierlighed og Omhue vand og beskier disse raadne Træer, grav og møg derom, spar intet paa dem, og lad dem staae en Tid lang, maaskee de kunde blive friske, maaskee de kunde bringe endnu Omvendelses Frugter; men naar hverken Exempler eller Underviisninger, eller Formaninger, eller Trusler, eller Bønner og Forbønner hielper, da hug dem af, hvorfor skal de skade dig o Land!

100

Kom Sabbatens Dag ihu, at hellige den! Lad den være ret en Hvile-Dag for dig! En Dag der hører Herren allene til, og som er Herrens Helligheds Hvile!— gjør den dog ikke til din Besøgelses-Dag, men ei heller til dit Spils og Giestebuds-Dag! Anvend ikke Dagen til Forfængeligheder! Brug ikke Tiden til verdslig Lyst! — Den være hos dig og udi alle dine Grændser ret en Sabbat for Herren din Gud, paa hvilken du ingen Gierning gjør, hverken du eller din Søn, eller din Daatter, din Svend eller din Pige, eller dit Bæst, eller din Fremmede, som er i dine Porte. — Men dersom du ikke hører Herren, til at hellige Sabbatens Dag, til at ikke bære Byrde, og indgaae igiennem Portene om Sabbatens Dag, da vil han lade antænde en Ild, og den skal ikke udslukkes, den skal fortære dig o Land!

Hold evindelig i megen stor Ære dine Forfædres veldædige Stiftelser, saa vel for udlevede Mænd, som og for Enker, Syge, Faderløse og Umyndige. Altid, det er, saa længe Verden staaer, lad dem være Helligdomme for dig. Leg firere til. Hav et vaaget

_ K

101

Øie over dem, som der ere, saa at de hverken aabenbare eller uformerkt lider den ringeste Fornærmelse, Skaar eller Tab, saa at den nidkiere Guds Vrede aldrig komme over dig o Land!

Sørg, ja gjør det til din hellige Pligt at forsyne de Fattige med Brød og Arbeide! — Ihukom stedse, at de Fattige ere ikke alleneste Statens Lemmer, men langt meere endnu den Herres Jesu Christi Lemmer. — Forhold Arbeideren ikke sin Løn! Lad deres Suk og megen Raab ikke komme ind for den Herre Zebaoths Øren! Saa vil han og igien formeere dig, samle dig, og med megen Naade og usigelig Miskundhed forbarme sig over dig o Land!

Saa hold da alt dette o Land! og adlyd alle Herrens Befalinger! Vogt dig vel, at du ikke overtræder en eeneste af dem, thi see! Dommeren staaer for Dørren; Regnskabs Timen ventes dagligen; Døden og Evigheden er vis; Herrens Tilkommelse er nær. — Vær Herren lydige, men vær og for Herrens Skyld al menneskelig Forordning un-

102

derdanig, være sig en Konge, som den ypperste, eller Befalingsmænd, som de der sendes af Ham til Hevn over Misdædere, men dem til Lov som gjøre Got. Ær alle! elsk Broderskabet! frygt Gud! Ær Kongen! Giv Kongen det Kongens er og Gud det Guds er! saa skal, om Biergene end vige og Høiene bevæges, Jehovahs Miskundhed ikke vige fra dig og Hans Freds Pagt ikke bevæges, siger Herren, din Forbarmer, til dig o Land!

Gier dig nu rede, o Tvilling-Rige! gjør dig rede, o Guds Israel, og gjør i Jesu Christi Navn Bønner og Forbønner for Kongen og Kongens Huns.

„Herren byder dig; Han besværer og formaner dig: Først og for alting gjør ydmygelige Begieringer, Bønner, Forbønner, Taksigelser for alle Mennesker, for Konger og alle dem, som ere ypperlige, at de maae leve et roligt og stille Levnet i al Gudfrygtighed og Ærbarhed, thi dette er got og behageligt for Gud vor Frelsere.“

Saa Jehovah!

103

Herren, den store Gud i Israel, den Jakobs Mægtige, Himmelens og Jordens Regent, som eene hersker over alle Kongeriger, Han befæste Dig, vor Dyrebare Christian, paa Thronen, Du annammede af Ham ! . . . Gud, som er en velgiørende Gud, legge Majestæt og Hæder paa Dig, som er Hans Tiener og Statholder! Hans Varetægt være som en gloende Muur omkring Dig! Hans Arm opholde Dig og give Dig Magt og Styrke og Ære!... Gud give Dig, o Konge! sine Domme og sin Retfærdighed, saa Du kan dømme Folket med Retfærdighed og de Elendige med Dom! Han slippe Dig ikke! Han forlade Dig ikke! Hans hellige Engle ledsage Dig, naar Du gaaer ind og naar Du gaaer ud! Hans Viisdom regiere Dig i alle Dine Kongelige Forretninger, saa at under Din Regiering maae blomstre Fred og Hellighed, Gudsfrygt og Miskundhed og alle christelige Dyder! . . . Langmodighedens Gud hælde sit Hierte til Dit, og sette Dig som et Indsegl paa sin Arm, og som en Signete-Ring paa sin høire Haand! Hans

104

Maade og Barmhertighed følge Dig alle Dine Lives Dage! Hans Kundskab oplyse altid Din Siel! Hans Ord være en Lygte for Din Fod og et Lys paa Din Stie! Han stadfæste Din Sæd evindeligen, og bygge Din Throne fra Slægt til Slægt! . . . Den Jakobs Mægtige sønderstøde alle Dine Fiender, og blæse bort fra Dit Ansigt alle dem, som vil Dig ilde, o Konge! Han lade dem henflyde som Vand! Han gjøre Ende paa dem i Hastighed, saa de skulle vide, at Jehovah er med Dig! Han frelse Dig med sin høire Haand! Bortskylle alle Dine Modstandere; tilstæde ikke, at de skade Dig, men støde dem ned i Fordærvsens Grav, saa at alle skal see, at Du er Guds Salvende, og at Du er tegnet i hans Hænder! . . . Den milde Forladelsesnes Gud, som gjorde den 17de Januarii til Din hæderlige Beskiærmelses-Dag annamme i Dag og altid Din Lov og Dit Takoffer derfor, og have bestandig sin Velbehag i dem!

Himlens og Jordens Gud haver gjort store Ting imod Dig, min Konge og min Herre! Han har viist, at Han elsker Dig

105

som en Fader kan elske sit Barn! . . . O Christian! føel den store Lyksalighed at være elsket af Din Overherre, og da vil Du og Dit Folk være lykkelig! Glem aldrig nogen af hans Velgiæringer! Opofre Dig Ham gandske og aldeles til Eiendom og til et Ham helligt Offer! . . . Tak, Tak den Allerhøieste af gandske Hierte! Staae op og fornye daglig, fornye og paa den 17de Januarii, som Herren har gjort til en Høitid for Dig og Dine Riger, Dine engang for mange Vidner ved Herrens Alter hæderlig svorne Løfter! Forpligt Dig for Gud, som gjør alting levende, og for Christo Jesu, som vidnede den gode Bekiendelse for Pontius Pilatus, at Du vil holde Budet ubesmittet, ustraffeligt indtil vor Herres Jesu Christi Aabenbarelse! og disse Dine hellige Løfter, Din Tak og Lydighed, foreenede med Din Frelseres Bøn og Forsonings-Offer, udi hvilken Jehovah har al sin Velbehag, tillige med Enkernes, Faderløses, de Troendes, og det triumpherende Zions Forbøn vil tilveiebringe Christian! Lykke og Held, Naade og Fred, Glæde, Velsignelse og evig Salighed lover

106

Dig og Dit Huus, over Dit Folk og Land! Ja de vil, naar Du indtil de allersildigste Tider har været vores Fader, Ven og Velgiører, geleide Dig til Evigheds Bredde og møde Dig for Guds Domstoel, hvor Du, liig den allerringeste af dine Undersaatter, skal fremstilles for at aflegge Regnskab over Din førte Huusholdning. . . . Paa denne Din store Regnskabs-Dag vil alle de, som her har været syge, træde frem og sige: Gud! Dommer! Christian øste Olie i vore Saar, og med lindrende Balsom lægede vor Piine, vær Du nu igien hans Læge! . . . Enkerne: Han trøstede os i vor Jammer, Han lættede vore Byrder, Forbarmer, vær igien Hans Trøster! . . . De som her vare fattige: Han spiste, klædte, glædede og vederqvægede os: vederqvæg Ham nu igien! ... De fordum Elendige: Han var vor store Velgiører, Han formindskede vore Smerter, og tørrede Taarerne af vore Øine, store Gud vær igien Hans Belønner; giv Ham din Fred! . . . Hiine for Dyden, for den retfærdige Sag og for Guds Skyld foragtede: Christian forskaffede os Ret og fremmede Dom og

107

Retfærdighed, lad Ham vederfares Lov af Dig! . . . De Umyndige: Han underrettede os om Veien til Salighed, lad Ham og see Din Salighed! . . . De som her sad i Mørket: Han tændte Lyset for os, lad Ham skinne som et Himmel Lys. . . . De som for Giæld vare fængslede: Han betalte Gielden og forlod os Skylden, Herre! Herre! forlad Ham igien Hans Skyld! ... De Faderløse: Han var vor Jordiske Pleie-Fader; Himmelske Fader, vær du nu igien Hans Fader! Han sørgede for vore Siæle og Legemer, gjør Ham igien til din udvalgte Eiendom! . . . Ja, Konge! tusinde, og atter tusinde af de Børn, den Almægtige havde fordum anbetret Din Pleie, og som vare Dine Undersaatter, men nu ere kronede og herliggjorte Borgere i Guds Stad, de vil paa hiin Dag træde frem og sige: Gud, Din Tiener og fordum Statholder Christian var vor Fader, Ven og Velgiører, for Lammets Skyld, for din Søns Jesu Christi Skyld vær Ham naadig, gak ikke til Doms med Ham, men vær

108

Hans megen store Løn! . . . Og da vil Dommeren staae op og sige: Vel Du gode og troe Tiener, Du haver været troe over lidet, jeg vil sætte Dig over meget; Gak ind! . . . Gak ind til Din Herres Glæde!

Den hellige Gud i Israel, den Jakobs Mægtige, den mageløse Forbarmer være med Dig, Benaadede iblandt Qvinderne, Elskelige Dronning Juliana Maria! . . . Opgangen af det Høie besøge Dig! Herrens Herlighed skinne over Dig! Himlens og Jordens Gud velsigne Dig! . . . Det Danske og Norske Zion takker ydmygeligen Jehovah, der har gjort saa store Ting imod Dig! Det tilbeder Ham, der brugte Dig til Sit Redskab at glæde det sorigfulde Zion, og at ophielpe det undertrykte Fædreneland! Majestæt, Ære, og Tilbedelse, Lov, og Priis være Herren i al Evighed! . . . Men Tak være og Dig store Juliana Maria! at Dig ynkedes over vor Elendighed, og at Du tog Deel

109

i vor Bedrøvelse, ligesom den ømmeste Moder føler sine Børns Smerter. Tak være Dig, at Du lydede Din Herre, da Han for tvende Aar siden gav Dig Befaling, at sønderstøde Voldsmændene! Tak være Dig, at Du fulgte Din Overherre, da Han viiste Dig Veien, Du skulde gaae, og at Du tillige med Din Eneste Søn gik Dine Fiender i Møde i den Herre Zebaoths Navn! Tak være Dig, velsignede Dronning! Alt hvad Dansk, hvad Norsk er, takker og velsigner Dig i Dag, og vil for Lammets Throne endnu gjøre det!

Jehovah, al Lyksaligheds og Velsignelsernes Kilde, velsigne Dig, Hans udvalgte Nedskab, for denne priisværdige Gierning, for alle Dine andre veldædige Handlinger og ret Kongelige Dyder! Han glæde Dig efter de Dage Han har bedrøvet Dig! Han give Dig fremdeles Prydelse for Aske, Glædens-Olie for Sorg, og et kostbar Smykke for en sorigfuld Aand! . . . Den vældige Herre, Hærskarernes Herre, der beskiemmede styr-

110

tede og adspredte alle dem, der vilde opsluge Dig, gjøre fremdeles saa imod dem, der vil opsluge Dig! Han slaae til Jorden alle, som glæde sig ved Din Ulykke, saa at de ikke mere reise sig! Han klædte med Skam og Skiendsel alle dem, der ere saa formastelige at lyve paa Dig, og saa forvovne at ophøie sig imod Dig! Han udfrie Dig stedse fra de onde Mennesker, der skærpe deres Tunge som en Slange, og under hvis Læber er Øglers Forgift. Ak see! hvor de Ugudelige lure efter Din Siel, de holde sig tilsammen, de grunde den gandske Dag paa allehaande Sviig, for at skade Dig, skjønt der er ikke Overtrædelse hos Dig; de udgyde meget af deres Mund, derer et Sværd paa deres Læber; de løbe og berede sig imod Dig, skjønt der er ikke Misgierning hos Dig; Herre! vaag op, og udryd disse Falske og Blodgierrige for deres Munds Synd, for deres Læbers Ord; Grib dem i deres Hofmodighed, og for Forbandelse og Løgn, som de fortælle, lad dem vanke ustadige hid og did ved din Magt, og lad dem nedfare, Herre vor Skiold! Men Juliana Maria, Guds Veninde! syng

111

Du om Herrens Styrke; ja syng med Fryd om Hans Miskundhed om Morgenens, thi Han er og vil forblive Din Ophøielse og Din Tilflugt paa Nødens-Dag. Den Almægtige, der eene kan gjøre det, o uskyldige Dronning! hiemsøge og adspredte, som Hans vældige Arm gjorde i det nyelig afvigte Aar, alle Basilisker, der vil stikke Dig, alle Slanger, der vil skade Dig, alle onde Mennesker, der lyve paa Dig, alle Dievelens Redskaber, der vil opsluge Dig, alle Beelzebuls Aander, som ere imod Dig, fordi Du er iblant Qvinderne Herrens Benaadede.

Juliana Maria, Herrens Tienerinde, høst selv iblandt os, thi Du har den allerstørste Ret dertil, indtil de allersildigste Tider tusinde og atter tusinde Frugter, og veldædige Følger af Din 17de Januarii christelige, ædelmodige, og Gud og Menneskene behagelige Gierning! . . . Din Gud og Skaber, som Du lover syv Gange om Dagen, og saavel i Løn-Kammeret, som og for al Verden med et oprigtigt Hierte dyrker og Meder, være igien Din

112

Skiold paa Din Nøds Dag, Han hielpe Dig i al velbeleilig Lid, lade Sit Ansigtets Lys skinne over Dig, gjøre Dit Hierte glad, udruste Dig med nye Kraft, forlade Dig alle Dine Synder, helbrede alle Dine Smerter, læge alle Dine Sygdomme; bortjage alle Dine Bekymringer, igienløse Dit Liv fra Fordærvelsen, krone Dig med Miskundhed og Barmhiertigheder, bevare Dig paa alle Dine Veie, gjøre Dine Dage mange, saa at de skal være fulde af Hans Velsignelser, og at Du hver Morgen maae blive ung igien, som Ørnen. Thi saa høit Himmelen er over Jorden, skal Herrens Miskundhed være mægtig over Dig, Juilaua Maria, som frygter Ham. . .

Ja Han, som er Alpha og Omega, Begyndelse og Ende, Han vil visseligen lade alle disse Velsignelser komme over Dig: Han vil gjøre det altsammen; Men Han vil og gjøre meere endnu. . . Han, der har sat Dig paa Thronen og trykt Sit Billede paa Dig, Han vil fremdeles stadfæste Din Throne, bevare sit Billede i Dig, og lade alletider Dit Navn være en kostelig

113

Balsom for os! . . . Men Herren vil gjøre meere endnu. Han vil og lyksaliggjøre, velsigne og belønne Dig med Kongens aandelige og timelige Lyksaligheder, med Zions Bygning, Glæde og Befæstelse, med Danmarks og Norges Flor, med Undersåtternes Kierlighed, med Dine Fienders Omvendelse og evige Salighed, hvorom Du dagligen paakalder Herren, Din Gud! ... Han vil gjøre mere endnu: Din Frederik skal og være lykkelig. Han, der er Dit Livs-Frugt og Dyds Belønning, Din Eeneste Søn og Din største jordiske Gave af den Almægtige. Han, der er Dit aftrykte Billede, Alfaders Dyrkere og Dydens Elskere, Han, Han skal være lykkelig. Frederik skal til evige Tider være og forblive Guds Jedidia! ... Herren vil gjøre det; Men han vil gjøre meere endnu. Snart, snart skal Du o Juliana, omfavne den Datter, Du med saa megen Længsel venter! . . . snart, snart skal Du kalde Hende med det søde og høitidelige Datter-Navn! Hun skal ligne Dig, ja Hun skal være Dit eget Billede, blive saa kydisk en Gemalinde, saa kierlig en Ægte-

114

fælle, saa øm en Moder, saa trofast en Veninde, og for de Danske og Norske saa stor en Velsignelse og Velbehag, som Du nu i 21 samfulde Aar har været for Tvilling-Riget! . . . Herren vil gjøre meere endnu! Du skal og see Dine Børne-Børn, og de skal gaae ud og ind hos Dig, og Din Velsignelse over Dem skal være som Dug paa Hermon, som den Dug der nedfalder paa Zions Bierge. . . . Herren vil gjøre det altsammen. Men Han vil gjøre meere endnu: Juliana Maria, Herrens Tienerinde skal og see paa Herrens Salighed. De skal komme til Zions Bierg, og til den levende Guds Stad, til det himmelske Jerusalem, og tit Englernes mange Tusinde, til de Førstefødtes Forsamling og Meenighed, og til Gud, som er alles Dommer, og til det nye Testaments Midlere Jesum og til Bestænkelsens Blod. . . Du skal, naar Du haver stridet den gode Strid, fuldkommet Løbet, og bevaret Troen, annamme for denne forgiengelige Krone Herlighedens uforvisnelige Krone, og med de Tusinde gange Tusinde, og med Din til sin Herlighed allerede ind-

115

gangne Frederik, staae for Lammets Throne, og med Hannem sige: Her ere vi, o Gud! og de Børn du havde givet os.

Den Hellige i Israel være med Dig Du Christians Søn og retmæssige Arving til Hans Throne! . . . Herren bevare Dig o Frederik, Du Tvilling-Rigets tilkommende Behersker! Tag til, Du som er bestemt at være i Tiden Guds Statholder, tag til og bliv stærk i Aanden! Lær tilig at kiende Din Skaber! Tænk paa ham i Dine Ungdoms-Dage, og for de Dage og Aar komme, om hvilke det heder: de behage mig ikke. . . . Jehovah har kaldet Dig at herske engang over Danmark og Norge, og at være den Ypperste iblandt Dine Brødre. O lær da aarle at lyde Din Overherre, at holde hans Befalinger, og at erkiende, hvor uomgængelig nødvendigt det er for Jordens Guder, at de selv ærer den himmelske Religion, og stedse iverksetter hvad den byder; da vil Du, dyrebare Fyrste! og annamme Viisdom at gjøre de kommende Slægter lykkelige..... Da vil Du, haar Du saa-

116

ledes først haver lært at tiene Gud i Aand

og Sandhed, at regiere Dig selv, og at overvinde Dit Hierte, og kunde regiere over os og gjøre os lykkelige, som Dine priisværdige Forfædre have gjort.

O Almægtige! de som vander, de som planter ere aldeles intet, men alting beroer paa Din Vært. Byd da, vi bede dig saa saare, din Velsignelse og Vært over vores elskelige Kronprintses Opdragelse! . Herrens Viisdoms og Forstands Aand komme over de gudfrygtige Mænd og redelige Danske, i hvis Hænder Kongen har anbetret sin eeneste Søn og Arvingen til sin Throne. O at det maatte lykkes dem at udrette, hvad dig behager, du Allerhøieste i Israel, og hvad der kan tiene til dit Zions Glæde, til Kongens Gavn, Rigernes Beste, og Millioner Menneskers Velfærd!

Herren bevare Dig, o Frederik, at Du aldrig i Dine Dage faae letsindige eller ugudelige Mennesker omkring Din hellige Person! . . . Den Jakobs Gud

117

slaae en fast Vold omkring Dig, paa det Du aldrig maae indsue Fritænkernes Gift! . . . Den Hellige være Din Beskiermelse, paa det Du aldrig maae befænges af Lasternes og Hykleries Suurdey! . . . Og naar din Fader engang skal gaae alt Kiøds Vei . . . o kiere Herre Gud lad vore Børne-Børn først opleve det! . . . naar Din Fader engang gaaer alt Kiøds Vei, da vær frimodig, Frederik, vær stærk! Tag vaere paa Herrens Din Guds Varetægt, at vandre i hans Veie, at holde hans Skikke, hans Bud og hans Rette, og hans Vidnesbyrd efter det, som er skrevet og anbefalet, at Du kan handle klogeligen i alt det Du gjør, og i alt det Du vender Dig til. Da vil han stadfæste sit Ord og alt som han har talet. Du skal være Herrens, og Herren skal evindeligen være Din. . . . At at Dine Sønner, o Frederik, maatte endnu i tusinde Leed arve den Danske Throne!

Den Hellige, Hellige, Hellige Gud i Israel være med Dig, Elskelige Fre-

118

derik, Du Guds Jedidia! . . . Den Mægtige Jakobs Herre klæde Dig med Salighed! Gudernes Gud, og Kongernes Konge bevare Din Ind- og Udgang iblandt os! . . . Alt hvad Aande har bøier Hierker og Knæ for Alfaderens Throne, og takker Langmodighedens Gud, den mage løse Forbarmer, der i sin Miskundhed har skienket os i Dig, o Frederik! en Fyrste, der liig David, er en Fyrste efter Hans eget Hierte. . . Zion, den evangeliske Kirke, ihukommer dagligen denne store Velgierning, den gjør sine Pligter, den siunger iverfulde Lovsange til Jehovah, som er Herre over Zion og som boer udi Helligdommene. Den roeser Hans ubegribelige Godhed og urandsagelige Viisdom. Den takker, priser og tilbeder for Hans Fødders Fodskammel. Den gaaer ind i Hans Boliger og taler hele Dagen om Hans Velgierninger, skjønt den ikke kan tælle dem, thi de ere fleere end Sand. . . O at Zions Tak maatte være for den hellige Gud en liflig Røgelse og en sød Lugt!... O at den stridende Kirkes Bønner og Forbønner, som den gjør for Guds Salvedes

119

Broder, maatte trænge igiennem Skyerne til Alfaders Bolig, og for den Eenbaarnes Jesu Christi Skyld komme tilbage med Bønhørelse.

Jehovah velsigne dig o fromme Fyrste! Libanons Herlighed komme til Dig! Carmels og Sarons Prydelse smykke Dig! Herrens Herlighed vor Guds Prydelse smykke Dig. . . Herren holde Dig i sine Arme som Ephraim, som sin Kierligheds Søn! Han forblive fremdeles Din Ungdoms Ledere, men Han blive og Din Manddoms Styrke, Din Alderdoms Stytte og Dine graae Haars Vederqvægelse! . . . Din i sin Herlighed allerede indgangne Faders Velsignelse, som Han velsignede Dig med kort førend Han nedlagde sin jordiske Krone for at modtage den uforgiengelige, hvile over Dig. Juliana Marias Bønner og Velsignelser, Din tilkommende Gemahlinde og Dit heele Husets Bønner, Kirkens, Landets og alle Troendes Forbønner og Velsignelser komme over Dig og følge Dig i alle Dine Livets Dage! ... I det Sted Du var forladt,

120

da skal Du sættes til en evig Herlighed, til Fryd fra Slægt til Slægt! Du skal fornemme, at Herren er Din Frelser og Din Gienløser Jakobs Mægtige! . . . O Frederik! den Allerhøieste være Din Gud og Fader! Han opholde, befæste og forsvare Dig paa det høie Trin, Han selv satte Dig! Pagtens Engel besøge Dig der, og med sin almægtige Arm forsvare og udføre fremdeeles sin egen Gierning! Vox, af Herren benaadede Fyrste, vox i denne Din Høihed, som Cedertræet paa Libanon! Udbred Dine Vinger som Palme træet! Grøn som et Laurbærtræ! Blomstre som en Rose i Saron! Vær yndig, vær deilig som en Lilie i Dalen! Vær som et Guds Bierg! Staae fast som en Eeg i Basan! Staae uomstødelig som en Klippe! Vær modig som en ung Løve! Vær uforfærdet som en Kiempe! Udrust Dig som en Helt, og liid i alle Ting som en god Jesu Christi Stridsmand! . . . Herren lade sit Ansigtets Lys skinne over Dig, o Frederik! Libanons Herlighed komme til Dig! Carmels og Sarons Pry-

121

delse smykke Dig! ja Du skal see Herrens Herlighed, vor Guds Prydelse!

Den Alvidende, som randsager alle Ting og igiennemtrænger alle Mørkheder, Han veed det og, at de Ugudelige tænke onde Ting i Hiertet imod Dig, Eiegode Fyrste! De holde sig tilsammen den gandske Dag, for at føre Krig imod Dig. Fortrædelige Mænd tænker at bortstøde Dine Trin, som ere dog saa velsignede for Kirken og Rigerne. De Hofmodige skiule Strikkerne, udstrække Garnet og sette Snarer for Dig. Øgle-Unger vil yde Dig fra det Sted, Du staaer. Menneskelighedens Fiender digte Løgn paa Dig, og fordømme uskyldigt Blod. Guds Fiender ere imod Din retfærdige Siel. Helvede er imod Dig. . . Men, Frederik, frygt ikke, vær frimodig, vær en Mand! Herren, Herren er Din Saligheds Styrke! Herren igienløfte Dig! Han kaldte Dig ved sit Navn, Du er Hans! Naar Du gaaer igennem Vandene, da vil Han være hos Dig, og igiennem Floderne, da skal de ikke overskylle Dig. Naar Du

122

gaaer igiennem Ilden, skal Du ikke brændes og Luen ikke fortære Dig; Thi Herren er Din Gud, Israels Hellige Din Frelser! Han vil visseligen ikke give de Ugudelige deres Begieringer, og deres Skalkhed skal ikke faae Fremgang, de maatte ophøre sig deraf. Han skal ryste Gløder over dem, lade dem falde ned i Ilden, i dybe Graver, saa de ikke kan opreise sig igjen. Han vil lade deres Uret komme tilbage over dem, og udrydde dem for deres Ondskab. Ja Herren, den forfærdelige Hævner over de Ugudelige, skal udrydde alle Sine Fiender. Men over Dig, o Herrens Tiener, over Dig o Frederik! skal opgaae Herrens Herlighed. Libanons Herlighed skal komme til Dig. Carmels og Sarons Prydelse skal smykke Dig; ja Du skal see Herrens Herlighed, vor Guds Prydelse.

Abrahams, Isaaks og Jakobs Gud byde Naade, Fred og Salighed over Dig, o Frederik, som er Hans Udvalgte og

123

Elskelige! . . . Abrahams, Isaaks og Jakobs Gud byde aandelige og timelige Velsignelser over Din tilkommende Gemalinde! Han være for Hende en vældig Beskyttelse og fast Styrke. Han være for Hende en Beskiermelse for Hede og en Beskiermelse for Middag, en Bevarelse for Anstød og Hielp for Fald, som ophøjer Hendes Siel og oplyser Øine, som giver Lægedom, Liv og Velsignelse. . . . Herskarernes Herre udsende Sine Engle, der staaer for Hans Throne, der seer Hans Ansigt og udretter alle Hans Befalinger, for at berede Hende Veien til Dig og os, og at tage nøie vare paa Hende, saa Hun ikke maae støde Sin Fod paa nogen Steen! Den Almægtige bringe Hende snart til Dig og os, og lade Hendes Nærværelse snart henrykke Dit og vore Hiertet, snart glæde Dine og vore Øine, snart opfylde Din og vore Munde med Hallelujah! snart lade Dine og vore Takke- og Fryde-Skriig trænge igiennem Skyerne op til Alfaders Bolig! . . . O at Hun, der har samme Navn som

124

Du, maatte og have et Hierte som Dit! O at Hun, den Velsignede, som vi med saa stor Længsel venter og har udbedet os af den Algode, maatte være Dit aftrykte Billede; ligesom Du foragte de ureene Vellyster, og ikke besmitte Sit unge Hierte med Verdens Forfængeligheder; og ligesom Du lade Sin Siel og Sit Legeme være den Hellig Aands Bolig!

Din Gemalinde, saa beder, saa ønsker Zion, Din tilkommende Frederike, Hun forblive stedse kongens Glæde, Juliana Marias sødste Datter og Yndling, Kronprintsens og Printsessernes Veninde, Konge-Husets Prydelse, og en vellugtende Balsom for alle Kongens Undersaatter, en stor Velsignelse for Rigerne, et uskatteerligt Klenodie for Kirken, og en Velbehag for Gud og Menneskene. ... Din Gemalinde, o fromme Frederik, forblive til Dit Livets sildigste Aften, Din Trøst, Belønning,

Glæde og Henrykkelse, Din Fortrolige, Elskelige og allerbeste Veninde! Hun...

125

Hun være stedse eet Hierte med Dig! Og vil, det forbyde den gode Gud, men vil maaskee i Fremtiden forvovne Rebellerne, Øgle-Unger, og Dievelen med alle sine Haandlangere udspyde Gift udi denne hellige Eenighed, som Jehovah, Ægteskabets Gud, selv snart vil stifte, og hvorudi Han visseligen vil have al Sin Velbehag, da vaage Han Selv op og være vaagen til Sin Ret, for at forsvare Dig og Hende imod Eders Modstandere! Han udrydde i Sin Nidkierhed Hans og Eders Fiender. Han gjøre pludseligen Ende paa dem, og kaste dem bort som et utidigt Foster! Herren skal og kan ikke tilståede, at de Retfærdige rokkes evindeligen.

Saa gaae da hen, Du Guds Jedidia, gaae hen Elskelige Fyrste, og hent en god Gave af Herren! . . . Gaae hen og helt Gemalinden, den Algode har udkaaret Dig! ... Gaae hen og annam af Ham den timelige Belønning for Din Dyd og Uskyldighed og det Underpant, at Alfader har Dig kiær!

126

Gaae og lad vore Brødre see dit fromme, venlige og blide Ansigt! og Dine Velgierninger og Din Ydmyghed, Dit milde og glade Øie, Din yndige Tale, og Dit Ansigt, der er som en Engels Ansigt, forøge hos dem den Kierlighed, Høiagtelse og Nidkærhed, de have for Dig, deres Talsmand og Skyts-Engel! .. Saa gaae da hen, o Beste iblandt Forsteme, og hent en god Gave af Herren, men kom snart, ... kom snart tilbage igjen! . . . Giør de Danske snart lykkelig med Din og Din Gemalindes Nærværelse, og Hendes og Dine Fodspor dryppe allevegne af Fedme, af Naade og af Velsignelser! ..

Med Glæde og søde Henrykkelser seer vi den høitidelige Dag i Møde, da vores Frederik drager med Sin Gemalinde ind ad vore Porte. . . . Med Ærbodighed og udsigelige Følelser gaaer vi Dig og Hende i Møde, og raabe med megen høi Røst:

127

"Vor Broder, vor Syster, vor Herskab, Herrens Velsignede! Fred være med Eder! Boer sikkert, boer lykkeligt og lange iblandt os! Hallelujah! Vor Broder, vor Syster, vor Herskab, Herrens Velsignede! voxer og formeerer Eder, og Eders Sæd skal eie sine Fienders porte! Fred være med Eder! Halleluja! . . ."

Den herlige Gud i Israel bevare, til Kirkens, Kongens og Rigernes Glæde, de Kongelige Printsesser! . . . Han være med Dem allesammen, og gjøre altid vel imod Dem! Han velsigne Dem med alle timelige, aandelige og evige Velsignelser! . . . Herren velsigne Dig, Dyrebare Printsesse Charlotte Amalia! Han være med Dig, Du Guds Veninde! . . . Intet Menneske i Danmark og Norge kan nævne Dig, og tænke paa Dig uden Glæde og Ærbødighed, thi alle veed det, at Din ædle

128

Siæl har fra Din spæde Ungdom af været Guds Tempel og den Hellig Aands Bolig. . . . Zion veed det, at Du er Guds Velsignede! Zion veed det, at Dine retfærdige og alvorlige Forbønner formaner meget hos Jehovah, og at de ere Hannem en sød Lugt, en liflig Røgelse og en Velbehag, og at for Deres Skyld den hellige, majestætiske og forfærdelige Dommer har afvendt fra Tvilling-Riget mangfoldige velfortjente Plager. . . -Zion veed det, at det er de Troendes og Dine uafladelige Bønner, Din hellige Omgængelse og Dine Almisser, o fromme Printsesse! der har formiudsket Dommerens Vrede, indhentet os Velsignelser, og tilvejebragt Beskiærmelse og Frelsning paa den uforglemmelige 17de Jamrarii. . . . Zion veed alt dette, og takker Dig derfor o Guds Veninde! og beder ydmygeligen, at Zions Gud, Herren udi Israel, maae være og forblive Din Giengjældelse!

Herren, den mageløse Forbarmer,
velsigne Dig, Hans Tienerinde! Han

129

afvende Plagerne fra Dine Pauluner, og udøse, som af en Strøm, Sin Naade over Dig! Han skinke Dig Helbred, Frimodighed, Fornøielse, Rolighed og Vederqvægelse! Han bevare Dit Dyrebare Liv indtil de allersildigste Tider, og give at Kongen, Kongens Søn og Broder, og Konge-Huset, og Landet, og den retfærdige Sag og Kirken, endnu i mangfoldige Aar maae nyde veldædige Frugter af Dine Bønner og Almisser! . . . Nyd Selv, o store Printseste! alle de Saligheder, som den Allerhøieste har forjættet dem, som Hannem frygter ! Ryd Selv Fred i Samvittighed, og Glæde, og Hvile, og Haab, og Tillid, og Liv og Salighed i Din Frelser Jesu Christo! . . . O at Dine Lyksaligheder maatte blive saa mangfoldige og utallige, som de Velgiæringer ere mangfoldige, Du har her beviist imod Tvilling-Riget, som de Hungrige ere uden Tal Du har bespiist, de Tørstige, Du har vederqvæget, de Nøgne, Du klædte, de Familier, Du har giort lykkelige, de Enker, Du har trøstet,

130

og de Syge, Du har besøgt! . . . Disse Dine Gaver, hvilke Du i alle Dine Lives Dage har uddeeleet til vore Fattige, de staaer optegnede for Herren, Din Dommer og Belønner; de have samlet Dig en Skat, hvilken Tiden ikke gjør ruften og Møl ikke fortærer, og Barmhiertighedernes Fader og Frelseren, og den værdig Hellig Aand vil have dem i Minde paa den Time, Du haver Hielp behov.

Saa give da altid, Du af Jehovah saa høit benaadede Tvilling-Rige hellige og ydmyge Taksigelser og Begjæringer for Kongen

og Kongens Huns, for Deres og

Dine aandelige og timelige Lyksaligheder. Men beed og for alle Mennesker! Giør alvorlige og uafladelige Bønner og Forbønner for Konge-Husets og Dine Fiender! Tilgiv dem alle, ingen undtagen! Tilgiv dem oprigtigen og af gandske Hierte! Tilgiv dem, som du vil Gud skal tilgive dig igien! Siig hver Dag og

131

hver Time: Herre, Herre! for Jesu Christi Skyld tilgiv vore Fiender, thi de vide ikke hvad de gjøre!

For alting o mit kiere Fædreland, glem aldrig nogen af Jehovahs Velgiæringer, og hav stedse i Minde alle de store Ting Hans vældige Arm udrettede paa Beskiærmelses-Dagen, den mageløse 17de Januarii. . . . O Fødeland, o elskelige Norge, o kiere Danmark! Lad nu alle Harper slaae! Lad Basunerne lyde og Cimblerne klinge! Lover Herren for Hans megen Vælde! Lover Ham for Hans store Magt!. . . Fattige og Ringe, Store og Smaa, siunger da med høi Røst:

„Halleluja! Saliggjørelsen, og Æren, og Priisen, og Magten være Herren vor Gud! Thi Hans Domme ere sande og retfærdige. Han har taget Forsmædelsen fra Danmark og Norge! Han har udfriet det fra de Ugudeliges Hæn-

132

der. Halleluja! . . . Kongernes Konge og Herrernes Herre, som sidder over Cherubim og Seraphim, Hærskarernes Gud, der eene haver giort alle de Jer tegn, som skeede hos os paa den 17de Januarii, være Lov og Tak og Tilbedelse og Magt og Ære og Styrke og Priis og Majestæt og Herlighed, fra nu af og indtil Evighed! Amen! Halleluja, fordi Herren, Gud den Almægtige, haver nu indtaget Riget! Amen! Halleluja!

Tronhiem,

den 17 Januarii 1774.

1

Danmarks og Norges Skyldighed imod Hans Kongelige Høihed Arve-Prints Frederik, Deres Talsmand

og

Skyts-Engel.

Udgiven

paa

Allerhøistsammes

Fødsels-Dag

den 11. October 1773,

Aalborg.

2
3

Den almægtige Gud, som alleene er Herre, som eene regierer Jordkloden og som bærer alle Ting ved sit Krastes Ord, haver befalet alle Mennesker uden Forskiæl, at elske, takke, ære, lyde, og velsigne Jordens Guder. — Fyrsterne ere Guds Billede, og tillige ere De hans Stadtholdere. Herren haver betroet dem en Deel af sin Magt. Han sætter dem ind, han sætter dem af, de hersker ved ham alleene, kort sagt: Jordens Guder haver deres Kalds-Brev af den Almægtige selv; og deraf flyder, at Menneskene ere dem Lydighed, Kierlighed og Underdanighed Fyldige. Ingen da, uden de der vil være Rebellere imod den store Jehova, kan nægte Jordens Guder disse omtalte Pligter. Men ingen kan og nægte, at jo meere Fyrsterne ligner Gud; det er at sige, jo meere de ere

4

almindelige Velgiørere, jo meere de elsker Menneskene, jo meere de sørger for det Folks Lyksalighed, som deres Overherre haver lagt under deres Herredømme, jo dydigere de lever, jo uskyldigere, jo helligere de ere, jo større Glands have de, og jo større bør Folkets Taknemmelighed være imod dem. Kommer endelig dette endnu dertil, at de have reddet et heelt Folk fra sin Undergang, og at man haver dem, næst Gud, den jordiske Lykke at takke, o! da kan et saadant Folkets Tak, Kierlighed og Beundring aldrig, aldrig være stor nok. — Er nu alt dette, som sagt er, upaatvivlelig vist, og kan ingen iblandt mine kiære og høistærede Landsmænd, uden de der vil reent frasige sig Fornuften, have noget derimod, saa er det jo og en soleklar Sandhed, at vi skylder den høieste Grad af Kierlighed, Taknemmelighed og Beundring til Hans Kongelige Høihed Arve-Prints Frederik, den Gudsfrygtigste iblandt Fyrsterne! . . . den ædlest, den uskyldigste iblandt Menneskene! . . . Rigernes Skyts-Engel og Undersaatternes Talsmand ! . . .

At opmuntre mine Landsmænd, de kiere Danske og de tapre Nordmænd, at føle for vores Talsmand og Skyts-Engel alt det vi bør føle for Ham, er den sande Hensigt hvorføre jeg haver taget Pennen i Haanden, og hvorføre jeg hermed bekendtgjør ikke alle mine Fornemmelser, thi det er en gandske umue-

5

lig Sag, men blot nogle faa af de Fornemmelser jeg føler, og af de Ønsker jeg gjør for vores dyrebare

Talsmand og for det heele Kongelige Huus.

O kiere Landsmænd! værdiger da et Øieblik at hæfte eders Agtsomhed paa Sandhedens Røst, og da tor jeg være gandske vis paa, at I vil føle med mig for vores Talsmand det, hvad Gud og Menneskene befaler man skal føle for saa dydig en Herre, og for saa uskyldigt et Menneske. — Men taler jeg i denne vigtige Sag ikke høit, ikke ædelt, ikke anstændigt, ikke værdigt nok: saa skriv det først paa Regningen af min gamle Alder, den liden Olie der er endnu tilbage i Lampen, og dernæst, af den Uformuenhed hvilken jeg fra Barns-Been har havt; jeg har nemlig aldrig ret kundet udtrykke hvad mit Hierte føler.

Alle Mennesker i Danmark og Norge veed hvad vi skylder vor dyrebare Arve-Prints Frederik. Enhver iblandt os veed, at det er Ham, der paa hiin den store Giengieldelses-Dag, jeg vil sige paa hiin uforglemmelige 17de Januarii, fik af den Almægtige, ved hvilken Fyrsterne alleene regierer, et højtideligt Kalds-Brev, at jage Forræderne bort fra Thronen, der blot havde leiret sig omkring samme for at kuldkaste

6

den, og ødelegge Riger og Lande. Alle Seed, at vores velsignede Frederik er, paa saa hæderlig en Maade, bleven vores gode Konges og heele Landets Skyts-Engel. Alle have seet, alle have hørt, at Frederik paa hiin Frelsnings-Dag frembragte Folkets Nød for Thronen, at Han bad, og at Christian med Glæde bønneham, og at Kongens Broder er paa saa værdig en Maade bleven vor Talsmand. Alt dette er vist ikke fremmet for noget Menneske, thi vi have alle seet, og Europa har seet med os det store Jertegn, som Gudernes Gud skabte i vores Land hiin store 17de Januarii.

Dog for ret at skiønne paa det store, det høitidelige, og det henrykkende af denne Frelse, og for at opmuntre vore Siele til Lof- og Takke-Psalmer, saa lader os, dyrebareste Landsmænd, et Øieblik kalde de forbigangne Tider tilbage. — Solen har jo aldrig større Glands, og er saa at sige aldrig meere velkommen paa Jordkloden, end naar Torden og Lynild, Hagel og Uveir, Stormvinde og tykke Skyer længe have raset og formørket Horisonten: Og Morgenrøden er aldrig deiligere og yndigere, end naar Natten haver været meget sort.

Kiere Landsmænd, Indbyggere i Danmark, Norge og Fyrstendømmene! vi veed alle, at vor gode Konge troede Got om de Mennesker, der for 2 Aar siden stoede om

7

Hans Throne og skulde frembringe Ham Folkets Nød, for at forskaffe de Undertrykte Ret og Retfærdighed. — Herrens Sglvede troede, at disse Mennesker vare Hans redeligste Venner, at de ligesom Han elskede Folket; ligesom Han søgte deres Ære i Fødelandets Flor; ligesom Han ikke vilde andet end hvad der tiende til Guds Ære, til det forfaldne Zions Oprejsning og til de fortrængte Rigers Opkomst, kort sagt, vor gode Christian troede, at Struensees og hans heele Anhangs Hensigter vare ligesaa roesværdige og uskyldige som Hans egne. Men see, hvor ilde de betalte de gode Tanker Kongen havde fattet om dem! See hvor de bedroge Gud og hans Salvede! . . .

Det er en Sandhed, at de Ugudelige have fra Arilds Tid af mesterligen vidst at forstille sig, havt allerbest Forstand til at gjøre Ondt, og at den Fyrste, der er uskyldigst, kommer saare let i deres Snarer. Saa var det med Struensee og hans heele forræderske Bande. De vare Mestere i al slags Ondskab, og de vare ligeledes Mestere og bevandrede i Falskheden. — Dette Røver-Pak vidste meget konstigen, ikke alleeneste at skuille sine forræderske Hensigter, men meere endnu, de vidste endog at udsminke dem og give dem en god udvortes Anseelse, og derfor troede og vor gode Konge, og hvor kunde Han andet, at de, der vare om Hans hellige Person, vare

8

ligesaa uskyldige som Han selv er. — Saaledes har det al sin Tid været, og saaledes vil det og blive indtil Verdens Ende, at de beste Mennesker troer stedse got om andre.

Men seer dog, o dyrebare Landsmænd! seer endnu med Forbauselse og med Taarer i Øinene, hvorledes de, som Kongen troede at være Hans Venner, vare Hans værste Fiender; — seer, ak seer! hvor de bemægtigede sig Kongens hellige Person, hvor de leirede sig omkring Ham, hvor de omringede Thronen, og hvor disse Troeløse gjorde Adgangen til Majestæten, saavel for vor Juliana, som og for vor Frederik, og for alle Redelige i Landet, til en gandske umuelig Sag; — hører, hvor de spottede Jehova og Hans Salvede, hvor de fnysede imod Himlen og imod Jorden, og i deres Drukkenskab udraabte: hvor er den Gud vi skulde tilbede, og de Mennesker vi skulde frygte for? — seer hvor de forhaanede, krænkede og bagtaledede Landets velsignede Moder, vor store Juliaana Maria! — hvor de forkleinede, pinede, undertrykte og ret skiændigen beegnede Landets Haab, vor dydige Frederik! — hvorledes de opdragede den ret mæsfige Arving til tvende Rigers vores dyrebare Cronprints Frederik! — hvor de foragtede og haanligen spottede Herrens egen Veninde, den Gudsfrigtige Prinsesse Char-

9

lotta Amalia! — seer med Veemodighed og med Angest paa disse græsselige Ting. — Men betragter ikke med mindre Rædsel, hvor de besmittede vort reene, vort ædle Konge-Huus; — seer, . . . Landsmænd, græder Blod! . . . seer hvor nær det var, at Christianer og Frederiker ikke skulde meere regiere over de Danske og Norske! — seer hvor nær det var, at den gamle, den beste Konge-Stamme var gaaet ud! — seer hvor nær os alle disse Ulykker forestod, tænker den Dag i Dag er paa dem, og græder med mig, . . . græder Blod, og sættes med mig i Skrek og i den alleryderste Bevægelse, at det nogensinde har været mueligt, at Helvede har kundet yngle og oplække saadanne Børn i mit kiere Danmark.

Gaaer videre endnu, og betragter, hvor Misdæderne for 2 Aar siden ødelagde alting hos os, og bedrøvede sig endda, at de ikke kunde gjøre det værre; — hvor de sørgede Dag og Nat at giere Menneskene ulykkelige, at tage dem Broder ud af Munden, og ret ligesom Blod-Iglerne at udsue dem indtil Blodet, — hvor de foragtede alle gode Sæder, traæde under Fødderne alle Guds og Menneskenes Love, og i dens Sted indførte gandske nye Love, det er at sige: De tillod Uteerlighed, Skiørlevnet, Horerie, og lukte Portene op for alle slags Ugudeligheder; — hvor de søgte Ære i Skam, Berømmelse i Skiendsel, Roes i Beder-

10

hyggeligheder, Glæde i at være Menneske-Fiender, og Vellyst i at være Guds Bespottere; — hvor de ikke alleneste foragtede deres eget Blod, men dette er endnu umenneskeligere, de bagtaledede saa gar for Monarken de redelige Danske, og de troe, de tapre Nordmænd, der dog alle, fra den Første til den Sidste, da som nu og nu som da, vare redebonde at udgyde deres sidste Blods-Draabe for deres Christian; — hvor de underkuede og ydmygede os, ret som man pleier at underkue og ydmyge opsætsige Trælle; — hvor vi vare foragtede for heele Europa, saa at hverken Venner, Frænder, eller Naboer vilde ansee os for et frit Folk; — hvor det var, o hvor uudsigelig store ere mit Hiertes Bevægelser imedens jeg siger disse Ord! hvor det hartad var bleven en Skam at være Dank; — Tænker dog paa de forbigangne rædsfulde Tider, tænker derpaa hvor disse ugudelige Mennesker havde bortjaget alle Velsignelser fra vort kiere Fødeland, og antændt Guds forfærdelige Vredes Ild over os; — hvor de Stille i Landet sukkede, de Gudsfrygtige græmmede sig, og de Redelige vare opbragte; — hvor de Sunde iblandt mine Landsmænd, det er at sige, de Vældige, de Dydige, de Tapre, og kort sagt: de Dansksindede, fnysede af Vrede, af Ild, af Harm og af Forbitrelse; og hvor paa alles Ansigt, Forrædernes undtagen, var malet Hevn og Væmmelse, Modbydelighed og Foragt; —

11

hvor Forstyrreerne forstyrrede alting hos os, ranede alt til sig, og truede reent at opsluge os, og at gjøre os liig med Sodoma og med Gomorra; — hvor de antændte Ild og gysefulde Kuldkastninger allevegne; — hvor Ulykker og Graad, Hysten og Skrig, Angest og Elendighed, Frygt og Bævelse, Jammer og Ødeleggelse, Ak og Vee fulgte Uhyrerne paa alle deres Fodspoer; — hvor alting var bleven til et Ran for Røverne, for Guds Bespottere og for Beelzebubs Aander, og ikke eengang sparede de det Allerhelligste; — seer endelig, . . . Landsmænd gyser endnu! . . . seer hvor de havde i Sinde at give Danmark sit sidste Stød. Seer. . . Sværdet blev allerede hvæset, Borger-Blod skal flyde. . . Ak! en Broder skulde være imod den anden, en Fader imod sin Søn! . . . De grueligste Anstalter bleve dertil giorte; den tykkeste Nat formørkede allerede Horizonen: Sværdet hang over Hovedet, og det allergræsseligste Uveir, der nogensinde har truet Danmark, skulde nu bryde ind og kuldkaste alt.

Seer dyrebareste Landsmænd, dette er omtrænt Beskrivelsen af den Tilstand, hvorudi vi vare for 2 Aar siden, da Struensee og heele Helvede med ham truede at opfluge os. Og denne min Beskrivelse er hverken overdreven eller usandfærdig. — Ney, redelige Landsmænd, taler selv, dømmes selv: har jeg Ret

12

eller Uret? . . . Christians Undersaatter, I der frygter Gud og haver Hierte: taler, dømmes, har jeg Ret eller Uret? — Give Gud, ja give Gud, og der for det Kongelige Huuses Skyld, for mit Fødelands Skyld, og paa alle mine Landsmænds, ja paa det heele menneskelige Kiøns Vegne, at denne her giorte Beskrivelse om de sorigfulde Tider, vi havde hos os for 2 Aar siden, var overdreven eller og aldeles usand. — Ak hvad ønskede min Siel hellere, end at denne Beskrivelse var Usandhed! . . . Ja jeg ønsker det sandelig af gandske Hierte og af gandske Siel; Og havde jeg tusinde Liv at miste, saa gav jeg dem i Øieblikket hen, naar jeg dermed kunde gjøre usandfærdige de hos os ved hoi-lys Dag skeedte Vederstyggeligheder. — Men min Beskrivelse, . . . hvilken Ulyksalighed! . . . min Beskrivelse er alt for sand, og ingen, ingen iblant os, det vil sige: ingen der har Dansk Blod og Hierte kan nægte, at min Beskrivelse er sand, og at det var just den ulyksalige Tilstand, i hvilken Fødelandet befandt sig i de Struenseeiske Tider.

Kiere Landsmænd, det er ikke opbragt Blod, ikke Indbildnings-Kraft, ikke tomme Ord, ikke Roes for Gud eller Menneskene, ikke heller personlig Had og Hevn imod Rebellerne, Der bevæger mig at have saadant et Sindelav imod dem. — Indbildnings-Kraft, tomme

13

Ord og opbragt Blod er det ikke, thi det er destoværre altsammen Sandhed hvad jeg har frembragt; — Roes

for Gud søger jeg vist ikke: Ak hvor forfængelig var denne Roes! hvor falskt, hvor uædelt, hvor Gud mishageligt var det ikke, om jeg Støv og Aske brammede af Fortienester; — Roes eller Belønninger fra Menneskene higer jeg gamle Mand, der længe siden har staaet mig fra Verden, ikke heller efter; og jeg er ydermere forvisset om, at mit Navn skal bestandigen blive ubekjendt for mine gode Landsmænd; — Hevn og personlig Had imod Forræderne er det ikke heller, thi det forbyder mig min Gud. — Dog vilde maaskee nogle iblant mine Brødre troe, at jeg vel ikke var saa gandske aldeeles frie for et personlig Had, og da maae jeg fortælle dem, at Struensee og hans heele Pak, ikke har plyndret det allerringeste fra mig, og sandelig hverken skadet eller rørt mig eet eeneste Haar paa Hovedet. Tak være Gud! det samme rigelige Udkomme, jeg for mange Aar siden allerede har havt, det havde jeg den Gang, og det har jeg den Dag i Dag er; og fra Kone og Børn har de ei heller kundet udsue Blodet, thi jeg har aldrig været gift.

Men de sanddrue og retfærdige Aarsager, hvorfore jeg stedse har havt et uudslukkelig Had imod Struensee og alle hans Tilbedere, og hvorfore jeg indtil min sidste Aandedræt vil

14

beholde en uudslukkelig Afskye imod disse Forrædere, det er de Vederstyggeligheder, som de hos os anrettede, det er de Ulykker, udi hvilke de styrtede os, det er Herrens forfærdelige Vredes Ild, som de antændte imod os, og kort sagt: det er deres Fjendskab imod Gud, imod det Kongelige Huus og imod det kiere Danmark, hvorfor min Nidkierhed er antændt imod dem, og hvorfor de ere mig saa modbydelige. — Dette er hos mig, og det bør ligeledes hos alle mine Landsmænd være de sandrue Aarsager, hvorfor Struensee og alle hans Creaturers Minde maae uafadeligen være en Væmmelse for alle dem, der have Dansk Blod, eller rettere talt, for alle dem, der tør være her kiendt, at de have Dansk Blod.

O vee os, Elskelige Brødre! om vi ikke torde være bekiendt at have Dansk Blod!... O evindelig vee os! . . . Bedre da vi vare aldrig fødte ... Bedre at Mørkheden havde evindeligen skiult os, end at vi skulde være Rebellere imod vor Gud og imod vor Christian! . . . Hvilke Menneskelighedens Afskum vare vi ikke, om vi nogensinde kaldte det Got som er Ondt? Eller med andre lige betydende Ord, hvilke Uhyre vare vi, om vi paa nogen Maade undskyldte Stmensee og alle dem, der hængte ved ham. Det var ja lige det samme, som at begaae et aabenbart, et stort, ja det allerstørste Forræderie imod Gud,

15

imod det Kongelige Huus, imod sit Fædreneland, og imod det menneskelige Kiøn.

Ingen af os, Høystærede Landsmænd! han være Stor eller Ringe, Herremand eller Tiener, Mand eller Qvinde, skrive i Glemmebogen de ulyksalige Tider, som vi her i Danmark for 2 Aar siden oplevede. — Forbyde Gud vi nogensinde skulde glemme dem! Nei saa uskiønsomme vil vi ikke være. Vi vil uafadeligen have de forbigangne Tider i Minde; vi vil have en fuldkommen Afskye for dem, og vi vil, ja vi vil alle med iverfulde Lofsange takke den store Jehova, der paa sag underlig en Maade reddede os.

Det er mig ingenlunde mueligt at give her mine dyrebare Landsmænd tilkiende, hvor uudsigelig stærke min Siels Bevægelser ere, naar jeg tænker paa den herlige 17 Januarii, og paa alle de Ulykker, som den adspredte, og paa alle de Velsignelser, som den tilbragte os. — Ja naar jeg tænker paa denne Dag, da er jeg henrykt, da taber jeg mig gandske i dette hellige Under, da er jeg fuld af Tak, fuld af Glæde og af himmelske Fornøjelser, da veed jeg tilforladelig ikke hvordan jeg skal udtrykke mig. . . .

16

O store 17de Januarii! . . . o hæderlige Giengieldelses-Dag! . . . o store Frelsnings-Dag! ... o mageløse Dag for Danmark! ... o høitidelige Dag, hvor Kongernes Konge og Gudernes Gud reddede sin Ære! ... o ypperligste iblandt mine mange Vandrings Dage! . . . hvor henrykkes jeg af Glæde, og af Lof, og af Beundring, og af Tilbedelse, og af undsigelige Fornemmelser, naar jeg tænker paa dig hvor Udbreder jeg o Gud! allevegne mit Hierte for dig, hvor siunger jeg dig i alle mine Pauluner og raaber med høy Røst: Ære være den store Herre Zebaoth! .. Ære være Gud, Fred i Danmark og hos alle Mennesker en Velbehag! . . . Hvor svømmer jeg i Taarer, saa tidt jeg tænker paa dig, og hvor ubeskrivelig ere ikke mit Hiertes Bevægelse, imedens jeg nu tænker paa dig, du mageløse Dag! . . . Og hvor tidt tænker jeg ikke paa dig, du velsignede Dag? ... Jeg tænker paa dig, saavel i Palladserne som og i Hytterne. . . . Jeg tænker paa dig for Gud og for Menneskene. ... Jeg tænker paa dig, ret ligesom den vældige Herre Zebaoth skabte dig i dette Øieblik. ... Jeg tænker, og Gud er mit Vidne dertil, jeg tænker sandelig den Dag i Dag er paa dig, med al den Iver og Nidkierhed, med al den Tak og Henrykkelse, med al den Glæde og Ærbodighed,

17

med al den Forundring og Tilbedelse, som jeg tænkte paa dig, og som jeg følede i Fior. ... Jeg tænker paa dig i alle mine Forretninger; Jeg tænker paa dig, naar jeg staaer op, og naar jeg legger mig. Jeg tænker paa dig, naar Solens blide Glands skinner paa min Hytte: men jeg tænker og paa dig, naar min Horizont formørkes, naar Stormvinde og Uveir raser i mine Pauluner, naar Havets Bølger vil opfluge mig, og naar alt vil

sønderbryde mit svage Leerkar, da er du, du 17de Januarii min Alderdoms Støtte, mine graae Haars Glæde, og mit gamle Hoveds Balsom. . . . Jeg tænker stedse paa dig. . . . Jeg tænker paa dig, naar jeg forlades af Menneskene, naar jeg forkleines, naar jeg bagtales, naar jeg for Uret tidt maae lide, og naar alting vil briste, da tænker jeg paa dig, du velsignede Dag. ... Og hvor kunde jeg andet end stedse tænke paa dig, thi du er mig jo et soleklart, og tillige saare glædeligt og høytideligt Beviis paa min Guds Maade og Retfærdighed. ... Ja uden Ophør vil jeg og tænke paa dig. . . . Jeg vil tænke paa dig til jeg blegner, til min Kraft reent forlader mig, til Hiertet staaer sit sidste Slag, og til man bringer mig til den saa længe ønskede Hvile, saa længe, ja saa længe, siger jeg, vil jeg tænke paa dig, du veldædige Dag! . . . Saa længe vil jeg hædre dig med Hierte og med

18

Tunge, og saa længe vil jeg siunge Herren Halleluja, der skabte dig, du mageløse 17de Januarii!

Op da min Siel! op, siung Herren en nye Sang! Udbasun hans store Gierninger! ... Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær. . . . Ofte Gud Taksigelser! Betal den Allerhøieste dine Løfter! Dine Lovsange trænge igiennem Skyerne til Alfaders Throne! . . . Lof Herren med Basuners Klang! Lof ham med Psalter og Harpe! . . . Op alt det, som inden i mig er, lof hans hellige Navn! Lof Herren, Halleluja!

Høistærede Landsmænd! vi vil alle tage den Beslutning at ihukomme vore Pligter, og at opfylde dem med Nidkierhed. Der er: vi vil alle, og det uden Forskiel tænke uophørligen paa de saare skrækkelige Tider, hvorudi vi vare for 2 Aar siden. Vi vil huske paa alle de rædsomme Ting, der dagligen skeede hos os, da Struensee og Forræderne med ham mængede sig i Regierings-Sagerne. Vi vil have dem i Minde, de græsselige Ting der da skeede. — Vi vil tænke paa dem alle, fra den Første til den Sidste, falde ned i Støvet, takke og tilbede den Herre Zebaoth, der fældede Struensee, den store Drage, og hans heele vældige Anhang.

19

Tager denne Beslutning, dyrebareste Landsmænd! og den vil være Herren en meget behagelig Lugt, og den vil være det Kongelige Huus og det heele Land til stor Velsignelse. — Tager denne Beslutning og sætter den i Værk, ikke alleneste nu, da denne hellige Dag, den store 17de Januarii, til begge Rigers Glæde nærmer sig igien, men sætter den i Værk hver Dag i Aaret. — Føler og erkiender det i sin fulde Styrke, at denne ypperlige Dag er Herrens Dag! en Dag som den Almægtige selv skabte! en Dag paa hvilken han gjorde saa store Gierninger! en Dag paa hvilken Herren reddede det Kongelige Huus og det kiere Fødeland! . . . Med Henrykkelse og med den dybeste Tilbedelse betragter alle de Ting, som Jehovahs vældige Arm udrettede paa denne Dag! Skiønner paa de mange Jertegn, som den Retfærdige skabte paa denne sin Giengieldelses-Dag! . . . Og skiønner og betragter disse Ting, ligesom de skeede i dette Øieblik, det er: føler dem med al den Nidkierhed og Glæde, med al den Tak og Fyrighed, som I har i eders Evne. — Lover da nu Herren, og giver Gud eene Æren! . . .

Op kiere Landsmænd, op og hædrer med mig denne Jehovas egen Gierning!... Falder med mig ned for Herrens Fodskammel!. . . Priser ham, den Almægtige! Takker ham den Algode! Ophøier ham den mageløse Forbarmere! Elsker ham den beste

20

Op kiere Danske, op kiekke Nordmand, op og siunger Herren en nye Sang! . . . Udbasuner hans store Gierninger!... Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær! . . . Ofrer Gud Taksigelser! Betaler den Allerhøjeste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igiennem Skyerne til Alfaders Throne! ... Lover Herren! Lover ham med Basuners Klang! Lover ham med Psalter og Harper! ... Op alt det som haver Aande, Lof hans hellige Navn! Lof Herren, Halleluja! . . .

Men jeg besværger eder og Christians Undersaatter, ja jeg besværger eder ved alt, hvad helligt er: Glemmer aldrig at takkede hellige og velsignede Redskaber, som vi have saa meget af takke for, og hvorpaa saa stor en Deel af vor jordiske Velfærd beroer. Det er med andre Ord: Glemmer evindeligt ikke at takke, elske og lyde vor dyrebare Christian, som er Guds Salvende, Kirkens Foster-Fader, den Almægtiges Stadtholdere, en Gud paa Jorden! — Ærer og frygter Ham, thi Han er Guds Tiener, og en Tiener der bærer Sverdet, men der ikke bærer

21

det forgieves, thi Han er Hevner til Vrede over dem, som gjøre ondt. — Husker vel paa alt det Gode, som Christian beviser os, og paa den Sikkerhed og paa den Skyts, som vi dagligen har under Hans milde Scepter! Glemmer dog ei, at Han søger sin Ære i Fødelandets Ære og Velfærd! Glemmer aldrig dette, og utallige andre Velgierninger, som vi bestandigen nyder under Hans faderlige Regimente. Tak og Lydighed, og Underdanighed, og Ærbødighed, og Kierlighed, og ivrige Forbønner er hver en Siel i Danmark og Norge Ham skyldig. Ærer da vor Christian, som Konge, og frygter Ham som Herre, og beder for Ham, som en Guds

Stadtholder! . . . Saa befaler Kongernes Konge, saa byder Gudernes Gud. . . .

Op gode Danske, op vældige Nordmænd! op, og siunger Herren en nye Sang! . . . Udbasuner hans store Gierninger! — Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær. . . . Ofrer Gud Taksigelser!

betaler den Allerhøyeste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igjennem Skyerne til Alfaders Throne! . . .
Lover ham med Psalter og Harper! Lover ham. med Basuners Klang! ... Op alt det som haver Aande, lof hans hellige Navn, Lof Herren, Halleluja! . . .

22

Dyrebare Landsmænd! glemmer evindeligen ikke heller at takke og at hædre vor velsignede Juliana Maria, den største iblant Dronningerne, og Hendes elskværdigste Søn, Den Dydigste iblant Fyrsterne! — Føler imod disse Jordens Guder, hvad I bør føle imod dem der bærer Guds Billede, og som tillige er eders store Velgiørere! — Føler dog imod Landets Moder, imod vor store Juliana Maria alt det ærbodige, taknemmelige og sønlige, som Hun med saa stor Ret kan kræve. See hvor Hun, den Benaadede iblant Qvinderne; hvor Hun, den Herrens Veninde, gaaer iblant os, og sætter Sin største Lyst i at gjøre vel imod os; — see hvor Hun elsker Kongen, og med hvilken moderlig Ømhed Hun bestandigen omgaaes Ham; — hvor Hun elsker alle Korrgens Undersaatter, som en Moder elsker sine Børn, og hvorledes idel Yndighed og Godhed fremskinner hos Hende. — Haver det i Minde, hvor meget Hun gjorde til Kongens og Landets Frelse paa hiin 17de Januarii, den store Giengieldelses-Dag, — hvor Hun opofrede ikke alleneste Hendes egen Velfærd, Rolighed og stille Fornøielse, men endog Hendes eget Blods, det er, Hendes eeneste Søns Velfærd og jordiske Lykke, blot for at frelse Hendes kiere Dannemark; — Legger Mærke til, hvor ustraffeligen Hun vandrer iblant os; — hvor uskrømtet Hendes Gudsfrugt,

23

og hvor reen Hendes Dyd er; — hvor uforfærdet Hun var, da de Ugudelige rasede imod Hende, og aldrig smigrede for dem, eller gjorde et eeneste Skridt til Hendes Vanære; og har just derved aabenbaret for heele Verden, at Hendes Siel er oplivet af det ædle og sande Mod. — Seer dog hvor Hendes Enkestand er ligesaa uskyldig, hellig og Gud behagelig, som Hendes Ægtestand var; — hvor aldeles hengiven i den store Guds Villie, under Korsets Byrde i begge Tilfælde. — Skiønner paa, at Juliana Maria i dobbelt Henseende er en Moder for Dannemark; en Moder, i det Hun elsker os alle som Sine Børn: en Moder i det Hun skienkte os en Søn, en Søn der er Hendes udtrykte Billede; en Søn der reddede Fødelandet; en Søn der lyksaliggjør De Danske og Norske; en Søn der er Jehovas Yndling; en Søn der er Menneskelighedens Prydelse; en Søn der er vores Juliana Maria og alle Danskes og Norskes Lyst og Glæde.

Samle og overveie vi alt dette, foruden Tusinde andre Velgierninger, som vi Dagligen nyde af Julianes moderlige Hiertelaug, saa kan vi ikke andet end tilstaae, at vi fylder Hende, som Landets Moder, al optænkelig Kierlighed. — O værdige Landsmænd, føler dog med mig for vor dyrebare Juliana alt det, I bør føle imod saa om

24

en Moder, saa elskværdig en Dronning, og saa stor en Velgiørerinde. Glemmer dog aldrig at ære, elske, velsigne og ofre hellige Forbønner for vor Juliana.

Op ærlige Danske, op kiekke Nordmænd! op, og siunger Herren en nye Gang! . . . Udbasuner hans store Gierninger! — Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær. Ofrer Gud Taksigelser! betaler den Allerhøieste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igjennem Skyerne til Alfaders Throne!... Lover ham med Psalter og Harper! Lover ham med Basuners Klang! ... Op alt det som haver Aande, lof hans hellige Navn, los Herren, Halleluja!

Samme taknemmelige Hierte, som vi skylder vor velsignede Christian og vor værdige Juliana Maria, opofrer vi med største Billighed vor iegode Frederik, som den Almægtige efter hans viise Raad og forbarmende Naade kaldte at redde vor kiere Fødeland for den allervisseste Ødeleggelse. — O høistærede Landsmænd, kiere Danske og Normænd, glemmer dog evindeligen ikke at hædre og ret høytideligen at ære vor Arve-Prints Frederik. Føler det med mig i sin fulde Styrke hvad vi alle skylder Ham, der er vor Talsmand og Skyts-Engel. — Betragter, men med et opmerksomt Øye, hvor

25

meget Frederik har gjort for os, og hvor meget Han den Dag i Dag er gjør for os endnu, og værdiger mig kuns nogle faa Øieblikke eders Agtsomhed, da skal I visseligen tilstaae mig (og hvor kunde I andet), at vi aldrig kan noksom takke og elske vor Talsmand, vor dyrebare Frederik!

Det er Ham, det er Guds Salvedes Broder, det er vor Frederik, som den Almægtige hiin 17de Januarii brugte til at frelse tvende Riger, der sukkede under Byrden, og hver Dag skielvede for et truende Fald. Det er Ham,

der i samme Øieblik Han mærkede Sit Kald, da Gud, Natur, Fødeland, Pligt, Blod og alting befalede Ham at opofre sig, var lydig imod dette Forsynets Vink. — Det er Ham, der var villig at opofre Sin heele jordiske Velfærd, blot for at redde Kongen og det kiere Danmark. — Det er Ham, der ikke adspurgte Sig først med Kiød og Blod, om Han og skulde vove Sig i Døden for os, men der strax gik uforfærdet, som en Kiempe, for at udrette Sin Herres Befalinger. — Det er Ham, der saae Faren over Kongen og alle Hans Undersaatter, og gik ind i Guds Helligdom med disse Ord og Sukke: „Her„re! her er din Tiener, udrust ham med Viisdom og med Kraft: Vær Du mægtig i hans Svaghed: Byd, og han er lydig! . . Befal, og strax udretter han

26

Dine Bud." Iført Herrens Kraft, og udrustet med hans Aand staaer Frederik i hiin skræksomme Nat op fra Alfaders Throne, gaaer ud til Sin Tiener og udbryder med Disse guddommelige Ord: „Min kiere Guldberg, jeg har randsaget mit Hierte og prøvet Hensigten af min Gierning, og nu vil jeg døe for den:" — Strax udretter han sin Herres Befalinger, fængsler Forræderne, stikker Sværdet i Skeeden, sønderriver Snarerne, og vi undkom, som en Fugl af Fuglefængerens Snare.

Op ærlige Danske, op brave Nordmænd! op og siunger Herren en nye Sang! . . . Udbasner hans store Gierninger! . . . Natten er fremgangen, og Dagen er kommen nær! . . . Ofrer Gud Taksigelser! Betaler den Allerhøieste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igiennem Skyerue til Alfaders Throne!... Lover Herren! Lover ham med Basuners Klang! Lover ham med Psalter og Harper!... Op alt det som haver Aande, lof hans hellige Navn! Lof Herren, Halleluja!

Seer gode Landsmænd paa hiin henrykkende Dag, paa hiin 17de Januarii! Giver agt hvad vor dyrebare Frederik gjorde for os, og hvor meget Han udrettede til vores jordiske Lyksalighed! — Dette er tilvisse stort, ja langt meere end vi formaaer, at

27

betale Hgm. Men det er dog ikke alt, Frederik gjør meere endnu. — Han bliver ved at være vor Talsmand. Det er: Han bliver uafadeligen ved at frembringe Folkets Nød til Thronen, at staae der som en Krempe i Gabet, at giere os alt det Gode Han kan, og at afværge af alle Kræfter det Onde fra os. — Han bliver ved, og det i Følge af Hans hellige Embede, at gjøre os vor gode Konges Villie bekiendt, og at vise os hvor ømt et Hierte, og hvor faderlig et Sindelaug Kongen har til alle Sine Undersaatter; men Han viser ligeledes aarle og sildig til Monarken; thi det paaligger og Hans høitidelige Kald, Folkets Lydighed og Troeskab imod deres Eenevolds Herre, deres Atlernaadigfte Konge.

Seer dyrebare Landsmænd! dette er det store, det heitidelige Embede, som Frederik i den Dag i Dag er, beklæder, og som Han, den mageløse Jehova være derfor i al Evighed velsignet! nu næsten i to Aar haver beklædt. — Følger nu med mig og lærer noget nøiere at kiende vor Talsmand.

Frederik, Talsmanden, er ovhøiet, er den Tredie i Landet, og er kronet af Gud med Hæder og megen Ære, men Han bliver dog ved at frygte Sin Herre og Sin Gud, ligesaa ivrigen og uafadeligen som Han gjorde, da de Ugudelige undertrykte og forhaa-

28

Frederik, Skyts-Engelen, er saavel inden som og uden Lands i stor Anseelse, har Magt og Styrke, Rigdom og helbred, og alt hvad Hans Hierte begierer, men Han lader derfor ikke af, hverken tilig eller sildig at takke og tilbede Sin Gud med den samme Ydmyghed og Oprigtighed, som da Han var med os i Angest og Trængsel, i Elendighed og i megen stor Nød. Dog frygter eller tilbeder Han ikke Sin Herre, blot med Munden og med Læberne, nei! Han tiener Ham i Aand og Sandhed. — Talsmanden skammer sig ikke ved, høitideligen for alt Folket at bekiende, at Han er Tiener, men Du, o Gud, Herre; Han Leerkarret, Du Pottemageren; Han Intet, Du Alt; Han den, der vander, Du der giver Velsignelsen; Han Huusholder, Du Overherre; — Ei heller undseer Han sig at give Gud Æren, i Nærværelsen af de Tienere, der staaer dagligen for Hans Ansigt, og der haver nærmere Adgang til Hans hellige Person. Gierne taler Han med dem om Religionen, om de Pligter der paaligger Fyrsterne, og erkjender, føler og tilstaaer at denne guddommelige Religion er Hans beste Veninde, Hans dejligste Prydelse, største Skat, sikkerste Skiold, visseste Forsvar og tryggeste Havn. . . . Han lader den ligeledes være en Tilsynsmand i alle Hans Gierninger, de store med de mindre, de aabenbare med de skiulte, saa at Han i alle Hans

29

Idrætter kan udholde den skarpeste Randsagelse. . . . Han gaaer eller staaer saa tænker Han paa denne Himmelske Veninde, og agter det med hiin David for idel Lyst at tale om den, og for lutter Salighed at Holde dens Vidnesbyrd; og samme giver Ham Kræfter at udrette det Tunge, det Store, det Møisommelige, ja det uendelig Vigtige af Hans Kald. — Han tænker uafadeligen, at Regnskabs-Dagen skal komme hastelig over Jordens Guder, at de Vældige skal vældeligen straffes, at over de Mægtige skal holdes en stræng Randsagelse, og gaae en skarp Dom over dem, som ere Overherrer. — I Følge denne Kundskab raader Han

Majesteten aldrig andet, end det der kan fremme Guds Ære, Rigernes Vel, og Kongens Gavn. — Talsmanden knæler, jeg lyver ikke for eder kiere Landsmænd, Talsmanden knæler med hiin Daniel tre Gange om Dagen, for Sin Gud, anraaber, beder og takker Ham aldeles som tilforn. Han beder, at Hans og Hans Fædres Gud vil forleene Kongen Viisdom at regiere et saa mægtigt Folk, som den Almægtige har lagt under Hans Scepter, og med Daniel sværger Han daglig: Jeg vil evindeligt tiene og tilbede Herren min Gud, thi han er en levende Gud.

Hvor overtyder ikke alt dette os om, at Gudsfrygt og Dyd er hos vor Talsmand endnu lige saa reen og uskrømtet som til-

30

forn. — Stort var det af Ham og fortienere vores og vore Børnebørns Taksigelser, at da Modgangs Vandene ginge høit over Ham, ja da de ginge Ham over Hans Siel, og da de Ugudelige trængte og forhaanede Ham, blot fordi Han ikke vilde være eens sindede med dem, der lig hiin Korah Dathan og Abiram satte sig op imod Jehova, at Han da heller, ja langt heller udvalgte at lide med Guds Folk Spot, Trængsel og Angest, end at blive en Forræder imod den Gud Han haver svoret en evig Troskab. Stort og roesværdigt var dette, men større og roesværdigere er det dog, og fortienere en større Beundring af os, at Han i Medgang har samme Sindelaug, som Han havde i Modgang, og at Han, den Dag i Dag er, er ligesaa gudsfrygtig og ydmyg, ligesaa sagtom og retfærdig, som Han altid har været. — Hvo af os kiender ikke det menneskelige Hierte? Hvo veed det ikke, at det kan heller taale Ulykke end Lykke? Hvo veed ikke, at Rigdom og Purpur, Vælde, Magt og Høihed forleeder det meget let til Afgivelser? Hvo veed alt det og skønner ikke, at Talsmanden har annammet af sin Skaber en stor, en Gudsfrygtig Siel.

Op ærlige Danske, op Normænd, op og siunger Herren en ny Sang! . . . Udbasuner hans store Gierningers... Natten er fremgangen og Dagen er kommen

31

nær! . . . Ofrer Gud Taksigelser! betaler den Allerhøieste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igiennem Skyerne til Alfaders Throne! . . . Lover Herren! Lover ham med Basuners Klang! Lover ham med Psalter og Harper! ... Op alt det som haver Aande, lof hans hellige Navn! Lof Herren! Halleluja! . . .

Landsmænd! legger nu og Mærke til, med hvilken Høiagtelse Skyts-Engelen omgaaes Kongen, med hvor megen Ydmyghed Han beegner Ham, og hvor eendrægtigen Brødrene leve sammen. Han elsker Ham med Ærbødhed som sin Konge, og elsker Ham med Æmhed som sin Broder. — Skyts-Engelen vaager bestandigen for Kongens sande Beste, og taaler ikke, at nogen forgriber sig imod Ham. — Han er ømmere over sin Broders Ære, end over sin egen. Han tænker uendelig mere paa sin Broders Fordeel, end Han bekymrer sig for sin egen. — Han sørger Dag og Nat, at den Ugudelige ikke skal nærme sig til Herrens Salvende. Skyts-Engelen kiender Forræderne iblant os, Han legger Mærke til dem, tager sig meget vare for samme, men er tillige og bevæbnet imod dem— Han kiender dem alle, Han kiender den Stolte, den Egenraadige, den Gierrige, den Letsindige, den Hadefulde, den Misundelige, den Æresyge, den Utaknemmelige, den Trædske, den Herskesyge, den Vellystige,

32

den Dovne, den Egennyttige, den Misfornøiede, den Hevngierrige, den Falske, den Underfundige, den Trettekiere, den Lunkne, den Vankelmodige, den Frygtagtige, den Egensindige, Han kiender dem alle, men Han kiender og Ræven, Abekatten, Uglen, Slangen, Tigren, Løven, Fritænkeren, Menneske-Fienden, Guds-Bespotteren, Hykleren, Løgneren, Hoerkarlen, Lykkemageren, Øien-Tieneren, Spradebassen, Dadleren, Bagtaleren, Gøgleren, Fuxsvanseren, Skiørlevneren, Smigreren, og nu gider jeg ikke opregne fleere, kort sagt, Skyts-Engelen, Frederik, kiender alle disse Beelzebubske Aander. Han kiender disse og deslige Guds og Menneskers Fiender, der ere iblant os. Han udmærker den heele Sværm af Insecter, der kryber omkring i menneskelige Skikkelser, og som ere ret en Væmmelse for Hans uskyldige Siel. Han ruster sig, og som en ung Løve strider Han imod dem, og træder dem under sine Fødder, paa det de ikke skal skade Hans dyrebare Broder, og det kiere Danmark.

Talsmanden er en øm Broder, men Han er tillige og en ærbødig Søn. Han elske Sin velsignede Moder som sig selv, er underdanig imod Hende, lyder Hendes Befalinger, udretter gjerne Hendes Villie, gjør Hende al den Glæde og Fornøjelse, Han kan, og er redebon at give hvert Øieblik sit Liv for sin Moder, — Med en

33

ubeskryvelig Omhyggelighed afværger Han aarle og sildig mange Fortrædeligheder, der kunde skade Hendes Rolighed og Helsen. Med Æmhed og Tapperhed, med Iver og Nidkierhed sorger Han for sin Julianes Velfærd, og med eet Ord: Talsmanden føler for Hende, alt det en dydig Søn bor føle imod den beste Moder. Og alt dette have vi seer, ja ved høi lys Dag have vi seet, hvor Taarene trillede ned af vor ømme Fyrstes Øine, da de Ugudelige spottede og ret skiændigen beegnede Hans velsignede Moder, og hvor Hans Vredes Ild var

antændt imod disse Helvedes Aander. — Ved høi lys Dag have vi og for nyelig seet, hvor den ømme Fyrste fældede Taarer, og hvor Hans ædle Hierte blev sat i den alleryderste Bevægelse, da de meget onde Mennesker gjorde Hans elskelige Moder Fortred. Dette var Ham et Spyd i Hans Siel og gik Ham til Marv og Been. Men vi saae og, hvor Han som Søn, som Ven, som Mand, som Skyts-Engel, som vældig Fyrste, som tapper Helt, som bevæbnet Herre, og som Gud paa Jorden rustede sig, mandigen forsvarede Sin Moder og afværgede, at Basilisterne og andre deslige Insecter ikke turde udspye deres Gift paa Hans og vores elskelige Juliana Maria, paa Hans og vores velsignede Moder.

Vi har, og bør nødvendigen allerede Have store Tanker om vor Talsmand og

34

Skyts-Engel, ja vi bør allerede være igiennemtrængte af Ærbødighed for Ham, men vi vil snart faae endnu større Ærbødighed for Ham.

Ligesom vor dyrebare Christian og vor Juliana Maria elsker os, gode Landsmænd, ligesaa elsker os og vor eigode Frederik. — Han foreener sine Kræfter med Deres, for at giere os lykkelige, og for at afværge med fælles Evne alt det Onde, De kan, og gjøre os alt det Gode, som staaer i Deres Formue. — O hvor tindrer ikke Talsmandens Øine af Glæde, naar Han giver Kongen et got Raad! Men hvor væmmes Han ikke ved det mindste Indgreb eller Fornærmelse imod Hans og vor Konges Beste! Og hvilken Modbydelighed haver Han ikke til saadanne Embedsmænd, der meere søger deres eget, end Kongens og Fødelandets Gavn! — Da Kierlighed til Gud, og til hans Salvende, og til alle Kongens Undersaatter er det store Hiul, der sætter alle Hans Siel-Kræfter i Bevægelse, saa kan Han umelig taale, at der handles ved mindre Drivefiær. Han har, som allerede berørt, en fuldkommen Afskye for disse Forrædere, og sørger derfor, at saadan giftig og meget adelig Klint bliver udryddet, førend det tager Overhaand.— Dog raader vor velsignede Talsmand ikke, som hiin Philopatreas, Han siger ikke med ham: Hug de syge, de stads-

35

lige Lemmer af. Nei, Frederik er for god en Christen, og for stor en Menneske-Ven, at Han skulde give et saa skadeligt Raad. Menmske-Vennen raader: „Fromme Broder, min Konge og min Herre! hav Medlidenhed med de Onde, straf dem lemfældigen, adspred dem saa meget mueligt er: Forflyt og sæt de adelige Lemmer paa de Stæder, hvor de ikke kan skade: Hav et vaaget Øie over de egennyttige Embedsmænd, saa de ikke formaste sig at udsue Dit kiere Folk: Gjør Forræderne gandske magtesløse, og ligesom de ikke vare til, ja gjør det til en umelig Sag for disse Forstyrreere at ødelegge Dine Børn.“

Saa Frederik.

Denne omtalte Kierlighed, som Talsmanden har til Gud, til Kongen, og til Fødelandet standser aldrig i Hans Siel, og stilles ikke dermed tilfreds, at Han blot glæder sig over Kongens og Landets Velfærd. Nei det lader Han sig ikke nøie med! Hans Siels vigtigste Attraae er, at denne Kierlighed maae give Ham Styrke til at befordre efter Leilighederne, Gud forleener, Begges Lyksalighed, og at tage uafadeligen samme Andeel i Kongens og Landets Vel, som en øm og gudfrygtig Fader tager Andeel i sine fromme Børns Lyksalighed. — Dog i hvor sagtmodig endog

36

vor store Menneske-Ven er, saa vover Han det dog aldrig at tale Ordet hos Majestæten for Svig og Laster, og søger der aldrig, enten ved Undskyldninger eller og ved Bønner at frikiende Lovens Overtrædere fra deres velfortiente Straf. Saa svag en Siel har Talsmanden ikke. Retfærdighed gielder hos Ham usigelig meere end Ømhed, det er at sige: Retfærdighed gielder hos Ham usigelig meere end qvindagtig Medlidenhed, utidig Godhed, strafværdig Barmhiertighed og lastefuld Ynksomhed. — Fyrsten veed, hvor magtpaaliggende det er at handle efter saadanne Grund-Love, og hvis Han ikke havde antaget dem til sin Rettesnoer, da vilde Dæmningerne i et Øieblik nedrives, som Lovene sætter for frekke Laster, og som ere de allersikkerste Bryst-Værn for Staterne. Hvor ulyksaligt det er, og hvor græsselige Forstyrrelser, der frembringes, naar disse omtalte Dæmninger kuldkastes, behøver vi ikke at søge ret langt borte, thi vi have nyligen selv prøvet det.

Talsmanden holder selv, (hvor taknemmelige bør vi være ham derfor,) Talsmanden holder selv over Lov og Ret; hører med Fornøielse Sandhedens Røst, men med megen Afskye den lokkende Stemme, der vil forlede Ham at sætte tilside de store Pligter, Han haver at opfylde imod Gud og Menneskene. — Slangen seer tidt med Harm og Misundelse paa Talsmandens Uskyldighed:

37

Den bruger Kunst, Snedighed og glatte Ord, viser sig i sin yndige Gestalt, byder Frugten, nu beder blot en eeneste Gang at smage af denne søde Frugt, kort sagt: Slangen betjener sig af alle muelige Kunster for at overtale Ham til det første Skridt, thi det vilde være for Helvede den største Triumph og tillige det største Gavn, om de kunde fælde Ham, men Frederik siger: „Viig fra mig Forræder! Hvor skulde jeg gjøre saa stort

et Onde, og synde imod Herren min Gud?"

Alle Christians Undersaatte have Adgang til Talsmanden, og de ere Ham alle velkomne. Danske, Norske og Tydske ligge Ham alle paa Hierte. — Den Mindre er Ham altid ligesaa dyrebar som den Store, den Uformuende som den Vældige, Tieneren som Herren, Staadderen som den i bløde Klæder, Bonden som Herremanden, thi Han veed af ingen anden Forskiel at sige, end den, som Dyd og Laster gror. Fuld af denne Overbeviisning, at alle Mennesker ere Hans Brødre, og at vor Eenevolds-Herre, vor Christian, trænger lige høit til alle sine Undersaatte, opfylder Han med Æmhed og megen Samvittighed imod hver en Borger i Staten de Pligter, Ham paaligger. — Og dette Hans Faderlige Hiertelaug imod os er Aarsag til, at alle uden Forskiel have fra Morgenen tilig indtil den sildige Aften Adgang

38

til Talsmanden, og at ingen gaaer misfornøiet bort fra Hans Ansigt, men alle takke Gud, der har givet Ham saa god en Forstand, saa ømt et Hierte og saa gudsfrygtig en Siel.

Talsmanden haver ingen Samfund med de Ugudelige, kommer ikke i Spotternes Forsamlinger, samtykker ikke i deres Raad, og hælder sig ei heller til de Unge, men bøier sit Hierte og Øre til de Gamle og Erfarne; Han holder Sig til dem, der ligesom Han haver en dyb Ærbødighed for Religionen; der ligesom Han frygter meere Gud end Menneskene; der ligesom Han oplives af Kierlighed til Kongen og Fødelandet; og kort sagt: der ligesom han handler af rene Kilder, til dem holder vor Skyts-Engel Sig, dem hædrer Han, dem elsker Han, og hører gierne deres Raad, men selv prøver Han Raadet, selv tænker, selv overveier, selv vælger, selv beslutter, selv handler Han.

Sielden haver Fyrsterne gode Venner; det er: sielden elskes Fyrsterne af andre Aarsager, end blot fordi de ere Fyrster. Men meere sielden er det dog endnu, at Fyrsterne søger gode Venner, og at de smager den reene, den guddommelige Glæde at eie dem. — Vor, Frederik, vor Skyts-Engel, skabt til at føle det søde, der er udi Venskabet, har gjort sig Umage, thi det gjør gierne alle store Siele,

39

at de erhverve sig oprigtige Venner. Han har sagt Venner, og den gode Gud har ladet Ham finde. Og nu da Han haver funden dem, nu smager Han den store Glæde at eie dem, holder dem som en Gave af Herren, og skiønner paa saa stor en Velgierning, der sandelig er for Fyrsterne langt kostbarere, og af større Værdie, end den er for andre Mennesker. Han glemmer ikke heller at takke Forsynet, der iblant saa mange jordiske Lyksaligheder som Han annammede af dets Haand, fik endnu denne til, at have gode Venner. — Nu, kiere Landsmænd, legger Mærke til Frederiks Skiønsomhed, at Han paa selvsamme Dag, da Han fik det høitidelige Kald at være Rigernes Skyts-Engel og Folkets Talsmand, sagde til Hans elskelige Guldberg: „Min Ven, min trofaste Guldberg, dig har jeg saa meget at takke for, dig bar jeg og prøvet at være min beste Ven, ja dig har jeg randsaget at være reen som Guld, gak nu og ud for mig, thi du, du kiender allerbest den Æmhed, med hvilken jeg elsker alle Kongens Undersaatte, gak nu og ud for mig allevegne og hør Folkets Klager. Men for alting glem mig ikke de tapre Normænd, deres Nød gaaer mig til Marv og Been. Glem ikke dette kiekke, og af min Broder og mig saa meget elskte Folk. Kongen og jeg elsker det kiere Norge ligesom vi elsker vor eget Hierte. Bring du mig dets og alt Folkets Klager frem. —

40

Frembring mig altid, trofaste Ven, frembring mig aarle og sildig, i Tide og i Utide, Folkets Nød, og jeg, jeg skal være Folkets Talsmand hos Kongen; Kongen byder, Folket skal vederfares Ret; Kongen befaler, deres Byrder skal lettes."

Saa Talsmanden.

Dette Kalds-Brev, elskelige Landsmænd, som Talsmanden har udstædet til Etatsraad Guldberg, er ikke allene det største Beviis, som Han kunde give den heele Verden paa sin Gudsfrygt, sit omme Hiertelaug imod Kongen og os, men det er tillige og et stærkt Beviis paa Fyrstens store Indsigter. — Dette Valg, som gjør Ham saa megen Ære, bør tilvisse glæde alle Redelige i Landet, og, om det nogensinde var mueligt, forøge den store Høiagtelse som vi have for Ham. O lader os da ikke fortie vore Pligter, men meget meere opfylde dem! Det er: Lader os hædre Talsmanden i vore Hierter, ophøie Ham saavel offentlig som og i Løndom, men og takke og velsigne Ham allevegne.

Men lader os ligeledes være taknemmelige imod vor værdige Broder, imod den kiere Guldberg! — Ønskes Ham til Lykke til et saa hæderligt Kald, men ønsker Ham langt meere til Lykke, at Han er saa troe udi sit

41

Kald. Thi vi overbevises fuldkommen om, at det Kaldsbrev, som Guldberg annammede af sin Herre, bliver af ham til Punct og Prik opfyldt, og at intet Menneske kunde bedre udrette det, som er ham anbetroet. — Da

mine Landsmænd vel neppe veed, hvor uegennyttig vores brave Guldberg er, og af hvad for reene Kilder han tiener Kongen og sit Følland, saa maae jeg fortælle dem, at Kongen, Dronningen og Printsens har ikke alleneste i Anledning af den 17de Januarii, men og ved andre Leiligheder tilbudet ham adskillige Naades-Beviisninger, saavel i Henseende til et større Ære-Trin, som og hans Indkomsters Forøgelse, hvilket han allerunderdaniøst har afbedet

sig.

Denne Ugennyttighed, som udmærker ham frem for saa mange, bør tilvisse forøge den Tak og den Kierlighed, som alle mine Landsmænd saa billig skylder ham, og umuelig kan nægte ham. — Dog denne ypperlige Mand udmærker sig ikke alleneste, i Henseende til hans Uegennyttighed, men han udmærker sig og ved sin Gudsfrygt, ved sin Troeskab, ved sin Admyghed, ved sin Menneskekierlighed, ved sin store Forstand, og ved det Pund, den mægtige har betroet ham, som han meget aagrer med. — Skiønner fremdeles, og beundrer hvor denne værdige Mand elsker sin dyrebare Frederik, og opofrer sig aldeles til Hans Tieneste; Ja tilig og sildig, endog

42

over Legems Kræfter er i Arbeide til det Kongelige Huuses, og sit Fødelands Velfærd. — Glemmer da ikke, gode Landsmænd, at være vor Broder, den tapre Guldberg, for alt dette meget taknemmelige. Men lader det ei heller komme af eders Minde, hvorledes han hiin store og uforglemmelige 17de Januarii udmærkede sin Troskab og mageløse Kierlighed imod det heele Kongelige Huus, og sin Nidkierhed imod det almindelige Beste. For at sige mange Ting under eet, saa beder jeg, husker dog bestandig paa de mangfoldige Prøver, som vor Guldberg har givet os paa hans Indsigter, og paa hans Danske Sindelaug. — Skiønner herpaa, Veltænkende Landsmænd, ærer og elsker vor værdige Broder, den gudsfrygtige, den ydmyge, den indsigtfulde, den kiekke, den uegennyttige Guldberg! — Ihukommer eders Pligter imod ham! Elfter og takker Ham! Beder med mig: „Jacobs Gud vær du hans meget store Løn!“ . . .

Af dette lidet hvad jeg her om Hans Kongelige Højhed Arve-Prints Frederik med et par Ord haver anført, kan enhver af mine Medborgere strax erkiende, at Han er upaatvivlelig een af de elskværdigste Fyrster, og tillige een af de gudsfrygtigste og beste Qvister, som den Oldenborgske Stamme nogensinde har frembragt. — Troer kuns ikke, høistærede Landsmænd, at jeg har fortalt om vor Frederik alt det jeg veed, og at jeg har gandske

43

udtømmet mig. Nei, det er langt fra, jeg kunde visselig, uden at fornærme Sandheden, fortælle mange Ting endnu til Talsmandens Berømmelse. Jeg forsikrer, at der er meget, ja ret meget tilbage, som jeg burde og som jeg kunde sige.

Mærker dog, retsindige og stimmende Landsmænd, hvor stor denne Roes er for vor Fyrste, naar den der ikke smigrer, naar den der frygter Gud uendelig meere end Menneskene, naar den der staaer ved Gravens Bredde, naar den, som er levende overbeviist, at hverken Penge, Gods, Ære, og ei den hele Verden er i Stand at gjøre ham meere lykkelig, naar han offentligen siger, ja naar han høitideligen sværger for Gud og alt Folket, at de Danske og de Norske skylder meget Arve-Prints Frederik, og at der er saa meget, hvorfors de bør elske og takke Ham. — Stor er denne Roes for vor Talsmand, men større er den dog endnu, at jeg offentlig beraaber mig paa Hans Gierninger, og at jeg fremkalder dem hver i sær, de større med de mindre, de aabenbare og dem som Han gjør i Løndom. Jeg beraaber mig paa dem og kalder dem alle frem i Dag, thi de taler sandeligen allerbest Ordet for Ham. Og da de allerfleeste af disse Gierninger ikke ere giorte i Løndom, men ere for hver Mand bekiendte, saa behøver jeg ikke her at anføre dem.

44

O hvilken besynderlig Fornøielse bør det ikke bære for os alle, at Frederiks Gierninger, Idrætter, Tanker, Hensigter og Bestræbelser ere og blive evindelig Hans beste Lovtale. — Og vi, vi Christians Undersaatte, vi skulde kiende disse Gierninger, dagligen høre, see og erfare dem, dagligen høste veldædige Frugter af samme, og ikke takke Frederik, og ikke hædre Ham, og ikke være Ham med Liv og Blod og med Hiertet hengivne? — Og vi skulde see og høre, hvor Han i Aand og Sandhed tiener Gud, og ingen Dag lade gaee forbi, udi hvilken Han jo udbeder sig Viisdom af det Høie, takker den forbarmende Jehova, der paa saa herlig en Maade hiin 17de Januarii frelste Kongen og det heele Fødeland, og ikke med Ham alvorligen tiene Gud, og uafadeligen takke Herren for det store lertegn, han skabte paa sin Beskiermelses-Dag? — Vi skulde see, hvorledes den store Skyts-Engel elsker sin Konge, hvor om Han er over Hans Ære, hvor omhyggelig Han er for at afværge al Skade fra Guds Salvende, og med hvilken iverfuld Kierlighed Han elsker alle Kongens Undersaatte. Vi skulde see og dagligen erfare, hvor uegennyttig Han er i alle Hans Gierninger, og nu omstunder ikke eier meere end Han eiede forden 17de Januarii *), og ikke beundre de Kilder, af hvilke Han handler, og

ikke

*) Det lille Gods Jægerspriis, som Kongen nyelig har givet Ham, holder Ligevægten imellem dets Indtægt og Udgift.

45

ikke stræbe af yderste Formue at handle af lige saa reene Hensigter, men blive ved at være egennyttige i alle vore Gierninger, og lade os stedse regiere af Had, Nid og Tveedragtens Aand? — Vi skulde ved hver en Leilighed melde, at vor Fyrste har, og det blot for vor Skyld, paataget sig saa tungt et Aag og saa stort et Ansvar, og nu hartad undertrykkes af Byrden, men endnu meere af de mange Fortrædeligheder, som Menneskenes Ondskab forvolder Ham, og vi skulde ikke lætte Byrden paa vores uskyldige Fyrste? — Vi skulde ved hver en Leilighed erfare og see alt dette, og saa mange andre Velgierninger, som Han beviser os, og ikke skiønne derpaa, og ikke være Ham taknemmelige, og ikke opofre noget for Ham, der opofrede alt for os?

Jeg maae reent tilstaae, mine gode Landsmænd, at jeg slet ikke kan begribe, hvorledes det er nogensinde mueligt, at være følesløse imod vores Talsmand, og hvorledes man kan være uvillig at opfylde sine Pligter imod Ham, ja saa gar være i Stand at nægte Ham de Pligter, som Han haver Ret til at æske af os. Thi det er dog en upaatvivlelig Sandhed, at intet Menneske hverken i Danmark eller Norge, uden de der vil være Ufornuftige, eller og de der vil giere sig skyldige udi et stort Forræderie imod den Almægtige og hans Salvede, imod vor Juliana og vor Frederik, imod Land og Riger, ingen

46

Siel i Danmark og Norge, siger jeg kan nægte, at vores Frederik haver største Ret at forlange af os alle Tak, Lydighed og Kierlighed. — En almindelig Velgiører, som Han, har den ikke den billigste Adkomst til vor Kierlighed? — En Fyrste, som Han, der reddede sit Fødeland, og der opofrede sig selv for at frelse det, kan den ikke æske Taknemmelighed af os? — En Fyrste, som Han, i hvis Siel der boer Guds frygt, Retfærdighed, Langmodighed og Menneske-Kierlighed, har den ikke den billigste Ret at byde over vort Blod og over vort Hierte? — En Fyrste som Han, af hvis Øine læses Ømhed, af Ansigtet Venlighed og Oprigtighed, af Munden Kierlighed, og paa hvis Læber er Mildhed, kan den ikke paastaae, at vi føle for Ham det, Sønner bør føle imod en veldædig Fader? — En Fader som Han, der dagligen overøser os med Velgjerninger, der elsker os alle som sine Børn, og som vi, næst Gud, Fylder vor jordiske Velfærd, vor Rolighed og vor daglige Opreisning, har den ikke en meget stor Ret til vor Ærbødighed? — En Fyrste som Han, som den Almægtige paa saa højtidelig en Maade kaldte at være vor Talsmand og vor Skyts-Engel, og som er saa troe udi sit anbetroede Kald, kan den ikke forlange Lydighed og Høiagtelse af os? — En Gud paa Jorden som Han, hvilken det tilkommer, at kaldes det menneskelige Kiøns Prydelse, bør den ikke hædres og ophøjes af os? - Ja sandelig, kiere Danske,

47

tapre Nordmænd, og gode Holsteinere, vi bør alle elske, takke, lyde, hædre, beundre, ære og velsigne vor Frederik, denne Herrens Jedidia! . . . Saa byder os Jehova! Saa befaler os Kongernes Kongebog Gudernes Gud! . . .

Op ærlige Danske, op kiekke Nordmænd! op, og siunger Herren en nye Sang! . . . Udbasuner hans store Gierninger! — Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær. Ofrer Gud Taksigelser! betaler den Allerhøieste eders Løfter! Eders Lovsange trænge igiennem Skyerne til Alfaders Throne!... Lover ham med Psalter og Harper! Lover ham med Basuners Klang! ... Op alt vet som haver Aande, lof hans hellige Navn, lof Herren, Halleluja!

Men, høistærede Landsmænd, er der Suurdei eller Usandhed i vore Hierter, o da har Himlen vist ingen Behag i vore Lossange og vore Bønner, som vi giøre for vor Frederik. — Er der Usandhed i vore Hierter, da hade vi Gud og Kongen, da hade vi Juliana og Frederik. Ja, er der Usandhed i vore Hierter, da bedrage vi Gud og Menneskene. — Og der er Usandhed i vore Hierter, naar vi ikke føler i sin fulde Styrke hvad vi skylder vor Arve-Prints Frederik; naar vi ere lunkne imod Ham; naar vi legger Ham

48

Hindringer i Veien; naar vi skuiler Sandheden for Ham; naar vi frembringer Ham Løgn; naar vi søger blot at giøre Lykke og at forskaffe os Gods, Ære, Anseelse og Embeder, men aldrig haver i Sinde at opofre noget for Kongens, for Frederiks og for Landets Skyld; naar Slægtskab, Venskab, Egennytte, Partiskhed, Nid, Had, Herresyge, Stolthed og deslige modbydelige Hensigter ere Drive-Hiulene i vore Handlinger; naar Fødelands-Kierlighed, det Almindelige Beste, Danmarks Flor, Statens Opreisning, Kongens Nytte, Undersaatternes Gavn, Landets Velfærd, Dansk Blod og Dansk Sindelaug ere blot tomme Ord for os, Ord, der for vore Siele slet intet betyder, Ord, som ikke bestemmer vor Tænkemaade, og Ord, som ikke indretter alle vore Handlinger; naar vi elsker Talsmanden af ureene Kilder, det er at sige: naar vi elsker og ærer Frederik, blot fordi Han er nær ved Thronen, og kan bede Majestæten at give os hvad vore Hierter ønsker, men ikke elsker Ham fordi Han er Guds, Kongens og Fødelandets Ven, og naar vi, kiere Medborgere, handle efter deslige og fleere saadanne stinkende Grunde, da hade vi Frederik, da spotte vi Gud, og hans Salvede! Og bestemmer disse omtalte

græsselige Grunds vore Gierninger, da gjør vi det for vor Allernaadigste Konge og for Hans fromme Broder, til en gandske umuelig Sag at gjøre os saa lykkelige, som vi kunde blive, og hvorpaa

49

De med samlede Kræfter uafsladeligen arbeider.

Enhver af os, gode Landsmænd, han være i Anseelse eller ikke, beklæde et stort eller lidet Embede, have Adgang til Kongen og til Talsmanden eller ikke, kort sagt, enhver af os, han være i hvad Stand, Alder og Vilkaar han være vil, han randsage dog sit Hierte, han undersøge sin egen Barm, og betragte vel Aarsagerne, som hidindtil har bestemmet alle hans Idrætter. — Han huske vel paa den skrækkelige Regnskabs Dag, da alting som er skeet i Mørket skal komme for Lyset, og han glemme dog evindeligt ikke den forfærdelige Dom, der fældes over alle dem, der har søgt at bedrage Gud og hans Statholder. Han erindre sig vel, at Dommen over alle utroe Tienere saaledes lyder: Gaaer bort fra mig, I Forbandede! i den evige Ild, som er beredt Dievelen og hans Engle. — Den Ugudelige iblandt os forlade da sin Vei, og hver som gjør Uret sine Tanker, og omvende sig til Herren, og han skal forbarme sig over ham, og til vor Gud; thi han skal mangfoldigen tilgive.

Saa lader os da, paa det vi kan faae Barmhiertighed til velbeleilig Tid, aflegge alle Mørkhedens Gierninger, og aldrig tillade Utaknemmelighed imod den store Gud, og ei heller Ligegyldighed imod det Kongelige Huus.

50

At adskillige iblandt mine Landsmænd ikke ere skiønsomme nok imod Gud, gaaer mig visseligen til Marv og Been. Ja mine graae Haar isner, og de faa tilbageværende Kræfter forlader mig, naar jeg tænker, at der findes mange iblandt dem, og det saavel af den høie som ringe Stand, der allerede ere blevne lunkne imod Gud, der paa saa herlig en Maade udfriede det kiere Danmark. Ak! saa mange iblandt os ere allerede lunkne imod Jehova, og ere allerede gandske kolde imod det Kongelige Huns, som han brugte til vor Frelse! ... O hvilken unaturlig og lastefuld Lunkenhed! ... Hvor optændes jeg af Harm og Græmmelse, naar jeg forestiller mig den hos mine Landsmænd! . . . Neppe, ja neppe skulde man troe at den var muelig; Men ak, destoværre, den er al for sand. — Der er saa mange iblandt mine Brødre og Søstre, der ikke tilbeder den store Alfader, som det sig bør, der er saa mange iblandt mine Brødre og Søstre, der ikke meere takker vor Juliana og vor Frederik, som Dem tilkommer. Ja med eet Ord, der ere saa mange iblandt os, som ere allerede blevne uskiønsomme. — Men er denne Uskiønsomhed os anstændig? . . . Dømmer selv, Landsmand! dømmer selv, om den ikke overøser os med Skam og Bludsel. Og give Gud, at dm ikke eengang paaførte os evig Straf!

51

Bør vi, fordi det snart er 2 Aar siden, at den Herre Zebaoth frelste os, og at han lader sit blide Ansigtets Lys skinne over os, glemme at give ham den Ære, som ham allene tilkommer? . . . Bør vi, fordi det snart bliver 2 Aar, at vor Juliana og vor Frederik reddede Kongen og Fødelandet fra sin visse Undergang, glemme hvad vi skylder Dem? . . . Kan vel saadan en strafværdig Skiødesløshed passe sig paa fornuftige Skabninger? . . . Jeg dømmer ikke, men dømmer selv, er saadan en Utaknemmelighed Ret for Gud, er den Ret for Menneskene? ... Er det Ret, fordi vi nu snart i tvende samfulde Aar nyder igien den stolteste Rolighed i vore Pauluner, haver Seier over vores indvortes Fiender, Fred og meget gode Dage, Brød og alt hvad vore Hjerter forlange, at vi rive alt dette i Glemmebogen? ... Er det Ret, fordi Guds Vredes Ild, der var antændt imod os, er nu stukket, og Herren strasker ikke meere Landet, Plagerne have ophørt, og Velsignelserne, som de Ugudelige med deres om Hevn raabende Synder jøge fra os, ere komne tilbage, at vi fortie, saa store Ting? ... Er det Ret, fordi vor Enevolds-Herre, vor Allernaadigste Konges Villie, som er at gjøre os alle lykkelige, nu bliver i alle Henseender opfyldt, at vi ere lunkne imod vor Konge og vor Fader?... Er det Ret, fordi Kongens værdige Broder er nu snart i tvende Aar vor Talsmand

52

og vor Skyts-Engel, at vi ikke føler det i sin fulde Styrke hvad vi skylder Ham? ... Saa dømmer da selv, thi jeg dømmer ikke; er det Ret for Gud, er det Ret for Menneskene, at vi ikke agte meere paa disse store Velgierninger, fordi vi nu snart haver nydt dem i tvende Aar? . . .

Og dog findes der saa mange iblandt os, der ikke meere med Tak og med Henrykkelse tænker paa det veldædige Jertegn, som den Almægtige skabte hiin store 17de Januarii. De takker og tilbeder ikke meere Gud. ... De nyde, ja det vil de gjerne, de nyde de gode Gaver, de nyde Velsignelserne, som Alfader udoser over dem, men de glemme at takke Giveren. . . Hvilken gruelig Glemsomhed! . . . Hvor gysefuld er den for mig! ... og hvor gysefuld maae den nødvendigen være for alle dem, der tiender Gud og der veed, at det just er et Folks Utaknemmelighed, som tilbringer dem Herrens Straffe-Domme.

Vel sandt, vi nyde dagligen Herrens Velsignelser og han overøser os med Velgierninger, men fremturer vi at annamme dem med Koldsindighed og med Skiødesløshed: det er, fremturer vi at være utaknemmelige imod

den Allerhøjeste, og at være lunkne imod det Kongelige Huus, o da er Jacobs Gud en forfærdelig Hevnere. Han holder det tveeg-

53

gede Sverd i Haanden for at ødelegge alle hans Fiender, og at betale hver een, som han det fortiener. — Har Herren hidindtil famlet Velgierning paa Velgierning, da vil han igien samle Forbandelser paa Forbandelser, Straffe-Domme paa Straffe-Domme. Har hans Velsignelser været uendelige over os, da vil hans Trængseler og Plager blive ligesaa mange. — Ja blive vi ved at være utaknemmelige imod Barmhertighedernes Gud, og imod den milde Forladelsernes Herre, da have vi vist Aarsag at vente, at de sidste Ulykker, det forbyde, ja det forbyde Guds mageløse Barmhertighed, vil blive, om ikke større, saa dog ligesaa store som de første Ulykker,

Men for at undgaae alle disse græsselige Ulykker, saa lader os da nu alle, hver og een, prise Guds bundløse Naade, og med Taksigelser annamme de Gaver, som den Algode beviser os. Lader os alle være hellige og leve et ærbart, stille, dydigt og kydisk Levnet. — Den Vældige betænke, at af den, der annammede meget, skal og meget kræves; — Befalingsmanden, at Gud og Kongen er hans Overherre, og at han paa hiin Dag skal stævnes for en meget stræng Domstoel; — Embedsmanden og Regnskabs-Betjenten ihukomme, at der forlanges megen Troeskab af Huusholderen; — Præsten, at han er aarvaagen og vindskibelig udi sit Kald, og prædiker Ordet, og fuldfører sin Tieneste,

54

og holde ved i Tide og i Utide at overbevise, straffe, formane, advare med al Langmolighed og Lærdom; — Hovedsmanden, at han er sendt af Herren til Hevn over Misdædere, men dem til Lof, som gjøre Got; — Tieneren, at han er sin Herre underdanig i al Frygt, ikke allene den Gode og Billige, men ogsaa den Fortrædelige; — Hofmanden betænke, at Løgnere og Dagdrivere ikke komme ind i Himmelen; — Hofmanden skamme sig ved at krybe, smigre, fuxsvanse, bagvaske og at tude i Ørene, thi alt dette er en Modbydelighed for Gud; — Hofmanden blues ved at tage Ræve-Skikkelse paa sig, Det er: han vende dog ikke sin Raabe ligesom Vind og Veiret blæser, og holde ikke Got hvad Ondt er, og Ondt hvad Got er, thi Guds Ansigt staaer imod saadanne; — Hofmanden sørg vel, at samle sig en Skat, som Orme ikke fortærer, og som Tiden ikke gjør rusten, og lade sig det være uendelig meere angelegen at behage Gud, end at behage de forfængelige Mennesker; — Hofmanden tage sig vel vare, ikke at være stolt og at bramme af indbildte Fortienester, af Æres-Tegn og af inter betydende Titler: han bryste sig ikke, han opblæst sig ikke, og gjøre dog ikke Udgangen for dem, der staaer under ham, til en Væmmelse: Han lære af det Kongelige Herskab, hvoraf han blot er en Tiener, at være sagtmodig, ydmyg, venlig og menneskekielig: Han tage Dem i alting til sit

55

Mynster, og betænke derhos, at Gud staaer de Hoffærdige imod, men de Ydmyge giver han Naade; — Hofmanden frygte sig dog ikke for Menneskene, thi de Mægtigste iblant dem veie mindre endnu end Intet; — Hofmanden, der haver Adgang til Jordens Guder, glemme det dog evindeligt ikke, at Fyrstens Siel skal paa hiin Dag kræves af hans Haand.

Saa lader os da alle, gode Landsmænd, med Omhyggelighed og med megen Samvittighed opfylde de Pligter, der paaligger os som Christne, som Mennesker, som Borgere, og som Christians Undersaatter.

— Landsmænd! frygter Gud, ærer Kongen, elsker Brødrene, og saa kan vi vist vente at Himlen vil blive ved at velsigne os, og at den gode Gud vil forleene os fleere saadanne velsignede Aar, som dette retnu forbigangne har været. — Saa kan vi vente, at Himlen vil fremdeeles bønkhøre Jorden, og Jorden bønkhøre Himlen, og bringe frem Korn, Most og Olie til Menneskers Vederqvægelse;

— Saa kan vi forvente at blive igien Guds udvalgte Slægt, et Kongeligt Præstedømme, et helligt Folk, et Folk til Eiedom, at vi skal forkynde hans Dyder, som kaldte os fra Mørket til sit underlige Lys;— Sa skal vi fryde og glæde os i Herren vor Gud, og vi skal æde og mættes, og love Herrens Navn, som haver handlet med os i underlige

56

Maader; — Saa skal vi fornemme, at Herren er midt iblandt os, at Herren er Gud og ingen ydermeere, og vi skal ikke beskiammes evindeligen;— Saa kan vi endelig og være vis paa at vi ikke skal bede forgieves for Kongen og for det Kongelige Huus, men at vore Forbønner vil være ham, som hun Abels Offer, en behagelig Lugt, og i sin Tid komme med Velsignelse tilbage.

Tillad mig, høistærede Landsmænd, inden vi med foreenede Kræfter opløfter Hierter og Hænder til Alfader, at jeg siger et reneste Ord, nemlig at jeg igientager et par af mine giorte Begieringer. Det første, hvilket jeg hist og her allerede har berørt, er, jeg beder dem, at de for alting ikke troer, at væmmelige Hensigter, hvorudi min Gud har en saa skrækkelig Mishag, ere de sandrue Aarsager, hvorfor jeg med et par Ord har

viist hvad vores Allernaadigste Konges Undersaatter bør føle imod den, som er deres Ven og Talsmand. — Nei, Gud være evindeligt lovet, jeg haver slet intet at bebreide mig. Og liid kuns derpaa, mine Brødre, ja liid derpaa, at jeg tilforladelig ikke kunde holde det ud med mig selv, om jeg havde noget at bebreide mig. - Hvor vilde jeg i saa Fald være en Vederstyggelighed i mine egne Øine! . . . Hvor vilde jeg, der venter hvert Øieblik at fremstilles for den Retfærdiges Domstoel, holde saadanne gysefulde Bebreidelser

57

ud? ... Hvor vilde jeg flye for den Alseende, for Mig selv, og for alle skabte Ting?... Hvor vilde Trængsel og Jammer, Rædsel og Angest, og tusinde Ulykker følge mig paa alle mine Fodspoer, og snart slukke den lille Gnist, der er endnu tilbage? . . .

Dog det er mig en saare ringe Sag at dømmes af Menneskene og af en menneskelig Dag, thi Gud er min Dommer og mit Vidne. Herren veed alting. Herren veed det og, at min Ærbodighed for ham, min Religion, min Samvittighed, min Kierlighed til det Kongelige Huus, til Fødelandet, og det Danske Blod, der rinder i alle mine Aarer, ere de eeneste Aarsager, der med høi Røst haver befalet mig at udøse nogle af mine Fornemmelser til mine Landsmænd. Og det har ikke været mig mueligt at imodstaae disse Befalinger, men jeg har maattet lystre. — Herren er min Dommer. Herren veed alting. Herren veed, at jeg vist ikke skiøtter om Kunst og Gaver, Belønninger og Titler, og deslige smaae intet betydende Ting. — Jeg har og været i Palladserne. Jeg har og i mine unge Dage været i Anseelse og i Ære, med see, det var dog altsammen lutter Forfængelighed. — Nu jeg er en gammel Mand, nær ved 70 Aar, staaer ved Gravens Bredde, trænger ikke, men har en rigelig Udkomst, og til min Guds mageløse Barmhjertighed, der hidindtil haver givet faa rundelig mit daglige Brod, haver jeg den

58

faste Tillid, at han i de faa Aar, eller meget rettere sagt, at han i de faa Dage, jeg haver at leve, vil forleene mig mit Brød. — Herre, jaa beder jeg tilig og sildig, Herre, din Tiener har seer Danmark og Norge frelst, lad ham, o lad ham nu fare i Fred! . . .

Gaaer nu fra mig, gode Landsmænd, og vender alle eders Tanker til vor Talsmand og Skyts-Engel, som har viist sig i alting at være meget stor, men dog lader Han at være allerstørst i sin Omgang med sine Fiender, og derfor synes jeg, der paaligger mig et besynderligt Kald, tilsidst og eengang endnu at betragte vor Talsmand fra den Side. — Hører Talsmanden tale, seer Ham handle, og da kan vi umuelig andet end tilstaae, at Han er Beundringsværdig og overgaaer al vor Roes.

— O give Gud, at alle Christne vilde trine i Hans Fodspoer! — Hører Ham tale! Her ere Ord, som sandelig ere komne af Hans Mund, og som min Ven annammede af Ham. Giver Agt, Talsmanden taler! . . .

„Om jeg end vandrede midt imellem de Ugudelige, saa frygter jeg dog ikke. Deres Raad imod mig kan ikke bestaae, og deres Anlæg maae blive til Intet; thi Gud er mægtigere, end Menneskene.... See hvor de Tienere i mit Huus betaler min Godhed med Had, min Mildhed med Forræderie, min Langmodighed med Ondskab,

59

og mine Velgierninger med Utaknemmelighed... . Ogsaa de, som havde Fred med mig, som jeg forloed mig paa, som aade mit Brød, ogsaa de opløfter deres Hæl imod mig, men jeg, jeg beder: Herre forlad dem, thi de vide ikke hvad de gjøre... I hvor trædske disse mine Modstandere og ere, og i hvor snedig deres Anlæg er imod mig, saa er jeg dog gandske roelig og frygter Intet; thi Gud er med mig, hvo vil være imod mig? Jeg vil stedse frygte Gud, elske Fødelandet og gjøre hvad Ret er."

Saa Frederik.

Alle Talsmandens Gierninger beviser og stadfæster for hver Mands Øine Sandheden af det Hans Mund taler. Han betaler nemlig Ondt med Got, velsigner dem som træder Ham med Fødder, bespiser og vederqvæger rundelig dem, som sætte sig op imod Ham, og kort sagt. Han overøser sine Fiender med Velgierninger.

Det er bekiendt for den heele Verden, at vor Juliana og vor Frederik har Magten i Hænderne, at giengielde alle Deres Fienders Utroeskab. Men det er og den heele vide Verden bekiendt, at hverken Juliana Maria, ei heller Frederik haver gjort det. De have lært af Deres Mestere med de Lærdes Tunge, hvorledes De skal være sagtmodige og

60

66

ydmuge af Hiertet, og ligesom han, elske og tilgive alle Deres Fiender. — O hvor guddommelig er det ikke, naar Jordens Guder saaledes handler! Det er tilvisse den største Høide af den menneskelige Dyd. Dette Syn

er et henrykkende Syn, og kan umuelig andet, end igiennemtrænge een med Ærbødighed, Glæde og Taksigelse. Og dette guddommelige Syg have vi daglig for Øine, thi saaledes handler vor Juliana Maria, og Hendes elskværdige Søn, der er Hendes udtrykte Billede. Hvo kunde have et menneskeligt Hierte, og ikke med udsigelige Følelser beundre, at Juliana og Frederik overoser Deres Fiender med Velgierninger? . . . Hvo kunde see og daglig erfare dette, og ikke bære disse Jordens Guder paa Hænderne, og ikke takke og velsigne Dem, og ikke af alle Kræfter hædre og ophøie Dem, og stræbe at blive Dem lige?...

Du Danmark og du Norge, vaagner begge op, og føler begge hvad I bør føle imod Disse Jordens Guder, der ikke sønderknuser Deres Fiender! . . . Du Danmark og du Norge, skriver det med gyldne Bogstaver i eders Tids-Boger, at Juliana og Frederik hevned sig aldrig paa Deres Fiender! . . . Du Indbygger i Kongens Riger og Lande, prænt dig det dybt og udstættelig i dit Hierte, at Juliana og Frederik betaler Ondt med Got!.. . Du Christians Undersaat, opløft, hvor Du end er, din Røst, fortæl, ud-

61

basun og udraab allevegne, at Juliana og Frederik elsker Deres Fiender, og at de Begge betaler dem med Velgierninger! . . . En Tids-Alder efter en anden forkynde det og den allersildigste Efterslægt høre endnu Gienlyden, at Juliana og Frederik elskede og gjorde meget Got imod Deres Fiender! . . . Faderen, der drager med Døden, sige til sin Søn, og Sønnen igien til sine Børn, og Børne-Børns-Børn sige til deres Børn: Juliana og Frederik hævnede sig aldrig paa De res Modstandere, De overøste dem med Velgierninger; De velsignede, De elskede Deres Fiender." Og disse tilkommende Slægter beundre, ophøie og velsigne derfor vor Juliana og vor Frederik! ...

Vender nu, kiere Medborgere, eders Tanker til et Syn, der er ligesaa henrykkende som det vi nu agter at forlade. Gaaer hen og skiønner, som det passer sig paa fornuftige og christelige Mennesker, skiønner, siger jeg, paa den hellige Eenighed, der hersker i den Kongelige Familie. — Vel sandt, jeg har allerede talt derom, jeg har allerede beundret samme. Men hvor kunde jeg tale nok derom, hvor kunde jeg noksom beundre dette herlige Syn?... Kommer med mig, kiere Landsmænd, Danske, Norske, Tydske, kommer med mig og betragter under hellige Følelser, iverfulde Lofsange og en fyrrig Taknemmelighed, hvor de Kongelige Herskaber elske hverandre.

62

See, hvor Jehovas Veninde, vor store Juliana Maria, elsker ligesaa høit den Søn, Hun ikke fødte, som den Hun fødte; — hvor Hun med Kierligheds Arme omfavner begge Sønner;— hvor Hendes Siel føler lige meget for Dem begge; — hvor det moderlige Hierte bloder, saasart een af Dem lider. — Men giver og Agt, hvor Sønnerne elsker Hende igien;— hvor De som Herrens Engle staaer og forsvare Hende; — hvor De ere lydige og ærbodige imod Hende, og gjøre det til een af Deres vigtigste Bestræbelser at behage Hende.— Betragter og hvorledes vor Christian, vor ejegode Christian, omfavner sin Broder, sin elskelige Jonathan; — Han haver Tillid til Ham, skiønner og erkjender Hans Fortienester, takker og ophøier sin Frederik, som den Mand Kongen haver Lyst til at ære; — Kongen annammer Ham i Herrens Navn med Glæde. Kongen annammer Ham, som Broder, som Ven, som vældig Mand, som tapper Helt og som Guds Engel. — Men seer og, hvorledes Frederik ydmyger sig for Herrens Salvende, hvor Han ærer Ham som sin Konge, elsker Ham som sin Broder, hædrer Ham som et kronet Hoved, og takker Ham som sin Velgjører; — Frederik gjør Kongens Ære til sin Ære; Kongens Gavn til sit Gavn; Kongens Bedrøvelse og Skade til sin Bedrøvelse og Skade, og kort sagt, Han føler for sin Konge og for sin Broder alt hvad Natur og Pligt, og Godeland, og Blod, og Ømhed befale at føle

63

for Ham. — Skiønner ligeledes, hvor den ærværdige og Gudsfrygtige Prinsesse Charlotta Amalia, gaaer ud og ind imellem Dem; — hvor De holder Hende for det Kongelige Huuses Prydelse, for en kostelig Steen i Kongens Krone, for Landets trofaste Stylte, og en Pille for Thronen; — hvor De omgaaes Hende med Ærbødighed og med en stor Høiagtelse, og hvor denne fromme Prinsesses Bønner og Velsignelser kommer igien over Dem og Landet.

Danmark fryd dig! Norge vær glad! Indbyggere af det faste Land, og I, der boer paa Øerne, I, der haver eders Boepæl i Dalene, paa Fjeldene og Høiene, skiønner alle paa denne hellige Eendrægtighed, der er i vor Konge-Huus. Det er det tilforladeligste Beviis, som disse Jordens Guder kan give os, at De haver et faderligt Hiertelaug til os, og at De elsker os, som en Moder kan elske sine diende Born. — Og denne hellige Eenighed er ligeledes det sikkerste Pant, som Danmark og Norge har paa sin Jordiske Velfærd. — Den er Hoved-Hjørnesteenen paa vores timelige Lykke; den er ret en Balsom paa vore Hoveder; den er en sød Lugt for Herren, en Glæde for Englene; en Velbehag i Himlen og paa Jorden. — Men denne henrykkende Samfund, Kierlighed og Tillid i det Kongelige Huus; er og en Frygt for de onde Mennesker, Pine for de ildesindede Gemytter, Rædsel for

64

de Ugudelige, Angest for Helvede og Skræk for Beelzebub. Den gjør, at Misdæderne skiælve og bæve. Den

gjør, at Mørkhedens Fyrste og hans heele Rige ikke kan udrette noget, men at alle deres Anstag bliver til intet. — Vel sandt, Anamelech og med ham heele Helvede holder Raad sammen, de lurer paa beqvemme Lejligheder, de bruger List og alle optænkelige Konstgreb, og opfinder mange nedrige Rænker, hvorledes de dog best kunde, om ikke i en Hast opløse dette saa stærk knyttede Samfunds Baand, saa dog først kaste giftige Piile derimellem, og saa lidt efter lidt opløse det, paa det de da kunde gjøre et Adama og et Zeboim af os. — Men Gud være lovet, at deres Anslag ikke har kundet bestaae, og er ligesom hiin Achitophels Raad bleven til intet;— See hvor de staaer beskiæmmede og hvor Ansigtets Blusel og Bebreidelser følger dem allevegne;— Hører dog, hvor de raaber til hinanden, ligesom hine Philister raabte, da fordum den hellige Pagtes Ark var kommen i Israeliternes Leir: Sandelig! det har aldrig seet for saaledes ud med os, thi Gud er nu kommen i Leiren.

Op kiere Danske, op vældige Nordmænd! op, og siunger Herren en nye Sang! . . . Udbasuner hans store Gierninger! — Natten er fremgangen og Dagen er kommen nær.... Ofrer Gud Taksigelser! betaler den Allerhøiefte eders Løfter! Eders Lofsange trænge igjennem Sky-

65

erne til Alfaders Throne! . . . Lover ham med Basuners Klang! Lover ham med Psalter og Harper! . . . Op alt det som haver Aande, lof hans hellige Navn, Los Herren, Halleluja! . . .

Ja lader os alle takke Gud, prise hans Barmhertighed, udbasune hans uendelige Miskundhed og fryde os, ligesom man fryder sig i Høstens Tid, og være glade, ligesom man er glad, naar Byttet uddeeles. Lader os bestandig see paa dette Engle-Syn, dette Samfund-Baand, hvilket vi dagligen haver for Øine, og hvoraf vi høste de livsaligste Frugter.— Tak, Hæder og Ære være Dig, Herre Zebaoth og mageløse Forbarmere, at de Bønner, som vi for 2 Aar siden saavel i Løndom, som og offentlig Dig frembragte, ere nu i sin Tid opfyldte. — Vi bede Dig, o Gud, ja vi bede Dig saa ydmygeligen, at Du, som har saa stor en Velbehag udi dette Samfunds Baand og der selv har knyttet det, vilde og bevare og fuldende denne Din egen Gierning. — Ja vi bede Dig, o Gud, styrk, ophold, den skierme, og fuldend denne Din egen Gierning. — Og naar onde Mennesker vil skade denne hellige Eenighed; og naar, min Gud, Dine og det Kongelige Huuses, og det menneskelige Kiøns Fiender ruster sig meget stærk; og naar de ret vældigen formeerer sig, for at løse dette Dig saa behagelige Baand, da vaagn op, Herre vaagn op! ifør Dig Din Styrke, ifør Dig

66

Dine Herligheds Klæder, nedtræd og sønderknuus Dine Fiender. Lad deres Sværd komme i deres Hierte og deres Buer sønderbrydes; — Lad dem blues og forhaanes; — Lad dem vende tilbage og blive saare beskiæmmede. Lad dem blive som Avner for Veiret, og Herrens Engel støde dem bort. — Men Lykke, Naade, Fred, og evig Salighed være over den Mand, og alle de gode Mænd, som søger at befæste dette herlige og saa saare hellige Eenigheds Baand.

Lader os, høistærede Landsmænd, dagligen herom bønfalde den store Jehova, og bede, at Han vil velsigne det gandske Kongelige Huus. — Opløfter nu Hierter og Hænder til Alfaders Throne, og siger:

„ Herren velsigne Dig, Du Guds Stadtholder, Du Elskelige Christian! . . . Han give Dig Viisdom at regiere med Hellighed og Retfærdighed!. . . Han give Dig, o Konge! den Viisdom, som er stedse for Hans Throne, at Du kan forstaae, hvad som er behageligt for Herren Din Gud, og udrette alt efter Hans Villie. . . . Han opfylde paa Dig alle de store Forventninger, hvortil Du berettigede os, da Du gjorde det hellige Lofte, at vilde holde Budet ubesmittet og ustraffeligen indtil vor Herres Jesu Christi Dag. . . . Her-

67

ren befæste Dig paa Din Throne; Han udruste Dig med Kraft, at Du maae stride den gode Strid og bære Seier over alle Dine Fiender; Han give Dig Forstands oplyste Øine, at Du med alle Helgene maae erkiende det, der tiener til Din Fred. . . . Han bevare længe Dit, os saa dyrebare Liv. Han lade Sit Ansigtets Lys stedse skinne over Dig, at Du kan kiende og skionne Hans Førelser og underlige Veie med Dig paa Jorden, og Hans Sandhed og Salighed iblandt alle Folk. . . . Den vældige Jakobs Gud, der hun 17de Januarii frelste Dig af Dine Fienders Hænder, beskiærmmede dem, som hadede Dig, og styrtede dem, som spottede Dig; Han gjøre fremdeles saa ved dem, der endnu ere imod Dig! Han forleene Dig og tillige Naade, aldrig at glemme Din Overherre, som paa saa forunderlig en Maade beskiærmede Dig, og give Dig Kraft at forlade Sig pan Ham, der eene har frelst Dig. . . . Gud, der indtil denne Dag haver kronet Dig med Naade og med Barmhertighed, og den store Pagtes Engel, der hidindtil har staaet ved Din Side, bønføre os, Dit Folk! Ja bønføre Du os, o Gud, saa vil vi roese Dig den gandske Dag; saa vil vi takke Dit Navn evindeligen; saa vil vi sige: Du er vort Ansigtets megen Frelst, Du er vor

68

Gud og ingen ydermeere. . . . Herre, Herre, vi slippe Dig ikke, vi kan ikke, vi vil ikke slippe Dig, førend Du velsigner vor Christian. ...

Herren velsigne Dig, Du Benaadede iblandt Qvinderne, Du store Juliana Maria! ... Herren velsigne Dig, Du vor Frederiks Moder! Du Landets Moder! . . . Gud bevare Dig som en Øisteen i Sit Øre; skiule Dig under Sine Vingers Skygge; intet Ondt vederfare Dig; ingen Plage nærme sig til Dine Pauluner; ingen Basilisk stikke Dig meere; ingen Menneskefiende sætte sig op imod Dig; ingen af Beelzebubs Venner skade Dig ydermere. . . . Guds hellige Engle leire sig omkring Dig, bevare Dig paa alle Dine Veie og bære Dig paa Hænderne, at Du ikke sto der Din Foed paa nogen Steen. . . . Herrens Kraft være med Dig! Guds Aand hvile over Dig! Den Almægtiges høire Haand styre Dig, og Hans Venstre leede Dig! . . . Giengjeldsens Gud være igien Din Giengjeldelse for alt det Gode, Du hiin 17de Januarii gjorde imod Kongen og imod det kiere Danmark. Dine, og alle Redeliges, og alle Frommes Forbønner har vi at takke,

at de Ugudelige ikke opslugte os: Israels Gud, den store Herre Zebaoth, være

69

igien Din Klippe, Din Deel og Din Salighed evindelig! . . . Juliana Maria, Herrens Tienerinde! Du opofrede Din Gud Dine Ungdoms Dage, Du helligede Ham Dit Ægteskab, og Du helliger Ham endnu Din Enke-Stand; derfor vil Herren og velsigne Din Alderdom. . . . Du har allerede erfaret, hvor got det er, at forlade sig paa den Almægtige, og Du vil meere endnu erfare det. Du har erfaret, hvor faligt det er, at frygte Gud og at holde Hans Bud, thi Du er allerede velsignet og belønnet. Du er belønnet, i det Du kan formindske en Deel af vores Nød, og nu vederqvæge det Danske Folk, som Du saa heiligen elsker; Belønnet i et taknemmeligt Folkes Hierte, der vil bære Dig paa Hænderne; Belønnet, i det Du kan læse Din velfortiente Roes i alles Ansigter; Belønnet, i det Du har Fred med Gud, Fred med af den Salighed, der oppebier Dig i Himlen. . . . Velsignet og belønnet er Du allerede, i det Gud har velsignet Dig med Livs Frugt, og har givet Dig en Søn, en Guds frygtig Søn; en Søn, der er Dig aldeles værdig; en Søn, som af den Almægtige selv blev ophøiet, dannet, og høitideten kaldet, at være Rigernes Skyts-Engel og Undersaatter- nes Talsmand. Herren har ivelsignet

70

Dig, i det Han har givet Dig en Søn, der er Dydens Belønner og Lasternes Skræk; en Søn, der er en Lyst for alle Dansk-Sindede, og tillige Jehovahs Elskelige. . . I hine sorrigfulde Tider var Din Søn Din Trøst, Din Belønning og Din Vederqvægelse for alt det Onde, Du saa uskyldigen maatte lide iblandt os: Og i Din Alderdom, naar de Dage kommer, om hvilke det heder: de behage mig ikke, da skal Han ligeledes være Din Stav, Din Velsignelse, Din

Løn og Din meget store Glæde..... Og Du

Guds store Veninde, Du vor velsignede Juliana Maria, Du skal see, ja Du skal ses endnu Din Sønne-Søn. ... Herren give, at Du i mangfoldige Aar endnu maae med os hædre denne store Høitiid, som de Danske helligholde i Dag. Trende Gange, ja trende Gange hellig er den Ellefte October for Dig og for Danmark. Hellig er Dagen for Dig Selv, o store Dronning! hellig er Dagen i Henseende til Kongen, til Kirken og til Landet; hellig er og Dagen paa Din og vores Frederiks Vegne. . . . Gud skienke Dig i mange paafølgende Aar den store Glæde, Du i Dag nyder, da Din Eeneste, Din Førstefødte Søn, indtræder et nyt Levnets

Aar. . . . Herren velsigne og bevare Din Federik, og lade ham op.

71

leve Dit Livets sildige Aften! . . . Gud give Dig da og alt andet, hvad Dit Hierte begierer. Din Siel være kostbar for Ham; Dine Bønner opstige til Alfaders Bolig; Dine Sukke komme for Hans Ansigt; Din Troe. være Ham tækkelig; Dine Forbønner Ham en sød Lugt; Dine Gierninger Ham angenemme; Dine Ønsker Ham en liflig Røgelse; Dine Idrætter Ham kostelige; Dine Kierligheds Udøvelser Ham en Velbehag; Din himmelske Andagt være Ham som hiin Abels Offer, den bevæge Herrens Fader lige Hierte, den trænge igiennem Skyerne, den komme frem for Naade-Stolen, den fryde Himlen, den glæde Jorden, og den komme med tusindfold Velsignelser tilbage!

Herren velsigne Dig, Du vor retmæssige Arving til Thronen, Du vor Dyrebare Kronprinds Frederik. Herren har udvalgt Dig at sidde engang paa Din Faders Throne, og at herske over mange Tusinde. Lær tilig at agte paa Dit store Kald, og at Kende Din Skaber og Din Overherre! . . . Bor i Herrens Kundskab! Bliv stærk i Aanden og tag dagligen til, som i Alder, saag i Viisdom og i Naade baade for Gud og for Menneskene! . . . Den Almægtige være Din Fader, og Du være

72

og forblive evindelig Hans Søn! Hans Miskundhed vige ikke fra Dig, og Han skiule aldrig Sit Ansigt for Dig, men blive evindelig Din Gud. ... Frederik! lær aarle at erkiende, at Du

haver det blot den 17de Januarii at takke, at Du ikke opvoxede som Urter paa Marken, eller og som andet

Umælede, 7, og tag Anledning deraf at erkiende, at Jehovah ikke lader sig spotte; men at Han fra Thronen af indtil Hytten, straffer med Angest, med Rædsel og med Vrede er alle de, der sætte sig op imod Ham; Tag og Anledning deraf, at have stedse en hellig Ærbødighed for Religionen, og at erkiende, hvor uomgiengelig nødvendig samme er for Jordens Guder! . . . Herre giv nu Lykke, vi bede Dig saa saa re; Herre giv nu Lykke, naade og Kraft til Frederiks Opdragelse! Giv, o gode Gud, Din hellig Aand og Din Velsignelse til de Gudsfrøgtige og Dansk-sindede Mennesker, der skal vogte og beskiære denne ædle Plante, paa det de i, maae udrette, hvad der rammer Din Ære, Kirkens og disse Rigers Gavn. "

„ Herren velsigne Dig, Du Guds Jedidia, Du Dyrebare Arveprinds Frederik! . . . Til Dit Bedste bøie vi vore Knæe hver Dag i Aaret for vor Gud. Vi bede og i Dag, paa Din

73

Fødsels Dag, at alle de Velsignelser, Guds Forjættelser har i Løfte, og Hans Himmel har i Eie, og hans faderlige Hierte er saa redebond at uddeele til Sine Børn, tage komme over Dig, Hans Søn og Hans Yndling. . . . Det er i Dag for Danmark og Norge en stor Dag, en stor Høitids Dag, en Takke- og en Glæde-Dag; thi det er vor Velgjørers, vor Frederiks Fødsels Dag. . . . Alt, som har Aande, opløfter Hierte og Mund til Dig, Alfader, strøer Dig Palmer, udbasuner Dine store Gierninger, ophøyer Din mageløse Miskundhed, beundrer Dine urandsagelige Veie, siunger Dig Halleluja, og raaber med megen høi Røst: Ære være Gud i det Høie! Herre Zebaoth! Du er værdig at tage Løf, Hæder, Taksigelse, Tilbedelse, Magt, Styrke og Majestæt; thi Du gav os en Frederik, en Fyrste efter Dit eget Hierte! Ophøiet og velsignet være Herren, som gav os Dig til Talsmand og Skyts-Engel! Gud skee Lof, der har givet Dig et fromt Hierte, og har smykket Din Siel med ædle Egenskaber! Velsignet være Gud, der har bevaret Dig indtil denne Dag! . . . Danmark og Norge triumpherer, og alle de, som kysser Christians Scepter, udbasuner den almægtige Guds Priis. I de Retfærdiges Pauluner hører man i Dag lut-

74

ter Fryde-Skriig, Guds Børn siunger Takke-Psalmer og Landet røres af Glæde. . . . Ingen kan, bør og maae nægte Dig, Uskyldige Frederik! Guds udvalgte Redskab, Taksigelses og Glædes-Taarer, og henrykkende Følelser og udsigelige Bevægelser. . . . Vi falder alle ned i Støvet og takker Dig, Du milde Barmhiertighedernes Fader, at Du hidindtil haver gjort saa store Ting imod Din Tiener. Annam disse vore Takke-Psalmer og vort Hiertes Halleluja ! Annam, mageløse Forbarmer, vore Bønner og Forbønner, som vi dagligen, følgeligen og paa vores Talsmands Fødsels Fest frembringer for Din Maade-Throne. Lad dem være takkelige for Dig. Lad dem for Din Søns Jesu Christi Skyld blive bønørte, og leg uendelig meere til, end vi ere i Stand, enten at bede eller forstaae. . . .

Saa velsigne vi Dig da, o Frederik, i den store Herre Zebaots Navn! Vi velsigne Dig i Dag, paa Din Fødsels Dag, ja vi velsigne Dig alle Dage i Aaret i Herrens Navn! . . . Herren velsigne Dig med Velsignelser af det Høie, og med Velsignelser af det Dybe; vær velsignet, hvor Du gaaer og hvor Du staaer: . . . Din Ungdom har været velsignet, Din Ægte-Stand, Din

75

Manddom, Din Alderdom, Dine graae Haar blive ligeledes velsignede af Jehova!

Vær velsignet af Himlen og af Jorden! . . . Herren velsigne Dig med Christians Kierlighed, med Hans Lykke og Velgaaende, og med Hans lange varige og lykkelige Liv! Herren velsigne Dig med Juliana Marias Ømhed, med 7, Hendes Forbønner og Velsignelser, med Hendes Fornøielse og Lyksalighed, med Hendes Helsen, Fred og mange Leve-Aar! . . . Herren velsigne Dig med Dit kiere Danmarks Flor, med Dit elskelige Norges Oprijsning, med al Statens Velfærd, med gode Tider, med Han delens og Vandelens Fremgang, med Undersaatternes Kierlighed, med Dit Arbeides gode Fremgang, med Dine vise Raads lykkelige Udfald, med frugtbare Aaringer, med det Almindeliges Vel, med Dine Fienders Omvendelse og Forbedring, hvorom Du paa Dine Knæe daglig beder til Din Herre og Din Gud. Herren velsigne Dig fremdeles med Styrke, med Hæder, med Ære, med jordisk Gods, med Lykke, med Naade, med Fred, med Helbred, med et langt Liv, med gode Dage, med Guds og med Menneskenes Velbehag. Herren velsigne Dig dermed, o Frederik, og Han velsigne Dig med allehaande Velsignelser i de himmelske gode Ting; saa at hver kan see og erfare, at

76

Du er Herrens Jedidia, og at hvem Han vil velsigne, den er vist velsignet! . . . Herren lade sit Ansigt lys skinne over Dig i dette nye Aar, Du i Dag begynder, og give at ikke alleneste dette Aar, men og alle de efterfølgende maae saaledes udmerke sig med Velsignelser og lyksalige Begivenheder, som de tvende sidste af Din store Løbe-Bane har udmerket sig med store Velsignelser og med ret hædige Tildragelser. . . . Herren give Dig Fred, Fred i og med Gud, Fred med Menneskene, ja Herren give Dig evindelig Fred! . . . Herren, alle Velsignelsers Kilde, velsigne ligeledes den Gemahlinde, som Han har udkaaret Dig. Herren velsigne med Sine beste Velsignelser denne herlige Gave, hvilken Du snart skal annamme af Hans faderlige Haand. O at Hun maatte være Dig, vor Eie gode Frederik, værd! . . . O at Hun, det ønsker alt Folket, maatte blive en Qvinde

efter Guds eget Hierte, ligesom Du er en Mand efter Guds eget Hierte? . . Herren velsigne, bevare og ledsiige Hende paa alle Hendes Veie, bringe Hende lykkelig til Dig og os, og velsigne Hendes Ind- og Udgang iblant os. Den milde Gud sammenknytte Dit og Hendes Hierte saaledes, at hverken det Høie eller det Lave, hverken det Nærværende eller det Tilkommende kan være i

77

77 </

Stand til at gjøre Skilsmisse der imellem. . . Gud velsigne Hende med Livs Frugt, og forleene Dig og Hende den Glæde at see Børne-Børn. . . . Lad os, o gode Gud, aldrig, hverken i Dag paa denne høitidelige Dag, og ei heller nogentid gaae ubønhørte fra Dit Ansigt! Hør os, og bønør os, o Gud, for Din Søns Jesu Christi Skyld. . .

Den mægtige Jakobs Gud, der kaldte Dig, o Frederik, at være vor Talsmand og vor Skyts-Engel, den der ophøiede Dig for den heele Verden, bevare Dig nu og fremdeles paa det Sted, hvor Du staaer. Og vil noget Udyr eller Misfoster formaste sig imod Dig, saa vaagn op, Herre, og lad Dit Ansigt være imod dem; udryd deres Ihukommelse af Jorden; lad Ødeleggelsen komme over dem; lad deres Garn, som de skiulte, fange dem, saa at de falde deri til deres egen Fordervelse. Deres Vei blive saare mørk og slibrig, og Herrens Engel støde dem bort. . . Og vil Belials Børn, vil Smigrere berøve Dig Diin Dyd og Din Uskyldighed, som Du, o Frederik, til vores store Glæde den Dag i Dag er besidder, saa staae op Gud i Din Vrede, ophøi Dig over Dine Fienders megen Grumhed. Fordriv fra Din Tiener dem, som tale Løgn. Giv dem deres Ond-

78

skabs Vederlag, og lad de Falske ikke bestaae thi Du haver jo en Vederstyggelighed til en blodgierrig og falsk Mand. Døm dem skyldige, saa de falde fra deres Anslage; Udstød dem for deres Falskhed Skyld, lad dem vende tilbage og forfærdes saare: Lad dem blive til Skamme i et Øieblik!"

„Herren velsigne Dig, Du værdige Prindsesse Charlotta Amalia! Du er et Lys, et stort Lys i Norden; thi Herrens Aand hviler over Dig, og Jehova har Sin Lyst til Dig. . . Du er ophøiet iblant Jordens Guder formedelt Din Dyd og Guds frygt. Bliv ved, o Herre, at velsigne denne Din Veninde med allehaande jordiske og aandelige Velsignelser. . . . Vi takke Herren af gandske Hierte, der har hidindtil bevaret Dit Dyrebare Liv. Dit Liv og Dine alvorlige Forbønner ere til Nytte for Kongens Riger og Lande, for Store og Smaae, for Fattige og for Syge. . . . Dit Liv og Dine uafledelige Forbønner ere en Velsignelse for Kongen, en Hoved-Olie for Dronningen, en Lykke for Kronprintsen, en Balsom for Arveprintsen, en stor Skat for Danmark og Norge, et umisteligt Klenodie for Kirken og for Staten, og et dyrebart Smykke for heele Landet. . . . Vi takke og

79

love Herren, der har opholdet Dig indtil 1, denne Dag. Vi prise Hans Navn, vi love Ham af alle Kræfter, vi beder Ham Hiertelig, at Han vil opholde Dig ikke alleneste i dette nye Levnets Aar, Du for faae Dage siden har begyndt, men vi bede Ham ivrigen, at Han vil opholde Dig indtil den sildigste Alder! . . Han,

den store Giengjeldelsenes Gud, giengjælde Dig det Gode, Du gjør imod os og imod vore Fattige og trængende Brødre. Du spiser vore Hungrige, klæder vore Nøgne, læger vore Syge; Herren være igien Din Husvalere og Din meget store Løn. Den Almægtige give, at Du saavel i dette begyndte, som i mange paafølgende Aar maae smage og see, hvor god Herren er; . . . Og naar Du skal vandre al Kiøds Vei, saa annamme Herren Dig til sin evige Salighed, han skienke Dig den uforvisnelige Krone, som han haver beredt Dig fra Verdens Begyndelse.

" Saa velsigne du da, o Gud, din Salvende, vor dyrebare Konge. Velsigne du din Tiener og din Tieners Huus, at det maae blive evindeligt for dit Ansigt. Udbred dine Velsignelser over Tvilling-Riget i Norden, gjør det til dine Lystelsers Plantelse. Saa herliggiøres

80

dit Navn, og enhver skal bekiende: Herren Zebaoth er midt iblant os, vor Ophøielse og Salighed!

Aalborg, den 11 Oktober 1773.

1

— —

Taksigelse til Hans Kongelige Høihed, Arve-Prints

Frederik!

Udgiven i Anledning af

Hans høye Formæling 1774

Christiania.

2

3

Fra Arilds Tid af har det været imod store Sieles Natur, at kaste Foragt paa den Ømhed og Kierlighed, Høragtelse og Beundring, som Natur, og Pligter, og Blod, og Overbeviisning befaler at frembringe Dem; — Store Siele De vise aldrig med Lunkenhed fra sig de Tak- og Ærbødigheds-Offere, Dem ydes for annammede Velgierninger; — Store Siele ere aldrig følesløse, aldrig takkeløse imod de oprigtige Sukke, redelige Hierter

4

2

sender til Alfaderens Trone, for Deres evige og timelige Lyksaligheder. Mere endnu! . . . Store Siele har og fra Arilds Tid af aldrig tillukket Ørene for Sandheds Stemme; thi det har stedse været imod Deres Natur, at svare med hiin vældige Stadtholder: Gak bort denne Gang, men naar jeg faaer beleylig Tid, vil jeg lade kalde Dig til mig. — Erfaringen, denne ubedragelige Læremesterinde, stadfæster Sandheden af disse omtalte Grundsætninger.

Erfaringen stadfæster og, at Du, o store Frederik! Du Herrens Tiener! Du Guds udvalgte Redskab! Du Jehovahs høyre Haands Mand! Du Menneske-Søn, som Han bekræftede sig! Du Herrens Salvedes Søn og Broder! Du Kongens Raad, Ven og troefaste Pille! Du Danmarks Frelser og Norges Skyts-Engel! Du al Folkets Talsmand, Du Rigernes Øyesteen! Du Bedste iblandt Fyrsterne! Du Ædleste iblandt Menneskene! ey vil kaste Foragt paa det, hvad Kongens troe Mænd, hvad Christians Undersaattere, hvad vor velsig-

5

3

nede, vor dyrebare Monarks Tienere, Dig Underdanighed frembringer.

Ja, Erfaringen giver os al Den Overbeviisning, og al den Vished, som nogensinde dødelige Mennesker ikkun kan erlange af en Sandhed, nemlig, at Du, o Frederik! med Din sædvanlige Ømhed vil modtage Tvilling-Rigets Taksigelser og Ønsker, Bønner, og Forbønner, og Velsignelser, og at Du vil ansee dem for det de virkelige er, det er: Du vil ansee denne

Tale, og disse Ord, som Ord, hvilke den guddommelige Religion befaler at tale, og hvorudi den har sin Velbehag; thi saasom Han, der boer i Helligdommene, Israels Gud! siger: at det er hæderligt at aabenbare Hans Gierninger, at det er godt at velsigne Ham, at ophøye Hans Navn og herligen at vise Guds Gierningers Handeler, at bekiende Ham og prise Ham storligen, og bekiende Ham for alle dem som leve, for de Ting, som Han haver gjort imod os; — See derfor, saa oplade og vi Danske, Norske, Tydske, og alle, som tilbeder i Landet den store Herre Zebaoth,

6

4

eene og alleneste vore Munde og Hierter til Hans Lov, naar vi takker og velsigner Dig, o Frederik! Dig, som Barmhjerlighedernes Gud skienkede os til en Fyrste, og ved hvilken Hans vældige Haand meddeeler os sag mange gode Gaver.

Du seer deraf, Ædle Fyrste! den Ild, som haver antændt disse Ord, og den Kilde, af hvilken de vælder ud. Nu ere vi derfor og vist paa, at Du vil ansee dem som Sandruhedens og Oprigtighedens Sprog, Nidkierhedens og Ærbødighedens Ild, Kundskabens og Erfaringens Vidnesbyrd, Pligternes og Samvittighedens Røgelse, Taknemmelighedens og den levende Overbeviisnings Offer; — Du vil ansee dem som et ubedrageligt Kiendemærke, at Din Velfærd er os langt dyrebarere endnu end vort Liv; — Du vil ansee dem som et Beviis, at de kommer fra et Folkes Mund, der frygter Gud og elsker Kongen, og er dernæst redebond (thi saa befaler os Herren) at udgyde deres Blod, for Kongen, for Dig og Huset, og visseligen ikke vil lade gaae Lejligheden forbi, uden at

7

5

bevise det ; — Dit vil endelig og ansee dem som et hæderligt Beviis, at ingen Tak, intet Offer, er enten for stort eller for kostbart, som jo billigen skyldes at frembringes Dig, af alt, hvad Dansk, hvad Norsk, hvad Retskaffent er, og kort af alt, som er saa lykkelig, at kysse Christians Scepter.

At Du, o Elskte Fyrste! saaledes og paa ingen anden Maade vil bedømme dette lidet Skrift, som er Tvilling-Rigets Tak, og Tvilling-Rigets Følelser; herom overbeviser os Din Gudfrygtige Siel, Dit Eyegode Hierte, Du annammede af Din Skaber; Herom overtyder os tusinde og atter tusinde Ting, forn vi med Øynene seer, med Ørene hører, med Hænderne føler, og med Fornuften hvert Øyeblik begriber.

Fromme Fyrste! Menneskelighedens Prydelse! Tvilling-Riget bringer Dig da i Dag, og det i Herrens Frygt, det Takke-Offer, Du saa høyligen har Ret til at æske af samme; — Det viser i Dag nogle faa af de Fornemmelser, som saa retmassigen opfylder Hjerterne af alle dens

8

6

Beboere, det er: af alle, som tør være sig bekiendt at være Dansk, og som ikke, liig med hiin Umælende, fortiene at lægges Tømme og Bidsel i Munden; — Det vil hæderligen og for al Verden forkynde, at det haver den Nidkierheds og Ærbødigheds Ild antændt, som det bør have for sin velsignede Konge og for Huset; Tvilling-Riget kan da umueligen, da Christians Broder af Jehovah faaer en Gemalinde, lade slig en Høytid, slig en Fryde-Fest og hæderlig Tildragelse gaae forbi, uden at gjøre Frydeskrig, prise Guds mageløse Barmhjerlighed, takke, hædre og velsigne Kongen! takke, hædre og velsigne Dig, Du Christians Broder!

Tvilling-Riget har stedse antændt Taknemmelighedens Ild for Dig, vor Julianas Søn og aftrykte Billede ! og har visseligen ret smægtet af Længsel at give Dig tilkiende, hvor stærk, hvor vældig og uudslukkelig samme Ild brænder i alle Retskafnes Hierter. — Saare glad er samme, at det ved Din Formælings Høytid haver nu et Kalds Brev, offentligt at gjøre det

9

7

den hellers kuns gjør i Løndom, nemlig offentlig at takke og at velsigne Dig. — Ja, det raaber høyt af Glæde og raaber med stor Røst, fordi det havet Kald og Pligt i Dag at tale, og at nedrive Tausheden, som den hellers made nøde sig paa, og som er en utaaelig Byrde for samme.

Tvilling-Riget gjør da sine Pligter i Dag. Det gaaer ind i Herrens Forgaard, takker og siunger Ham, Halleluja; — Det gaaer ind i Guds Helligdomme, gjør i Jesu Christi Navn Bønner og Forbønner; — Det sværer, ja sværer høytideligen ene og alleene at frygte Gud, og at tilbede Ham, for hvem alle Jordens Guder veyer saa meget som intet, og ere at agte imod Ham som Ormene, der kryber i Støvet; — det sværer dernæst, at ære og elske Kongen; — det viser fremdeles hvad det og skylder den Fyrste, Jehovah brugte at redde, dets dyrebare Konge og heele Fædrenelandet fra den allervisseste Ødelæggelse; Det giver, og det er dets store Pligt, grandgiveligen tilkiende, at det ey har glemt alle de store Ting den Mægtige

10

8

i Jakob udrettede ved Dig, o Juliana Maria, Du Velsignede iblandt Qvinderne! og ved Dig o Frederik, Du Herrens benaadede Tiener! Tvilling-Riget gjør da sine Pligter, det siunger: Ære være Herren! Halleluja!

Tvilling-Riget sværer dernæst, og agter det evindeligen at holde, aldrig, aldrig at skrive i Glemme-Bogen de store Ting som Jehovahs vældige Arm har udrettet;— Det haver antegnet dem i sine Tids-Bøger, og der skal de staae, indtil Himmel og Jord forgaaer; — Det fortæller til sine Slægter, til sine Børn og til den Slægt, som komme skal, at Herrens skrækkelige Vredes Ild saaledes var antændt over samme, at det var for al menneskelig Magt en umuelig Sag at slukke det; — Det kommer ihu, at Menneskelighedens Afskumme Struensee og Brandt, og alle som vare ens sindede med Forræderne, havde koblet sig sammen, svoret Kongens og Landets Ødelæggelse, formastelige nok at træde Guds og Kongens Love under Fødder, og vrede endnu, fordi de ey kunde gjøre det

11

9 værre; — Det ihukommer, og vil indtil paa Domme-Dagen ihukomme det, at Jehovah paa den 17de Januarii fængslede Forræderne, gjorde Ende paa Forræderiet, og paa den allerforunderligste men tillige allerlykkeligste Maade reddede Konge-Huset og hele Landet fra Afgrundens Pynte; — Det haver i frisk Minde, og vil naar Tiden ophører, endnu beholde det i frisk Minde, at det rædsomste Uveyr havde anrettet de græsseligste Forstyrrelser i dets Pauluner, at et nogen tve-egged Sværd havde i en lang Tid hænget over dets Hoved-Isse, og at de fæleste Tordenskyer havde saaledes formørket Solen, at dens Glands var gandske skuilt; — Det føler ligeledes og vil evindeligen føle det, at Libanons Herlighed er opgangen over det, at det haver seet Herrens store Barmhiertighed, Dagen vældet ud, Mørkheden forjaget, og Lyset trænget frem igiennem en angestfuld Nats Mørke, saa at den formørkede Soel nu sees igien i sin Deylighed og Indighed.

Tvilling-Riget føler dette altsammen men det føler og i sin fulde Styrke, ak

12

10

Tak, og Halleluja, og Hæder, og Ære hører den Herre, Herre Zebaoth alleene til, saasom det er Ham alleene og ingen anden, der har gjort saa store Ting imod Dannemark og Norge, og har frelst dens velsignede Konge, Konge-Huset, samt Riger og Lande; — Det haver da et høytideligt Kald til at føle alt dette , og at opfylde alle de deraf flydende Pligter, men det haver ikke mindre et høytideligt Kald, at takke, hædre og velsigne de dyrebare Redskaber, ved hvilke Herrens høyre Haand udrettede paa den 17de Januarii sit store Jertegn, og ved hvilke Han vedligeholder og udfører samme, og den Dag i Dag er bliver ved at velsigne Rigerne.

Tvilling-Riget salver da, i Jehovahs Navn, med Tak og Velsignelse Dig, vor Dyrebare Monaark, vor Elskelige Christian! — Det gjør hellige og alvorlige Forbønner for Din aandelige og timelige Lyksalighed; — erkiender at mange og utallige ere de Velgierninger, det nyder under Din fromme og sagtmodige Regiering, under Dit milde Scepter, og

13

11 hed de faderlige Foranstaltninger Du gjør til det almindelige Bædste; — Det lover da og for den Allerhøyestes Aasyn, bestandigen Dig at elske som Fader, være lydige som Herre, frygte som Konge, være underdanig som Guds Stadtholdere, som den Ypperste iblandt Folket, og som den Mand Overherren befaler at hædre og elske! Herren velsigne Dig! Pagtens Engel være med Dig! . . . Den Jakobs Mægtige forlade Dig evindelig ikke o Christian! Amen! Ære være Herren! Halleluja! . . .

Tvilling-Riget salver, i Jehovahs Navn, med Tak, Hæder og Velsignelse Dig, Store Juliana Maria! Du Benaadede i blandt Qvinderne! Den sildigste Efterslægt vil endnu hædre og takke Dig for de uskatteerlige Velgierninger Du beviste paa den 17de Januarii, og beviser endnu den Dag i Dag er imod Danmark og Norge. — Din Frygt for Din Overherre, Kierlighed til Menneskene, og Retskaffenhed staaer i Rygtets Bog, er klart som Solen, læses af alle Dine Gier-

14

12 ninger gjør Dig elsket af Gud og elsket af Menneskene;— Den Søn, den Frederik Du har givet os, gjør Dig tvende Gange dyrebar, tvende Gange hellig for os, og lægger til de mange tusinde Bevægelses-Aarsager, hvorføre alt hvad Norsk, hvad Dansk er, bør, (og kan umueligen andet) elske Dig, endnu flere til, thi det er en Sandhed som ey kan forties, den sees ved høy lys Dag: Frederik forøger vor jordiske Lyksalighed, og er en ligesaa styrkende og vederqvægende Balsom for os, som for Sin ømme Moder. — Derfore saa skal og, saa længe Verden staaer, Debora og Baraks Lovsang om hiin Jael, være Danmark og Norges Lovsang om vor Juliana! . . . Med megen høy Røst siunger Store, Smaae, Rige, Fattige, og al Guds Folk: (Din ydmyge Siel, o fromme Dronning! hører med Glæde og med en hellig Ærbodighed Gienlyden deraf): "Velsignes skal Juliana Maria, Frederik den Femtes Hustru! frem for Qvinderne; velsignes, ja velsignes skal Hun frem for Qvinderne i

noget Paulun! Juliana Maria skal være ligesom Solen ud-

15

13

gaaer i sin Kraft! Amen! Ære være Herren! Halleluja!,,

Tvilling-Riget salver i Herrens Navn, med Tak og Velsignelse Dig, Konge-Søn! vor Kronprints, vor Dyrebare Frederik! og beder den store Alfader, Du maae bevares fra al timelig Uheld, og under Hans Vingers Varetægt vore, tage til, blive deylig, være en Mand, stærk i Aanden, fuld af Viisdom, og blive i sin Tid en Konge efter Guds eget Hierte! — Søg tilig o Fyrste, og annam Forstand af Din Overherre, til at regiere et saa mægtigt Folk, og vel at opfylde det hellige Kald, hvortil Du er kaldet; saa skal og visseligen Dine Sønner i tusinde Leed endnu sidde paa Din Faders Trone. Amen! Ære være den Allerhøyeftte! Halleluja!

Tvilling-Riget salver, i den store Jehovahs Navn, med Tak, Hæder og utallige Velsignelser Dig, Rigernes Øyesteen! Herrens Plantelse! Arve-Prinds Frederik! Du Velsignede blandt Jordens Guder! — Tvilling-Riget vaager op, gjør

16

14 sig rede, synger en Sang, og takker, og hædrer, og velsigner Dig i Dag i den Herre Zebaoths Navn. — Med en skønsom og ærbødig Erindring, ydmyger det sig for Dig og salver Dig, Herrens Tiener! med en ærefuld Tak for alle de store Velgjerninger Du allerede har beviist, og den Dag i Dag er fremturer at bevise imod de tapre Normænd, de ærlige Danske og de gode Holstenere. . . . Ære være Gudernes Gud! . . . Amen! Halleluja!

Tak være Dig, at da den Allerhøyeste, Din Overherre! kaldte paa Dig Sin Tiener, og sagde: " Du skal være mig et udvalgt Redskab, at redde min Salvede og hans Riger og Lande fra onde Mennesker, som vil opluge dem, og jeg vil vise Dig hvor store Ting min Arm eene kan udrette,, at Du da ey undslog Dig, hverken ved Din Afmagt, eller ved det uvisse Udfald og en heller ved den Fare, udi hvilken Du satte Din heele jordiske Velfærd, men ydmygede Dig for Herren og sagde: " Du har tælt Herre, og Din Tiener haver hørt: Du har be-

17

15 falet, jeg er lydig: Du har budet, Dine Bud skal iværksættes: Du har viist den Vey jeg skal løbe, gjerne løber jeg samme: „ — Uforfærdet, liig en Heldt, liig som Solen, naar den udgaaer i sin Kraft, thi Guds Aand var nu kommen over Dig, stoed Du op fra Helligdommen, gik ud til Din trofaste Tiener, hvis Guds frygt, Indsigt, udmærkede Redelighed og Danske Tænkemaade, Du længe før den Høytidelige 17de Januarii havde prøvet og erfaret, og brød ud med hine uforglemmelige Ord, Rygtens Bog alt har antegnet med, gyldne Bogstaver, og giemmer som en stor Helligdom: "Min kiære Guldberg, saa talte, saa følede Din ædle Siel, jeg har randsaget mit Hierte og prøvet Hensigten af min Gierning, og nu vil jeg døe for den: „ — Dine Hensigter vare rene som Guldet, thi Du havde prøvet dem for den Hellige, for den Alseendes Øyne, for Hans skrækkelige Domstoel, og vidste det meget vel, at det Vanskabte, det Urene, det Falske, det Modbydelige, det Menneskelige kan en Tidlang skiules for Verden, men ikke et eneste

18

16

Øyeblik for den, som veyer Aander. Du faae det og af Erfarenhed, at Forfængeligheden, de Ugudeliges og Stoltes Hoved-Egenskab, udklækker alletider skrøbelige og kortvarige Fostere. Derfor toeg Du Dig vare, ikke at tage den allerringeste Suurdey med. — Herren saae med Velbehag paa Hensigtens og Hiertets Reenhed, velsignede Udfaldet, og kronede Sin Tiener med Hæder og Ære, og vil fremdeles gjøre saa imod Dig, o Frederik! Amen! Ære være Gud, Halleluja.

Tak, ja evindeligen Tak Dig, mageløse Fyrste! fordi Du endnu dyrker og tilbeder Din, og Dine Fædres Gud, med den Ærbødighed, Nidkierhed og Sandruhed, med hvilken Du i Dine Trængsler Tid tilbad Ham. — Du glemmer ikke den der ophøyer Dig frem for Dine Brødre; overøser Dig med tusinde Velgierninger; gjør Dig ung som Ørnen; kroner Dig med Maade, med Barmhjertighed, som med et Skiold; — Du glemmer ikke Ham, der velsigner Dig; giver Lykke til Dine Foretagender; Hæld til Dine Be-

19

17

stræbelser; Hælsen og Styrke, Fred og Mod, og gjør alting saare vel. — Du stammer Dig ey, hvilket dog de fleste gjør som Gud iblandt Menneskenes Børn ophøyer, offentligten at tiene Din Herre og Gud, at fortælle den gandske Dag om Din Overherres Miskundhed, og at sige saavel til Dine Tienere som har den søde

Vellyst, dagligen at see Dit blide Ansigt, og at høre Din sagtmodige Røst, som og til dem der haver Adgang til Din høye Person: " Det nytter aldeles intet at forlade sig paa. Menneskene, thi alle Vældige, alle Store, alle Menneskens Børn veyer saa meget som slet intet. — Alle Jordens Guder, saa mange de end ere, naar de oplægges i Vægtskaalen, da sindes de lettere end Forfængelighed, men det er meget godt allene at forlade sig paa Gud, den Jakobs Mægtige! fra hvilken al Frelse kommer. — Han er alleneste, en Ophøvelse, en Salighed, en Skiold, en Frelse, en Herre, en Klippe, som ikke kan rokkes evindeligen. „ — Ja med en David siger og tænker Du tusinde

20

18

Gange om Dagen: " Jeg haver soret, og vil det holde, jeg vil bevare Din Retfærdigheds Domme. „ — Du bliver ligeledes ved, som tilforn, med hiin Daniel at knæle for Din Herres Fodskammel, og beder Ham, at forlene Hans Salvede, vor Eenevolds Herre, Aand, og Viisdom og Naade, til at regiere saa stort et Folk som Jehovah har lagt under Hans Herredømme, paa det Han kan blive stor, ja allerstørst iblandt Jordens Guder. . . . Herren den Almægtige, bør storligen loves, som haver Lyst til Sin Tieners Velstand. . . . Vor Tunge skal og tale om Din Retfærdighed, ja om Din Lov den gandske Dag. Amen! Halleluja!

Tak, titusinde Gange Tak, Elskelige Fyrste ! fordi Du med en saa stor og uafadelig Nidkierhed vaager for Din kiære Herr Broders, vor Allernaadigste Konges Bedste.— Du elsker Din Konge, ikke som hine krybende Hofmænd, der blot ere Ham hengivne, fordi Deres Majestæt kan give dem, hvad deres forfængelige Hierte begiere, og opfylde deres Ønsker, der en

21

19

har Kongens og Fædrenelandets Lyksalighed til Maal, men blot Ære og Rigdom, og lange, høye, stolte Titler, og Penge, og Gods, og alle desligeste smaae, ureene, intet betydende Ting, og som haver følgelig aldeles ingen Værd. De elske Ham kuns indtil de har faaet hvad de begiere, siden blive de strax lunkne og kolde igien. — Men, velsignede Fyrste! vi seer, og seer med Henrykkelse, at Du elsker Ham, den Almægtige har anbetroet Scepteret, med en Gud behagelig Kierlighed. Det vil sige: Du elsker Ham, fordi Han bærer Guds Billede paa Sig, er den Allerhøyestes Stadtholder, den Ypperste iblandt Folket, Guds Salvede, Din Konge, Din Broder, Herre og Velgiører, og at det tilkommer alle Mennesker, ikke en eeneste undtagen, at ære, lyde, elske Kongen. — Deraf nu og, hvilket vi dagligen seer og med Hænderne fatter, den Aarvaagenhed at Kongens, følgelig og Menneskelighedens Fiender, ikke tør nærme sig til Herrens Salvede; — nu det Mod med hvilken Du gaaer alle disse Beelzebulske Aander i Møde; - nu den Iver at iverksætte alle

22

20

Kongens Befalinger, og at gjøre os vor Faders, vor Christians Villie bekientd;— nu at Du gjør den Kronedes Velfærd til Din Velfærd og Halls Bedrøvelse til Din Bedrøvelse, og er langt ømmere over Kongens Ære end over Din egen Ære; — dette altsammen, og tusinde desligeste Ting beviser os tydelig nok, at Din Kierlighed, Din Høyagtelse til vor Dyrebare Eenevolds Herre, er en reen og Gud behagelig Kierlighed, og kræver vores oprigtigste Tak, hvilken vi Dig da og i Dag i dybeste Underdanighed frembringer. Æren hører Gud allene! Amen! Halleluja!

Tak ligeledes, at Du ey, hvilket dog er bleven til noget almindeligt iblandt Jordens Guder, tilsidesætter den Ærbødighed og Underdanighed Du Dem skylder, af hvilke Du strax efter den Almægtige annammede Livet; — Du ærer endnu i Støvet Din Salig Faders Ihukommelse; Du søger at ligne Ham i alle Kongelige Dyder, og i Særdeleshed at besidde Hans Menneskekierlighed, Ædelmodighed, Oprigtighed, Goddædighed imod Fattige, og Kierlighed til

23

21 Sit Folk, hvormed den u dødelige, og med Herlighedens uforvisnelige Krone prydede Frederik, havde erhvervet Sig de Danske og Norskes Høyagtelse og Kierlighed. — Med Underdanighed og sønlig Ærbødighed, hædrer Du ligeledes stedse Din og vores Juliana Maria, Din og vores Elskelige Moder! — Gierne lyder Du Hendes Befalinger; gjør Hendes Villie til Din, og agter det for en af Dine største jordiske Vellyster: at behage Hende. — Dernæst staaer og Du, som Søn, som Ven, som vældig Fyrste, som Gud paa Jorden, som tapper Heldt, som modig Kiempe, som Herrens høyre Haands Mand, og som en Skyts-Engel, imod alle dem der ere rasende og rebelsse nok, for at gjøre Hende Fortræd. — Din Ild, Din retfærdige Vredes Ild antændes imod disse forvovne Forrædere. — Din Arm staaer ned til Jorden alle Ondskabs Tienere, som have Ondt i Sinde imod Hende.— Din Siel er opbragt imod disse onde Aander. Du

seler, o Frederik! med Følelser, som intet kan imodstaae, hvor mageløs Juliana Ma-

24

22

rias Kierlighed er imod Dig. Du

føler, med en Styrke, som ikke lader sig beskrive, den Omsorg og den Omhyggelighed, med hvilke Hun sørgede for Din Opdragelse, og at det er net op Hende, Du næst efter Din Skaber skylder, at Du blev bevaret paa Dydens Vey, at Du overvandt de skrækkelig mange Anstødssteene, og lykkeligen slap ud af alle de Snarer der lægges Fyrsterne, for at rane Dem Deres største Klenodie, Deres Uskyldighed. — Du sværer derfor og: mageløs skal min sønlige Lydighed og Underdanighed være imod Hende. . . . Min Kierlighed skal stedse tage til, og med hver kommende Dag faae dybere Grundvolde. . . . Amen! Herren være lovet! Halleluja!

Tak, at Du elsker med saa stor en Ømhed Kongens Søn, vor Dyrebare Kronprinds! — Hans aandelige og timelige Velfærd ligger Dig paa Hiertet. Og dens Grundfæstning og Stadfæstelse er en af Dine og af vor Allernaadigste Konges allervigtigste Bestræbelser. — Du omgaaes

25

23 Ham stedse, ligesom vor Juliane, med megen Omhyggelighed, give Ham Begge det allerbedste og frommeste Exempel, bede alvorlig og inderlig: Jehovah vilde vande og give Velsignelse, at det som plantes og vandes, maaae ramme Hans Ære, Kirkens, Kongens og Rigernes Gavn.— Ja, ved høj lys Dag sees, og det kan aldrig nok beundres, og takkes og fortælles, Juliana og Frederik elsker vor Dyrebare Kronprints, liig, som om det var Deres egen Søn. Herren skee Tak! Amen! Halleluja ! . . .

Tak, at Du saavel i Løndom, som og for al Verden, ærer og elsker Husets Prydelse, Zions troe Forbederinde, Kirkens Smykke, Guds Veninde, de Fattiges Velgørinde Landets faste Styttte, vor fromme Printsesse Charlotta Amalia! — Du veed, hvor meget Hendes Bønner og Almisser gielde hos Gud, hvilket Gavn de ere for Landet, og hvor umistelig en Skat og for Konge-Huset! — Alt dette, tilligemed Hendes Erfaring, omme Kierlighed til

26

24

Dig og Huset, lærerige Tale, hellige Omgjængelse, og Gud og Menneskene behagelige Vandel gjør Hende dyrebar i Dine Øyne, forøger Din Høyagtelse imod Hende, og foreener Din Siel med Hendes. Ære være Gud! Amen. Halleluja. ...

Tak være Dig, Velsignede Frederik! af alle Norske, af alle Danske og af alle, som ydmyger sig under Christians Scepter, at Du foreenede Dine Kræfter med vor Allernaadigste Konges Magt og Villie, at frelse det kiekke Norge fra Ulykker, som truede dets Fald. — Frederik! Herren kaldte Dig at være Norges Talsmand hos Guds Salvede, thi da Du fase dets Nød, da aabenbarede Du øyeblikligen til Herren, og Kongen, og Faderen, og Bro« deren, hvad Trædskhed, hvad Egen nytte, hvad Forvovenhed, hvad Egenraadighed, hvad Fiendskab imod Gud og Menneskene havde anrettet.— Du opdagede, hvad Forstyrrelse, den kierligste Fader, den bedstsindede Konge uafvidende, Forræderne Brandt og Struensee og al deres Anhang, under

27

25 Masqven af Ærlighed, Fædrenelandets Kierlighed og Sparsommelighed havde anrettet. — Med Vrede og Forskrækkelse faae Kongen, at Hans og Landets egne Børn, Hans Venner og Tienere, havde just været Hans allerværste Fiender, og i Stæden for at sætte med Ham deres største Ære i Folkets og Fædrenelandets Lyksalighed, saa havde de sat deres største Berømmelse i Folkets og Fædrenelandets Forstyrrelse. — Kongen og Talsmanden anvendte nu al Deres Formue til Norges Opkomst. — De toge Byrden bort, under hvilken de troe Normænd sukkede, og den Almægtige velsignede Bestræbelserne. — Saa vær

da velsignet, Du Naadefulde Christian! med Guds allerbedste Velsignelser, fordi Du elsker Dine Undersaattere, og umueligen kan taale Deres Undertrykkelse. Du er redebond, saasart Folkets Nød Dig bliver bekiendt, at vise, Du er Gud paa Jorden, for at haandthæve Ret og Retfærdighed, adsprede de lldesindede og straffe Ondskabs Knegterne. — De tusinde og atter tusinde Velsignelser, som raabes og

28

26

sukkes ned af Himlen over Dig, opfylder det gandske Norge, og Beboerne af Fieldene og af Slættene

istemme Psalter og Forbønner for Deres Fader, for Deres Christian. . . . Gudernes Gud være velsignet!
Halleluja!

Normændene velsigner, takker og Dig, Du Eyegode Frederik! fordi Du paa saa høytidelig en Maade blev Norges Talsmand, og reddede det fra Afgrundens Pynte. — Vore Børne-Børn og den Slægt, som komme skal, vil gjøre det samme endnu. Historien, dette ubedragelige Vidnesbyrd og strenge Domstoel, som allerede i Tiden gjør ikke alleneste Fyrsternes Handlinger udødelige, men sætter og samme paa det Sted de bør staae, vil vist ey glemme at sætte denne Gierning ved Siden af den 17de Januarii Gierning, og give begge den Plads og Æreminde de saa billigen fortiene. - Dalene, og Biergene, og Høylene opfyldes af deres Lov. Alle Danske og Norske Skialdre skal til Verdens Ende siunge om samme. — Og Jehovah,

29

27 det siger alle der frygter Gud med den fuldkomneste Overbeviisning, som er Dydens og Fortienestens Belønning: Han vil saavel her som hisset belønne Dig derfor, Du Norges Talsmand, Danmarks Skyts-Engel og Herrens Tiener! . . . Gudernes Gud være velsignet! Halleluja! Halleluja!

Tak at Du med et uforfærdet Mod, stor Nidkierhed og mageløs Kierlighed elsker Fædrelandet, sørger uafadeligen for dets Velfærd og anvender alt som er i Din Evne, til dets Opreisning. — Elskede Du ikke Danmark, laae Norge Dig ey paa Hiertet, da opofrede Du ey Liv, Blod, Helsen, da vilde Du ey forlade Din Rolighed, den Dig saa kiere Eenlighed og alle de dermed forbundne stille Fornøyer; — da vilde Du ey den gandske Dag, og en Deel af Natten med, være i Arbeyd, i Trældom og i vanskelige Forretninger; — da vilde Du ey gjøre Dit Liv saa møysommeligt, Din Byrde saa besværlig, Dit Kald saa vanskeligt, Dit Ansvar saa stor, Dit Regnskab saa tungt, — Du giver da udi alt dette

30

28 og udi mange andre Ting, som en Tales snævre Grændser ey tillader at anføre, for al Verden et soleklart Beviis paa en Beundringsværdig Kierlighed til Fædrelandet, som store og ædle Siele kuns er i Stand at have.... Ære være Jehova! Halleluja!

Tak dyrebare Fyrste, at Du med Uegennyttighed tiener Fædrelandet. — Stor er Din Siel udi alle Ting, stor er og Din Tænke- og Handlemaade derudi. Billig, ja meget billig er det og, at de Danske og Norske ikke dølgde den Uegennyttighed Du har fremlagt i al den Tid Du nu har beklædet det hellige Embede, at staae imellem Folket og Monarken, men at der tales derom paa Veye og Stier, i Palladserne og i Hytterne. — Billig er det, at Norge, at Danmark, at Fyrstendommene giver det offentlig tilkiende, og at de med Ærbodighed og Beundring, til Naboer, Fremmede, Venner, og Frænder fortæller følgende: „Christian den Syvendes Broder, Hans høyre Haands Mand, som Han beklædte med Magt, Hæder og Ære, og

31

29 gav Ham Sin Fortrolighed, fordi Hans Fortieneste og Indsigt gav Ham Rettighed dertil, opofrede Liv og Blod for at redde Fædrelandet, og havde i mange Aar al den Evne og Formue der nogensinde optænkes kan, at imodtage de Ham ved mange Leyligheder tilbudne Rigdomme og liggende Gods, men Hans store Siel har aldrig gjort det.... Ære være Gud! Halleluja!"

Tak at Du en har hængt Dit Hierte til Vellysten, der saa læt forderver Fyrsterne, og er en Gift meere almindeligt at finde i Palladserne end i Hytterne, og anretter langt skrekkeligere Ødeleggelse, naar den elskes af Fyrsterne end af de Mindre i Folket: — Dette som sagt er om denne skiendige Last, passer sig og (det sees dagligen) paa alle andre Laster. — Tak være Dig da, o Frederik, at Du ey som hiin Salomo, der, da han var kommen i Ære og Anseelse, da Herren, hans Faders Gud! havde gjort saa store Ting imod ham, befæstet hans Throne, givet haly Rolighed for alle hans Fiender,

32

30

skienket ham store Rigdomme, og Fred, og Helsen, og Lykke og gode Dage, da glemte han Herren hans Faders Gud, og bøuede sit Hierte efter andre Guder, holdte ikke det som Herren havde befalet og hans Hierte var ikke retktaffen med Herren hans Faders Gud som David hans Faders Hierte. — Men, Israels Gud være lovet! Frederik! Du gjør ey saa, Du glemmer ikke den som ophøiede Dig paa den 17de Januarii. som viskede Taarene af Dine Øyne, tog Forsmædelsen fra Dig og Konge-Huset, og prydede Dig med megen Hæder og Ære— Du glemmer ey Herren Din Velgjører, Ham der skienker Dig Fred og Helsen og Lykke og gode Dage, Ham der gav Seyer over Dine Fiender; — Du glemmer ikke Ham, Din Herre og Gud! og bøyer ikke Dit Hierte til andre Guder; — holder Dig ey til fremmede Qvinder — bygger ikke en Høy til Moabs Vederstyggelighed, ofrer ey til Moloch, og giver ingen Røgelse til Astaroth. — Du bøyer ikke Dine Knæ for Baalim, tilbeder ey det gyldne Kalv, men holder til Punkt og Prik hvad

33

31 Jacobs Gud Dig anbefaler. Du holder hans Pagt, og Bud, og Skikke, og lider Dig i alle Ting som en god Jesu Christi Tiener og Stridsmand. . . . Amen! Ære være den tre gang hellige Gud! Halleluja!

Tak fordi Du mod hver en kommende Dag husker, at Folket ey er for Fyrftens Skyld, men Fyrsten for Folkets Skyld, at det paaligger ham at sørge saavel for dets timelige som evige Velfærd. — Du anseer Dig derfor og blot som en Huusholder over de mangfoldige Gaver Over-Herren Dig anbetroede, om hvilke det vil paa hiin Domme-Dag Heede: „Giør Regnskab for Din Huusholdning.“— Det er Dig stedse i Minde at af dem som annammede meget, skal og meget fordres, og at der udkræves af Huusholdere at de skal findes troe. Thi saa heder det til Kongerne, Fyrsterne og Dommerne over Jordens Ender: "Eder er Overmagten given af Herren, og Drægtigheden af den Høyeste, som skal spørge efter eders Gierninger og randsage Raadslagene. I som ere hans Riges Embedsmænd;

34

32

dømmer I ikke Ret; holder I ikke Lov; vandrer I ikke efter Guds Raad; da skal han komme gruselig og hastelig over eder, thi der skeer en skarp Dom over dem som ere Overherrer, ve Vældige skal vædeligen straffes, og over de Mægtige skal holdes en stræng Randsagelse.,, ... Ære være den Hellige! Halleluja!

Tak at Du er en Menneskeven, og at Du os det beviser udi alle Dine Ord, Gierninger og Idrætter. — Vel sandt Du er en Gud paa orden; en vældig Fyrste; en Herre kronet med megen Hæder og Ære, en Herre Inden- og Uden-Lands i stor Anseelse, men med alt dette er Du dog en stor Menneske-Ven; Een der føler Broderens Nød, der græder med de Grædende, er bedrøvet med de Bedrøvede, og holder den Dag for den allerlykkeligste, paa hvilken Du haver gjort mange glade, fornøyet og lykkelige. — Du er en vældig Fyrste, men tillige og en sagtmodig, kierlig og venlig Herre. — I Lykken er Du den Dag i Dag er ligesaa om og ydmyg, som Du bestan-

35

33

digen har været, saa man aldeles ingen Forandring paa Dig mærker — Af Stolthed veed Din store Siel intet. Dit Sind er ikke opblæst, Dit Hierte ikke ophøyet, Dine Øyne ere ikke høye, thi Du vender stedse Dit Ansigt imod de Hoffærdige, men holder Dig til de Udmyge. — Derfor er og de stolte Hofmand en Modbydelighed for Din ædle Siel, thi Du er oplært hos Mesteren med de Lærdes Tunger, og gaaer dagligen endnu i Hans Skole, lærer Viisdom af Ham, og udbeder Dig Kraft til Dine Pligters Opfyldelse, Kraft til at være vor Herres Jesu Christi Efterfølger, Kraft til at være som Han sagtmodlg og ydmyg af Hiertet.— Ære være den Eenbaarne! Fra Solens Opgang indtil dens Nedgang, være hans Navn lovet! Lovet være han, fra nu og indtil evig Tid! Halleluja! Halleluja;

Tak, elskelige Frederik, at Du, den Høyestes Tiener! har en uudslukkelig Afskye imod Hans Fiender, og imod alle dem som tale skiendeligen om Herren, og udi deres

36

34

Gierninger bevise, at de ere Christi Korsens Fiender. — Du kiedes ved dem som oprejse sig imod Herren, Du hader dem med et fuldkommen Had, de ere Dine Fiender. — De Hofmodige bespottede Dig saa saare udi deres Hierte, de have sammensyet Løgn imod Dig, men Du bøyer ikke af fra Herrens Lov. Hans Vidnesbyrder ere Din Betænkning den gandske Dag. Du kommer om Natten Herrens Navn ihu, og holder af gandske Hierte Hans Befalninger. — Du nedtræder alle dem som fare vild fra Herrens Skikke, thi alt hvad de forebringer, er Sviig, er Løgn. Haarene paa Dit Kiød styrle af Frygt, af Bævelse for den vældige Overherre, disse Ugudelige spotte, og hvis Domme Du som Herrens oplyste Tiener, som hiin David, frygter med en hellig Gysen. — De Ugudeliges krogede Gange ere en Vederstyggelighed i Dine Øyne; — Du staaer ei paa Synderes Vey, sidder ei heller i Spotteres Sæde, og holder Dine Fødder tilbage fra de Ondes Stie. — Du væmmes over Fritænkerne, vandrer et Raad

37

35

med de Ugudelige, og haver aldeles ingen Samqvem med Belials Børn, som i deres Raserie skriger: Hvo er den Gud vi skal frygte og de Mennesker vi skal lyde. Vi vil opstige til Himmelen, ophøye vor Throne over Guds Stierne, sidde paa Forsamlingens Bierg og fare op over de tykke Skyers Høye, thi vi vil være den

Høyeste liig. Tak, o Frederik, at Du har et udødeligt Had imod disse Beelzebulske Aander, der af Menneskene blot have Skikkelsen. — Israel forlad dig paa Herren, han er din Hielp og din Skiold! Halleluja!— Aarons Huus forlad dig paa Herren, han er din Hielp og din Skiold! Halleluja!

Tak at Du af gandske Hierte hader dem som med deres Fader Dievelen, ere nedrige nok for at misunde deres Næstes Lykke og Velgaaende. — De Falske ere

en Vederstyggelighed i Dine Øyne, og Herren skee Tak! det er ei lykkes dem, at forvende Dig med deres Løgn og med deres troeløse Rænker. — Bagvaskerne maae ei frembringe hos Dig deres An-

38

36

liggende, thi Du har en fuldkommen Afstye imod alle dem som har onde Tanker. — Du vender Dit Øre fra dem som tale ondt om Næsten, men søger meget meere med al Fliid, og saa meget mueligt er, at skiule deres Feil og at legge et Slør over deres Skrøbeligheder, vel vidende at ingen under Solen er foruden Feyl. — En Gysen og Væmmelse haver Din uskyldige Siel imod saadanne der digte Løgn paa deres Næste, og der under Årlighedens og Fromhedens Skin haver Forræderie i Hiertet og gaaer svanger med de sorteste Tanker. — Den Lastefuldes tidtgientagne Angreb har ey kundet udrette noget paa Dit Hierte. Vældig og- rænkefuld var Angrebet, men han blev magtesløs. . . . Du var iført i Herrens Kraft, og et Øyekast af Dig overøste ham med Skam og Bludsel. . . . Afmægtig faldt han, denne fortryllende Forræder, ned til Jorden, som Helvedet havde udsendt og paa det allerdeyligste udpyntet. . . . han faldt han sank.... og haver endnu ikke kundet reise sig. — Di ne Fiender, (vi have seet det) omkring-

39

37

gave Dig, ja de omkringgave Dig, men i Herrens Navn var det Du nedhuggede dem.

— De omkringgave Dig som Bier, de ere udslukte, som Ild i Torne; i Herrens Navn var det Du nedhuggede dem..... Halleluja! Herren er vor Styrke og Psalme; og Han blev os til Salighed! Amen! Halleluja!

Tak at Du med Foragt seer ned paa. de stolte Hofmænds krybende Smigren, som allerede har fordervet saa mange af de Allerbeste Jordens Guder. — Du gror vel

Forskiel paa dem iblant Hofmændene, som elsker, hædrer og takker Dig af reene eller stinkende Kilder. — Du kiender og udmerker dem nøye, og Dit skarpseende Øye undgaae de ikke. — Du veed hvem af dem der elsker Dig, fordi Religion, og Pligter, og Blod, og Dansk-Tænkemaade, med stor og uimodstaaelig Røst befaler at elske sin Herre og Velgiører, eller hvem af dem som blot elsker og hædrer Dig for verdslige, forfængelige Aarsagers Skyld, (vi gider ikke engang forderve Tiden med at opregne dem)

40

38

det er for Aarsager, som ere væmmelige i Dine Øyne og af Dig ansees som utidige Fostere, der ikke duer til andet end til at rives ud og kastes bort. — Den Higen og Sult efter meneskelig Roes hvormed de allerfleste af Hofmændene og af Jordens Vældige ere befængede, har vor Herres Jesu Christi Religion gandste qvalt udi Din fromme og stolte Siel, fordi den lærer, at Menneskene i en egentlig Forstand aldeles ingen Ære tilkommer, og at det er umuelig at troe, naar man tager Ære af hverandre og ikke søger den Ære, som er af den eeneste Gud. — Med en oprigtig Ydmyghed og med en ret opbyggelig Klogskab undslaaer Du Dig at annamme al menneskelig Roes, men søger eene og alleneste Herrens evig gieldende, evig belønnende Roes og Samtykke. — Herre i Dine Hellige love Dig den gandske Dag; de sige om Dit Riges Ære, de tale om Din Vælde; Thi Dit Rige er et Rige som varer i alle Evigheder, og Dit Herredømme hos alle Slægter! Amen! Halleluja!

41

39

Tak, evindeligt Tak Dig, Elskte Fyrste! og det fordi Du søger at det hellige Samfundsbaand, hvormed den Almægtige har knyttet, sammensyet og foreenet det Kongelige Huus, og hvorover Himlen og Jorden sig fryder, bliver meere og meere uopløselig. — Liig med en tapper Stridsmand, er Du stedse aarvaagen at Fienden ikke om Natten eller i Tusmørke, udkaster Klinte iblant den gode Sæd. — Liig med en aarvaagen Vægter, er Du stedse paa Din Post, for at afværge at Konge-Husets Fiender ey tør giøre Indbrud i Viingaarden. — Ja liig en modig Simson er Du stedse rustet, stedse ran Færde at gage i den store Herre Zebaoths Navn dem i Møde, der med deres giftige og af Helvede antændte Piile vil skade denne veldædige

og saare lyksalige Eenighed. — Som en vældig Fyrste bruger Du Din Myndighed, som en erfaren og klog Mand bruger Du Klogskab og Forsigtighed, og som Guds Statholder afhugger Du, med det Dig forleencde Sværd, alle de Greene, som vil skade dette hellige Samfunds-Baand, hvoraf Zion, Tvilling

42

40

Riget og Millioner Mennesker høster dagligen de allerlyksaligste Frugter. — Siunger Herren! Siunger Psalmer for Ham! Herrens høyre Haand er ophøyet! Herrens høre Haand gjør kraftige Gierninger! Halleluja!

Tak, at Du elsker, tilgiver, og velsigner Dine Fiender. — Jo sieldnere denne Dyd er, jo mere det koster Seyer og Selvfornægtelse at elske og gjøre vel imod sine Hadere, og dem som træder een under Fødderne, uagtet de spiser eens Brød, og man dog haver al den Magt og Myndighed som dertil udfordres, gandske ubehindret at skade dem i deres Lykke og Velfærd; jo større og ædlere nu alt dette er, jo større er sandelig og eens Fortieneste og Dyd, jo meere bør den fortælles og beundres, jo klarere vil og hisset dens Glands og herligere dens Belønning være. — Al Verden o Frederik, de Onde selv, (de kan umueligen andet) beundrer, at Du med Velgierniuger belønner Dine Fiender, da det Dig dog var saa let at giengielde dem, og deres Slægt og

43

41 Sæd paa deres Hoved, den imod Dig beviiste Forræderie og umenneskelige Ondskab. — Slig en Tænke- og Handlemaade gjør Dig stor i al Verdens Øyne, og forleene Dig, saa at sige, en nye Glands, en Glands som gjør Dig værdig, naar Din Pillegrimsstab har Ende, at imodtage de forjettede evige Saligheder, og at siunge Moses Sang, den Guds Tieners Sang og Lammets Sang, sigende: „Store og underlige ere Dine Gierninger, Herre, Gud Du Almægtige! retfærdige og sande ere Dine Veye, Du som er de Helliges Konge. Hvo skal ikke frygte Dig Herre, og ære Dit Navn? thi Du er allene hellig; Amen. Halleluja! Halleluja!"

Tak at Du, blot for at fremme vor Allernaadigste Konges Bestræbelser, og at tiene Riger og Lande, opofrede Bispedømmet Lübeck, og frasagde Dig alle de Rettigheder Du til samme eyede. Ja, med eet Ord at sige, frivilligen, af egen Drift, oplivet af Kierlighed til Kongen og af Kierlighed til Danmark skienkede Du Bispe-

44

dømmet Lübeck bort; en Herlighed, hvoraf Du, tilligemed Din Gemalinde, og Dine Børn, i sin Tid kunde høste stor Gavn. — Stor, det erkiendes paa Øyeblikket, er denne Gierning og det Offer Du gjorde; Stor, det falder ligeledes strax i Øyne, bør og Rigernes Taknemmelighed være; thi ikke at erkiende eller blot med Lunkenhed at erkiende det ædle, det veldædige, det sieldne, det patriotiske, det store udi denne Gierning, var en Skam, en Plet de Danske umelig kan have paa sig, saasom den strider saa aldeles imod den Danske Tænkemaade. — Tvilling-Riget gjør da i Dag, paa Takke- og Glæde-Dagen, sin store Pligt; det yder Dig derfor offentlig og for al Verden de fyrigste Taksigelser, det ønsker med stor Længsel, der haaber allerunderdanigst, at vor naadige og tillige retfærdige Konge, giver til Sin elskelige Broder og allerbeste Ven nogen Giengieldelse, thi en fuldkommen Erstatning er ei i Hans Kræfter. — I som frygte Herren! forlader eder kuns alleeneste paa Herren, Han velsigner dem, som frygte Ham, de Store med

45

43 de Smaae. Al Jorden raabe da med Glæde for Gud: Halleluja!

Tak, at Løfterne ere hellige hos Dig! — Du overveyer og betænker vel; thi saa gjør alle kloge Fyrster, inden Du lover noget, men naar Du har givet Dit Ord, da er Du ey som Røret, da er Du bestemt, og forandrer ey Din Tænkemaade; da vanker Du ey hid og did; da jævner Du Modstanden, der findes paa Veyen; og da er hverken Persons Anseelse, eller Rænker eller slige Ting, hvormed Jordens Vældige haver saa mangfoldig meget at drages med, i Stand at gjøre den allerringeste Forandring. — Du ihukommer Dit Løfte, thi det er en hellig Lov for Dig, og haver ikke Roe, førend den opfyldes. Ja, Du finder en vederqvægende Fornøjelse derudi, naar der gives Leylighed, naar Øyeblikket kommer, Du kan iværksætte hvad Du lovede. — Alt hvad Aande har, tilbede Dig Jehovah! De siunge Dit store, Dit allerhelligste Navn Lov! Halleluja! Halleluja

46

44

Tak, Eyegode! at Du tillader alle og enhver Adgangen til Dig! — Liig med Din store Overherre, veed Du af ingen Forskiel at sige, end den som Dyd og Laster gjør. I det øvrige er Stats-Ministeren og Hyttens Beboere eet for Dig. — Den, som klædes med Purpur, og er bedækket med Guld og Sølv, er Dig ligesaa kier som Stodderen, der kommer i Pialter. — Du er Begges Ven og Velgiører; hører med et meget opmærksomt Øre Begges Tarv; og frembringer med lige Omhyggelighed og Nidkierhed Begges Anliggenheder for den Kronede! — I hvor vanskelig og vist heel besværlig Byrden end er, at høre alles Tarv og Klagemaal, og i hvor

meget Dig end derved berøves af Din saare knappe Tid, saa undflaaer Dy Dig dog ikke denne møysommelige Forretning, efterdi Du holder det for een af Fyrstens allervigtigste Pligter, at lade Adgangen til Ham staae aaben for alle og enhver. — Derfor saa seer og erfarer vi og, at Du den gandske Dag med Venlighed, Ydmyghed og Opmærksomhed hører og

47

45

taler alle Folk; — med Venlighed og Sagtmodighed trøster de Bedrøvede, — mader de Vildfarende, — tilfredsstiller de Fornærmede, — tager den oprigtigste Andeel udi Din Næstes Nød, føler hans Trang, og veed det altstille saa at mage, at ingen gaaer bedrøvet eller utrøstet fra Dit Ansigt. — Du haver for dem alle Trøst, og Medlidenhed, og Barmhiertighed, og hvo kan længere klage eller være bedrøvet og mismodig, naar Fyrsten Selv tager Andeel i eens Kummer; — naar Han Selv bedrøves over vor Nød; — naar Hans Hierte sættes i stærk Bevægelse over den os skeedte Uret, og naar den af Kinden nedtridende Taare, Fyrsten til et uddødeligt Æreminde! vidner om Sielens Følelser; hvo kan da længere være bedrøvet? — Dette hellige og vanskelige Embede: at anhøre saa alle Folkets Klager, som Du nu i adskillige Aar med en mageløs Forstand og Ømhed haver beklædet, gjør Dig ret hæderligt i alle Retskafnes Øyne; — der! hverver Dig alle Hjerter og forøger den Ærbodighed, vi Dig saa billigen skylder;—

48

46

den gjør Dit Navn til en sød Lugt; — den vil gjøre Dig elsket og æret paa hiin Side af Graven; — ja den vil følge Dig for Guds Aasyn og for Lammets Trone. . . . Alt det som haver Aande, love Herren! Hvo er som Herren vor Gud, der har sat sig høit. Han er høi over alle Jordens Guder, hans Ære er over Himlene! Halleluja!

Tak, tusinde Gange Tak velsignede Frederik! at Du ei kiedes under den møysommelige Byrde, der ligger paa Dine Skuldre. — Iblant de tusinde Bevægelses-Grunde de Norske og Danske har, hvorfor de bør takke og velsigne Dig i Dag, er den vist ikke en af de mindste, at Du i denne Time endnu med samme Fyrighed og Stadighed arbeyder, som Du arbeydede det første Øyeblik, da Du af Din Overherre, og af vor Dyrebare Konge fik Dit store Kalds-Brev. — Du finder mange Mangeligheder, og stor Modstand (thi det forefinder alle Jordens Guder) paa Din hæderlige Bane, men Lydighed imod Gud, Kier-

49

47

lighed til Kongen overvinder Vanskeligheder, jævner Modstanden. — Med en stor Skiønsomhed og Taksigelse, ydmyger vi os paa vores Hiertens Glædes Dag, for Dig, o Frederik! erkiende og ansee alt dette som den allerstørste Velgierning, Du os kunde beviise. — De vældige Normænd, de tapre Danske, og alle Kongens troe Mænd beder Dig ærbødigen, Du Gud Zebaoths Viintræe! Du den Pøde, som Hans høyre Haand plantede; og den Søn, som Han bekræftede sig! aldrig, aldrig at trættes over de Fortrædeligheder og Møysommeligheder, som Du haver at drages med; men fremdeles at forblive vor Talsmand hos vor Fader, hos den Elskelige Christian, vor Eenevolds Herre! — Zions Børn fryde sig i Deres Konge! Halleluja! ... Vi vil betale Herren vore Løfter; nu for alt hans Folk! Vor Gud er i Himlene: Han gjør alt hvad Ham behager! Halleluja!

Tak, fordi Du holder Dig til Kongens Stats-Raad, til Kongens troe Mænd, til

50

48

de tapre og reedelige Mænd, til de Danske, der ei elske andet end Kongen, Huset, og Fædrenelandet. — Tak, at Du ærer de Gamle, og sidder i Raad med dem, som en længe, en stor Fortjeneste udmærker. — Du hører dem, prøver og overvejer Raadet, og beslutter Selv. — Men Du bøyer ikke Dit Øre til de unge Raadgivere, der elske Nyt, der stedse hige efter Forandringer, uden først at have prøvet om Forandringerne og ere nyttige, om de gavne Kongen og Fædrenelandet? o. s. v. — Lover da Herren for Hans megen Vælde! thi salige ere de, som vandre fuldkommelige paa Veyen, som ikke gjør Uretfærdighed; men vandre i Herrens Løv. Halleluja!

Tak, at Du ei, som dog den store Hob gjør, glemmer den Mand, der med saa omhyggelig en Fliid sagte at danne, fra Din Ungdom af, Dit Hierte efter vor Herres Jesu Christi Religion, og lærte Dig samme som den allereeneste Vey til Lykke og Salighed. — Nøie bekiendt

51

49

med Mennesket udi alle Tids-Aldre, og vel underrettet om dets Skiebne, vidste han, Din troe Tiener! hvor uomgiengelig nødvendig det er for alle Mennesker, men i Særdeleshed for Jordens Guder, at saavel Hiertet som Forstanden luttres og forbedres, og at den største Forstand uden et godt Hjerte, er langt større Ulykke og Fald end Velsignelse og Oprensning. — Sex, derfor saa søgte han og med en Iver, med en Klogskab, som ikke har sin Lige, at op lyse hos Dig begge Deelee, og Du, o Frederik! fra Barns-Been af opmærksom og adstadig til Formaningen, Du har prøvet og vel randsaget, hvad han, Din retskafne. Tiener, Din Guldberg! veyer. Du har prøvet, at han er reen som Guld det der er luttret igiennem Ilden. — Du har prøvet og vel randsaget hans Gudsfrygt og Menneskekierlighed; — hans mageløst Ærbødighed, med hvilken han Kongen, Huset, og Dig elsker; — Nidkierhed i Din Tieneste; — Hengivenhed til den retfærdige Sag; — Uegennyttighed udi alle hans Foretagender; — utrættelig Fliid,

52

50

med hvilken han idelig arbeyder; — Forstand og de mange Pund, som ere nedlagde hos ham; — Ydmyghed imod alle Mennesker, — Klogskab og Forsigtighed udi alle hans Gierninger, og det Danske Sindelag, som udmerker ham iblandt hans Brødre. — Du har vel prøvet dette altsammen; — Du har, som een af Guds Aand regierede, og med Hans Viisdom opfyldte Fyrste! Nøye grandsket og undersøgt, hvad Din retskafne Tiener, Din Guldberg! veyede, for Du kaldte ham

til hans vigtige Kald. Men nu, da

Du det haver erfaret, hvor indsigtfuld, uegennyttig, om og from en Tiener Du haver udi en Guldberg; saa haver Du fast, ja uryggeligen ved Dig Selv besluttet: aldrig, aldrig at lade ham fra Dig, men evindeligen at elske og takke ham; hvad end og Beelzebuls Aander kunde have derimod at indvende. — Vor brave Guldbergs Nidkierhed havde nær udryddet ham, thi hans Modstandere vare vældige og trædste, de vare mange og havde alle glemt Herrens Ord; de vare Mægtige, men Han-

53

51 der boer i Helligdommen var mægtigere endnu. Han bød, og see alle hans Modstandere bleve adspredte hid og did, og bleve magtesløse. — Tak være Dig, o Frederik! i Dag paa Din Høytids-Dag, af alle der hører den retfærdige Sag til, at Du har Nøye prøvet og randsaget, hvad Din tappre Guldberg veyer, og at Du den Dag i Dag er med megen Ydmyghed erkiender, hvor stor en Velgierning Alfaderen Dig beviiste, da Han Dig stienkede Din Guldberg. — Herre Zebaoth, vor Skiold! hvor er du stor. Amen! Halleluja! . . .

Saa annam da i Dag Allerbedste Fyrste, Herrens Elskelige Tiener! annam i Dag paa Din Formælings store Høytids Dag, Tvilling-Rigets Tak. — Vel sandt, et blot Tak veier jo aldeles intet imod alle disse opregnede Velgierninger, og imod de mange tusinde vi, for ey at blive uendeligt, ikke have anført. —

54

52

Vi føle i denne Henseende vor Afmagt og Ufuldkommenhed, og ligeledes det ufuldkomne af det menneskelige Sprog. — Vi føle, og det i sin fulde Styrke, hvor lidet det er i vor Magt at udtrykke glade, taknemmelige Hierters uskrømte Fornemmelser. Den største Tak er her intet. De heftigste Udtryk veie aldeles intet imod det hvad man vilde, hvad man ønskede, ja hvad man burde sige. — Vi ere derfor ikke lidet bedrøvede, og i vore Hierter bekymrede, fordi det Tak-Offert vi Dig allerede frembragt har, det Ærbødigheds og Nidkierheds Ild vi Dig fremlagde, og fordi de Lykønskninger og Velsignelser, Tvilling-Riget nu i dette Øyeblik Dig vil yde, kuns saa ufuldkommen, saa svageligen udtrykker det hvoraf vore Hierter ere opfyldte og giennemtrængte. — Dog uagtet alt dette, frygte vi intet, men leve meget meere i det visse Haab at Du o Frederik vil imodtage, og det med Din sædvanlige Ømhed og Langmodighed, et helt Folks Tak og Velsignelse.

Tillod det Dig Din Ydmyghed og Undseelse, o fromme Fyrste! da føyede vi vist tusinde

55

53

Ting til det som allerede sagt er, da skulde sandelig Tvilling-Riget ikke være saa kort, ikke bryde saa snart af, men ydermeere være uendelig i sine Taksigelser, i sine Lykønskninger, Velsignelser, Bønner og Forbønner, det gjør for Din Lyksalighed, Din Gemalinde og: Husets Velfærd.

Herrens Frygt (det er allerede sagt, og kan fattes og grandskes af alle) haver antændt hos de Danske,

Norske og Holsteenere dette Taknæmmeligheds-Osker. — Herrens Frygt haver ene og alleneste budet at tale og at give Dig, o Eiegode Frederik! og al Verden tilkiende, hvad vi føle for Dig, og hvad Gud, Jacobs Mægtige! befaler vi skal føle for Dig, fordi Du frygter Din Over-Herre og er en Menneske-Ven. — Herrens Frygt befaler os ligeledes at sige Dig et reneste Ord endnu, og det i Anledning af Din høye Formæling.

Denne høytidelige Tildragelse opfylder Tvilling-Riget med den fyrigste Lov og Glæde. — Danmark triumpherer —

56

54

det kiekke Norge istemmer en Jubel-Sang efter den anden — Øerne glæder sig storligen — det faste Land fryder sig — alt hvad Norsk, hvad Dansk og tillige af Israels Kilde er, raaber med megen høy Røst for Gud, den Jakobs Mægtige! som skienker i Dag en god Gave, en Gemalinde til vor Talsmand, til vor Eiegode Frederik! — Ja vort gandske Fædreneland, og alle dens Indbyggere, Forræderne og Dievelens Redskaber undtagen, gjøre Frydeskrig og siunger Alfaderen, Herren, der boer udi Helligdommene, et Halleluja! fordi Han velsigner og belønner i Dag Sin Tiener, Danmarks Skyts-Engel!

Tvilling-Riget gjør sig rede for at gjøre fremdeeles sin Pligt, det er, for at lykønske og velsigne Dig, o Frederik! og Din Gemalinde i den store Jehovahs Navn! — Til Lykke Dig, Herrens hvormed at til de mangfoldige Velsignelser, hvormed Dit og Dine Fædres Huus er bleven velsignet af den Allerhøyeste! Han endnu føyer denne til, at skienke Dig en dydig Gemalinde, som skal lette Dine Be-

57

55

kymringer, deele Glæden og Sorgen med Dig, være Din Medhielp, Din Veninde, Fortrolige og det Kiereste Du eier paa Jorden! — Salighed Dig, at Du med en hellig Ærbodighed og Glæde føler selv denne store Lyksalighed og skønner paa alle Herrens Gierninger! — Salighed Dig, at Du med Bøn og Paakaldelse Dig beredte til Ægteskabet, som er for Gud og Menneskene en af de helligste og høytideligste Handlinger. — Til Lykke Dig, at Du i vor Herres Jesu Christi Navn annammer Din Frederike som en Velsignelse af Herren, og som et stort Beviis, ja som et jordisk Underpant paa Din og vor himmelske Faders Naade! — Salighed her, Salighed hisset for Dig og Din Gemalinde, at Du i alle Ting først adspørger Guds Rige og hans Retfærdighed, derfor skal og alle andre Ting tillegges Eder! — Salighed her, Salighed hisset for Dig og Din Frederike, at Du paa Din Bryllups-Dag, den største iblant Høytids-Dagene! tænker paa Dagen, hvor Du med Hende Haand i Haand skal staae for Lammets Throne og Begge med

58

16 de Udvalgte og med Englenes Mangfoldighed evindeligt triumphere og sige: „Lammets Bryllup er kommet; Den som sidder paa Stoelen, og Lammet, være Velsignelsen, og Prisen, og Saliggjørelsen, og Æren, og Styrken, og Kraften i al Evighed! Amen! Halleluja! . . .

Der fremstillet sig i Dag for Danmark og Norge det hæderligste Syn som nogensinde kan sees paa Jorden. Vi seer (det er hverken Drøm eller Tant, eller Indbildning, thi den heele viide Verden veed det) den som Jehova paa Hiin Frelsnings- og Giengieldelsens-Dag, paa hiin store 17de Januarii ophøyede og gjorde til Hans Høyre Haands Mand, haver indtil dette Øyeblik flyet Ungdoms-Lysterne og alle af Gud forbudte Laster. — Vi seer o Frederik, Du haver indtil dette Øyeblik ei bildet smage Æblet af hvilket Gud forbød Dig at spise, og at Du hverken herudi et heller i nogen andre Ting har lidt Skibbrud paa Din Dyd. — Vi seer dette iblandt Menneskene saa sieldne, men iblandt Jordens

59

57 Guder langt sieldnere Syn endnu, at Du nemlig o Frederik, uden at have tabt Din Uskyldighed indtræder i den hellige Ægteskabs-Stand.

Et himmelsk, henrykkende Syn er dette for alle følelige Hierter, og for alle som veed, at Dyden er ikke blot et tomt eller forfængeligt Navn. — Dog henrykkendere og hæderligere endnu bliver dette Syn for alle Kongens troe Mænd, fordi dette dydige, uskyldige Menneske, vi seer træde frem, er just vor Fyrste og Velgører, — den som reddede vores velsignede Christian fra Afgrundens Bredde, — Fædrenelandet fra en truende Undergang — Folket fra Undertrykkelse — Huset fra Forsmædelser — og Tvilling-Riget fra nær forestaaende gandske ufeilbarlige Ulykker. Ja henrykkendere

bliver dette Syn endnu for Danmark og Norge, saasom vi føler og bør nødvendigen føle for Dig, o Frederik! alt det, som man kuns kan føle for en Fader, Broder, Ven, Velgører, Talsmand, jordisk Gud! Dernæst fordi vi seer at Du, hvis Lyksalighed er

60

58

uadskillelig fra vores, har indtil dette Øieblik bevaret Din Uskyldighed, og paa een Gud og Menneskene behagelig Maade begynder Dit Ægteskab. — Usigelig er vor Glæde, fordi vi veed, at Du har taget hiin unge Tobias til Dit Monster og ret ligesom han, begynder Ægteskabet. — O hvilken hellig Beslutning! Hvilket engelsk, hvilket guddommeligt Syn!

Dog, meere endnu!

Høytiden er alt beredt — Dagen berammet — Tiden ansat — Stedet bestemt — Templen aabnet, — Høytiden er alt beredt — Kongen har befaleet, thi Festen skal være stort, Christian har budet: „I Fyrster, I Vældige og Tapre; — I, Præster, Øvrigheder og Ypperste iblandt Folket; — I Herolder og Krigsmænd; — I mit Rigets Embedsmænd; — og I mine Udkaarne, som dagligen seer mit Ansigt og staaer omkring min Throne for at udrette mine Befalinger, møder med mig for Herrens Aasyn. — Høytiden skal være stort! Herren er Gud, binder

61

59 Høytidens-Offer med Reeb indtil Alterets Horne — og I Mindre iblandt mine Børn, — mit troe Folk — mine Venner — mine Elskelige, gjør det samme,

møder med mig for Herrens Aasyn, —

Høytiden skal være stor — Herren er Gud og Han lod lyse for os;— binder Høytid dens-Offer med Reeb, indtil Alterets Horne. — Lader os alle vaage, ingen blive tilbage; Lader os alle gaee ind i Helligdommen og høre paa det hellige Løfte, som Frederik min Broder, min Jonathan sværer i Dag for Hans og min Faders Gud, og dernæst vel give Agt, hvad Herren, Jehova! befaler til Hans Tiener

Saa Christian!

Frederik Haand i Haand Men Hans Gemalinde, Hun saa yndig som Morgen-Roden, og Han saa deylig som den opgaaende Soel; — Hun uskyldig og ær- bodig, Han uskyldig, mandig og ydmyg;— Hun fuld af Herrens Frygt, Han med en . hellig Rædsel; — Hun yndet af Himlen, Han Herrens udvalgte Redffab; — Hun iført med Herrens Maade, Han iført med . Herrens Kraft; — Haand i Haand kaster De sig nu Begge ned i Støvet for Herskabernes Gud, den vældige Herre Zebaoth! — Han opløfter Munden og med en hellig Ærbødighed hører Himlen og Jorden Ham sige:

62

60 „Jeg sværer, og agter Let evindeligt at holde; jeg sværer for den almægtige Gud, som gjør alting levende, for Christo Jesu som vidnede den gode Bekiendelse for Pontius Pilatus, og for Ham den værdige Hellig Aand; — jeg sværer dernæst og for Dig, min Konge og Herre! for Dig, min dyrebare Moder! der underviste mig Veien til Saligheden; for denne store Forsamling, for alt Folket, og for Dig, mm trofaste Tiener, der leedede min Siel til Viisdommens Kilde; jeg sværer da i Dag, jeg vil holde Budet ubesmattet, ustraffeligt indtil vor Herres Jesu Christi herlige Aabenbarelse. — Jeg sværer ligeledes, ikke det Høye, ikke det Lave, ikke Medgang, ikke Modgang skal stille mig fra den velsignede Gave Herrens Haand mig skienker i Dag. — Eene vil jeg elske Hende. — Ægteskabet

skal være hæderligt og ubesmattet. — Herre, Du er alvidende! Du

veed, at jeg Dig elsker over alleting! Du veed, at jeg liig hiin Tobias ikke tager denne min Syster for Hoers Skyld, men i Sandhed, paa det derved Dit hellige Navn, ved os og vore Børn maae evindeligt prises. Jeg agter fremdeles og at lyde alle Dine Befalinger, og at være af alle mine Kræfter troe i det hellige Kald, hvortil Du mig kaldte hiin 17de Januarii. — Jeg sværer o Gud alt dette for

63

61

Dit alseende Øye, og agter det evindeligt at holde. — Men da jeg af mig selv er et skrøbeligt Menneske, og intet formaaer;

saa beder jeg Dig, Almægtige Herre Gud!

beviis Din Barmhjertighed imod mig, og

giv mig et lydigt Hierte at udrette alle Dine Befalinger, at vandre for Dit Ansigt

i Sandhed, og i Retfærdighed og i Hiertets Oprigtighed imod Dig, og at holde udi alle mine Dage den Pagt, jeg Dig saa hæderligen haver soret.

Saa Frederik!

Og den store Herre Zebaoth opløftede Sin Røst og sagde: "Jeg er Herren, det er mit mit Navn, og jeg vil ingen anden give min Ære, eller de udskaarne Billeder min Lov, jeg sværer da ved mig selv: Frederik! min Tiener, Du skal være min Søn, og jeg Din Fader, og efterdi Du har begiært slige Ting, og haver ikke begiært Dig et langt Liv, og haver ikke begiært Dig Rigdom, haver og ikke begiært Dine Fienders Siel; men haver Regiært Dig Forstand til at høre Dom:— See saa haver jeg gjort efter Dit Ord, jeg, jeg haver givet Dig et viis og forstandigt Hierte, og jeg haver end og givet Dig Det, som Du ikke haver begiært, nemlig baade Rigdom og Ære. — Og dersom Du vandrer i mine Vene, at holde mine Skikke og mine Bud, da vil jeg forlænge Dine Dage, velsigne Dig og Din Kone og Din Livs-Frugt; Du skal være mig her et udvalgt

64

62 Redskab, og hisset skal Du annammes til Ære.-- Din Hustrne skal blive som et frugtbart Viintræe paa Siderne af Dit Huus; Dine Børn som Olieqviste omkring Dit Bord. See, saaledes skal Du velsignes, fordi Du frygter mig. Jeg Herren, jeg vil velsigne Dig af Sion; og Du skal see Jerusalems Gode alle Dine Livsdage. Og Du skal see Dine Børnebørn; Fred være over Israel! Saa Jehovah!

Fryder eder i Himle, og du Jord siung med megen stor Røst: Amen! Halleluja!— Lover Gud i Forsamlingerne; Lover Herren, I som ere af Israels Kilde! — O Danmark, priis Herren! O Norge, tak Din Gud! thi Han gjør Dine Portes Stænger stærke, Han velsigner Dine Børn midt udi Dig. Han sender sin Tale paa Jorden, Ve-, stikker Fred i Dine Landemærker og mætter Dig, med Ven beste Hvede! Herren haver ikke saa gjort ved noget Folk! — Forlader eder da ikke paa Fyrster og slet intet, og hos hvilke er veye saa meget som slet intet, og hos hvilke er aldeles ingen Frelse. Men, I Konger paa Jorden, og alle Folk, Fyrster og alle Dommere de Gamle med de Karle, og Jomfruer, ogsaa; de Gamle med de Unge, lover Herrens Navn, thi Hans Navn er allene ophøyet; Hans Majestet er over Jorden og Himmelen! Lovet være Herren, Israels Gud, fra Evighed og indtil Evighed! og alt Folket sige: Amen. Halleluja!

Christinia, den 11 October 1774.

1

Texten
Til Musikken, som opføres
ved Talen
paa
Kongens Fødsels-Dag

den 29de Januarii 1774. af

Cantor Müller.

Foran Talen.

Recitativ:

Himlen vi takke,

Som gav os beste Konge,
Og Ham gav Lykke og Fred og glade Dage: Billig Himlens Belønning For Konge-Dyder,
Som herske i Hans Bryst.

Der er det reene Kildevæld,

2
Hvorfra flyder I heele Strømme Naade, Mildhed og Omsorg For Undersaatter.

Paa denne Dag,

Som gav os Himlens Naade,

Hvor spiller Lyst og Glæde

I vores rene Hierter

Over Hans Liv, som aander lutter Naade?

O! Konge! i Dit Liv

Og Sundhed

Beroer Dit Folkes Vel.

Vi hvile trygge Udi Dit ømme Bryst.

Dig ofres igien

Et Hierte fuldt af Tak, af Kierlighed og

Glæde.

Bort Sorg og Sukke!

Vi hulke ey for Graad! '

Kongens Fødsels-Fest Bør opmuntre Hierterne Til Sang og Glæde:

Selskabet! — Medlemmer —

Undersaatter! — istemmer.

3

Arie.

Op! da, I Norske Sønner!

At fremme Landets Tarv.

For Kongen ofrer Bønner;

Vi ere og Hans Arv.

Op! dyrker nøgne Bakker,

Og tørrer Mooser ud!

For Priisen Fridrik takker,

For Brød velsigner GUD!

Efter Talen.

Recitativ.

Begge Rigerne samle Hjerternes Ild, Høye blusse Troeskabs Lue. —

Han, som Rætten håndhæver,
Som uden Sverd erobrede Nye Lande,
Som under Fredens Skygge Begge Rigerne giver Glæde og Lykke.
For Ham, for Christian Hierterne brænde.

4
Fliid og Kunst, Viidt og Lærdom Nyde Lykke og Ære.
Selskaber blomstrende Samle fælles Indsigt,
Samle Røster; Alle Kongen Velsigne.
Det gandske Land Anraaber Himlen.
Vort Selskab tanker, og sukkende raaber: Christians Throne :! :! :! Velsignes.

Arie.
Jorden yde riige Frugter!
Føde Guld I svangre Bierge! Strømme Fisk til Norges Bugter! Himlen Kriig og Pest afværge; Længe leve Landets Fader!
Elske, vogte, styre Landet!
Den sig selv og Landet hader, Som i Dag kan ønske andet.

1

**Das Andenken
verdienstvoller Prinzen,
welche die
dänische Geschichte in denkwürdigen
Beyspielen aufstellt,
in einer**

Rede
am eilften October als an dem
hohen Geburtsfeste
Sr. Königlichen Hoheit
des Erbprinzen Friederichs & c. & c.
in dem großem academischen Hörsaal in der Versammlung der hiesigen

litterarischen Societät

erneuert von W. E. Christiani

König!. Canzeleyrath und ord. Prof. der Weltweisheit, Beredsamkeit und Geschichte.

Ziel, gedruckt bey M. F. Bartsch, Acad. Bucher.

1774.

2

3

Die dänische Geschichte darf keiner andern weder überhaupt an Würde und an Wichtigkeit, noch besonders an Aufstellung denkwürdiger Beyspiele glorreicher Regenten und verdienstvoller Prinzen weichen. Diese

alle aufzurechnen, oder die rühmlichen Unternehmungen zu erzählen, dadurch sie sich verewigt haben, ist nicht das Werk einer Stunde, nicht die Arbeit eines Tages, sondern das Geschäft eines ungleich größern Zeitraums. Ich rede dieies-

4

mahl nicht von der Reihe der Könige, die dem dänischen Throne von jeher so vieles Ansehen und so viele Vorzüge verschafft haben. Ich rede bloß von Prinzen, die, entsprossen aus dem Geblüthe königlicher Ahnen, sich auch dann der Krone würdig bezeugten, wann die Vorsicht ihnen eine andere Bestimmung gegeben hatte. Und wenn ich unter den erhabenen Prinzen, von deren edlen Thaten ich heute rede, auch die mit anführen werde, die nachmahls den Thron bestiegen haben, so werde ich dennoch nur denjenigen Theil ihres schönen Lebens erzählen, der ihnen verflossen ist, ehe das Diadem ihre Stirne schmückte. Doch auch bey dieser Einschränkung muß ich meinen Vortrag sehr zu begrenzen suchen, wofern ich nicht unendlich weitläufig werden will. Ich werde also das Verhalten des Historienmahlers nachzuahmen beflissen seyn. Seine Kunst, bey aller ihrer Vollkommenheit, vermag keine Zeitfolge, keine nach und nach vollendete Begebenheiten, sondern nur das, was auf einmahl sich zutrug, nur den gegenwärtigen auf einmahl zu überschauenden Augenblick auszudrucken. Er wählt daher aus einer Menge von Gegenständen nur diejenigen aus, die seiner Absicht entsprechen, und theilt ihnen dann so viel Gestalt, so viel Ausbildung mit, als es eben diese Absicht erfordert. Auf eine ähnliche Weise werde auch ich aus der Fülle der Objecte,

5

die sich mir zur Untersuchung darbieten, nur einige wählen, nur diese, in einem gewissen Gesichtspunct aufgestellt, sehen, betrachten und bewundern lassen, und wenn ich mancher anderer itzt nicht erwähne, dennoch weit davon entfernt seyn, dadurch der Ehre des Verdienstes, welches sie einer jeden Nachwelt empfiehlt, etwas zu entziehen. Bey dieser Einrichtung meines Vortrags, wird zwar mein Gemahlde keine Gruppe werden können. Denn die Gegenstände sind ihrer Natur nach, und zum Theil durch ihr Zeitalter zu sehr von einander getrennt, als daß sie sich in ein einziges Ganze vereinigen lassen. Es wird eine kleine Bildergalerie, eine Sammlung unterschiedener Stücke enthalten, die nicht ohne allen Zusammenhang sind, wenn sie gleich nicht Theile eines gemeinschaftlichen Ganzen darstellen können.

Es ist schon in einer öffentlichen Ankündigung gesagt worden, was die Absicht der heutigen Feyer sey, Unsere litterarische Gesellschaft kann die Verdienste des großen Prinzen, dessen segensreiche Gcburth der heutige Tag wieder in Erinnerung bringet, nicht ungerührt betrachten. Denn diese Verdienste, die sich über den ganzen Umfang der Reiche und Länder des Monarchen ausbreiten, betreffen auch den Flor der Wissenschaften, und besonders diejenigen Theile dersel-

6

den, denen die Gesellschaft vorzüglich ihre Bemühungen widmet, das Aufnehmen der angenehmen Wissenschaften und der schönen Künste. Was ich aber zum Vorwurf meiner gegenwärtigen Betrachtung gewählt habe, das entspricht, wie mich deucht, demjenigen großen Urbilde vollkommen, mit dessen ehrerbietiger Betrachtung sich unzählige zwar täglich, aber heute auf eine außerordentliche und unterscheidende Art beschäftigen. Und in der That alles dieses ist hinreichend, mir diejenige kurze Aufmerksamkeit zu verschaffen, um die ich Sie, Hohe und vortrefliche Versammlung, ehrerbietigst und verbindlichst bitte.

Indem ich mich in der Geschichte Dannemarks und Norwegens nach Beyspielen verdienstvoller Prinzen umsehe, erblicke ich solche allenthalben, in den altern und unaufgeklärten Zeiten, in dem Mittlern Zeitalter, und in der Geschichte der letzten Jahrhunderte. Ich konnte also schon aus den entferntesten Zeiten Beyspiele verdienstvoller Prinzen des dänischen Hauses aufstellen. Ich könnte diese hauptsächlich aus dem Geschlechte derjenigen aus dem alten dänischen Königsstamme entsprossen Prinzen hernehmen, welche

über das Herzogthum Schleswig, unter dem Nahmen Südjütischer Könige, geherrscht haben, und die oft von den unwissenden fränkischen und deutschen

7

Schriftstellern Könige der Danen genannt und mit den großen Lethraischen Oberkönigen ungebührlich verwechselt werden. Ich könnte einen Gottfried, einen Hemming nennen, die dem Ehrgeitz und der Eroberungssucht Carls des Großen das Dannawirk zum Ziel und die Ey: der zur Grenze fehlen. Ich könnte von denjenigen ihrer Nachkommen, die sich bey dem verderblichen Erbfolgsstreite auf mancherlei Weise hervorgethan haben, besonders diejenigen nennen, die mit Beyhülfe der deutschen Kaiser und Könige die Religion der Christen im Norden pflanzten, (1) und diejenigen aus deren spätem Enkeln selbst, durch eine wunderbare Veranstaltung der Vorsicht des Himmels, dem Dänischen Throne und den Thronen aller nordischen Reiche die glorreichen Herrscher entsprossen sind, die nun noch so beträchtlichen Welttheilen gebieten. (2) Aber ich übergehe diesen Anfang der zuverlässigern dänischen Geschichtskunde, und nähere mich denjenigen Zeiten, in welchen sich der Stamm des Königs Sueno Estrithson, wie ehemahls in den

(1) Von allen diesen Nachrichten sind vorzüglich die Annal. Reg. Francor. bey dem Reuber, des Herrn Etats-Raths Langeberö Chronol. aevi Anfchariani S. R. D. T. I. ungleichen Gramm Schol. ad Meurfi uachzusehen.

(2) S. Herrn Just. Raths Schlegels Einleitung zu der Geschichte der Könige von Dännemark aus dem Oldenburg. Stamme S. 3.

8

Hainen der Druiden eine bejahrte Eiche, in einer Menge von Zweigen und Sprößlingen weit ausbreitete. In diesem Zeitalter bestieg nach dem Tode Olufs, dem die Theurung, die unter seiner Regierung das Reich drückte, den Beynahmen Hunger gab, dessen Bruder Erich der Gute den Thron. Der Segen und der Ueberfluß kamen mit ihm. Er war nicht allein siegreich, sondern machte auch sein Reich von den Hamburgischen Erzbischöfen unabhängig, deren Vermessenheit so oft den Königen und ihren Untertanen beschwerlich gewesen war. Er zerbrach diese entehrenden Fessel, indem er die Errichtung des Erzstifts Lunden bewirkte. Aber er herrschte nicht lange. Ein Mord, den er, es sey, wie Saxo sagt, in einer Raserey, worin ihn die Kunst eines geschickten Saitenspielers setzte, oder wie Voßius (3) und nach ihm neuere dänische Schriftsteller richtiger zu behaupten scheinen, in der Trunkenheit begangen hatte, trieb, seine Sünde zu büßen, ihn an, eine Reise nach dem heiligen Lande zu thun, auf welcher er in Cypren sein Grab fand. Von seiner Gemahlin Botilde, die, nach dem Urtheil eines gelehrten Kenners der Geschichte, (4) eine Enkelin des berühmten Gottschalks, Fürsten der Wenden, und Beherrschers unsers Wagriens ge-

(3) De cantu poematum Sc virtute rythmi.

(4) Gramm nor, ad Meurf, p. 329 sq.

9

wesen styn solt, hinterließ er den Prinzen Knut, der eigentlich derjenige ist, den ich von den verdienstvollen dänischen Prinzen zuerst als ein denkwürdiges Beyspiel anführe.

Die dänische Frone wurde nach dem Tode Erichs des Guten, nicht gedachten seinem minderjährigen Prinzen, sondern seinem Bruder Nicolaus zu Theil. König Nicolaus gab an seinem Hofe, zugleich mit seinem Prinzen Magnus, dem Prinzen Knut, seines Bruders nachgelassenem Sohne, eine Erziehung, die der Abkunft und Bestimmung desselben gemäß war. Die Talente und Verdienste dieses jungen Herrn erregten bey seinem Vetter Magnus eine Eifersucht, die jenen verborgene Nachstellungen fürchten ließ. Knut verließ also den Hof des Königs seines Oheims, und begab sich zu dem Herzog Lothar in Sachsen, der nachmahls Kaiser wurde. Bey seinem Aufenthalt daselbst machte er sich durch Waffenübungen und Erwerbung nützlicher Kenntnisse der vorzüglichen Ehre würdig, die er daselbst genoß.

Heinrich, nun Fürst oder König der Wenden, Gottschalks Sohn von der dänischen Prinzeßin Syrithe, Königs Sueno Estrithsons Tochter, zerfiel mit dem Könige Nicolaus über die Verlassenschaft seiner Mutter. Er fiel in die

10

Länder des Königs ein, und verheerte die Gegend zwischen der Schley und der Eyder. Der König besetzte das Dannawirk, und rächte sich durch einen Angriff der Slavischen Länder. Er setzte seine Truppen unweit Lütgenburg in Wagrien ans Land, und erwartete die Reuterey, die ihm der Schleswigsche Statthalter Eiliv zuführen sollte. Der treulose Mann ließ sich von dem Feinde bestechen, und that es nicht, und die königlichen Truppen wurden nicht nur durch öftere kleine Angriske abgemattet, sondern erlitten auch in einem Haupttreffcn eine gewaltige Niederlage. Indessen that sich in diesem Tressen Prinz Knut, des Königs Brudersohn, der aus Sachsen zu: rückgekehret war, hervor. Er war so hart verwundet, daß er den Feinden

gewiß in die Hände gefallen seyn würde, wenn ihm nicht Verschlagenheit, Muth und Treue eines seiner Soldaten ein feindliches Pferd verschaffet hätte, das ihn fähig machte, sich in Sicherheit zu setzen. Die dänischen Völker hatten Mühe ihren Rückzug zu vollenden. Der König entsetzte den untreuen Eiliv seiner Würde. Aber die verlassenen Schleöwiger wurden nun dem siegenden Heinrich und seinen Bundesgenossen den Hollsteinern und Dithmarschern Preiß gegeben.

Diese Umstände und die Hofnung, in einem

11

jungen unternehmenden Prinzen einen tapfern Vertheidiger zu finden, verschafften demselben bey seinem königlichen Oheim eine günstigere Aufnahme, als er vielleicht sonst hätte erwarten können, und machten, daß ihn der König zum Herzog von Südjütland, das ist von Schleswig, ernannte. Kaum hatte er diese Würde erhalten, als er dem wendischen Heinrich den Frieden unter Bedingungen antrug, die, so billig sie auch scheinen konnten, dennoch verworfen wurden. Knut erklärte also seinem Vetter Heinrich den Krieg. Dieser verachtete ihn anfangs, und nannte ihn ein junges unbändiges Roß, dem malt Zaum und Gebis anlegen müßte. Aber Knut ließ ihn seine Spottreden bald bereuen, ließ ihn nicht den hitzigen unversuchten Jüngling, sondern den geübten Streiter bald gewahr werden. Er überraschte seinen Feind in seinen Verschanzungen, das ist, wie einige glauben, in der Jürgens

welche die Slaven nahe vor Schleswig aufgeworfen hatten. Der Ueberfall war so plötzlich, daß Heinrich es nicht wagte, sich zu vertheidigen, sondern zu Pferde durch die Schley setzte, und dem Sieger entfloh. Nun vergalt dieser dem Gegner seinen Spott, da er ihn fragte: ob er auch naß geworden wäre? und ihm zurief: er sey itzt gekommen, Zaum und Gebis aus seinen Händen anzunehmen. Endlich kam er nur mit einer -Be-

12

Deckung von 20 Reutern unter das Thor einer Festung, worin Heinrich sich aufzuhalten pflegte, und bat durch vorausgeschickte Abgesandte um eine freundschaftliche Zusammenkunft und Unterredung. Dieser Muth des Siegers schreckte den kriegsgewohnten Heinrich so sehr, daß er den Tisch, an den er sich eben zum Mittagsessen gesetzt hatte, fast vor Schrecken mit der Hand umgestoßen hätte. Endlich mäßigten die Gesandten seine Furcht, indem sie schwuren, daß der Herzog des Friedens wegen zu ihm käme. Nun, sagte Heinrich, auf die Tafel gelehnet und mit Thränen in den Augen, unglücklich wäre Dännemark, wenn es dieses Edlen beraubt würde. Ich aber will seine Freundschaft mit unverbrüchlicher Treue erwidern. Es erfolgte die zärtlichste Umarmung und das Gespräch hatte die beste Wirkung. Beyde Herren versöhnten sich, und knüpften von neuen das Band der Freundschaft, zu welcher sie als nahe Blutsverwandte ohne dies berechtigt waren. Der Herzog erhielt von seinem Vetter die Foderung zum Geschenk, welche dieser, seiner mütterlichen Erbschaft wegen, an Dannemark hatte, und wurde sogar von ihm zu seinem Nachfolger im wendischen Reiche ernannt. Jene Schenkung nahm er an. Der andere Vorteil, die angetragene Erbfolge und der Glanz einer Krone reizten ihn noch immer zu wenig, sie

13

anzunehmen, so lange er glaubte, dadurch an Heinrichs Prinzen eine Ungerechtigkeit zu begehen. Und nur die Betrachtung, daß diese schwache und unter sich uneinige Prinzen ihr väterliches Reich nicht würden schützen und beherrschen können, welches sebst ihr Vater erwartete, bewog ihn endlich nachzugeben. Dennoch hat er vor dem Tode der Sohne Heinrichs keinen Gebrauch davon gemacht.

Der würdige Prinz hatte also die Ruhe und den Segen des Friedens dem Reiche und seinen Bürgern wieder zugeführt. Diese hatten in ihm bisher den mächtigen Beschützer verehret, der mit starkem Arm den Feind zu Boden schlug, und durch kluge Wachsamkeit jeden verderblichen Anschlag vereitelte. Nun fingen sie auch an, in ihm den Beförderer der Innern Sicherheit und der öffentlichen Wohlfahrt des Landes zu kennen und zu ehren. Von seiner strengen und unparthycischen Handhabung der Gerechtigkeit und vorzüglich in Bestrafung der Räuber, die in den damaligen Zeiten dem Lande so schrecklich waren, erzählt ein alter und fast gleichzeitiger Schriftsteller (5) fol-

(5) Helmold. Chron. Slau. L. I. C, 49.

14

gendes Beyspiel: Man brachte einen Haufen Räuber, die in einem Gehölze zwischen der Schlcly und der Eyder ergriffen waren, zu dem Herzog, der sie verurtheilte, gehenkt zu werden. Einer unter ihnen, in Hofnung Der Strafe zu entgehen, rief aus, er sey vom königlichen Stamme, und ein Verwandter des Herzogs. Wenn dieses ist, sagte der Prinz, so würde es freylich schimpflich seyn, wenn einer meiner Blutsfreunde wie ein gemeiner Verbrecher sterben sollte. Es ist billig, daß ich einen Mann von so erlauchter Abkunft unterscheide, und er befahl ihn höher als die übrigen und an die Spitze eines Mastbaums zu henken.

Heinrich, König der Wenden, starb 1126. Einer seiner Prinzen belagerte den andern, mit dem er sich über die

Erbfolge verunwilligt hatte, zu Plön. Durch Vermittelung der Hollsteiner wurden sie zwar mit einander ausgesöhnt. Aber der eine wurde zu Lütgenburg, und der andere bald darauf anderswo ermordet. Also erlosch der Stamm des Königs Heinrich. Von seinem Bruder Buthue, der, als er seines Vaters Tod rächen wollte, zu Plön um-

15

kam, war noch ein Sohn und Enkel am Leben. Beyde aber waren Herden, und wurden als solche von christlichen Völkern der Erbfolge unfähig geachtet. In dieser Absicht begab sich Prinz Knut zu dem Kaiser Lothar aus Sachsen, seinem alten Gönner, und bat und erhielt von ihm die Belehnung über das eröffnete wendische Lehen, mit dem Titel eines Königs der Wenden. Ein Titel den die deutschen Kaiser gerne gaben, die es sich zur Ehre rechneten, Könige unter ihren Vasallen zu sehen. Knut gieng nach Wagrien, befahl den Alberg, das heutige Segeberg zu befestigen, schlug die heidnischen Kronprätendenten, und ward auch unter den Wenden, was er lange unter den Dänen gewesen war, die Lust und Liebe der Nation.

Das Ansehen des Prinzen war in den dänischen Staaten ungemein groß. Er war mächtig genug, jeden öffentlichen Zwist beyzulegen. Die Wohlfahrt des dänischen Reichs zu sichern und zu erhöhen, ließ er sich die Verbesserung der Sitten eifrigst angelegen seyn. Die Dänen hatten sich damahls von der einfältigen Lebensart der al-

16

ren nordischen Völker noch nicht sehr entfernt. Sie verwandten ihre Reichthümer nur auf Gastmahle und Gesellschaften. Ihre Sitten aber waren rauh. Der Fischfang, die Viehzucht und die Jagd waren ihre vornehmste Beschäftigung. Den Ackerbau vernachlässigten sie und noch mehr den Handel und die Ausschmückung der Städte. Man sähe keine Pracht in den Tempeln und Pallästen. Und die Klebung der Einwohner war schlecht, und bestand in Gewändern von Fellen und groben Tuhe. Das Land der Sachsen war von den Zeiten Heinrichs des ersten und der Ottonen an, mit ansehnlichen Städten gezieret, und die Lebensart, nach dem Muster, das die Pracht des Hofes gab, veredelt oder doch verfeinert. Die Wenden hatten zeitig aufgefangen, Handlung und Gewerbe zu treiben, und mit dem Geist der Kaufmanschaft auch eine Art des Luxus begünstigt. Knut hatte an dem sächsischen Hofe diese feinem Sitten mit Beyfall wahrgenommen. Sie stimmten mit der Denkungsart seiner Wenden überein. Er glaubte daher seinem Vaterlande einen Dienst zu erweisen, wenn er ihre Aufnahme in demselben bewirkte. In

17

dieser Absicht zog er Handwerker, Künstler und Kriegsleute aus Niedersachsen in die dänischen Länder, bediente sich der sächsischen Tracht, und richtete seine Art dem dänischen Könige aufzuwarten, nach dem Muster des sächsischen oder kaiserlichen Hofes ein. Die Dänen, welche, nach der Weise der nordischen Völker, den väterlichen Sitten bis zur Hartnäckigkeit treu waren, sahen dieses ganze Betragen ungerne, selbst bey einem Prinzen, der sonst ihr Stolz und ihre Freude war. Und die Höflinge und selbst der Prinz Magnus fanden dadurch eine Gelegenheit, ihrer Abneigung gegen ihn den Anstrich der Gerechtigkeit zu geben. Sie trieben ihre Beschwerden so weit, daß endlich der König den Prinzen vor der Versammlung der Stände als einen Aufrührer verklagte, der ihm die Krone rauben wollte, und sich, die Beschuldigung zu erweisen, besonders auf den Titel des Königes, und die Zeichen der königlichen Würde, deren sich der Prinz bediente, berief. Der an: geklagte Herzog hörte die Beschwerden mit bescheidener Gelassenheit an. Als aber der König ausgeredet hatte, trat er hervor, und hielt, indem er sich der Gewohnheit

18

nach auf sein Schwerdt lehnte, folgende denkwürdige Anrede an den König: "Verwirf, sprach er, Vater, die Urheber des Geschwatzes, das dich durch Lügen tauscht, und verachte die Erdichtung der falschen Beschuldigung. Ich fodere keinen Titel, der deine Gerechtsame beeinträchtigen kann. Meine einheimischen Unterthanen nennen mich nicht König, sondern Herrn. Zwar meine Wenden erweisen mir vorzügliche Ehre, doch ohne deine Vorrechte zu krankem. Meine Feinde suchen mir das Leben, und dir einen treuen, an deiner Seite fechtenden Streiter zu entreißen. Es sey, daß ich mich König nennen lasse. Hat denn nicht dein Sohn Magnus eben diesen Titel von den Gothen erhalten? Wenn mir also das Glück bey den Wenden eben so günstig wäre, würde es dir denn nicht vielmehr angenehm, als gehaßig sehn müssen, wenn zwey Könige, dein Sohn und dein Neske dir gehorchen? Wird nicht dieses den Glanz deiner Krone erhöhen? Nichts habe ich mir Je mahls angelegentlicher empfohlen seyn lassen, als für deine und des Vaterlandes Wohlfahrt zu wachen. Du weist es, welchen Erfolg mein Bestreben gehabt Hat. Dane-

19

riemark redet für mich, das so beträchtlichen Zuwachs, und durch mich erhalten hat. Die Bezwungenen reden für mich, die zuvor deine Feinde waren, und nun dir zinsbar sind. Von allem Saamen, den ich ausgstreuet habe, erndtest du die Früchte ein. Womit hade ich denn das verdient, daß ich für alle diese Arbeiten von dir vor dieser Versammlung augcklaget werde, und statt deiner Gunst, deinen Unwillen erhalte.

Doch ich weiß es, daß ich nicht dir, sondern der Bosheit einiger Uebelgesinnten die ganze Beschuldigung zuzuschreiben habe. Beherrsche lange dein väterliches Reich, und gebrauche im Segen den Nahmen und die Würde des Königs. Ein günstiges Geschick bestimme dir denjenigen zum Erben, den die Natur dir gegeben hat. Ich aber, in welchem Verhältnis ich mich jemahls befinden werde, will nie aufhören, deine Majestät durch Treue und Gehorsam zu verehren. Diese Vorstellungen beschämten die Ankläger, und gewannen den König. Und der loßgefprochene Prinz fuhr fort das Reich zu beglücken, und blieb, was er gewesen war, die Ehre und Freude der Bürger. Zwar gelang es der Bosheit und dem Ber-

20

rath, seine Tage durch Meuchelmord zu endigen. Eine traurige Scene, deren Andenken die Feyer dieses Tages nicht entweihen muß. Aber der Ruhm, den ihm sein Verdienst erwarb, überlebte ihn, ward bis auf uns gebracht, und wird auf eine jede Nachwelt fortgehen, welche den Werth der Rechtschaffenheit und Tugend zu schätzen Kenntniss und Gefühl genug haben wird. (6)

Ich habe von diesen minder bekannten Geschichten ausführlicher handeln müssen, bey den folgenden werde ich mich kürzer fassen können. Zwar würde es mir an Stof zu umständlichem Erzählungen nicht fehlen, wenn ich auch nur bey dem Geschlechte dieses ruhmbekrönten Prinzen stehen bleiben wollte. Ich könnte die Verdienste anführen, welche sich sein berühmter Sohn Waldemar, der nachmahls, der erste König dieses Rahmens, den Thron bestieg, schon damahls erworben hat, als ihm, die dänische Krone jemahls zu tragen, nur eine schwache und

sehr

(6) Von dieser ganzen Geschichte ist ktelmolö. Chron. Slau. und Saxo Grainmat. und von neuern Schriftstellern vorzüglich des Herrn Gebhardt dänische Geschichte nachzusehen.

21

sehr entfernte oder fak: gar keine Hoffnung blühte. Ich könnte den Muth anführen, mit welchen er den Gefahren entgegen gieng, die Klugheit, die ihn bey innern Zwistigkeiten, die das Reich zerrütteten, da, wo die weisesten Gründe waren, Parthey nehmen ließ, die Entschlossenheit bey zweifelhaften Vorfällen, die Gegenwart des Geistes bey jeder Veranlassung, die eine schnelle Entfcheidung erfoderte, das Ansehen, worin er bey auswärtigen Fürsten, und selbst bey dem römischen Kaiser stand, der seine, der des Prinzen Bürgschaft foderte, als er die Streitigkeit zweyer dänischen Könige entschied. Eben so könnte ich mich hier auf das Beyspiel der beyden Prinzen Waldemars des ersten, des altern Knuts und des jüngern Waldemars, berufen. Ich könnte von jenem das Vertrauen anführen, das die Nation auf ihn setzte, als sie den Vater, den auswärtige Kriege immer beschäftigt hielten, bat, diesen seinen Sohn zum Mit: regenten anzunehmen. Ich könnte von dem letztem, von dem nachmahls Lurch Siege und Gesetzgebung so berühmten Könige Waldemar dem zweyten, den Beystand bemerken, den er noch als Prinz, und als

22

Herzog von Schleswig dem Könige seinem altern Bruder leistete, als derselbe die Empörung des unruhigen Bischofs Waldemar von Schleswig, und die Unternehmungen des Grafen Adolfs von Hollstein zugleich zu bekämpfen hatte. Alle diese und unendlich viel mehr Beyspiele verdienter dänischer Prinzen, und die Hülfe, die sie den Königen leisteten, und die Wohlfahrt, die sie den Ländern bereiteten, könnte ich anführen, wenn ich nicht noch andere nennen müste, welche uns näher angehen, und keinem der vorigen den Vorzug einräumen dürfen. Sie erwarten es ohne Zweifel, meine Herren, daß ich die glorreichen Prinzen des oldenburgischen Stammes hier nicht übergehe, sondern, wie es mein Plan erfodert, auch von denen, die nachmahls in der Reihe der Könige glanzten, dasjenige anführe, was sie als Prinzen des königlichen Hauses, und zum Theil als solche, die es nicht erwarten konnten, daß jemahls das Zepter in ihre Hand kommen würde, unternommen haben.

Von der Jugendgeschichte Johans, (7) Christians des ersten Sohnes und

(7) Bon diesen und den in der Folge angeführten Begebenheiten der Prinzen des königlich oldenburgi-

23

25

Nachfolgers, ist wenig bekannt. Aber das weiß man, daß er früh eine Neigung für die Wissenschaften blicken lassen, daß er, noch bey seines Vaters Leben, die Vorrechte und Stiftung der Universität Kopenhagen, deren Beförderer er immer blieb, bestätigtet, daß ihn sein Vater an den öffentlichen Geschäften zeitig Antheil nehmen lassen, und ihm die Entscheidung verschiedener Rechts» streitigkeiten aufgetragen hat.

Friederich der erste, Königs Christians des ersten jüngerer Prinz, konnte bey dem Ableben des Königs, seines

Vaters, und selbst lange hernach, die großen Revolutionen des dänischen Reiches nicht voraus sehen, die ihm eine Krone zu Wege brachten, welche, menschlichem Ansehen nach, ihm nicht bestimmt war. Da sein älterer Bruder Johann den Thron bestieg, war dessen Prinz Christian II. schon gebohren, der in der Folge auch schon durch die Gebühr eines Prinzen sein Haus befestigt sähe.

schen Hauses ist Lackmanns schleswighollst. Ge. schichte, Herrn Just. Raths Schlegels Geschichte der Könige aus dem oldenburgischen Stamme und Herrn Pres. Gebhardi dänische Geschichte nachzulesen.

24

Aber Friederich der erste unterließ dennoch nicht, sich auch damahls schon der Krone würdig zu bezeugen. Sanftmüthig und friedliebend erlaubte er sich, bey mancherley Ansprüchen, die er, an die Krone Dännemark zu machen, sich berechtigt hielt, kein feindseliges Betragen gegen den König, seinen Bruder. Er leistete demselben Beystcmd, sowohl vor dem großen Aufruhr in Norwegen, um ihm dieses Reich zu versichern, als bey dem großen schwedischen Feldzüge, und bey der Unternehmung gegen die Dithmarscher, die, bey allem unglücklichen Erfolge, Dennoch von der persönlichen Tapferkeit des Königs und des Herzogs denkwürdige Beweise aufstellte. Er bewilligte den Delegaten des Cardinals Raimund nur unter der Bedingung den Ablaßhandel, daß der dritte Theil von den Einkünften desselben an die fürstliche Kammer entrichtet würde. Er suchte die Streitigkeiten des Königs seines Bruders mit der Stadt Lübeck beyzulegen. Er befrente Durch die Einführung des Vierstadtegerichts die Hollsteinischen Städte von der erniedrigenden Gewohnheit der Appellatjon nach Lübeck. Ec begünstigte den Adel, unterstützte die Verdienste, enthielt sich aller

25

unmäßigen Pracht, war wohlthatig gegen seine Diener, und ließ es gerne geschehen, daß Hermann Tast die Glaubensreinigung, welche Luther in Sachsen angefangen hatte, in Husum und dadurch in beyden Fürstentümern bekannt zu machen suchte. Selbst in den Streitigkeiten, die ihm König Christian der zweyte verursachte, bewies er viel Mäßigung und Liebe Der öffentlichen Ruhe. Und wenn er von den Ständen, die Christus dem zweyten Den Gehorsam aufkündigten, das Zepter entgegen nahm, so war es aus so triftigen Gründen, und unter solchen Umständen, die nicht nur nach dem Ausspruch des strengen Rechtes, sondern auch nach Maßgebung der höchsten Billigkeit gerechtfertigt werden.

Was ich bisher gesagt habe, vortrefliche Versammlung, das wird ohne Zweifel leicht als wahr und zuverlässig angenommen werden. Aber befremden wird es, daß ich denjenigen Prinzen des königlichen Hauses, Die sich unter der Regierung ihrer Väter oder Verwandten auf eine rühmliche Weise ausgezeichnet haben, auch Christian den zweyten bezähle. Und dennoch ist nichts

26

gewissers als dieses. Überhaupt hat man in späteren Zeiten, nachdem die Hitze des Partheyeifers abgekühlt worden, angefangen, dem Character dieses unglücklichen Herrn mehr Gerechtigkeit wiederfahren zu lassen. Nicht als ob man die Gewaltthatigkeiten billigte, die ihn vom Throne zur Flucht, und von der Flucht zum Kerker brachten. Sondern weil man bemerkt hat, daß gewisse Fehler der wohlgemeintesten Erziehung und zum Theil ein besonderer Zusammenfluß von mancherley Umständen des Zeitalters, der Denkungsart und der Sitten, diejenige Mischung der guten und bösen Eigenschaften verursacht haben, die nach: mahls so schlimme Folgen für das Land und für den König hatten. Daher ist es das Amt der unpartheyischen Geschichte, zu gestehen, daß mitten unter allen den Jugendfehlern, die ihm eigen waren, Christian, als Prinz, unter der Regierung seines Vaters, sich um das Reich verdient gemacht habe. Er war in seinem 21 Jahre, als er einen Schritt that, der die Welt aufmerksam machte. Sein königlicher Vater befand sich in großer Verlegenheit, als, nach der Niederlage in Dithmarschen und nach dem Ab-

27

falle der Schweden, auch ganz Norwegen sich zu empören schien, und seine Verwandten und Bundsgenossen ihn hülstos ließen. In dieser zweifelhaften Lage entschloß sich Johann, seinen Sohn als Feldherrn und Statthalter nach Norwegen zu schicken, in Hofnung, daß die Gegenwart des Thronfolgers die Gemüther vereinigen, und sein Muth die Widerspenstigen dampfen würde. Der Ausgang übertraf noch die Hofnung. Er dampfte gleich nach seiner Ankunft die ganze Unruhe durch plötzliche Gefangennehmung des Aufrührers Herluf Hyddefad, und brachte auch verschiedene schwedische Festungen unter seines Vaters Gehorsam.

Diese Abschilderung der Verdienste berühmter dänischer Prinzen würde sehr unvollständig scyn, wenn ich dessen nicht erwähnen wollte, was Christian III. so wohl bey Lebzeiten seines Vaters, als auch nach dessen Tode, da es noch immer zweifelhaft war, ob er oder ein anderer die Krone bekommen würde, zum Besten des Reichs und der Herzogthümer unternommen hat. Seines Raths und seiner Hülfe bediente sich der König, sein Vater, als die Zwistigkeiten

28

mit dem Könige Christian II. ausbrachen. Ihn ließ er an der Regierung in Dännemark Theil nehmen. Ihn machte er zum Statthalter in Schleswig und Hollstein. Ihm, der auf seiner Reise nach Worms Luthern gesehen hatte, der ein Augenzeuge von der Freymüthigkeit gewesen war, womit dieser große heldenmüthige Mann, vor dem Kaiser Carl dem sten und der Reichsversammlung die Sache der Wahrheit und der Gottseligkeit führte, ihm, der eben daher die bessere Lehre der Religion zeitig kennen und lieben gelernet hatte, ihm gab der König Gehör, wenn er die Abstellung der Misbrauche und die Einführung eines vom Aberglauben und Priesterbetrug gereinigten Gottesdienstes empfahl. Ihm überließ er die große Visitation der Kirchen, die 1527 in den Herzogthümern vorgenommen wurde. Ihm befahl er, bey dem Religionsgejprach zu Flensburg den Vorsitz zu führen, auf welchem die Unordnungen abgestellt, und die Gefahren verscheuchet wurden, die Melchior Hofmann, eine Zeitlang Prediger zu Kiel, aber ein unruhiger Widertaufer und heimlicher Feind der Reformation Luthers fürchten ließ. Er war es, der nach dem! Tode seines Vaters sich

29

nicht zu Dannemarks Throne drängte, sondern es ruhig abwartete, ob die Wahl der Stande auf ihn, oder, wie es anfangs schien, auf seinen Bruder Johann fallen würde. Er war es, der, so ungewis auch damahls für ihn die Hofnung zur Krone war, dennoch das Reich schützte und vertheidigte, die berühmte Union zwischen der Krone und den Herzogtümern schloß, sein Leben in den Feldschlachten wagte, und endlich durch große und glanzende Verdienste die Stande bewog, ihn durch eine freye Wahl zu dem Throne zu rufen, dazu er keinen unrühmlichen Schritt zu thun bewogen werden konnte.

Diese Schilderungen, meine Herren, ließen sich ohne Zweifel weiter fortsetzen, wenn es die Zeit und die Absicht verstatteten, von allen verdienstvollen Prinzen des königlichen Hauses zu reden. Aber ich muß da aufhören, wo ich vielleicht hätte anfangen sollen. Und wozu ist es nöthig, die Beyspiele zu häufen, da der erhabene Prinz, dessen Gebuhtsfeyer heute, nicht nur am Hofe des Königs, sondern an jedem Orte in den Staaten des Monarchen, nicht nur im prächtigen Glanze, sondern auch in stillen Be-

30

20

trachtungen ehrerbietigst begangen wird, da dieser erhabene Prinz, alle die großen und würdigen Vorzüge zusammen in Sich zu vereinigen bemüht ist, die Seinen durchlauchtigsten Vorgängern einzeln und besonders eigen waren. Er, der Sohn Friedrichs des liebenswürdigen und einer Königin, die noch itzt durch Wcißheit und entschlossene Wohlthatigkeit der Gegenstand allgemeiner Verehrung ist, Er, der Bruder des großen und huldreichen Herrschers dessen Zepter mehr als ein Königreich, mehr als ein Welttheil ehret, Er, der am Throne, für die öffentliche Wohlfahrt wachsam, tue Gefahren zurück schreckte, die dem Monarchen und den Unterthancn, der Religion, der Tugend und den guten Sitten drohetcn; Er, der selbst Rath und Auge des Königs, auf alles aufmerksam ist, was dem gemeinen Wohl ersprießlich seyn kann; Er, der das verkannte Verdienst aus der Dunkelheit hervorzieht; Er, der selbst die untern aber nützlichen Classen des Volks Seiner ausmunternden Huld nicht unwerth schätzt; Er, der, dem Handel, dem Ackerbau, den Nahrungsarten und Gewerben jeden möglichen Vortheil zu verschaffen, arbeitet; Er, der besonders

31

für die Wissenschaften Sich erkläret hat, und den Gelehrten Hold, durch Unterstützung, durch Beyfall, durch Aufmunterung ihr Bestreben nähret, befördert, erhöht; Er, der schon mehr als einem unserer Lehrer Merkmale seiner Gnade gab; Er, der die ganze Academie ansehnliche Vortheile hoffen laßt; Er, der, geliebt und gesegnet vom dankbaren Volk, das Glück der Fürsten fühlt, die Stifter dauernder Freuden und fortwährender Wonne wurden; Erstellt ohne Zweifel ein so edles Beyspiel auf, das die bescheidene Geschichte Seiner Zeit in ehrerbietiger Stille bewundert, das aber in künftigen Jahrhunderten ein lauter Beyfall preisen wird. Heil Ihm, der den Menschen so wohl thut, und Ihr, der erhabenen Fürstin, die Er erwählte, die Freude Seines edlen Herzens zu seyn, Ihn durch die Wonne der zärtlichen Liebe, bey allen den Sorgen aufzuheitern, welche der Ernst Seines wohlthatigen Bestrebens erzeuge, und mit Ihm gemeinschaftlich die Lust zu theilen, die eine glückselige Frucht Seines hohen Verdienstes ist. Dieser Tag, der Ihn gebahr, dieser Tag, der Ihn durch das sanfte Band der Liebe an eine Pmzeßill verknüpft, wel-

32

che, entsprossen aus einem der ältesten und ansehnlichsten deutschen Fürstenhäuser, geschmückt von allen Reizen der Schönheit, der Talente und erworbener Verdienste, Seiner Neigung würdig war, dieser Tag, der den Ländern den Segen eines Geschlechts verheißet, das seinen edlen Stammeltem ähnlich seyn wird; dieser Tag kehre noch oft wieder zurück, aber nie ohne von neuem Segen gekrönt, durch dankbare Wünsche ges feyert, und zur Quelle erhöhter allgemeiner Freuden ausgezeichnet zu seyn.

1

**Nordens nyeste vigtige Glædes Tid.
En Beretning med Ønsker
til
uforglemmelig Erindring om den
af alle troe Undersaatter ønskede**

Ægte-Foreening

imellem

Hans Kongelige Høyhed

vor dyrebare Arveprinds,

Prinds

Friederich,

og

Den Durchlaughtigste Prindsesse

Prindsesse

Sophia Frederica,

Prindsesse af Wellenberg-Schwerin-Güstrow.

Fuldbyrdet ved Hoffet i Schwerin ved Procuration den 11 October 1774, hvorefter det høye Bilager paafulgte i Kiøbenhavn efter Prindsessens Ankomst dertil.

Kiøbenhavn, 1774.

Trykt og findes tilkiøbs hos Aug. Frid. Stein, boende i Skidenstrædet No. 171.

2

Psalm. 47, 2.

Alle Folk, klapper med Haand; raaber med Glæde for Gud med frydefuld Røst!

Alt Folket udviser nu sin Glæde. De synger og raaber imod hinanden, Frydesange og Glædes-Raab: Nu er Haabets Opfyldelses Tid kommen! Ru er Landets ønsker for Fædernelandets Ven blevne opfyldte med Frugtbarhed! Kommer, lader os raabe med Glæde for Gud, med frydefuld Røst! Himmelenes Velsignelse til den høyeste Lyksalighed er kiendelig udbredet over den Dyrebareste blant

3

Prindser, over Nordens Skyts-Engel, over Dannemarks og Norges Arveprinds,

Hans/Kongelige Høyhed

Prinds Friderich.

O, klapper med Haand! O, raaber med Glæde for Gud med Fryderøst!

Hører! Henrykte hører! Hvad Kongens Majestet,— Landets, Folkets, alles vores Fader! — har behaget, at bekiendtgjøre, til Glæde for Undersaatterne! Denne vigtigste, denne glædeligste Bebudelse: Hans Børn, Landets Børn, skulle klappe med Haand, og raabe med Glæde for Gud med Frydekrig! Kongens Broder — Kongens trofaste Raad, Kongens oprigtige Ven — Landets Ven, alt Folkets Talsmand — Han, den Rigernes Øyesteen, indgaaee en ønskelig Ægteforening med en værdig Prindsesse,

Den Durchlaughtigste Prindsesse

Sophia Friderica, født prindsesse af Meklenborg-Schwerin-Güstrow, den 24 August 1758. 2

4

O, klapper med Haand! O, raaber med Glæde for Gud med Fryderøst!

Glæd dig altid, o Norden! ved den store, den merkelige Dag, paa hvilken denne Kongelige Bekiendtgjørelse skede! Din Velfærds Frelser, din Arveprindses Fødselsdag, — tillige Hans Navnes, den Store og uforglemmelige Kong Friderich den Fjerdes Fødselsdag, — den 11 October; da Høystsamme Hans Kongelige Høyhed indtraadde i Sit velsignede Alders 22de Aar.

Til denne for Norden saa glædelige Dag, sang Nordens Sønner og Døttre Glædes-Sange, rigere paa Tanker, end Ord kan udtrykke. Mere, end denne Sang, sang de:

Arveprindsen her i Norden,

Stor blant Prindserne paa Jorden,

Er for Himlen dyrebar!

Derpaa Folket kun behøver Denne sidste af de Prøver,

Han paa Himlens Yndest har

Tak, og Priis, og Lov, og Ære,

Dig, o Guddoms Forsyn være,

Som os stienkte Friederich!

Tak Du evig og skal have Vor den dyrebare Gave,

Som i Dag Han af dig fik!

Denne vor Arveprindses 22de Fødselsdag var og bestemt til Hans Kongelige Høyheds store Glædes-Dag, ved den høyeste Formælings Fuldbyrkelse. Denne skede samme Dag ved Pro-

5

curation ved det Høfyrstelige Meklenborg-Schwerinske Hof. Hvo fortæller ret, hvo maler udførlig denne store Høytidelighed i Schwerin! Den høye Bruds Broder, Hans Durchlaughtighed Prinds Friederich Frantz, indtog Hans Kongelige Høyheds, vor Arveprindses Sted under Vielser sammesteds; dette skede efter Fuldmagt fra den høye Brudgom.

Da blev der syngt Psalmer for Gud, Psalmer for al Jordens Konge. Da ofredes frivillige Offere, og alt Folket prisede Herrens Navn. Da fik den høye Brud de hjerteligste Lykønskninger: Bliv Du til mange tusinde Maal ti tusinde; og din Sæd skal eye dine Fienders port!

Hans Majestet, vor allernaadigste Konge havde allerede i Forveyen udsendt sin Statsminister og Geheimeraad, Hans Excellence Hr. Schack Ratlow, for høytidelig at begiere Høystbemeldte Prinsesse til sin Hr. Broder, og for at bivaane Ceremonierne ved Procurations-Formælingen. Tre Dage for sammes Fuldbyrkelse, den 8 October, var denne Minister allerede i Schwerin, og udrettede sit høye Ærende vel og lykkeligen. Pragt og Glæde forenede sig, at gjøre denne Tid til en Høytidestid for de deeltagende Hoffer og Undersaatter.

Ved det Kongelige Danste Hof var stor Cour paa denne høye Fødselsfest. Til Middag var fuldt Tafel Hos Hans Majestet Rougen i Apartements Salen paa 14 Couverts. Under 3

6

Tafelet blev opført Concert. Ligeledes var hos Hans Kongelig Høyhed Kronprinsen fuldt Tafel paa 14 Couverts i det forgyldte Gemak, og i Rosen paa 24 Couverts, serveret med Confect. Til Aften var et Bundterads Tafel i

det Kongelige Spisegemak paa 50 Couverts, og et Galla-Tafel i Drabant-Salen paa 80 Couverts, For og efter Tafelet var Bal i Apartements-Salen.

Ved det Fyrstelige Schwerinske Hof har Pragt og Glæde ligeledes paa denne Dag udmerket sig. Tusinde Lykønskninger ere aflagte den Dag og paafølgende Dag for Hendes Kongelige Høyhed til Høystsammes førønskede Formæling, til den lykkeligste Overreyse, og til den glædeligste Samling med den høye Brudgom. Intet er sparet, for at udbrede Fornøjelsen overalt, og ingen har manglet den søde Deeltagelse derudi.

Hellig og høytidelig blev altsaa denne 11te October for de Kongelig Danske og Fyrstelig Meklenborg-Schwerinske Landes Indvaanere.

Iblant flere Kiendekegn paa de førstes sædvanlige Nidkierhed og Troskab for det Kongelige Arvehuus, skede i den glædelige Anledning af Hans Kongelige Høyheds Arveprinds Friederichs Fødselsdag en Forsamling af mange af Kiøbenhavns Indvaanere paa Skydebanen uden Stadens Vesterport, hvor der blev skudt efter en til den Ende opreyst Lystfugl; hvilken Skydning ved hver Omgang tog sin Begyndelse med Skud for hver af del Høykongelige Huus, hvis Allerhøyeste Vel-

7

gaaende og siden blev erindret over Maaltidet, under Kanoners Løsning, samt Trompetters og Paukers Lyd. Uden for Skydebanens Port ud til Vesterbros saaes en i Høyde med Spidsen af Huset opretter Portal med tvende Sidepyramider, hvilke saavel som Portalet vare beklædte med naturligt Grønt og indslettede Blomster og Frugter; foruden saaes paa begge Sider Vaser og forgyldte Medaillons anbragte, og behængte med Guirlander. Paa Portalers Gallerie saaes et Alter med tvende brændende Hierter i en forenet Lue; i sammes Fyldning stod:

Selv Himlen Ægtepagten skrev,

Da disse Hierter lænker blev.

Ved Alterets Sider saaes Figurerne: Bestandighed og Haabet; ved dets Fod det Danske og Meklenborg-Schwerin-Güstrowske Baaden, og ved Figurerens Side følgende Stropher anbragte:

En dobbelt Fryd vor Siel opliver

I Dag, da vi den Elvte skriver:

Først dyre Prinds Din Fødselsfest.

Din Güstrows største Skat dernæst.

I Dag Din Oldefader fødes,

I Dag han ogsaa blegner, dødes:

I Dag vor Friederich os skienkes,

I Dag med Ægtebaand Han lænkes.

Merkværdig Dag! Du glædelige!

Hvad skal vi til din Roes vel sige?

I Tavshed selv maae Sproget være.

Og Hiertets Stilhed vidne bære, 4

8

At vi, besieledede med Glæde,

I Dag indtaer vort Skydesæde,

Da vi har seet, og føelt og kiendt Den Himlens Gunst, som Dig har sendt Vel! Du Vulcani Mesterstykke,

Som under os i Dag den Lykke,

Og med dit fæle Brøl opretter,

Hvad Taushed os tilbagesetter,

Gaae, iil til Prindsens Vatican!

Fortæl, dog kort, vor' Ønskers Plan,

Hvert Pulvergran, hver Selskabs-Skytte, Hvert Skud, hver Splint af Lystfugl-Bytte, Hver Funke, Gnist, hver cirkelrund Metal,

Vort ivrig Suk for ham anmelde skal:

Vort Tvilling F o Gud! besiraael Med Naaders, Glæders fulde Maal!

Indsvøb Dem i din Varetægt Hvert Aar og Dag fra Slægt til Slægt! Lyksalighed bekrone denne Dag!

Der ønsker her det gandske Skydelag.

Paa Portal-Galleriets Overdeel var en 6 Alens Pyramide anbragt, i hvis Piedestal faaes de Høykongelige Navne F. og S. F. og i Spidsen af Pyramiden selv vistes Hans Kongelige Høyheds Gudsfrøgtighed udmerket ved en Ørn, som holder sig det nærmeste til Solen, som den kan taale, med Underskrift:

Mit Væsen altid med sig bær,

At være Solens Straaler nær.

Der var overalt paa den Dag en hellig Glæde iblant Folket. Hver Tænkende erindrede sig Jordens Dommers Opløftelse, som gav Beta-

9

ling over de Hovmodige, der knusede Herrens Folk, og plagede hans Arv. Atter opstege Tilbedelser og Lovsange til den Herre Gud, som Hævnen tilhører, som aabenbarede sig herligen, som en overgav sit Folk og en forlod sin Arv; som hialp, at Retten kom igien til sin Retfærdighed, og al alle de Oprigtige af Hiertet skal efterfølge den.

O Dag! Erindring vær om al Guds Kierlighed, Som er saa tidt og stor imod vort Norden skuet, Som sterk giennembrød, naar Plager haardt har truet, Og bygde rundtomkring vor Egn en evig Fred.

Opløft, o Folk! dit Sind; forlyst dig i din Gud; Kys paa det Forsyns Haand, som Kongehuset giver En nye Formerelse; og vis din Trosskabs Iver For Landets Arveprinds og Hans udkaarne Brud!

Kiend her Guds Godhed nye! Det Syn opmuntre

dig

Til dyb Taksigelse mod alle Verdnens Fader,

Som ey at gjøre vel imod et Folk aflader,

Der ved sin Trofasthed for hvert udmæker sig.

Nu ere Lykønskningerne aflagte. Nu laver den høye Brud sig til Afreysen fra Sine. De kierligste Omfavnelser ledsager det ømmeste Farvel. Hendes Kongelige Høyhed iiler, og vil ikke opholdes, for snart at stille den reneste Længsel, som rekker efter Hende i Norden. Den 12 October begiver Høystbemeldte sig paa Reyfen til Rostok, og Foranstaltningerne til Princessens Imodtagelse der, ere allerede giorte. Alle staae beredte og venter paa Hendes Kongelige Høyheds Ankomst.

5

10

Otte Dage i Forveyen førend den høye Procurations-Formæling skede, den 3 October, afgik fra Kiøbenhavns Reede det Orlogskib Dannebroke, bestemt til at hidføre den Durchlaughtigste Prindsesse. Fregatterne Falster og Perlen fulgte med, samt en Kongebaad; alle under Contra-Admiral Hr. Kammerherre Schindels Befalning. De afgik her fra Reden med en ønskelig og staaende Vind, saa at de Dagen efter, den 4de October, kom til Warnemünde uden for Rostok. Paa bemeldte Orlogskib og Fregatter var fordeelt og afgik

Hendes Kongelige Høyheds hele Hofstat:

Kammerfrøken, Schmettrau:

Hofdamer, Comtesse Holstein og Frøken Rosenørn:

Forordnet Marskalk paa Reysen, Contra-Admiral og Kammerherre Schindel:

Kammerjunker, Baron Juell Wind, og Hans Kongelige Høyheds Kammerjunker Buchwaldt:

Pagerne, waltersdorf, Sehestedt, Bülow og Sehestedt.

Desuden Kammerfolkene: Kammerfrue, Jacobi, Capitain Jacobis Enke, og Kammerjomfruerne, Zwergius og Rüdiger, samt Kammer-Laquay, Sander; desuden Fire Laquayer, tilligemed En Løber, og

De forrødne Betientere ved Sølvkammer, Viinkielder, Conditorie og Kjøkken.

11

Af denne hele Hofstat bliver Hendes Kongelige Høyhed modtaget og opvarter, naar Høystbemeldte er kommet til Rostok. Der vil Hendes Kongelige Høyhed da først faae de underdanigste Lykønskninger af Frue Geheimeraadinde Schack Rathlsu, og derefter af Sin hele Danske Hofstat, der bliver Høystsamme forestiller af Hans Excellence Hr. Geheimeraad Schack Rathlou, Vil saa Vinden føye sig, vil det uden Tvivl behage Hendes Kongelige Høyhed at gaae om Bord Torsdagen den 13 October. Man kan da haabe, under Guds Velsignelse snart at see denne forønskte prinsesse her.

Ja kom, Du forønskte Prinsesse! kom snart!

Alt Folket med inderlig Længsel Dig venter,

Og tusinde Ønsker Dig hid til os henter.

Hvor til Din Modtagelse alting er klart.

Hans Majestet Kongen har befalet adskillige Foranstaltninger at gjøres til Hendes Kongelige Høyheds høytidelige Modtagelse.

Lige for Slotsporten er ved Canalen opført en prægtig Æreport, hvor Hendes Kongelig Høyhed stiger i Land; og fra samme Æreport til Slottet lagt en Forhøynings Broe, som er belagt med Klæde, hvorad den høye Brud ledsages til Slottet.

Saadanne Broer og saadant Klæde er i forrige Tider givet til Priis for Almuen, hvorved er gemeenlig skeet megen Uorden. Det er derfor nu efter Høykongelig Befaling offentlig bekendtgjort, at Hans Majestet Kongen ikke kan tale, at

12

Hans fattige Undersaatter skulle vanære Menneskeligheden og Christendommen, ved at rives om det Klæde, som bruges til Forhøynings-Broen, ved Anledning af Hans Kongelig Høyheds Arveprindsens Formæling; og at Allerhøystsamme har allerede skienket dette Klæde bort til fattige Børn af Borgerstanden og de tvende militære Stænder: saa at ingen skal forgribe sig med at røre bemeldte Forhøynings-Broe, og det til samme anvendte Klæde.

Ved hver Side af Holmens Broe bliver lagt en Gallen, Fredensborg og Friederichsborg, for at salutere med vayende Flagge og Kanonskud.

Ved Holmens Kirke er opført en udziret Bygning, hvorfra Cantata bliver afsynget af Holmens Cantor og Skole med Musik ved Prindsessens Ankomst.

Paa Strømmen bliver lagt tvende Jagter eller Kongebaade, Laxen og Størren, som ligeledes saluterer med sine Kanoner og Falquenetter ved Prindsessens Forbifart.

Det Asiatiske Compagnie har mod Søen ladet oprette tvende store Æreskytter, med det Danske og Meklenborgske Vaaben, meget prægtigt udzirede med alle Slags Blomsterverk, og langs hen med Broen behængt nedrammede Pæle med rødt Klæde. Ved Mundingen ligger China-Skibet Prinds Friederich kaldet, med Speylet imod Mundingen, for at salutere med Kanonskud og Musik ved Prinsessens Forbifart.

13

Det almindelige Handels-Compagnie lader ikke mindre see sin Nidkierhed for at bidrage til denne glædelige Høytidelighed, ved Salutering med Kanonskud og Flagges Vayning.

Agent Bodenhof lader ligesaa et Par af sine Fregatter salutere med Kanonskud og Flagges Vayning ved Prindsessens Ankomst.

Paa det ar Passagen for Indtoget kunde være friere, ere alle de Holsteenke Skippere, som har ligget ved

Gammel Strand med Ost, Smør og Gryn, halet hen bag Børsen ved Posthuset.

Nu løver Vinden sig, nu voxer Længselen,

Nu stiger Ønskerne, Prindsessen at modtage,

Og ret høytidelig fra Skibet at ledsage Til Hendes Hiertes og alt Folkets hulde Ven.

Naar hendes Kongelige Helhed skal behage at stige i Konge-Chaloupen, skeer Paraden fra Dannebrog fra Reden indtil Æreporten for Slottet i følgende Orden:

Commandeur D. Bille commanderer Avant-Garden med 8 Chalouppør og en Barcasse med Pauker og Musikantere.

Contre-Admiral Schindel Centrumet eller Corps de Bataille med 16 Chaloupper, hvormed Hendes Kongelig Høyhed Princessen følger, og derhos er ogsaa en Barcasse med Musik.

14

Commandeur Stephensen med 8 Chaloupper og en Barcasse med Musik, som udgjør Arrier-Garden og ender Processionen.

Endnu en Chaloupe med en Officier, som Observateur.

Saasnart Hendes Kongelige Høyhed forlader Orlogsskibet Dannebrog, og Kongeflaget stryges, salutes ved at affyre 27 Skud fra samme Skib og fra hver af Fregatterne Falster og Perlen.

Den anden Salutering skeer fra de Skibe, som ligger inden for Tre Kroner, Orlogsskibet Slesvig og Fregatterne Langeland og Samsøe, med 27 Skud fra hver.

Orlogsskibet Slesvig har tillige strax ophidset alle sine Flagge, som et Signal for Flagget at vaye fra Hovedvagten paa Nyeholm og Floden.

Den tredie Salutering skeer fra Citadellet ligesaa med 27 Skud.

Den sierde Salutering skeer fra Sexti Søebatterie paa Nyeholm ligeledes med 27 Skud.

Den femte Salutering fra Jagterne eller Kongebaadene paa Strømmen ved Christiansholm, hver med 27 Skud.

Den siette Salutering fra Galleyerne ved Gammelholm eller paa hver Side af Holmens Broe, ligeledes med 27 Skud.

Alle disse Saluterings skeer ligesom Prindsessen farer forbi.

15

Naar Prindsessen er kommen inden for Toldboden, bliver af Holmens Mandskab, som bliver fordeelt Tropviis, deels paa de gamle Tømmerpladse, deels langs Flydebroen ved Floden og Chistiansholm,, raabt tre gange Hurra af hver Trop, ligesom princessen avancerer frem, da Houboisterne, som derved bliver posterede, tillige lader sig høre.

Saluteringserne fra Compagnierne og Agent Bodenhofs Fregatter skeer ligeledes fra hver med 27 Skud, under Flagges Vayning og Musik fra Chinaskibet Prinds Friederich.

Under saadanne høytidelige Saluterings og mange tusinde Tilskueres Glædes Raab og Lykønskninger kommer da Hendes Kongelige Høyhed til Det Kongelige Residentz-Slot Christiansborg, hvor Høystsamme bliver med den ømmeste Kierlighed imodragen af Sin høye Brudgom, og lykønsket velkommen af Deres Kongelige Majesteteter og det Høykongelige Huus, da de samtlige Kongelige Herskaber behager at holde Kammerspiisning hos Hendes Majestet Dronningen, hvorefter den høyste Formæling med høytidelige og hellige Ceremonier skeer i Hans Majesters Kongens Gemak, under Kimen med Stadens Klokker.

Til Aften bliver spiist ved Galla-Tafel paa 80 Couverts i Riddersalen, og Concert opført. Desuden bliver et Cavalier-Galla-Tafel paa 80 Couverts og et Dito paa 50 Couverts, samt 2 store Roser hos Dronningen.

16

Saa udmerket en Høytidsdag vil være længe dyrebar for Underfaatterne, og man vil see Høytids-Aftenen skinnede i Hovedstaden til Vidnesbyrd om Kiøbenhavns Indvaaneres Glæde og troe Hengivenhed for Kongen og Kongens Huus, for Allerhøystsamme da og bestandig skeer de Allertroeste Ønsker.

Istemmer Frydesang og Vivant raaber ud!

Vivat vor Arveprinds med Sin Princesse Brud! Gud dette høye par de Ønsker skienke fyldte,

Som skeer, og længe vi til Arveprindsen skyldte.

Ey Ord udrykke kan de Ønsker, for Ham skeer,

For Ham, som Nordens Folk, som Frelses Helt anseer. Ham, Fædrelandets Ven, og kongens Ven som Broder, Ham, elsket værdig Søn of Landets dyre Moder.

Hun denne Glædes Frugt endnu indhøste bør. For Hende Folket og i Dag Forbønner gjør.

For Hende Folket og i Dag Forbønner gjør.

Hun er saa værdig til at æres her i Norden Den Stund Fortjenester og Dyd har Agt paa Jorden! Hun leve da og see den Glæde om Sin Søn,

Som Maalet bliver nu for hver Retskaffens Bøn! Vor Konge og Hans Huus til Evighed florere!

Saa groer Lyksalighed hvor Kongens Lande ere!

1

**Dannemarks og Norges Nye Glædes Grund, ved
at see sin inderligst elskede Arveprinds Hans
Kongelige Høihed Prinds Friderich Født
Arveprinds til Dannemark og Norge, de Venders
og Gothers & c. & c. d. 11 Oct. 1753 forenet
med en af de fuldkomneste Prindsesser,
Prindsesse Sophia Friderica,
Født Prindsesse af Meklenborg-Schwerin-
Güstrov den 24 August; 1758. ved
det høie Bilagers Fuldbyrkelse paa
Christiansborg den 21 Oct. 1774. Kiøbenhavn
1774. Trykt hos P. H. Höecke, boende i store
Helliggeist Strædet.**

2

Mel. Min Philander, Tiden minder. 1.

Bor Sophie Frideriche

Nu er kommen lykkelig herhid.

Danske! Norske! glemmer ikke,

At udmerke eder denne Tid.

Den er dyrebar for Landet.

Seer, hvor vel Gud alting mod os gjør! Han Prindsessen over Vandet Førte med en mild og stille Bør.

3

2. Haabets Længsels Tid har Ende, Glædens Morgen-Soel sees smilende Alles Ønsker møder Hende, Nørdens Folks Høystelskeværdige. Snart vi endnu meer vil glædes,

Naar der høres Fyring, Skud i Skud, Og den Danske Bund betrædes Af den høye Prindselige Brud.

3. Et af prægtigste Optoge Vi den Tid at skue ville faae,

Naar Prindsessen Dannebrog Vil forlade, som Hun førtes paaa. Da, ja da Kanoners Torden Vil bebude Hendes Indtog her, Som vist fører Held til Norden,

Og modtages med Lykønskninger.

4. O hvad alle bliver glade Ved at skee saa stor udmerket Pragt, Som da giøre skal Parade,

Og tildrage sig hvert Øyes Agt. Men ey noget Syn vil mere Ret med Lyst indtage Hierterne,

End det Syn, vi meest begiere,

Arveprindsens høye Brud at see.

4

5. Naar Hun i Chalouppen stiger, Som saa kongelig udziret er, Dundrende Kanoner siger:

Vær Prindsesse høyst velkommen her!

Disse Hilsener vil giøres

Lige til Prindsessen er i Land,

Og der Glædes Raab vil høres,

At opfylde Luften fra hver Mand.

6. Syv og Tide Skud vil blive Mange gange-fyrede den Dag,

Derved at tilkiendegive,

Hun velkommen er til hvers Behag. Ja, velkommen skal Hun være,

Hun, vor Arveprindses høye Brud!, Vi for Hendes Ankomst Ære Og Taksigelser opofre Gud. 7.

Tusind Munde ville stikke Glædens Hurra op i højest Skye For Sophie Frideriche,

Som gjør hele Nordens Glæde nye. Stadens Døttre og dens Sønner Ville den Dag med eenstemmig Mund For Prindsessen giøre Bønner,

For Hun Norden blev nye Glædes Grund.

5

8. See hvor lang og prægtig Rekke Af Chaloupper kommer roende.

See Schluproerne hvor kiekke De anlegger taktviis Aarerne.

Hver Chalouppe Vandet skierer Med sin Kjøel og stridig stolt gaaer frem; Men den, som Prindsessen bærer,

Er den allerstolteste af dem.

9. Hvor forbi Hun avancerer,

Hun modtages med Lykønskninger.

Alle Hende gratulerer

Med den Prinds, som Landet har saa kier.

Ingen Munde den Dag tier:

Alt er Glædes Lyd, Musik og Sang. Begge Handels-Compagnier Blant Lykønskende har værdig Rang.

10.

Høytidsfryd den Dag kun eyer; Skud paa Skud den deler rundt omkring. Sidst den lyder fra Galeyer,

Og bebuder endnu større Ting.

Nu forøges meer den Glæde,

Som Prindsessens Ankomst haver gjort. Da Hun vil fra Chalouppen træde Op paa Lander gennem Æreport.

6

11. Hun til Slottet nu ledsages Langs ad en beklædt Forhøynings-Broe, Hvor Hun kongelig modtages Af de Høyeste, i Norden boe.

Ord maae fattes at udtrykke Disse første høye Hilsener,

Og hvor ømt Hun ønskes Lykke Til Formælingen, som er nu nær,

12.

Hele Hoffet nu besieles

Af en høy og hellig Andagts Aand Rundt om Dem, som skal formæles. Hver gjør Forbøn for saa høyt et Baand, Nu stadfæstes Ægtepagten Christelig ved Brudevielse.

Herrens Haand, som har Almagten, Være over de Forenede!

13. Alle Undersaatter tænder Nu Takoffere til Himlens Gud.

Udi Bøn hvers Hierte brænder For den høye Brudgom og Hans høye

Brud.

Part i Parrets Glæde tager Hele Norden under Kongens Spiir. Ingen Aandedrætte drager,

Som for Kongens Huus jo ofret blir.

7

14. Glædens Grund er lagt for Dagen, Glæder eder da nu afle Mand!

Herrens Haand har styret Sagen,

For at gjøre vel imod vort Land.

Vi Gud Herren først bør prise For hans Kierlighed mod os er stor. Og ham Lydighed bevise,

Ved at vandre frem i Dydens Spor,

15. Kongen, Landes Fader, ærer Alle I, som Ham adlyde bør! Han Guds rene Bud os lærer, Hans Regiering hver lykosaliggjør. Got for Kongen daglig beder! Beder ogsaa Got for Dronningen! Som Landsmoder Hun udbreder Idel Fryd og Held til hver og en.

16. Arveprindsen ey forglemmer,

Han er Kongens Broder, Landets Ven. Hæders-Sang for Ham istemmer,

Og afsynger den paa nye igjen!

For Hans høye Gemahlinde Synger høy Velsignelse og Fryd!

Hun vil Norden sig forbinde,

Ved at være Monster paa al Dyd.

8

17. Landets Kronprinds og befales Af enhver i Herrens Varetægt!

Lad alt Folkers Bøn betaales

Herre Gud mod Kongens Huus og Slægt

Denne Dag for Norden blive

En nye Pagtes Dag med Himlens Gud

Herren Tvillingriget give

Frukt af Lydighed imod hans Bud!

1

Opmuntring til Guds Priis for Nordens Glæde i October Maaned 1774,

da

alle troe Undersaatters Ønsker forenedes

for

Hans Kongelige Høihed Arveprinds

Friderich og

Hendes Høifyrstelige Durchlauchtighed Sophia Friderica

Princesse af Meklenborg-Schwerin-Güstrow.

Hvis høie Procurations Formæling

skede den 11 October 1774 ved det Høifyrstelige Meklenborg-Schwerinske Hof.

Kiøbenhavn, trykt hos P. H. Höecke. 1774.

2

Mel. Det største Glædes Flag.

1. Stem op dit Fryde-Raab, O Nordens Tvilling-Rige!

Du kan med Glæde sige,

Gud fylder op dit Haab.

Stem op dit Fryde-Raab!

Du mange Prøver har,

At du Guds Yndling var;

Og du igien nu seer,

At Gud dig giver fleer,

Du herved bør betænke,

Hvad Ære du bør skienke Den Gud, som har dig kier, For hans Velgierninger.

3

3. 2. O glæd dig, Dannemark! O Norge! lad din Glæde Ey Ulyst nu tilstæde,

Ved Fryd om din Monark. O glæd dig, Dannemark!

Din Arveprinds, som er Dig elskelig og kier Saa nu sin Fødselsdag Med himmelst Velbehag,

Da Gud har ladt ham finde En ønsket Gemahlind,

Som snart modtages her Med hvers Lykønskninger.

3. Det nu er gjort bekiendt, Som ønskedes saa længe.

O stemmer Glædens Strænge For Den, os bliver sendt! Som nu er gjort bekiendt. Ved Hoffet i Schwerin Er skeet det første Trin Og hellig Grudvold lagt Til denne Ægtepagt,

Som Gud vil selv udføre Og høyst velsignet gjøre Til meer Fornøyelse For Understaatterne.

4

Fra Konge-Hoffet nu En Glædes-Strom udflyder,

Og sig enhver tilbyder. ,

Vi komme bør ihu Den Fryd, vi nyder nu. See Himmelen igien Er Nordens milde Ven;

Og Konge-Husets Floer Udi dens Fred fremgroer.

Saa høy Ægteforening Os viser Himlens Mening,

Som ikkun sigter til,

At den os glæde vil.

5. Monarken glæder her Vor Dronning, Landets Moder Vor Arveprinds, Hans Broder,. Ja alle, en og hver Monarken glæder her.

Som Landets Fader, Han Bestemmer Glædens Plan.

Han Anstalt gjøres bød,

At gjøre Glæden sød,

Og Kongelig, og herlig,

For Den, som kommer kierlig, Og er af Gud seet ud Til Prindsens høye Brud.

5

5. 6. Han bød, at Glædens Flag Her forud vaye skulde;

Og vi skal see tilfulde,

Paa den forventet Dag Der største Glædes Flag.

Da, naar Princessen her Til os velkommen er,

Da vil man faae at see De Flagge vayende,
Som Glæden skal betegne,
Der findes allevegne,
Og som vil vise sig Indtagende og rig.

7.

Princessens Hofstat er Afgaaet til Warnemynde,
Og under Himlens Ynde Kom lykkeligen der,
Og snart forventes her.

Gid Vinden føyelig For Hende vise sig:

Saa vi fra Rostok maae Snart Hende til os faae!
Vi aldrig for modtoge Saa glade Dannebrog,
Som det den Dag vil skee, Vi skal Princessen see.

6

6. 8. O hvilket Øyeblik Det Øyeblik vil blive Naar Hun sig vil begive I Land til Friderich!

O søde Øyeblik!

Da Glæden bryder ud I Lov og Pris til Gud. Den da ved Frydeskrig Tilkiendegiver sig.

Da al vor Luft vil lyde Af Glæden vi skal nyde,

Og Hurra virvlende Gaae bort i Skyerne.

Ved Drift af kierlig Lue, Princessen at beskue,

Som nu faaer her sit Hiem. Ja hver vil trænge frem.

Ach, Du er Englelig!

Ach, Gud velsigne Dig!

vid gid Dm Glæde her Forøges meer og meer!

De Ønsker da vil gjøres Og for Guds Throne høres; For Gud, som ey aflod Mod os at kiendes god.

7

10.

Ey Folk paa Verdens Jord Sin Konge elsker mere Og troere ham ere,

End Folket her i Nord,

Som elsker ey med Ord.

Ney, Kongen Folket her Er dyrebar og kier,

Og Kongens Huses Flor Giør hver Mands Glæde stor. Hvad Under, hver sig fryder, Naar vi den Glæde nyder,

At see vor Prinds af Gud Velsignet med en Brud.

11. Nu sees med Længsel hen Til Dagen, som forventes.

Ach gid med den ey lentes! Gid alting fordre den Ved Vink fra Himmelen! Princessen komme snart,

Med lykkeligste Fart!

Gud gjøre Vinden blid,

At føre Hende hid!

Gid Lyst paa hver en Bølge Maae vor Prinsesse følge!

Thi Hun nu alt er vor.

Ach hvad er Glæden stor!

8

12.

Hver nu berede sig Med Offere af Bønner Til ham, som os belønner Med Lyst saa faderlig!

Hver nu berede sig.

Vi da modtage vil Den Skat, os sendes til,

Som Gave fra Guds Haand Til Pant paa Pagtens Baand, At Herren ey vil glemme Vor Velfærd at forfremme.
Send snart og vel, o Gud! Herhid Prinds Fridrichs Brud!

1

Høytids-Fryd ved den højeste Formæling
imellem
Hans Kongelige Høyhed
vor naadigste Arveprinds Friderich
Arveprinds til Danmark og Norge & c. & c. og

den Durchlaughtigste

naadigste Prindsesse

Sophia Friderica

Formælet Arveprindsesse til Danmark og Norge & c. født Prindsesse af Meklenborg-Schwerin-Güstrow & c.

paa Christiansborg

i den Kongel. Residentzstad Kiøbenhavn den 21 i October 1774.

Melodie: Alleedeyligste Climene & c. Kiøbenhavn, trykt hos Johan Rudolph Thiele.

2

1. Ach, hvor stor er nu den Glæde Som opvekkes hos enhver,

Da vi seer Prindsessen træde Ind i Æreporten her.

Himlens Forsyn holdt sit Øye

Over Hende, der Hun foer. Vind og Veyr sig maatte føye. Ach hvad er vor Glæde stor!

3

2. See Sophie Friderice!

See vor Arveprindses Brud! Hvilke søde Øyeblikke Skienkes Norden nu af Gud! Gid vi dem maae stedse nyde Udi Kierlighed og Fred!

Hun er kommen, for at fryde Hver en Siel paa dette Sted.

3.

O saa lader eder høre Alle I, som Mæle har.

I Lykønskninger bør gjøre Til den Skat, som er saa rar. Norden her en Skat er givet, Hvorpaa ey kan settes Priis.

Den paa Dydens Løn i Livet Fra Guds Haand er stort Beviis.

4

4.

Hører nu, hvor Luften lyder Af Kanoners mange Skud,

Som man allevegne skyder Til Salut for Prindsens Brud,

Hører, hvor de Instrumenter Giver høy og liflig Klang.

Haabet nu ey længer venter.

Synger derfor Glædes Sang.

5.

Seer hvor Pragten sig uhviser Hvor man vender Øyet hen;

Og det milde Forsyn priser For den Skat af Himmelen.

Alle give vil tilkiende Hjertets Fryd paa denne Dag,

Og sin Tak til Himlen sende For saa høy en Glædes Sag..

5

6.

Ja, den Høyeste ophøyer, Som til Tvillingriget seer.

Eders Siel i det fornøyer.

Som paa denne Høytid skeer. Lader eders Hierte smage Glædens Sødhed, som er reen, Han, som faaer en Ægtemage, Han er Folkets Øyesteen.

7.

Hver en Siel da være færdig Med de troe Lykønskninger Til vor Fridrich, som er værdig At velsignes af enhver.

Hver Hans Gierning for Ham taler, At Han er en Folkeven.

Han hver Trængende husvaler,

Som til Hannem søger hen.

6

8.

Kongen glædes, nu hans Broder

Sig en Gemahlinde faaer.

Dronningen, vor Fridrichs Moder,

Bliver ung igien af Aar.

Der er Fryd i alle Steder Og omkring i Hytterne.

Alle, Alle sig nu glæder

Med de Høystforenede.

9.

Fra vor Konges Hof udstrømmer Glædens rige Kildeveld.

Dette aldrig sig udtømmer,

Og dog vander alles Held.

Glæd dig da, o Tvillingrige!

Ved vort Konge-Huses Flor Du hvert Øyeblik bør sige:

Ach Hvad er Guds Godhed stor!

7

10. Kongen selv og Konge-Huset

Stor Guds Godhed fundet har. Vandene mod Dem har brusset. Stormen oprørt mod Dem var.

Men Guds Godhed stor blev funden. Alting stille blev igien.

Vi saae Glædens Soel oprunden:

Landets Fader, Landets Ven!

11.

O hvor bør vi derfor glædes,

For os af Algodheds Gud Her at see i Dag tilstædes

Arveprindsens høye Brud.

O hvor bør vor Lovsang lyde Til den Allershøyeste,

Som har ladet Norden nyde En saa stor Forlystelse.

8

12. Dig, al Godheds Gud, skee Ære For dit Naades Velbehag!

Evig du velsignet være For din Gierning denne Dag!

Du lyksaliggjøre samme Med forønsket varigt Got

For vor Konge, Konge-Stamme,

Og for hver en Undersaat!

13. Op mod Himlen løfter Hænder, Hiertet bære Bønner frem,

Og Brænd-Offere antænder Til Guds Pris, og ønsker Dem, Som hverandre Hierter gave,

Disse Høystforenede!

At De maae bestandig have Glæde i Velsignelse!

1

Konge-Hoffets Fryd og Flor Gjør alt Landets Glæde stor.

En

Glædeskabs-Sang

til

Erindring om alle troe Danske og Norske Undersaatters inderlige Fornøjelse over og Ønsker for

Hans Kongelige Høyheds

Arveprinds

Friderichs

af Himlen skienkte dg forøgede

Glæde og Lyksalighed

ved den ønskede Ægteforeening

med den

Durchlaughtigste

Princesse

Sophia Friderica

af

Meklenborg-Schwerin-Güstrow,

i Oktober Maaned 1774.

hvis uafbrudte og langvarige Flor skal aldrig glemmes i et troet Folks Forbønner.

Trykt hos Johan Rudolph Thiele.

2

Melodie: Dig Christiania jeg & c.

Bort Konge-Huses Flor Gjør hver Mands Glæde stor; Thi den er Kilden til alt Landets Fryd.

Er der om Kongen Lyst;

Er Fryd i hver Mands Bryst,

Som elsker Kongen, Fædreland og Dyd. Derover vi Nu stemmer i

En Glædeskabs-Sang med Harmonie.

Vort Konge-Huses Flor Giør hver Mands Glæde stor;

Thi den er Kilden til alt Landets Fryd.

3

2. Nu er der hørt en Sag,

Som Himlens Velbehag Til Nordens forhen nydte Fryd har lagt: Vor Arveprinds af Gud Tilskikket er en Brud.

Hver ønske Held til denne høye Pagt! Guds Villie Maae altid skee.

Den skee til vor Velsignelse!

Nu er der hørt en Sag,

Som Himlens Velbehag Til Nordens forhen nydte Fryd har lagt.

3.

Da vor Prinds Friderich I Aar fra Himlen fik Sin Fødselsdag paa nye at see igien, '

Da blev det giort bekiendt,

At Gud os havde sendt Nye Glædes Grund her ned fra Himmelen. Hans Majestet Oplyste det,

Som var ved Himlens Forsyn skeet.

Da vor Prinds Friderich I Aar fra Himlen fik Sin Fødselsdag paa nye at see igien.

4

4.

Blant Undersaatterne Er ey en eneste

Som jo af Hiertet herved glæder sig, En Prinds, som værdig er Af hver at haves kier,

Uskrømtet ønskes altid lykkelig.

Blant Prindserne Fuldkomnere

End Friderich man een lad see? Blant Undersaatterne Er ey en eneste

Som jo af Hiertet herved glæder sig.

5.

Prindsessen, som han faaer, Er udi Ungdoms Aar Af de paa Jorden meest elskværdige. Hun, Ham beskikket til,

Vist ogsaa glæde vil,

Da Hendes Dyd er vist den reneste, See Glædens Grund,

Som denne Stund Med Fryd oplader hver en Mund! Prindsessen, som han faaer, Er udi Ungdoms Aar Af de paa Jorden meest elskværdige.

5

6. Vivat vor Arveprinds!

Hver være vel til Sinds!

Bortvige langt fra os hver Sorrigs Skye! Beviis fra Himmelen,

At Gud er Nordens Ven,

Er Tvilling-Riget skienkt igien paa nye. Saa glædes nu,

O Norden! Du!

Kom denne Glæds-kabs Tid i Hu!

Vivat vor Arveprinds!

Hver være vel til Sinds!

Bortvige langt fra os hver Sorrigs Skye!

7.

Prindsessen dyrebar

Vi i vor Længsel har.

Ach gid Hun snart maae komme til os hid! Vi Længselfulde seer Hver Time meer og meer Mod den for Haabet ønskeligste Tid.

Gud giøre, at Ey denne Skat I nogen Fare blive sat!

Prindsessen dyrebar

Vi i vor Længsel Har.

Ach gid Hun snart maae komme til os hid!

6

8.

Hvad Ønsker kan formaae,

Da Bøn udvirket faae Hos en mod Norden altid naadig Gud, Det skal ey mangle her At giøre Tienester Til heldigst Reyse for den høye Brud.

Gud Zebaoth!

Giør alting got!

Føer Hende vel til Kongens Slot!

Hvad Ønsker kan formaae,

Og Bøn udvirket faae Hos en mod Norden altid naadig Gud,

9. Gid alting føye sig,

At Reysen lykkelig

Maae sjee fra Rostok hid til Kiøbenhavn! Derom vi bede Dig,

O Gud i Himmerig!

Og derfor prise vil dit store Navn.

Din Villie Maae Bølgerne Dog altid være lydige.

Gid alting føye sig.

At Reysen lykkelig

Maae skee fra Rostok hid til Kiøbenhavn!

7

10. Naar du, o Gud, da vil Os Hende føre til,

Som bliver Nordens Fryds Fornøyelse: Saa vil vi glade staae,

Og os belave paa,

At sende Vivat op til Skyerne. Velkommen vær,

Prindsesse! her!

I Hiertet raabes da af hver:

Naar du, o Gud, da vil Os Hende føre til,

Som bliver Nordens Fryds Fornøjelse:

11.

Til at modtage Dig Med Pragt høytidelig,

Er alt paa Kongens Ordre sat i Stand. Du her et Folk skal see,

Som ofrer Hierterne,

Der altid staaer for Kongens Huus i Brand: De hiertelig

Opofres Dig, Hvis Ankomst ale ønsker sig. Til at modtage Dig Med Pragt høytidelig, Er alt paa Kongens Ordre sat i Stand.

8

12.

Af Gud velsignet vær Indtil Du kommer her!

Og blank de Danske her velsignet bliv! Gud Dig hvert Øyeblik Hos vor Prinds Friderich Velsigne til det glædeligste Liv!

Nu Glæds-kabs Sang Giør Tiden lang Til vi Dig seer den første gang.

Af Gud velsignet vær,

Indtil Du kommer her!

Og blant de Danske her velsignet bliv!

1

hvad jeg skal give dig. 2
Til Hans Kongelige Høihed
Arveprinds Friderichs
og
Hendes Durchlaughtighed

Prinsesse Sophia Fridericia af Meklenborg-Schwerins

Høie Procurations - Formæling

bekjendtgiort paa Christiansborg - Slot

den 11 October 1774.

Træd frem I Poeter og store Genier,

Som egentlig ere til Skialdrekonst fød!

I andre gjør viselig i at I tier;

Kun Skade vor store Tullin nu er død.

Laan Stoffet i Danmark, særdeles i Norge,

Hvor vores Prinds Fridrich har üdrettet stort; Af Friedlev I noget kan laane og borge,

Der sees hvad Hans Kongelig Høihed har giort.

Gå Paulus har plantet, Apollo har vandet,

Se Og Gud han gav Vext til en Prinds for sit Folk. Hans Kongelig Høihed blev dannet for Landet,

Saa Han nu for hver Mand hos Kongen er Tolk.

Hans Hierte det smelter, at høre hvers Klage, Han hielper saafremr der er Mulighed i-Om Ugerne havde tre gange sex Dage,

Han undte enhver dem ar tale udi.

Han hører Folk oste med Taarer i Hiet,

Hvor Hiertet er ømt, er Medlidenhed hos

Hvem kan da vet andet end være fornøjet,

Da saadan en Prinds Han nu lever blandt os?

Hver Undersaat bær Ham fom paa deres Hænder,

Hvem tod sig er for Ham sir Blod tappe ud;

Hvem er der, som ikke Hans Gierninger kiender;

Hvem for Ham ei daglig bær Bør.i.er til Gud?

Opstem eders Harper og syng I Poeter,

En Ewald, en Fasting, og skeer som er til.

Formælingsforanstaltninger.

Ægteforeningen bliver i Dag paa Hs. Kongl. Høiheds Fødselsdag d. 11 Oct. af Hans Majestæt Kongen bekjendtgiort. Samme Dag bliver ved Procuration denne Høie Formæling fuldbyrdet med største Højtidelighed i Schwerin, da denne Høie Bruds Broder, Prinds Friderich Frantz, efter Fuldmagt fra Hans Kongelige Høihed vores Arveprinds, indtager under Vielsen Høistsammes Sted, ligesom og Hans Majestæt Kongen har, for høitideligen at begiere til Sin Hr. Broder Høistbemeldte Princesse, og at bivaane Ceremonierne, allerede udsendt Sin Stats-Minister og Geheimeraad Hr. Schack Rathlou, som i dette høie rende den 8de October skulde ankomme til Schwerin.

Man gror her prægtige Anstalrer til at imodtage Hendes Hsihed. Lige for den store Slotsport bliver anbragt en report, og en anden Bygning ved Holmens Kirke. Husene omkring ved Kanalen blive illuminerede, og Skibene, som laae i samme, ere for ikke at hindre Pasagen andre Steder hen halede.

Hvor smager det den, som for Hielpen er blottet. At vide et Sted, hvor han klage sig tør?

Hvad gjør en Forlegen? han spørg, hvor er Slottet? Thi Prindsen er nærmest den Kongelig Dør.

ver fattige Bonde i Norge Ham Fjender,

Og veed hvad Han for ham hos Kongen formaaer, Suppliquernes Turer han veed til hvad Hænder, Og naar de er der, veed han Prindsen dem faner

vs ofte for Herren Han bedende knæler.

Det vide de best, som tit bliver det var

Han medens vi sover med meget sig qvæler,

Thi Rigernes Tarv, den om Hiertet han har.

Himlen opsteg enhvers Døn ved Hans Fødsel, Og Haabet bedryppede Aarenes Skrit,

Paa Hnsker igien man er mere end ødsel.

Og ud iblandt disses tillige er mit.

Høie Formæling er alt declareret,

Princessen af. Schwerin er Prindsen bestemt,

Og alle Anstalterne er ordineret.

Hvoraf her endeel jeg har noget indlemmt.

Nu standser jeg, kom nu I stisne og fine,

I saakaldte Aander as rimefri Smag,

Jer rimefri Vers er langt bedre end mine.

Besyng os da denne høitidelig Dag.

Lykønsk Dem, der drages af Himlens Magneter, Og Echo skal svare: Dem skee som De vil.

Den 12 Oktober tiltræder Høistbemeldte Prinsesse Sin Reift til Rostok, hvor Hendes Hoihed bliver modtagen af Geheimeraadinde Schack Rathlou og Sin danske Hofstat, der Hende forestilles af Hs. Excellence Geheimeraad Schack Rarhlou, og bestaaer af følsom paa Reisen forordner Marskalk; Kammerjunkeren Baron Juel Wind, og Hs. Kongl. Hoiheds Kammerjunker Duchwaldt; Pagerne Waltersdorf, Sehestedt, Bülow og Sehestedt; hvortil hører endnu Kammerfolkene: Kammerfrue Jacobi, Kapitain Jacobis Enke, og Kammerjomfruene Zwergius og og Sehestedt ; hvortil hører endnu Kammerfolkene : Kammeerfrue Jacobi, Kapitain Jacobis Enke, og Kammerjomfruene Zwergius og Rüdiker, samt og Kiøkken. Hvilken hele Hofstat allerede Mandagen den 3 Oktober afgik her fra Rheden med en ønskelig og staaende Vind paa Orlogsskibet Dannebroke, der tilligemed Fregatterne Falster og Perlen, og en medfølgende Kongebaad, under Contre-Admiral og Kammerherre Schindels Befaling, var bestemt til ar gaae til Warnemünde uden for Rostok, for der at modtage Hendes Høihed Princessen, der, om Vinden vil søle, uden Tvivl behager at at gane Borde paa Torsdag den i Zde, saa man kan haabe, under Guds Velsignelse, snart ar see denne vil foie, Prinsesse, til Hvis højtidelige Modtagelse Hans Majestæt Konge har befalet adskillige nu i Verk værende Foranstaltninger.

2

1

Ufuldkommen Beskrivelse over Den fuldkomne og uforlignelige Ære-Port. FRIDERICO ET SOPHIÆ FRIDERICÆ SACRUM.

Trykt Aaret 1774.

3

Hvilken en høytidelig Ærværdighed! hvilken en fortryllende og indtagende Fornemmelse, beskæftiger ikke nu en hvers Længselfulde Tanker; En Ære-Port sees med sit nætte Arbeide at kneise i Skyerne. Til hvad Ende har vel Konsten opført Denne? til en Zirat, til Ære, ja til Tegn paa Patriotisk Kiærlighed, for vore uforlignelige høye Parrede, hist sees Overskriften; en Opskrift som opliver de mest sørgefulde Tanker: FRIDERICO et SOPHIÆ

FRIDERICÆ SACRUM. Dette er helliget for Printz Friderich og Printzesse Sophia Friderica. En Friderich hvis forrige Bedrifter, hvis utrættede Flid og Bestræbelser for Kongen, det Kongelige Huus og heele

4

Landet, Eftertiden med en Takskyldig Errinding har skrevet paa uforglemmelsens Tavler. Vel! derfor, at en saa elskværdig Prinsz, hvis idelige Hensigter at fremme Landets Vel, har været Hans største og ivrigste Omhue, vel! at han bliver forenet med den Dydigste Gemahl, Hendes Yndighed er stor, men hendes uforlignelige Dyder overstiger de yndige Træk Naturen har meddeelt Hende. Hannibal ad portas var Fordum i et hvert ømt en rørende Forestilling, og et Tordenslag i et hvert forsagt Hierte. Hannibals Intention var ikke just at glæde, men meere at bedrøve Folk, hvorfore Lyden af hans Komme, var desto sensiblere: Friderica Sophia ad portas. En Lyd, som vil glæde enhver retsindig Patriot, som opvækker de meest forsagte Gemytter, og udspreder Fornøyselsen i de Bedrøvedes Aarer. En Lyd, som enhver Undersaat længe har ønsket at høre, og nu til heele Landets Glæde kand see opfyldt.

Hendes Komme veed vi vist vil blive imodtaget af nogle Tusinde stirrende og nøye agtpaa-

5

givende Øyne, og med uskrømtet Glæde hos alle men i sær hos vores Tappere og dyrebare Prins Friderich. Et Navn, som foraarsager den kiærligste Ære-Frygt, den største Taksigelse, og den Forundrings-fulde Erinding fra forrige Tider. Værdig er da Hun i sær saadan en Æres-Beviisning.

Over Porten paa begge Sider sees 2de Engle, som med Basuner og Laurbær-Krandse tilkiendegiver den sande Glæde: Under disse sees 2de Medaillons paa hver side af Porten, den første Medaillons paa venstre side mod Slottet viser en Engel staaende med 2 Lauerbær-Krandse i hver Haand, som slynger sig i hverandre. Den paa høyre side af Slottet forestiller et Fruentimmer siddende paa en Græsbænk havende et Frugthorn i Armen, for og bag hende staaer et lidet Barn, i den 3die Medaillon paa den side mod Byen visser sig 3de dansende Nympher, den 4de presenterer 2de Engle staaende som hver holder i en Laurbærgren, sammenbunden med Sløyfer: Neden under paa den side som vender mod Byen sees 2de Fordybninger,

6

et Positur staaende med et Speil i den eene og en Slange i den anden Haand, nok et, som presenterer et Fruentimmer staaende med en Laurbær-Krands i Haanden og Hielm paa Hovedet. Paa den side af Porten som vender mod Slottet, sees i ligesaadanne Fordybninger 2de Positurer, det eene staaende for et Alter gydende Røgelse i Ilden, den anden presenteres med en Due i Haanden og en Stav i den anden Haand.

Ved siden af Porten sees 2de høye Piller grøn marmorede med forgyldede Krandsse staaende paa en firkantet Fod med runde Gesimser, paa hver side af Pillerne hænger 2 Skibsankere ziirlig forgyldte. I Canalen paa hver side af Broen sees Galeerne med 19 Canoner hver udrustede Friderichsborg og Fredensborg, som med deres Torden skal salutere Prindsessen og bebude Undersaaterne, denne høytidelige Ankomst.

Prinzessens Indtogs-Tour bliver saaledes: Naar Hun ankommer paa Rehden, modtages af den Kongelige Chaloupe, som fører Hende langs igiennem Canalen, forbie Budenhofs Plads,

7

hvor der ligger 2 Skibe, hver paa 40 Canoner, det ene ved Pladsen, og der andet ved Nye Havn, som saluterer Prinsessens Komme. Videre forbie det Chinesiske Compagnie, hvilke til Ære for denne Høye Formæhling, har opreyft tvende høye Pilarer, hver 36 Alen, i hvis Midte ligger Skibet Prinds Friderich.

Paa hver Side af Pillarerne viser sig en Aletan med Festons tilligemed Vaser, og andre nætte anbragte Ziirligheder. Videre falder Touren forbie Børsen, hvor alle de der værende Skibe med Flag og Vimpler saluterer, Og Holmens Kirke, hvor Konsten her og har vist sine Kræfter ved det paa Muren opreyste Gallerie, beklædt med grønne Gran-Blade, og øverst ziiret med Sindbilleder: De 4re Aarets Tider, Mercurius, og 2de andre Guder; Under Holmens Broe, og lige til den under Ære-Porten anbragte vel udarbeydede Trappe, hvor Prindsessen første gang betræder det Danske Land; derfra videre igiennem Ære-Porten og over den til Slots-Porten lagde Broe, bedækket med rødt Klæde.

8

Give Gud at Hun længe maa blive hos os, og Hendes Aar maae med Lykke og Velsignelse blive som Nestors.

See Konst! See Vittighed Forstand, Ved denne Port sin Største viiser. Vor brave Harsdorph, danske Mand Er Mester, som hver Skiønner priser.

Tak for din Konst, utrettet Flid.

Vi kan dig ikke nok berømme,

Saa stor en Ziir! I liden Tiid. Praxiteles for dig maa rømme.

1

**Den Fredelighed
som gjør
En Konge-Slægt
lyksalig,
Forestillet i**

en offentlig Tale

til Erindring af

Hans Kongelige Højheds,

Arve-Prins Friderics

Høje Formæling

d.21 October. 1774.

for

Det Kongelige Norske Videnskabers

Selskab

af

OLE IRGENS.

Tronhiem,

Trykt hos Jens Christensen Winding, 1775.

2

3

Høue og Højstærede Herrer og Tilhørere! En Glædskabs, et godt Budskabs Dag er og bliver unægteligen den Tid, da en fuldkommen og ønskelig Seyer erholdes over en anfaldende og ødeleggende Fiende.

Derved frelser hele Lande; derved indtages ofte nyt Land; saaledes formeres Riger til Skræk for Naboer, men til en besværligere og ofte farlig Byrde for sig selv. Dog hvor glædelig end Seyers-Dagen maatte være for Krigs-Helten eller den Frelste, haver den dog stedse noget sørgeligt i Følge med sig: Menniske-Blods Udgydelse er uadskillelig fra den; den er et bedrøveligt Mindesmærke af den Ufred, det Menniske-Had, som den første og ældste Menniske-Morder indbragte paa vor Jordklode; Den laste-

4

fulde Marius selv maatte dog engang tilstaae, at Krigens Bulder og Vaaben-Brag hindrede ham at høre og agte paa Lovene. Fredens Tid er derfor behageligere: en ønskeligere og fuldkomnere Glæde bebude de Dage, paa hvilke Menniskers Lyksaligheder formeeres uden andre Medmenniskers Ulykker og Fordervelse. Romerne selv, hvis Haandverk og Hoved-Videnskab Krigen var, hvis Graadighed efter andres Land og fremmed Gods var umættelig, de sølede dog ofte Fredens Fordele og med Glæde tillukkede da Jani Tempel. Ved Freden blev en Octavianus for dette Folk en Augustus.

Saa eenige Mennisker ere i at ønske og attraae det Glædelige, saa adskilte og ulige ere og blive deres Meeninger om den rette og sande Glæde. Naar den ærgierrige Krigs-Helt bliver traurig og tungsindet over Freden, at den betager ham Leylighed, at vise glimrende Prøver paa hans Helte-Mod, forfalder den Vellystige i Fredens Tid til daarlige og skadelige Forlystelser. Tiderne beskriver enhver fra sin egen Syns-Punkt, og derfor blive Menniskenes Domme om onde og gode Tider, om de behagelige og ubehagelige Dage altid stridige, saaledes forfattede, som Synet er skarpseende, flovt, dumt eller forblindet. Om den Lyksalighed, som allene gjør Tiderne og Dagene glædelige, vil i en fordærvet

5

Verden blive lige saa mange stridige Meninger og Sætninger herefter, som der har været hidindtil. De, Verden har æret som store og rare Lys, have endog herom yttret daarlige, ja latterlige Meninger.

En Pythagoras, den første, som tiltog sig Titel og Navn af Philosophus, besad vel en Lærdom, som satte ey allene hans Fædreneland, men tillige Italien i Forundring; men derhos den taabelige Dristighed, at udgive Regnekonsten for noget blant det fornemmeste, hvorpaa Tidernes Lyksalighed og skulde beroe. Augustinus bebreyder de hedenske Vise, at der vare blant dem over 200de særskilte Meninger om Menniskets sande Lyksalighed, og ligesaa ulige maatte deres Tanker blive om gode og onde Tider.

Hvor den af GUD aabenbarede Religions Lys har udbreder sine Straaler, burde man vente en almindelig Eenighed i at skiønne og skiælne Tiderne. Der Herredømme, de sandselige Begiærligheder anmasse sig over Forstanden, forvolder dog midt i dette store Lys hos mange et forvildende Mørke. Efter egne Lyster fattes Fordomme, og saaledes kand en heller fældes nogen ret Dom over Tiderne.

6

En Salomons Regierings Tid var jo mishagelig blant Guds eget Folk for en større Mængde, end nogen skulde kunde have forestillet sig, om ikke Oprører mod hans Søn og Efterfølger tydeligen havde lagt der for Dagen. Krigens Byrder og Plager taalte dette Folk villigen i en Davids Tid, men Fredens Tid bliver 10 Stammer ufordragelig formedelst noget Arbejde og Paaleg, som syntes dem for Haardt eller uforvørdet. Iblant dem, som beklende og tilbode den allerstørste Freds-Fyrste er Mængden ligesaa Uskiønsom over Tiderne.

Fredens gode Tid foragtes, forkastes eller spildes. Europa, som formedelst Videnskaber besidder Styrke nok til at kunde bevare Fred, synes i det nærværende Aarhundred at være næsten betagen af Lyst til Krig og Ufred. Den i sig selv virkeligen lyksalige Freds-Tid roses, ønskes og beskrives ypperlig med konstig Veltalenhed og udsøgte Talemaader; men samme blive desværre ikkun tomme Ord og bedragelige Complimenter, naar Fredeligheden ej allene aftager, men næsten jages i en sørgelig Landflygtighed. Glædeligt er det for os, Høistærede! at den hidindtil har fundet et Hjemsted udi vort Norden. At de blinde Hedninger søge deres Ære og Fordeel i at slagte og røve Medmenmsker under Forevending af Kri-

7

gens Ret, at Vantroens øvrige Børn forfalde til samme ubarmhjertige Tænkemaade, kand vi ej undres over; den uordentlige Egenkiærlighed, som hersker formedelst Vankundighed, kand ej andet, end forlede saadanne til denne og flere Afveye, paa hvilke der med megen Møye og Graadighed løbes efter den timelige Lyksaligheds Fordele, uden nogensinde at opnaae samme.

Men hvad skal vi tænke og dømme om dem, som have Kundskabs og Visdoms Nøgle i Besiddelse, men misbruge dem dog ved at formere de sørgelige Dage i en kummerfuld Verden. De smigre vel for sig selv med det ugudelige Haab, at Dagene for dem selv derved skal blive desmere frydefulde; men saadant Haab bliver en Spindelvæv. Den, som glæder sig ved at bedrøve andre, maae vist vente, den Dag vil komme, naar han selv skal bedrøves og andre have Aarsag at glæde sig over Forsynets hevnende Retfærdighed.

Giengieldelsens Ret bestemmer en saa ond Dag for den ufredelig og krigste Adoni Besek, at han nødes at tilstaae, Herren havde betalt ham det Onde, han havde gjort andre. Denne uforanderlige Ret har aldrig skaanet de saa kaldede store Seyervindere, der ved blodige Erobringer, Øde

8

leggelse og andres Undertrykkelse have foreviget deres forhadte Navne: de faa blant dem, som i Fred ere farne til Graven, ere blevne hiemsøgte i deres Afkoms Ufred og kortvarende Lyksalighed. Vel kalder GUD sig selv Krigshærens HERR, erindrer, at der er Tid til Krig, og lover sine da at lære deres Hænder at stride; men han erklærer dog Fredens Tid allene at være den lyksalige, den ønskelige.

Den Allerhøjstes kiendelige og forunderlige Forsyn har ved uventelige og varige Velsignelser udmærket den Oldenborgske Stamme blant Slægterne paa Jorden. Blev den Kongelige Værdighed ved Krig og Voldsomheder berøvet en blant dens ældste Stammefædre navnkundig Wittekind, Tabet er rigeligen erstattet, ved Fred er denne Højlovlige Stamme bleven en mægtig og lyksalig Konge-Slægt, under hvis Scepter Europæ nordlige Folk nu fryde sig i Fred. Fredelige Regentere af denne velsignede Stamme have formedelst Fredens Vedligeholdelse formeret for vore Fædre og os de glædelige Dage, men derved er tillige Deres egen og Deres Kongelige Huses Glæde bleven større og fuldkomnere.

Lyksalig er den Stat, Højstærede! hvor Regenten glæder sig ved det, hvorved Under-

9

saatterne kand og bør glæde og fryde sig. Uskiønsomme og uværdige maatte disse med Rette kaldes, dersom Regentens Glæde da ej tillige blev deres.

Denne nærværende Dag er glædelig for vores Arve-Herre, Kongen, og det Høj-Kongelige Huus. En troefast Kongens Broder, en udi Fædrenelandet elsket og æret Arve-Prins, Hans Kongelige Højhed, Arve-Prins Frideric holder i Dag sin høje Formæling med den Durchlaunge Prinsesse af Mecklenburg Schwerin, Sophia Friderica.

I denne Kongens og Hans Huses Glæde tage Landets ægte Børn stor Deel, og skulle da det Norske Videnskabers Selskab kunde tie? Det haver valgt mig at være fra dette Sted deres Glædes Tolk, men jeg frygter, uheldigen. Sagens Værdighed, Glædens Oprigtighed og den Taknemmeligheds Pligt, som skyldes Selskabets Naadigste Præsides og Velgiørers, krævede i Dag en Taler for Eder, Højstærede! som ved Grundighed og Veltalenhed kunde muntre og forlyste Eders Sind. Jeg føler selv mine Mangler, men kand dog love redeligen at tale det, som I med mig erkiende for Sandhed. Saaledes haaber jeg, at Eders Gunst med Taalmodighed og Velvillighed

10

fordrager min Tale, i sær paa denne Dag, som bebuder del Glædelige.

Der Høje Ægte-Par som i Dag ved en hellig Ægte-Pagt foreene Deres Hierrer, bære ey allene Navn af Frederige, De ere det i Hierte, Gierning og Sandhed. Ved Fredelighed ere Deres Høje Forfædre blevne lyksalige, ved Fred skal Dagene blive glædelige for Dem selv og Deres Kongelige Slægt, jeg har derfor valgt at tale nu korteligen om

Den Fredelighed, som gjør en

Konge-Slægt lyksalig.

Fred var allerede i de allerældste Verdens Tider agter for saa stort er Gode, som ikke tidt nok kunde ønskes og erindres, De Gamle brugte derfor ved deres Hilsen til hinanden allene dette Ord, Fred, en Hilsemaade, som ej allene Østerlandske Folk endnu bruge, men GUD selv har biefaldet den og brugt samme i sit skrevne Ord.

Fred bemærker egentligen Eenighed med andre til at fremme og befordre deres og egen sande Lyksalighed. En bestandig Tilbøjelighed og virkelig Færdighed til en saa priselig Eenighed kalde vi Fredelighed. Denne

11

Dyds høje Fornødenhed kand de Ufredelige selv ikke nægte. Vel have nogle Eenfoldige formedelst Sindets Tilbøjelighed eller Vane til Traurighed afsondret sig fra menneskelige Selskaber, gjort sig til Eremirer og søgt deres Lyksalighed i en ellers stræksom og ubehagelig Eenighed; men aldrig har nogen blant disse, saa vidt jeg veed, paastaaet, at alle skulle vælge saadan Levemaade, eller at Mennesker i Almindelighed kunde være lyksalige uden Selskab og Foreemug med andre. Der menneskelige Livs Fornødenheder og Beqvemmeligheder ere saa mangfoldige, saa vanskelige, saa uophørlige, at samme umueligen erholdes uden Samfund og Eenighed i et selskabeligt Liv.

Røverne selv ere nødsagede at stifte Selskaber, og i de samme holde ved Lige en slags Eenighed, som de kalde Fred; men ingen Eenighed og Samdrægtighed fortjener dette herlige Navn, uden den tillige sigter til den sande Lyksaligheds Befordring, og dertil blive aldrig onde Mennisker samtydige og eensindede.

Naturens overblevne Lov lærer tydeligen, at Fredelighed er en til Menniskers almindelige Vel fornøden Dyd, og altsaa dens Udøvelse en fuldkommen Pligt. Syndens Lov derimod, Naturens

12

Fordærvelse, lærer, eller rettere, forleder til graadigen at tilegne sig alt, hvad man selv indbilder sig at tiene til sit eget besynderlige Vel, uagtet Medmennisker derved lide og fornærmes. Fredelighed er altsaa i en syndig Verden ej allene en vanskelig og rar Dyd, men derhos for blot naturlige Mennisker plat umuelig. De kan vel prunke med Skinner af denne og fleere Dyder saa konstigen, at menniskelige Øjne derved blindes til en Tid, dog opdage de Skarpseende Pletterne i dette laante og stiaalne Skin.

Den formørkede Forstand maae ved den guddommelige Aabenbaring oplyses, om de rette bevægende Grunde, de rette Hensigter skal erholdes og beholdes til den sande Dyds Øvelse. Fred med Skaberen er og bliver Grunden til den Fredelighed, vi skal udvise mod hans fornuftige Skabninger; saaledes bliver denne ellers umuelige Dyd baade muelig, behagelig og virkelig.

Forpligtelse til Fredelighed forbinder vel alle uden Undtagelse, dog paa en særdeles og besynderlig Maade dem, som Forsynet vælger, bestemmer eller tillader at være Regentere eller Herskere over talrige Folk. Paa deres Fredelighed beroer mange tusindes Liv og Velfærd. Jeg haaber derfor,

13

Højstærede! det ej vil mishage, at jeg i denne Stund indskrænker min Tale til egentligen at handle om den Fredelighed, som ej allene er en Prydelse for de Kongelige og regjerende Slægter, men tillige deres højeste og sande Ære.

Et forsagt Mod, Frygtagtighed og Feighed ere nedrige Siæles Egenskaber eller Skrøbeligheder, som Dyden stræber at overvinde. Sverdet er af GUD selv leveret Regentere i Hænder, til den Ende, at de skulde bruge det til at forsvare de Gode, og til at udføre Hævnen mod de Onde. Det bør og maae bruges, naar Tiden gjør det fornødent, men dertil behøves Mod, Tapperhed og Mandighed, som alle ere Fuldkommenheder, der egne Regentere: de hindre aldeles ikke den pligtige og rette Fredelighed, den Fredelighed bestaaer i de Regjerendes Tilbøjelighed og Færdighed til Eenighed i at fremme alt det, som virkeligen er godt og gavnligt; men at hindre, modstaae og straffe det Onde, er et stort Gode, en Velgierning mod der menniskelige Kiøn, som er de Regjerende forbeholden at beviise, som Guder paa Jorden.

Statens sande Lyksalighed er og bør være en retviis Regjerings fornemmeste Formaal,

14

men det opnaaes aldrig, om Regenten selv ikke er fredelig. Iblant Fyrsterne, som selv hverken søge eller holde Fred med GUD, leder man forgjæves efter de Fredelige. Den som

ej skiøtter om Eenighed med den allerhøjeste og mægtigste Overherre, hvad Eenighed og Fredelighed skulde Ligemænd eller Undermænd kunde vente af saadanne? slet ingen anden, uden den, Feighed eller Frygt aftvinger. Fredelighed mod GUD og Religionen maae være Grunden og Hovedkilden til al anden Fndelighed, som ellers er og bliver en bedragelig Masqve, en listig Snare for Godtroenheden.

En i vore Tider for Europa fast almindelig Plage, den ynkelige og sørgelige Vrimmel af Statsmænd, som ideligen prale med nye Planer til Statens Forbedring, men med et Hierte fuldt af Foragt og Ligegyldighed for al Religion. Disse raabe heftigen og fast uden Ophør om en Fredelighed mod Religionen under Tolerances glimrende Titel, samme skal bestaae i at unde ikke allene alle Religioner lige Fred og Frihed, men og dem tillige, som søge en Ære i at negte og foragte al Religion. Den for det frækkeste Frietænkerie aabnede Dør skal aabne en nye Gienvey til Indsigters, Folkemængdens og an-

15

den Lyksaligheds Forøgelse, ja nogle tør foregive, at Sædernes Forbedring endog derved skulde udvirkes. Fredens GUD, som selv har forbudet at paatvinge noget Menniske sin Dyrkelse ved voldsomme Midler, indrettede dog saaledes den Israelitiske Stat, at ingen anden offentlig Dyrkelse i samme skulde taales, end den han selv havde paabudet.

I vide selv, Højstærede! hvor alvorligen dette Folk blev advarer, truet og straffet, naar det tillod og indførte nogen fremmed offentlig Dyrkelse. Jeroboams Synd anføres som uforglemmelig. Men vore nye Stats-Lygtmænd ere farlige Veyvisere. Deres sminkede Fredelighed sigter til der de ønske, at bringe al Religion

udi Foragt, naar de Regierendes Nidkierhed bliver en Statsfeil, og deres Lunkenhed og Koldsindighed derimod en nyttig og vigtig Stats-Maxime.

I den verdslige Stat bliver det en ligesaa raabelig, som skadelig Fredelighed, at forunde enhver Frihed at tale og rive om den høieste Regentes Rettigheder, Indretninger og Love efter egne Indfald og uden Undseelse. Men dette er af lige Beskaffenhed I GUDs Kirkes Stat, naar

16

Dørren aabnes for de Forførende, oplades den jo til Kiv, Uenighed og Splidagtigheder. Kirkens Fosterfædre udvise sig mod GUDS Huus og Kirke derved i Sandhed fredelige, naar de i den samme haandhæve Eenigheden, og med mueligste Flid forekomme Splid og Usamdrægtighed formedelst Kiv om de allertydelsgste og vigtigste Sandheder, allene fordi samme ere ubehagelige eller for ældgamle. Aldrig har endnu nogen dristet sig at anprise Tolerancen mod dem, som spotte de jordiske Guder, og dog skulde det være den fredelige Regents Pligt at give den allerhøjeste GUDs Navn i hans Aabenbaring til Pris for enhver Spotter?

Men jeg opholder Dem, Høistærede! alt for længe ved at betragte Daarers Meninger om Fredeligheden. Lader os vende vor Agtsomhed til den Fredelighed, gode Regenter hold sig pligtige at udvise enten mod regierende Ligemand eller adlydende Undersaatter.

Adskilte Riger og Stater kan ey bestaae uden ved Eenighed i at efterkomme de Pligter, som den almindelige Natur- og Folke-Ret forbinder til. Staternes særskilte Fordeele give bestandige Anledninger til Ueenighed, naar den ene Stats

17

sande eller indbildte Fordeel stride mod den andens. Ere de, som have Staternes Roer i Hænder, ufredelige, maae enhver Ueenighed om lidt betydelige Ting udbryde til offentlig Ufred og Krig, hvis Udfald som tiest afsiger en Dom, som ingen af Parterne ventede; thi begge befinde deres Tab større, end de havde forestillet sig. Fredeligheden er Tilbøyelighed til Forlig og Venskab, den overiler sig ey ved enhver Fornærmelse, men beegner den med en Sagtmodighed, som beskiæmmer, overbeviser og ofte formilder Modstanderes Bitterhed.

GUD forbød sit eget Folk at begynde Krig, førend de havde tilbudet Fred, det maatte ikke overrumple noget andet Folk underfundigen. Denne Lovs naturlige Billighed har gjort den fast almindelig og blant hedenste Folk; men dens guddommelige Stadfæstelse bør gjøre den hellig og ubrødelig blant de bedre oplyste. En af GUDs Aand dreven Apostel har foreskrevet alle det, som en Pligt, at jage efter Fred med hver Mand, som et Gode, der ey opnaaes uden med megen Møje og Besvær. Skulde da Jordens Herskere og Regenter nogensinde undslaae sig for den Umage, som haver en saa stor og vis Løn i Følge med sig?

18

Forgiæves prydes et Riges Æble eller Krone med Fredens Kors, om Regenten selv ey er prydet med er fredeligt Sind. Men dette sættes da paa en ubehagelig og haard Prøve, naar en anden Regent opirrer og fornærmer ved mistænkelige Skridt. Regieringens Fredelighed viser sig i den dejligste og ret indtagende Glands, om den ved Forsigtighed og Lemfældighed kand afvende den as andre tiltænkte og besluttede Ufred.

Et Folkes og Riges Fred er fast ustatteerligen dyrebar, hvo vil da undre over, at den er kostbar? Den koster Hovedbrud, en bestandig og nøjagtig Agtpaagivenhed paa de omliggende Staters Foretagende, en eftertænksom Betragtning over de Forbund, de slutte indbyrdes, og over de Krige, de føre med hinanden, ja en sikker Indsigt i de Fordele enhver Stat besynderligen ønsker og attraaer. At sammenligne disse Ting, deraf gjøre rimelige Slutninger og blant de rimelige vælge den rigtige skaffer Forstandens Kræfter baade et bestandigt og besværligt, men til Fredens Vedligeholdelse aldeles fornødent Arbejde.

Freden koster desuden Penge, Forsvars-Standen maae i en ufredelig Verden med stor Bekostning holdes saaledes ved lige, at Naboer, som ej

19

elske Fred, maae frygte for Ufred. Bekostelige ere tillige Regenteres Sendebud til andre Folk, men til Freds Vedligeholdelse fornødne. Foruden alt dette koster Freden ofte den fredelige Regent gode Ord, som agtes af den Stolte for kostbarere, end Undersaatters Liv og Blod. Vanskelighed, Møje og Bekostning møde, naar Regenter skulde holde og beholde Fred indbyrdes, men den fredelige Regiering paatager sig villigen Besværligheder for at undgaae Krigens sværere Byrder, den skammer sig ey ved den Sagtmodighed, som Kongernes Konge byder alle at lære af sig.

Gode Regentere udvise tillige deres Fredelighed mod Undersaatte, deels ved at paase Lovenes Efterlevelse, deels ved at udvise al muelig Skaansomhed i de Byrder, som Fornødenhed tvinger at paalegge.

Retfærdige Domstole ere det kraftigste og sikkerste Middel at befordre et Folkes Rolighed og indbyrdes Fred i Landet; derved mindskes Trættekiærhed og saaledes formeres den Eenighed og indbyrdes Fortroelighed, hvorpaa den i de borgerlige Selskaber ønskelige Velstand meget beroer.

Næsten utallige ere de Aarsager og Anlednin-

20

ger, som tvinge de beste Regentere at besvære deres Lande med nye Skatter; men af Haardhed og Ubarmhiertighed betages de aldrig, at blive deres eget Lands Udsuere og Fiender. De, som saaledes skammeligen misbruge den saa kaldede højeste Ejendoms-Net, fortiene der hadefulde Navn af Tyranner. Den fredelige Regent bruger herved al muelig Lemfældighed og Mildhed. Han under sine Undersaatte meere end det tørre og knappeligen skaarne Brød; thi han anseer dem for sine Børn, og ikke som Trælle eller Daglønnere.

Den fredelige Herre og Konge, bliver just ved saadan Fredelighed en Fader for Landet, hvis Velstand bliver hans daglige Ønske, hans Bestræbelsers Formaal og den Belønning og Glæde, han ønsker sig i det Timelige.

Saadanne Konger og Kongelige Slægter ere salige, fordi de ere fredsommelige og Freds Stiftere, de ere ey allene GUds Børn, men Guder paa Jorden ved deres Godgjørenhed mod det meniskelige Kiøn. Alle, som elske og attraae Fred og Velsignelse ønske og unde dem al Lyksalighed, og den Freds Fyrste som sidder i Himlen hos Majestætens højre Haand be- der selv godt for dem.

21

Saa formanende Forbønner, saa billige Ønsker kand han aldrig forsage, hvis uforanderlige og uendelige Fuldkommenheder forbinde stedse at gjøre Godt mod dem, som gjøre det Gode. Lyksalighed i det Timelige er saadanne Regentere lover; de ere de ypperligste blant de Sagtmodige, som skal arve og besidde Jorden.

I Deres Kongelige Huse og Slægter vedligeholdes Fred og Eenighed, og den samme bliver en fast Grundstøtte til en varig Lyksalighed: et Huus, som bliver mod sig selv splidagtigt, kand ikke bestaae, hvor mægtigt og stort det end kunde være. De saa kaldede store Keysere, en Constantin og en Carl, vide I selv, Højstærede! søgte ey deres Ære i at vise sig fredelige, deres seyerrige Sværd var stedse blodigt, ubarmhjertigt og ødeleggende; men Ufred og Uenighed blev og en smitsom ja dødelig Sygdom blant deres Afkom. Den Vælde, Magt og Herlighed, i hvilken de i deres Tid overgik andre Regentere, blev for deres Slægt en kortvarende Arv. Indbyrdes Tvedragt maatte befordre deres Huses Undergang.

Jo større en Arv er, des større Anledning giver den til Ueenighed blaut dem, som have

22

Arve-Netten. De Kongelige Slægter har Forsynet bestemt til Jordens største Arvinger; men af denne Arv bliver Dem ey til Lyksalighed, med mindre den besiddes, bruges, ventes eller deeles med et fredeligt Sind. Naar Beslægtedes Fortroelighed og Venskab forvandles til Mistanker og Had, kommer gemeenligen deraf det bitterste og ofte uforsonlige Fiendskab. Iblant de regierende Slægter har dette ofte og altid forgeligen tildraget sig. Den fredelige Konge Slægt frelses derimod fra dette Onde, og er derved højst lykkelig. Den blomstrer, tiltager og bliver varig formedelst en indbyrdes Forligelighed og Samdrægtighed. De forenede Nederlandes Valsprog har sin Rigtighed og i Henseende til de Kongelige Huses timelige Lyksalighed og Velstand.

Fredelighed gjør desuden en Konge-Slægt lykkelig formedelst den velfortienre Højagtelse og Kierlighed af andre, som ved den vindes. Denne Dyds Dejlighed glimrer endog i Øjne, som ellers forlyste sig med det Lastefulde. Den ufredelige Menniske-Hader elsker selv Fredeligheden hos andre, og den som overfalder andre, vil dog ey selv overfaldes. Misbruges end de Godes Fredelighed af de Onde, disse kand dog ey bortjage af deres Hjerter al Højagtelse for en saa herlig Dyd. Dydens Skiønnere og Kiende-

23

fe bære dog for denne og øvrige Dyder allene den tilbørlige Højagtelse, og derfor elske de inderlige« alle, som troeligen udøve den. De regierende re bære dog for denne og øvrige Dyder allene den tilbørlige Højagtelse, og derfor elske de inderligen alle, som troeligen udøve den. De regierende Slægters Fredelighed giver et større Skin, medfører en videre udstrakt Nytte end andres, den opvækker derfor en mere almindelig Højagtelse og Kierlighed, og hvor meget bidrager ey samme til deres Lyksalighed?

Deres Ligemænd, medregierende Slægter, fatte til dem Fortroelighed, hvorved stiftes og vedligeholdes det

Venskab, hvorpaa Staternes Vel saa meget beroer. Deres Underhavende adlyde med Kierlighed, og da bliver deres Troeskab ubrødelig, deres Hengivenhed til en saadan Konge-Slægt uforanderlig og deres Stræbsomhed for at gjøre den lyksalig paalidelig og næsten utrettelig.

Lyksalig er da den fredelige Konge-Slægt! Den søger andres Lyksalighed, og finder derudi sin egen. Den behøver ey at tilkiøbe sig Hyklers Roes. Den hindrer onde og ufredelige Raadgiveres Adgang til Thronen og frygter ey for Biæffen i Vraaerne.

24

Efter Verdens fast almindelige Tænkemaade prises de Konge-Slægter meest lyksalige, som ved lykkelige Vaaben gjøre store Erobringer, og ophøje sig selv ved at fornede andre. Sund Fornuft og Erfaring lære tydeligen det modsatte; men den medfødde Ærgiærrighed og Stolthed forblinder at ære og beundre disse Lasters store og i Verden anseelige Tilhængere.

Den sande Lyksalighed er og bliver Fredeligheds visse og herlige Løn. Hvor glædeligt er dog ej dette for et Folk, som GUD velsigner med fredelige Regentere? Det kand gjøre sig et fast Haab om Lyksaligheds Varighed, ej allene i deres egne, men, det som mere er, i deres Regentes Huus og Slægt.

Skulde vi kunde glemme, Høistærede! at vi ere et saa lyksaligt Folk, hos hvilket den rette christelige Fredelighed saa længe har fæstet sin Boelig? Skulde nogen Konge-Slægt kaldes den fredelige, maae det vist blive den Højlovlige Oldenborgske. Dens Adkomst til Kroner og Throner er ikke forhvervet ved Menniske-Blods stræbsomme Udgydelse. Vore Forfædre have frivilligen vælget denne velsignede Stamme med en ved slige Valg usædvanlig Eendrægtighed. Eene-

25

volds-Magren og Arve-Retten er hos os bleven denne Stamme overdragne med de fleste Undersaatters frievillige Samtykke, ikke eet eeneste Menniskes Blod er derved bleven udøst.

Denne dyrebare Stamme har i vort kiære Fædreneland regieret mere fredeligen, end i en ufredelig Verden kunde ventes. Saare siælden er der grebet til Vaaben uden højeste Fornødenhed eller gyldige Aarsager have tvunger dertil. Naar Krigens Lue har blusset og brændt trindt omkring os, ere vi dog forunderligen blevne ffaanede og frelste. Der have været store Anledninger til Krig, men Freden have vore fromme Regentere ønsket, og derfor beholder den nu saalænge, at Deres Navne skal formedelst deres Fredelighed beholde blant os og Efterslægterne en berømmelig og ævig Amindelse. Nogle timelige Lyksaligheder have vel iblant os haft deres Afvexlinger, deres Flod eller Ebbe, andet maae ey ventes i en foranderlig Verden, og andet blev ej heller nyttigt i en fordærvet Verden; men at kunde leve et roeligt og stille Levnet i al Gudfrygtighed og Ærbarhed, er unegteligen her i Tiden den ønskeligste Lyksalighed, og denne nyde vi alle under en fredelig Regiering. Saaledes ere Tiderne gode, skiønt vores skrøbelige Nøjsomhed forvolder en uophørlig Klynken over samme.

26

Saaledes er den Oldenborgske Konge-Slægt ved Fred og Fredelighed bleven lyksalig, og dens Lyksalighed skal derved befæstes og tiltage. Dette Haab har ey hidindtil beskæmmet og fulde vi ey fremdeles beholde Tillid til Haabets GUD? Forsynets utrættelige Godgiørenhed har ved store Velsignelser kiendeligen udmærket vore elskværdigste fredelige Konger og derved Deres Kongelige Huse tillige. Vi have, Højestærede! oplevet store og underlige Prøver derpaa.

Vi opleve i Dag atter en nye og ønskelig Lyksalighed for vores fredelige og dyrebare Konge-Slægt, da Hans Kongelige Højhed, fuldbyrder sin høje Formæling. En ønskelig Forandring, som har Kongens allerhøjeste Biefald, og derfor er Hans Kongelige Majestæt, og der hele Kongelige Arve-Huus glædelig. En vigtig Forandring, som har stor Indflydelse udi vor uforlignelige Konge-Slægtes tilkommende og forventende Lyksalighed. Skulde det da ikke blive en vigtig og behagelig Pligt for os alle, at tage saa stor Deel udi samme, som vi kand og bør, formedelst forenede troehiertige Forbønner og Lykønskninger?

27

En Arve-Prins af beste Konge-Slægt, og tillige af beste Sindelav mod Kongen og Fædrenelandet. En dyrebar Frideric, som har vovet sig selv for at vedligeholde det Kongelige Huses Ære og Fred, som aldrig skaaner endnu sig selv, naar Kongens Tieneste og Landets Velfærd skal fremmes. En saa ypperlig og dydig Prins fortienner ey allene vore Mundes Berømmelse, men derhos vore Hierters Højagtelse, Taknemmelighed og Kierlighed.

Saaledes har vort Norske Videnskabers Selskab hidtil tænkt og handler, og samme Tænkemaade og Forhold mod sin Arve-Prins og Naadigste Præses bor og vil det herefter bestandigen vedblive. Det haver anmoder mig ved denne offentlige Tale fra dette Sted at være et skiønt ringe, dog sandru Vidne herom, og saadan

Anmodning maatte jo blive mig en ønskelig Befaling til at efterkomme det, jeg stedse holder for min Pligt; men i sær paa en Dag, som er glædelig for Kongen og Kongens Huns, ja der angrændsende fredelige Mecklenborgske Fyrstelige Huus, som nedstammer fra de Obotriters ældgamle Konge-Slægt glædes ved Forening med en mægtigere Konge-Slægt, naar Prinsesse

28

Sophia Friderica agtes en værdig Gemahl for en Arve-Prms Frideric.

Oftere forhen har det Danske Konge-Huus sluttet med dette Høj-Fyrstelige Huus lykkelige Ægte-Foreninger, og holdte vi ey menniskelige Spaadomme for Overtroens Fostre, kunde sligt udtydes, som gode Forvarfler ved den Høye Formæling, som nu skeer. Vort Haab har en vissere og fastere Grund, dette Høye LEgte-Pars Fredelighed foreenet med skinnende Dyder. Med stor Tillid til den Allerhøjstes Forsyn kand vi derfor paa denne Deres Høje Formælings Dag opløfte vore Hænder til Himmelen med alvorlige Bønner.

Med foreenede Hiemr og Munde ønske og tilbede vi Hans Kongelige Højhed og Høye Gemahl det beste, som nævnes kand: den Guds Fred, som overgaar al menniskelig Fornuft. Den blive en uryggelig Grundvold til Deres Kongelige Højheders uafadelige Lyksaliggjørelse: den foreene Deres Hierter, at De stedse eensfinede maae mene og ville det samme, alt der, som ret og velbehageligt er for den Allerhøjeste. Ægtestandens første og største Stifter glæde dette Høje Par med alt det Gode, hans

29

Maade haver lovet og hans Himmel haver i Eye.

Denne Glædskabs Dag formere for Deres Kongelige Højheder de glædelige Dage! Lad Deres Dage blive mangfoldige i Fred, og lad saaledes et langt Liv blive et frugtbart Liv paa rette og høje Gierninger! Den Livets og Dagenes Ende, der forestaaer Dem, som Dødelige, skal da fuldkomme Deres Fred og Velsignelse i et ævigt Liv!!!

Men lader os i sær ihukomme til Velsignelse den Kongelige Slægtes Hoved og Herre, Kongen. Hans Majestæt glædes i Dag ved en højt elsker Broders Glæde, og ellers stedse ved det, som glæder og gavner os, Hans Undersaatter. Den Højstes Naade og Miskundhed formere og forlænge Hans Konlige Majestæts Glæde! Den afvende det Sørgelige, den bevare og omgive Hans Høje og Hellige Person, forlænge Hans for os alle saa dyrebare Liv og lade Hans Regiering blive ligesaa lyksalig, som langvarig. Visdoms, Styrkes og Freds Aand hvile over Hans Majestæt, at deres fredelige Raad, som kiende og elske GUD og Fædrenelandet maae faae

30

Fremgang og lykkes! Hyklere, Fredsforstyrreere og en Achitophel være langt fra Hans Majesiæts Throne, men de retsindige og duelige Raadsmænd omgive den samme! Fædrenelandets Kierlighed, være den Ære Hans Majestæt baade anraaer og opnaaer, indtil Han derudi ey allene ligner, men overgaaer sine Højlovlige Forfædre! den ævige Ære skal da blive Hans Kongelige Majestæts Løn i det tilkommende Himmelske urørlige Rige, en Krone, Kongernes Konge skal skiænke naar den jordiske engang skal nedlægges!!!

Hendes Majestæt Enke-Dronningen,

høste med Fryd fredsommelige Frugter af Hendes utrættelige og ulignelige Omhue for Kongens og Laudets Fred! Hendes Majestæts Dage blive ligesom denne i Fred glædelige og deres Ende salig!!!

Det Nordiske Tvilling-Riges store Haab, Cron-Prinsen, blomstre til Fryd og Fred for sig Selv og os Hans Arves-Folk! Hans Kongelige Forfædres Fredelighed og øvrige berømmelige Egenskaber blive tillige Hans Kongelige Højheds Arv til en vis Lyksalighed og Salighed!!!

31

De Kongelige Prinsesser og det hele Kongelige Arve-Huus søge Deres Glæde og Lyksalighed i Fred! den blive da Deres Deel i Tid og Ævighed!!!

Vores dyrabare Konge-Slægt, som vi alle efter Pligt højt agte og inderligen elske, har hidindtil søgt og fundet ved Dens Fredelighed en sand og stor Lyksalighed; vi ønske med Mund og Hierte, at den samme maatte tiltage i de tilkommende Tider til Deres, vores og Efterstægternes Glæde!!!

Fredens GUD vedligeholde Fred i Kongens Huns, i Landets Huse og tillige i vore Hjerter! paa det Freden herefter maae inden vore Landemærker beholde sin Boelig. Fred og Fredelighed foreene alle Fædrenelandets Stænder til det indbyrdes og almindelige Vel! Den gjøre vort Selskab eenigt til alt, hvad godt og nyttigt er!

Troens Eenighed knytte imellem os alle det fuldkomneste og varigste Freds Baand, saa skal den Ufred, intet

Menneske kand undgaae med den sidste Fiende, blive os til Baade! Vel skal den skille os fra vore jordiske Boliger, men

32

derved forflyttes vi til hine uforkrænkelige Freds Boeliger. Den timelige og ubestandige Lyksalighed skal for GUDs fredelige Børn da forandres til en ævig Vederqvægelse ved den Bryllups Nødvere, som den Allerhøjeste haver bereed i sit Æres Rige udi Himmelen.

Samme forblive vort største Haab, og Haabets GUD lade der aldrig blive beskiæmmer! Dette Ønske slutter denne min Tale.

1

Tale om Den aabenbarede Religions Indflydelse i de verdslige Videnskaber,

Holden

paa

Hans Kongel. Majestæts

Høye Fødsels-Dag

d. 29 Januarii 1775. for

Det Kongelige Norske

Videnskabers Selskabs Forsamling

ved

OLE IRGENS.

Tronhiem,

Trykt hos Jens Christensen Winding, 1775.

2

3

Høje og Høistærede Herrer og Tilhørere! De verdflige Videnskabers Nytt er ingenlunde saa indskrænket, at samme blot skulde strække sig til den verdflige Lyksalighed, uden at bidrage noget til den aandelige og vigtigere Lyksalighed. Religion, den sande Religion, lærer allene Vejen til saadan; men de verdslige Videnskaber ere og blive dog Hielpe-Midler til Religionens Bevaring og Forsvar. At den christelige Lærdom er bleven forkyndet for alle Folk, har GUD selv forvissat os om: at de fleste Folkeslag have siden tabt denne saa fornødne og umistelige Skat, forsikrer Historiens Troeværdighed: at den endnu kand tapes, stadfæster en for

nogle Steder sørgelig Erfaring.

4

I den Tids Alder, da GUDS Visdom fandt det fornødent, at den aabenbarede Religion skulle allevegne bevises ved idelige og uimodsigelige Mirakler, kunde og burde den læres af saadanne som i verdsige Videnskaber vare ukyndige. Derved blev Religionens høje Oprindelse og guddommelige Kraft des kiendeligere: derved blev de Mistænelige betagen Anledning, at holde den for noget listigt Menneske-Paafund. Iblant overtroiske Hedninger, som ej selv besad den rette Indsigt i de meest fornødne Videnskaber, kunde en nye Religion, som paalagde mange ubehagelige Pligter, aldrig faae Fremgang, uden de, som meest vare vante ved sandelige Begreb, maatte overbevises ved sandelige Bevisligheder formedelst Mirakler. Dog dette Slags Overbevisning er baade i sig selv svag, og medfører desuden, om jeg saa maae kalde det, Forvirrelse i Verdens ved Skabningen fastsatte Bestyrelses Maade; den maatte derfor ey længere bruges, end medens den var uomgiengelig fornøden til Religionens allerførste Plantelse.

Det Lys, som er den menneskelige Fornuft levner efter Faldet, kunde og burde siden anvendes til at indsee den naturlige og aabenbarede Religions saa tydelige Overeensstemmelse og Sam-

5

menhæng, og derhos at bevare baade de unægtelige, de troeværdige og de rimelige Bevis paa den plantede Religions Sandhed: derved virkes en større Overbevisning, som dog ey faaer sin fuldkomne Styrke uden den overnaturlige Oplysning. Naar de verdslige Videnskaber forsømmes, eller ilde dyrkes, svækkes, fordunkles eller næsten udstukkes det Lys, som Fornuften har i Besiddelse: de som foragte og glemme al verdslig Visdom, forføres letteligen til at foragte og glemme den guddommelige, som fordrer større Agtpaagivenhed, ubehageligere Arbejde og bestandigere Taalmodighed.

Uden ideligen igiemagne Mirakler er det fast umueligt, at den sande Religion nogensinde kunde bevares blant Folk, som ingen Flid vil anvende paa verdslige Videnskabers Dyrkning og Vedligeholdelse. De allertydeligste Bevis paa GUDs Tilværelse, uendelige Fuldkommenhed og vise Regiering ere jo blevne fordunklede og omsider forglemte blant alle dem, som have vedblevet at foragte Videnskaber. Hvad Under? om de ligesaa tydelige Bevis paa den aabenbarede Religions Sandhed ey af saadanne paaskiønnes, og derfor maae blive uvirksomme. Mirakler, som for mange Aarhundrede siden have tildraget sig;

6

Spaadomme, som længe siden ere opfyldte; Kirkens højst forunderlige Udbredelse og Vedligeholdelse blive uforstaaelige og ofte mistænelige Sandheder for dem, som mangle al Kundskab om Verdens ældste Historie. Skriften selv, den af GUD os givne saa tydelige Lovbog om Religionen, bliver utydelig og underkastet de urimeligste Mistolkninger, naar Vankundighed i øvrige Videnskaber bliver herssende,

Vantroen har vel baade i de forbigangne og nærværende Tider anvendt al sin svage Styrke til at misbruge de verdslige Videnskaber i den ideligen tiltagende Strid mod Religionen; men den har derved allene udfundet Vaaben mod sig selv og til egen Besskiæmmelse. Den aabenbarede Religions ligesaa mægtige, som tredske og dristige Fiende, hen bekiendte Troens Fornegter og Overtroens Forfægter, Julianus Apostata, skal selv, efter Theodoreti Beretning, have tilstaaet og beklaget, at Hedningene i hans Tid bleve med deres egne Vaaben af de Christne igiendrevne.

Blant dem, som skal lære og forsvare den sande Religion, har det guddommelige Forsyn derfor altid bestikket nogle lærde og i Videnskaber kyndige Mænd. I vide selv, Høistærede! en Moses

7

var vel oplært i Ægypternes, en Daniel i Chaldæernes Visdom, blant de Folk, hvor Videnskaberne i deres Tid havde ligesom Hiemstæd. En Job i Verdens ældste Tid har ved sin Pen udvist en større Indsigt udi Naturlæren, end man ellers i hen Tids Alder skulle have ventet. En Salomons større Indsigter opvakte siden Forundring og blant de vittige Araber. Propheterne havde Skoler blant det Jødiske Folk, og hvo vil tvivle eller nægte, at jo nyttige og da bekiendte Videnskaber tillige i de samme bleve lærte.

Iblant de ulærde, som GUDs Visdom valgte til Apostle, blev dog den lærde Paulus antaget og viseligen udsendt til de i Videnskaber oplærte Græker og Romere. I den første Christne Kirke under de allerhaardeste Forfølgelser er Religionen bleven lært og forsvaret ved saadanne Skrifter, som endnu tydeligen vidne om deres Forfatteres Lærdom og Kyndighed udi Videnskaber. En Clemens fra Alexandrien, den Martyr, Justinus, Athenagoras, Theophilus, Irenæus, Tertullianus, Origenes og flere i Kirke-Historien navnkundige Lære-Fædre have efterladt saadanne Skrifter, som vise, hvor heldigen den Indsigt i de verdslige Videnskaber kand nyttes endog Religionen til Tieneste.

8

Der fortiener vor Opmærksomhed, at den aabenbarede Religion har havt den beste Fremgang og længste Varighed just blant de Folk, som have vedligeholdt Videnskabers Dyrkning, og, saa snart samme er bleven forsømt, har strax enten Vantroen eller Overtroen smittet Religionen med Vildfarelse. Ved nøje Betragtning og Agtpaaagivenhed paa Guds Kirkes Skiæbne falder dette tydeligen nok i Øjne, men Sagens Beskaffenhed gjør dette desuden næsten til en fornøden Følge af Videnskabernes Forlis. Religionens Lærere ere uden Videnskaber blottede og stille ved de vigtigste Hjælpemidler til baade at udtolke Skriften og forsvare den mod Vantroens Indvendinger. Som Vaabenløse kand i dette Tilfælde de ansees, der ey selv forstaae Skriftens Grundprog, ingen Indsigt have udi Fortolknings-Konsten, Verdens ældste Skikke og Tildragelser, og dertil ere ukyndige i Fornuft-Læren, Grund-Læren og Sæde-Læren. Vaabenløse Lærere blive snart modløse, frygtagtige, lunkne, vaklende, omsider selv tvivlraadige og tilsidst vildfarende.

Men hvad tænke I, Højstærede! at jeg saa længe frister Eders Taalmodighed at høre en saa bekiendt Sætning, som denne om Videnskabernes Indflydelse i Religionen? Jeg tænker derved at

9

muntre os indbyrdes i Dag til at betragte, at den sande Religion har bidraget endog mere til Videnskabernes Opkomst og Fremvekt, en disse til Religionens. Betragtningen passer sig ey allene til mit Embede, ved alle Leyligheder at anprise vor helligste Religions almindelige Nytte; den stikker sig vel til denne Dag, som en Naadig og Fredelig Konges Fødsel gjør for os alle saa høytidelig.

Den ældgamle Skik, at erindre og udmærke Regenteres Fødsels-Dage med høytidelig Glæde skab, har fra Ægypten sin Oprindelse. Som en nyttig og velanstændig Skik blev den siden antagen baade af Perser, Græker og Romere, hvilke dog bare en større Foragt for Ægypternes overtroiske Skikke, end Høvyagtelse for deres Videnskaber syntes at tilstæde. Men denne Skik var en billig og sømmelig Religions Handling, den kunde derfor uden, Anstød til Opbyggelse og Nytte beholdes. Dens Brug blant os Christne har vel Origenes lastet, dog i sig selv er den ey allene uskyldig, men tilbørlig og gavnlig, naar den foreenes med den rette Religions Øvelse. Skulde da ey Eders Høvyagtelse for Religionen og Eders Beredvillighed til dens Øvelse, Højstærede! give mig den Forsikring, at jeg paa denne Dag ey kand

10

blive Eder kiædsommelig ved at tale korteligen om

Den aabenbarede Religions Indflydelse

i de verdslige Videnskaber.

At en grundig Kundskab om den aabenbarede Religion er den Hoved-Videnskab, som allene gjør de øvrige Videnskaber tienlige til at erholde noget af det, som med Rette kand henregnes til den sande timelige Lyksalighed, bliver ufnødent at erindre. Hvo iblant os veed ej, at Menniskenes moralske Ufuldkommenheder kand ikke uden ved Religionen virkeligen og i Sandhed forbedres, Naar disse Ufuldkommenheder herske, beholde de stedse en skadelig Indflydelse ey allene i Sæderne, men og i Videnskaberne.

Det vigtigste, som hører til Religionen er Kundskab og den derved virkede Overbevisning: mangler Gudsdyrkelsen denne Grund, bliver den baade ufnøftig og unyttig. Mangler derimod Kundskaben Grundighed, Rigtighed og Tilstrækkelighed, bliver den svag og lidet formaaende at overbevise Forstanden, men fast kraftsløs til at bøye Villien. Ved den aabenbarede Religion forstaaer jeg tillige en grundig Kundskab om den

11

samme formedelst Oplysningen ved den guddommelige Aabenbaring i GUDs skrevne Ord. Denne Kundffab har den selvstændige Visdom anbefalet alle for at erholde den højeste Fuldkommenhed, som af Mennisker kand opnaaes, det ævige Liv. Men skulle denne Kundskab ikke da tillige befordre vor i det nærværende Liv mulige Forbedring?

Den verdslige og jordiske Lyksalighed, er den end adskillig, foranderlig og forgiængelig, fornøden og umistelig bliver den dog til vort timelige Lives Ophold og saadan Beqvemmelighed, at dette Liv kunde nyttes og anvendes til vort ævige Vel. De verdstige Videnskaber lære egentligen og fornemmeligen det, som hører til en timelig Lyksaliggjørelse, og derfor ere de aldeles vigtige, de have saaledes en Medvirkning til et større Gode, som allerede er omtalt. Men lader os nu betragte, om ey den aabenbarede Religion har den Indflydelse i Videnskaberne, at de ved den voxer, forbedres og bevares til en større Nytte i det menneskelige Liv. Den Sætnings Rigtighed og Sandhed vil jeg forsøge at bevise, ey saa meget ved de guddommelige Vidnesbyrd, som ved de Bevis, Erfarenhed af forbigangne Tildragelser giver herpaa, og tillige ved de Føl-

12

ger, som Fornuften kand indsee flyde af Religionens og Videnskabernes indbyrdes Forhold til hinanden.

Betragte vi Videnskabernes Skiæbne i de fremfarne, ja allerældste Tider, vi befinde den stedse ønskelig og god blant den sande Religions Bekiendere. At de ældste hedenske Skribentere allene tillegge Ægypter, Phoenicier, Chaldæer og omsider Grækerne Videnskabernes Opfindelse og Tilvext, er ey at undre, disse Folk vare enten deres Stammefædre eller Læremestere, Højagtelsen for dem overtalede letteligen at troe, at alle Videnskaber og der havde havt deres Oprindelse, hvor de selv fandt eller lærte dem.

Det Jodiske Folkes guddommelige Skikke tillode ey Hedninger nogen fortroelig Omgang med dette Folk, som saa strengeligen var befaleet at holde sig adskilt fra de hedenske. Men derover blev dette Folk foragtet som særsindet, det blev anseet som forfalden til et almindeligt Menneske-Had. Dets Afskye for Afguds-Tienesten, og at de hedenske Guders Billeder ikke engang kunde tillades Plads i det Jodiske Tempel, gav Anledning at mistænke og beskyldte dette Folk for at være al Religions Foragtere. De

13

Verdsligvise blant Hedningene holdte det for en Højmodighed, for en Billighed, at begegne deres Foragtere med lige Foragt.

Det Israelitiske Folk var stedse misnøjet, utaalmodigt, ofre gienstridigt, oprørsk og til Fortvivlelse forbitret under Hedningers Overherredømme, det blev derover beskrevet og afmalet hæsligere, end det virkeligen var. Blant Græker og Romere bleve derfor Jødernes Indretninger agtede nogen Opmærksomhed uværdige. I deres Skrifter meldes meget siælden om Jødeland, og, naar det skeer, ere deres Beretninger ufuldstændige, urigtige, partiske og sigtende til at gjøre et foragtet Folk latterligt. Skriften allene giver os den rette Underretning om Tilstanden blant de ældste Bekiendere af den aabenbarede Religion, den dølger ingenlunde deres Feyl, og tillegger dem aldrig nogen ufortient Berømmelse.

Betragtes Skriftens saa paalidelige Beretninger noget nøyere, finde vi tydelige Spor deraf, at Videnskaber ere, efter enhver Alders Beskaffenhed og Maade, heldigen blant GUds Folk dyrkede. Arkens Bygning er et unægteligt Bevis paa en Noæh større Indsigt udi Bygnings-Konsten og Skibsfarten, end i hans Tids Alder

14

kunde ventes; men her kand med Grund indvendes, at samme var ham given ved guddommelig Aabenbarelse. Imidlertid er intet at indvende mod hans uventelige Kyndighed om Viinavlingens vanskelige Behandling, og skulde man ikke deraf rimeligen slutte hans Kundskab om det til Huusholdnings-Væsenet mere fornødne? Kundskaben om Viinvexten er dog siden tabt og savnes hos Grækerlands og Italiens ældste Beboere. De allerældste Slægte-Registere anfører Moses, som bekiendte og for Israels Folk ey forhen uvitterlige, de have heel rimeligen været af deres Forfædre skriftligen forfattede, de maatte ellers næsten efter 1000de Aars Forløb være glemte ligesaavel blant dette, som blant de øvrige Folk; skulde ey dette gjøre den Formodning rimelig, ja troeværdig, at Skrivekonsten har fra Noæh Tider været bevaret blant hans gudfrygtige Afkom.

Skriften, som dog beretter nogle mindre betydelige Konsternes Oprindelse, mælder ej det mindste om Skrivekonstens; den er og bliver jo for Videnskaberne den meest fornødne? men denne Skriftens Stiltienhed synes Mig, Høistærede! at tilkiendegive, at denne Konst har været bekiendt længe for Floden, ligefra Verdens allerældste Ti-

15

det. De alphabetiske Bogstavens Opfindelse er unægteligen den største og nyttigste Opdagelse, sont nogensinde er gjort til Videnskabers Befordring. Skulde en blot menneskelig Forstand i Vankundigheds Tider have opfundet Bogstave-Skriften, maatte det være skeet ved en Hændelse, som havde opvakt en almindelig Forundring, som ey hastigen pleyer forglemmes. De ældste verdslige Skribentere tillegge Assyrier, Phoenicier eller Ægypter denne Opfindelse; men de meget ældre hellige Skribentere Job og Moses melde allene om Skrivningen, som en i deres Tid bekiendt Sag, de bruge og ligesaa mange Bogstaver, som deres Sprog endnu haver. Phoeniciernes Sprog, som var næsten det samme, har rimeligen i Cadmi Tid allene havt 16 Bogstaver, skulde ey dette give den Formodning, at disse kunde nyeligen og derfor ufuldstændigen være lærte af Ebræernes Patriarcher, som havde boet iblant dem. Iblant Ægypterne kunde Billed-Skriften aldrig saa længe have været i Brug, om Bogstave-Skriften havde saa tidligen for dem været bekiendt, som for GUds Folk. Den Beretning om en Enochs Skrifter er uvis, skiønt en Apostel i det Nye Testamente anfører hans Spaadom. Dette bliver vist, at Skrivekonsten findes allerførst brugt og nytter af den aabenba-

16

rede Religions Bekiendere, og Religionen selv forbinder at bevare den samme.

Abraham og de øvrige Stammefædre for det Jødiske Folk maae unægteligen have besiddet større Vittighed og

flere Indsigter, end de, som i deres Tider vare almindelige; man finder ellers ikke nogen naturlig og rimelig Aarsag til den Højagtelse, de fandt blant fremmede Folk, hvor de selv vare Udlændinge, i sær da disse Folk vare Phoenicier og Egypter, som i den Verdens Alder bleve holdte for de vittigste. Det fortiener Opmærksomhed, at en Joseph saa vel var opdragen i sin Faders Huns, at han, uden at oplæres i Egypternes Visdom, kunde forstaae som øverste Embedsmand at forestaae et heelt Rige, og det med den allerstørste Berømmelse i fulde 80 Aar. Han var ved Embedets Tiltrædelse ikkun 30 Aar gammel og havde da i 13 Aar levet i Egypten et kummerfuldt Liv. GUDs Kraft og Velsignelse var kiendeligen over ham, men deraf følger dog ikke, at han nød nogen umiddelbar overnaturlig Oplysning til alle sit Embeds verdslige Forretninger.

Den Levitiske Guds-Tienestes Indretninger, den Israelitiske Stats-Forfatning kunde ey

17

have Sted uden blant saadanne, som vare kyndige udi Konster og Videnskaber. En skreven Lov skulde ey allene ideligen læses og læres; men der skulde holdes Mandtaller, mange Slægte-Registere, Regnskaber og offentlige Skrivere. Vel var Guds Folkes Tilstand ofte saa forvirret og forfalden, at det, som var paabudet, blev forsømt; men der savnes dog aldrig blant dem nogle kloge og kyndige, ej at melde om dem, som Skriften besynderligen berømmer. Hvor forladt og ilde lidt det Jodiske Folk end var blant Hedningene, det var dog aldrig holdet for noget taabelig: eller vankundigt Folk. Udi Ægypten selv vare Jøderne, endog under den Grækiske Regiering, højt agtede formedelst deres Lærdom, da offentlige Embeder bleve dem der betroede. Blant Romerne vare de ogsaa agtede som kloge og duelige Handelsmænd og Haandværks-Folk, indtil deres Oprør indskrænkede deres Friheder; ikke desto mindre blev den bekiendte Historieskrivers Josephs Lærdom saa højt anseer, at den tilvendte ham begge Vespastaners Gunst paa en Tid, da samme mindst kunde ventes. At anføre flere Bevis paa det Jodiske Folkes Kyndighed i Videnskaber vilde allene spilde Tiden for Eder, Højtærede! I vide selv, at en Siracs Søn,

en Philo og Forfatteren af den første saa kaldede Mac-

18

cabæernes Bog ere sadanne Skribentere, om hvis Lærdom ingen Kiender tvivler.

Videnskabernes Vedligeholdelse og Fremvekt i den Christne Kirke er en vitterlig Sandhed for alle, som have mindste Indsigt i Historien. Paa nogle Steder have de vel ofte aftaget og været fordunklede til Kirkens sørgelige og alt for kiendelige Tab; men aldrig har deres Lys været aldeles udstukt: det har stedse dog nogensteds i GUDs Kirke skinnet des herligere. Meget vel seer jeg forud denne herved mødende Indvending, at de verdslige Videnskabers Tilstand har været mere blomstrende blant Ægypter, Chaldæer og Græker. Nogle matematiske Videnskaber, Fornuft-Læren, Grund-Læren og adskillige Konster til Videnskabernes Tieneste ere jo opfundne og blevne dyrkede blant disse Folk? En heel Skok Vidner af gamle Skribentere kand jo til Bevis herpaa fremstilles? og hvo vilde bessylde saa mange eenstemmige Vidner for løgnagtige? Al Vished om de ældre Historier maatte saaledes blive vaklende. Jeg holder det for en Pligt at troe disse Vidner udi al, hvor deres Feyltagelse ikke kand enten bevises, eller med Rimelighed formodes. Hvo skulde desuden tvivle, at jo Menniskers

19

naturlige Forstand har opfundet de fleste verdslige Videnskaber? Thi nogen Videnskab har dog det første Par Mennisker beholdet efter Faldet, og den samme have de vel lært deres Børn, saa der bliver er forgiæves Hovedbrud at ville bestemme, hvorledes Fornuften har udfundet just alle verdslige Videnskaber. Mueligt og tillige rimeligt er det, at der guddommelige Forsyn os berordentligen har sørget for Videnskabers Opkomst og Vedligeholdelse til den sande Guds-Dyrkelses Befordring.

Den borgerlige Lovkyndighed lærte GUD selv sit Folk ved Mosen. De ved Tabernaklets Forfærdigelse navnkundige Kunstnere vare, efter GUDs eget Vidnesbyrd, opfyldte med GUDs Aand til ar have Vittighed, Forstand og Kundstab i allehaande Arbeyde. Den Visdom GUD selv gav Salomo var ingenlunde blot indskrænket til Religions-Læren. Ved de verdslige Videnskaber er dette noget besynderligt og heel Mærkværdigt, at de samme allene i de ældste Tider have haft Fremgang og Tilvekt blant de Folk, som boede trindt omkring det Jodiske, og fra dem hentede Grækerne fornemmeligen deres Visdom. En Thales, Pythagoras og en Plato selv besøgte Ægypten.

20

Hvad i de nyere Tider er bleven berettet om Videnskabernes blomstrende Tilstand, blant Sineser og Bramener endog for Noæh Tid, er fabelagtigt og i adskillige Ting aabenbarligen urigtigt. Videnskabernes Tilstand er tvertimod befunden blant disse saa slet og ynkelig, at hvad der prales om de ældste Tider, beholder ey engang Skin af Rimelighed. De Lærdeste blant disse Folke-Slægter have jo havt behov at undervises i Videnskabernes første Grunde af Europæer. En uordentlig Samling af Setninger i Sæde- og Stats-Læren udgjør det meste af deres saa berømte Visdom.

Tiden tillader ey, Højstærede! at opholde Dem med flere Bevis derpaa, at de verdslige Videnskaber fomemmeligen have blomstrer enten blant den sande Religions Bekiendere, eller blant saadanne Folk, som have været deres Naboer og havt med dem Bekiendtskab. Vendes Øjnene andenstæds hen, findes overalt paa Jorden et Barbarie og Mørke. Skulde vi da ey heraf slutte, ja indsee, at den aabenbarede Religion maae have en besynderlig stor Indflydelse i øvrige Videnskaber. Men dette kand saaledes betragtes, at vi derved overveye deels Religionens almindelige Indflydelse i alle Videnskaber,

21

deels dens besynderlige i visse særskilte. Tiden vil denne Gang indskrænke min Tale allene at handle om den Indflydelse, den aabenbarede Religion haver i de verdslige Videnskaber i Almindelighed.

Den Christne Cicero, en Lactantius, har længe siden anmærket, at den Visdom uden Religion aldrig bør bifaldes som god og tienlig; man kand med Føye legge dette hertil: den fortiener aldrig Navn af Visdom. En kiendelig Ulyst til Visdom og at oplæres i samme er blant Mennesker almindelig. Nysgierrigheden maae gjerne regnes blant Menniskets naturlige Drifter, naar ved den samme forstaaes Begiærlighed efter at vide det, som ey bemøjer og trætter Forstandens Kræfter, men allene fornøyer og giver Indbildnings-Kraften nye sandselige Begreb. Naar disse vel nyttes, give de dog ey allene Anledning, men opvække Forstanden til Høyere Eftertanke og fornuftigere Begreb. Saaledes er Skaberens Visdom og Godhed aabenbar i denne Mennisket levnedede naturlige Drift. Men raader Mennisket allene sig selv uden at forbedres ved Religionen, vil den medfødde Lyst til Vellyst og Magelighed altid gjøre det Arbeyde med Forstanden mere kiædsommeligt og ubehageligt, end det med Lege-

22

met. Mængden vælger altid heller at trælle med Legemets, end med Sindets Kræfter, naar Fornødenheden tvinger til eet af disse, som begge ere den menniskelige Natur saa modbydelige og væmmelige.

Den rette Høyagtelse for Visdom og Videnskaber lærer, opvækker og vedligeholder den rette Religion. Den lærer, at det er Menniskets fornemmeste Pligt, at sørge for Siælens mueligste Forbedring, og at samme aldrig uden Kundskab kand udvirkes: den lærer, at Mennistet bør ved sin Kundskab ey allene gavne sig selv, men og andre; at det af yderste Evne bør stræbe efter al den Kundskab, hvorved egen eller andres Lyksalighed virkelig kand befordres. Den åbenbarede Religion er for sig selv den Hoved-Videnskab, som gjør Mennisket eftertænksomt, opvækker at bruge de Høyere Siælens Kræfter, og ey blot at hænge ved de sandselige Forestillinger, men tillige af deres Betragtning og Sammenligning at gjøre sig almindelige Begreb; kort sagt: Religionen ved at undervise om usynlige, immaterielle og aandelige Ting opvækker og vænner Mennisket til at bruge sin Fornuft, men derved gjøres der beqvemt og stikket til at anstille højere, end blot sandselige Betragtninger.

23

Paa denne Beqvemmelighed beroer jo Høyagtelsen for Videnskaberne og deres Vedligeholdelse? Men denne Beqvemmelighed opvækkes baade ved Kundskab om den fornuftige Guds-Dyrkelse saa og vedligeholdes; bespottes og glemmes denne samme Kundskab, blive Mennesker, at jeg skal bruge Apostelens Ord, ufornuftige og naturlige Dyr, eller saadanne, som foragte alle de Videnskaber, som ey skiønnes fornødne til det legemlige Livs Ophold og Forlystelse.

Religionen allene lærer Mennisket at sette ret Pris paa sin Siæl, følgerigen og paa de Videnskaber, hvorved Siælens Fuldkommenheder kand forøges. Naar Videnskaber beholde den Agtelse, dem tilkommer, opvækkes derved altid hos nogle Lyst til det Arbejde og Møje ved Videnskaber, som æres og belønnes. Behøve Jordens Dyrkere Taalmodighed, Videnskabernes Dyrkere behøve en større; thi Arbejdet derved er langvarigere inden Høste Tiden kommer. Den aabenbarede Religion muntret og styrker til at kunde beholde denne saa fornødne Taalmodighed, den forvisser om en rigere Høst, end den, som det blotte naturlige Øje forud seer ved Videnskaberne. Den sande Religion nytter og bruger verdssiige Videnskaber til sin Tieneste, altsaa

24

forpligter den at drage al mulig Omsorg for deres Vedligeholdelse og Fremover,

Offentlige Skoler, duelige Lærere og deres velfortjente Belønning bliver formedelst Religionen vigtigere og mere fornødne Indretninger udi Staten, end de hedenske Statsmænd i Athenen eller Rom selv skiønnede. Det Almindelige maatte ey der bebyrdes med Paaleg til saadant. Undervisning og Skoler bleve vel roste, anseete som nyttige og holdne i megen Ære, men Indretningen derved blev overladt enhvers eget Godtbefindende. Lønningen for Lærere var uvis og som tiest ringe, det maatte jo forvolde i Fremtiden des vissere Mangel paa duelige og nyttige Lærere? og Følgerne deraf maatte blive Videnskabers Aftagelse og omsider deres Forglemmelse.

En falsk, daarlig og ufornuftig Religion fordrager ey Videnskabers alt for skinnende Lys, den befinder sig best

tient med Tusmørket og et saadant Skimt, hvorved de Ukyndige kand forføres at ansee Vildfarelse for Sandhed og Afveye for Gienveye. Hvad Under? at Frietænkere, Høistærede! gjøre sig saa megen Umage med at gjøre grundige Videnskaber latterlige og

25

foragtelige; disse som Prøve-Stene for daarlige og urigtige Meninger, blive just derved Anstøds-Stene for disse Meningers Forfegtere. Alle optænkelige Konstgreb bruges for at rydde dem af Veyen. Videnskaberne maae saaledes behandles og læres, at Vantroen ey ved dem skal bestrides og beskiæmmes. Den sande Religion taber derimod intet ved alt det Lys, som Videnskabers Tilvext og Fremgang antænder, dens Tydelighed og Styrke formeres meget mere derved. Hvor billigt og fornødent bliver der da ikke? At dens Bekiendere alvorligen sørge for at beholde den Kundskab, hvorved saa meget vindes.

Den Tvist om de verdslige Videnskabers ulige Nytte kand aldrig blive afgjort, om ey Religionen bestemmer, hvilke Videnskaber ere meest nyttige, mindre nyttige eller aldeles unyttige! I ville maaskee, Høistærede! undres over; at nogen Videnskab skulde kunde kaldes unyttig, naar noget rigtigheden og grundigen bevises at være enten mueligt eller virkeligen tilværende, maae det jo blive til nogen slags Nytte? Men derved kand dog spildes den Tid, som burde til det nyttigere anvendes. Muelighederne ere uendelige, og alle tilværende Ting saa mangfoldige, at det stedse vil blive ligesaa umueligt at fastsette deres fulde Antal, som

26

at bestemme den besynderlige Hensigt, Skaberen har havt ved Frembringelsen af et hvert. Her bor den menneskelige Fornuft nøyes med at forstaae Stykkeviis der, som er nyttigt. Bekiendte Sætninger, som forhen baade tydeligen og grundigen ere beviste, behøve ey Forstandens Arbejde i at opfinde nye, som tiest svagere, Beviis. Den lettroende Vantro har jo gjort det til en Videnskab, at kunde af nærværende naturlige Hændelser forud sige de tilkommende; de urimeligste Gisninger ere jo derved blevne antagne som Grundsetninger i en Spaadoms-Konst blant ellers lærde Folk, naar deres Religion var vildfarende.

Den aabenbarede Religion veyleder ey allene at skiønne paa det Nyttige i Videnskaberne, men den gjør dem tillige nyttigere, end de uden den ellers nogensinde kunde blive. En vrang Religions holder ved Lige mange Fordomme, som forhindre at skiønne altid det Sande og Nyttige i Videnskaberne, den efterlader Hiertet under Lidenskabernes Herredomme, og er saadant Hierte søger blot egen Ære eller Fordel ved Videnskabers Dyrkning, det bliver dristigt til at modsige de allertydeligste Sandheder og at udgive Mueligheder for Virkeligheder, det sandsynlige for vist

27

og rimelige Formodninger eller Gisninger for uomstødelige Grundsetninger. Den vildfarende Religion omstøber Videnskaber i saadan en Form, som best kand passe efter dens Lærdomme; den bringer i Mode mindre nyttige Videnskaber for at bringe af Moden dem, hvorved dens Feyl kunde blottes.

Den sande Religion derimod lærer Mennisket at fæste bestandigen Øjnene paa sin Tilværelses rette Formaal, nemlig Skaberens Ære og ligesaavel Medmenniske, som egen sande Velfærd. Den nytter Videnskaber, ligesom Bien Blomsterne, samler af samme allene der Nyttige. Den lærer de Lærde selv at søge en Ære i Vankundighed om de Ting, som skiønnes umuelige at udforske og derfor unyttige, da Arbejdet ved deres Betragtning bliver forgiæves og spildt uden at kunde derved vente Sæd eller Høst Englers Regieringssormer, Planeters Indbyggere, Aanders Virknings-Maade, deres Kræfters Udmaalning, Monaders Tilværelse og Beskaffenhed med mere deslige bliver da agtet for unyttigt Hovedbrud. De Sandheder udi Videnskaberne, fom meest kunde virke til Menniske Lyksaliggjørelse, agtes allene for de Nyttigste og Værdigste at betragte og bemøye sig for. Unyttige ja skadelige Udsvævelser, det forvendte Valg; dristige Gisnin-

28

ger, unyttig Ord-Krig, ufornuødn eller ligegyldige Forandringer, ufornuøftige Klygtigheder foragtes og skyes da som adelige Hindringer ved Videnskabers Dyrkning.

Kort sagt: Religionen forbinder at lede efter det Nyttige i Videnskaberne. Derved har den tillige stor Indflydelse udi deres Vedligeholdelse. Samme kand derfor altid haabes, saa længe den sande Religion ey krænkes og smittes. GUDs Kirkes Overhoved har og lovet at have derved en saa stor Tilsyn, at der aldrig skal kunde vederfares den sande Religion nogen almindelig Undergang eller Fordærvelse. Til den Ende beskikkes Jordens Regentere til at være Kirkens Fosterfædre formedelst deres bestandige Omhue for Religionen, og derved fremme de tillige de nyttige verdslige Videnskaber.

Vort kiære Fædreneland har i vore Dage erfaret Forsynets Øje vaagende over Religionen blant os forunderligen, vore Kongers Hierter have været som Vandbække i den Almægtiges Haand, Rigernes beste Frugtbarhed er vedligeholder og fremmer ved den sande Religion, og derved have Videnskaber tillige tiltaget blant os. Lader os, Høistærede! i Dag hukomme dette, for at muntres til Hiertelig Taknemmelighed og

troehiertig Bøn.

29

Da vor allernaadigste Konges Fødsel gjør denne Dag højtidelig og glædelig for os alle, skulde vi da ikke hellige den paa bemelte Maade?

Med en hellig Ærbodighed, med en frydefuld Erkiendtlighed og med prisende Læber bør vi i Dag erindre den uskatteerlige Velgierning, at den Allershøyestes naadige og uforskyldte Forsyn har ved vor Longes og Arve-Herres Høye Fødsel bestemt os alle en eyegod Fader, som inderligen elsker sit Folk og ved al priselig Omsorg for Religionen og Videnskaberne tillige udviser den Kiærlighed, som har saa stor Indflydelse i vores almindelige Vel. Vor dyrebare Monarch bær tillige den berømmeligste Omsorg for at beholde Freden, er Gode, som siælden retteligen skjønnes, uden naar det savnes, og derover baade Videnskabers og Jordens Dyrkning hindres. — Kongens Fødsels-Dag er os derfor en glædelig Fest; men derudi bevise vi den rette Glæde, at vi med foreenede Hierter og Munde takke Livets GUD, som indtil denne Dag har sparet Kongens Liv, men lader os tillige bede, ja! anraabe den, som formaner alle Ting, at Hans Kongelige Majestæts Helbred og Liv maae opholdes saa længe, at vore Efterkommere, ligesom vi, kunde glædes ved Hans Fødsels-Dages

30

Højtidelighed. Kongens Regiering være ligesaa lyksalig, som langvarig! Alle ønskelige Velsignelser formere stedse Kongens og Hans Rigers Glæde, og, naar Dage ey mere skal tælles, da blive omsider de ævige Velsignelser Hans største Glæde og beste Lod !!!

Hendes Maiestæt, Enke-Dronningen, leve til Kongens og Landets Glæde i mange Aar!!!

Cron-Prinsen, som nyeligen har oplevet en nye for os alle ønskelig Fødsels-Dag, og tillige formerer der Haab, som Kongen, Hans Fader, og Fædrenelandet haver om Ham, tiltage i Visdom, Vext og Naade!!!

Hans Kongesige Højhed, Arve-Prinsen, med Hans Høye Gemahl opleve mange saa behagelige Dage, som denne. Paa Kongens Fødsels-Dag fornyer Hans Kongelige Højhed aarligen sin Godgiørenhed mod vores Selskab og det Norske Folk, skulde vi da ey fornye og forøge den Taknemmelighed, vi pligte vor store Veigjører og beste Talsmand hos Kongen? Ere vore Kræfter for svage at udrette alt, hvad vi ønske, vore Hierter ere dog rede-

31

lige nok at ønske Hans Kongelige Højhed et langt Liv og stedse den Glæde, Han selv søger derudi, at det gaaer Kongen og Landet vel.

De Kongelige Prinsesser og det Kongelige Arve-Huus savne aldrig nogen Velsignelse, som er forjætter en udvalt og GUD behagelig Konge-Slægt !!

Men alt, hvad som kan gjøre denne Dags Højtidelighed nyttig og frydefuld, indbefatte vi til Slutning i dette korte, men des vigtigere Ønske:

Kongen leve !!!

32

1

**En
høistværdig og dydig
Prinds
hans velfortiente Roes og**

Ihukommelse Oversat i Dansk af

et gammelt Latinsk Skrift,

som er skrevet til

Amiens i Frankerig

eller

Ambiunum

Kiøbenhavn, 1773.

Trykt og findes tilkiøbs hos I. R. Thiele, boende i store Helliggeiststrædet i No. 150.

2

3

De gamle Forfædres Bedrifter viser os kiendelige Spor paa Dyd og Udyd, og at Verden har fremdragt onde og gode Regetere, ligeledes onde og gode Stats-Ministere. Begge Deelee bør tiene os til Exempler, de gode at efterfølge, elske og ære, de onde derimod at skye og hade; i saadan Hensigt anfører jeg denne Oversættelse til mine Landsmænds nærmere Betragtning.

Kong Ludovicus den 9de, som ellers blev nævnet den Hellige, regierede 1226 i Frankerig, denne Konge var tvende Gange gift, eller formælet, med sin første Dronning avlede Han en Prinds og tre Prindzesser, som alle levede efter deres Moders Død; og med den anden Dronning blev han (til Underfaatternes Lykke) atter begavet med en Prinds. Da nu Kongen døde tiltrædede den ældste Prinds sin Faders Throne, og uden at gjøre nogen stor Forandring, som ellers ved nye Regenteres Tiltrædelse pleier at skee, beholdt han sin Faders forrige Stats-Ministere. Den anden Prinds var ikkun fire Aar yngre da hans

4

Broder tiltraade Regieringen. Han befattede sig ei med noget, uden allene at lade sig undervise i de Videnskaber, som tilhører en Prinds! hvortil ham var udvælgelset en duelig og vellærd Mand til Informator, som underviste ham i Religionen, Historien, Philosophien og de fornemste Pligter, som en Prinds eller Regent tilkommer og bør vide; Prinsen var derhos af Naturen meddelet alle de gode Egenskaber, som saa høi en Person kunde ønskes: nemlig Fromhed, Kierlighed, sund Fornuft og tillige lærvillig at vide alt hvad ham af hans Informator blev foreviist, der ikke lod Kundskaben blive som en Skygge eller Drøm for hans Sind; thi den seer kun ind ligesom i Mørket, den overlegger og bedrages, men han indprentede ham tillige om den Højestes Viisdom, som det himmelske Lys, der oplyser og forklarer alt det, som er dunkelt og Mørk i den menneskelige Philosophie; hvorved Prinsen tiltog dagligen i alt det, som var got, og gav ved alle Lejligheder tilkiende, at blive en stor Prinds, og derved tildrog sig alle høie og lave Undersaatteres Hierter, som fattede megen Kierlighed og Ære for hans høie Person.

5

Og foruden hans Informators megen viiste Omhyggelighed, Fliid og gode Underviisninger, havde Prinsen den Lykke, at have i Eie den allerdydigste Moder og Dronning, der efterhans Fader Kongens Død lod sig være høiest

angelegen hans øvrige Opdragelse. Fornemmelig i hans Omgang med Hoffets Cavallierer og Betientere; da man er overbeviist om, at ved kongelige Hoffer indfinder sig gemeenligen masqverede Personer, der ikke alle ere redelige og veltænkende, følgelig ei gierne seer, at en Prinds tiltager i del Reelee og Alvorlige, og faaer Indsigt i de Ting, som tiener ham selv og hans Underhavende til Fordeel og Beste. Nei det er ikke deres Hensigter; men de søger at insinuere sig i hans Yndest med Hyklerie og alle Slags vellystige Propositioner, Fingmenter og Projecter, hvormed de vil forlede en ung Prinds, at tage Deel i deres utilladelige Vellyst og skidne Fornøjelser, som skader ham og hans Undersaatter, ved hvilket de ofte faaer Lejlighed til at berige sig selv, og gjøre ham fremmet for de beste og redeligste Undersaattere. Men saadanne ildetænkende Hofmænds Forhold, indfaaer den kloge og veltænkende Dronning at forekomme, paa det at hendes Søn og Prinds ei af disse skulle

6

blive forført, men da de ikke kunde opnaae deres Hensigter, saa sagde de: at Prinsen blev alt for qvindagtig og kiælen opdragen, med mere Ondskabs Snak, som de foregav og udstrøede til begges Last. men alt dette uagtet, ansaae disse

høie Siele al deres Calumnie med Foragt, de vidste meget vel, at misundelige Hierter er fulde af Galde og Bitterhed, deres Tunger spytter Gift, og at deres Næstes Fremvekt betager dem deres eget Sinds Roe, Den dydige Prinds blev ved i sine Studeringer, og søgte der i sine stille og rolige Fornøjelser; thi de ypperligste Mænds Exempler var hans Drømme om Natten, og hans Forlystelser at efterfølge dem den ganske Dag. Og i saa Maader var Dronningen, hans Moder sindet; hun ansaa Dyden for den sikkerste Løbe-Bane, og i alt sit Foretagende havde hun sin Tillid til Gud, hun vidste at ingen sand Lyksalighed kan opnaaes her i Livet, forend man har fuldendnet Livets Løb: hun indsaae tillige, at Verdens Lyksalighed er ikke aldeles tienlig for dødelige Mennesker; derfor stræbede hun saa meget mere, paa at øve de christelige Pligter, som paa hiin Dag kunde tilbringe hende (efter den jordiske Krones Afleggelse) Ærens Krone.

7

Men merk vel, hvad som skeede til Sorg for denne allerbeste Dronning og hendes Søn, den Kongelige Familie og tillige Undersaatterne.

Neppe havde den unge Konge regieret i 5 Aar, med Raad af de gamle Ministere, som hans Sal. Fader efterlod sig: saa indfandt sig ved hans Hof tvende onde og slette Gemytter, der paa utilladelige og skadelige Maader insinuerede sig saa sterk, i Kongens og Dronningens særdeles Vundet, der voxte saa sterk til, at enhver Undersaat maatte forundre sig derover, og kunde ansees som stridende imod kronede Hoveders Værdighed, hvorved at disse onde Mennesker fik Lejlighed at proponere for Kongen, at det var raadeligt, at han afskeedigede de gamle Stats-Ministere, foregivende, at han som en souverain Regent, af dem var betaget Hans høie Myndighed, og at de i mange Maader var hans Regiering og Undersaatterne til Skade og Ruin. Deres Propositioner fik Sted, og disse gamle Stats-Ministere fik Afsked og sadt paa Pension: da de nu havde faaet dem til Side, saa havde den unge Konge ingen andre at hælde sig til, uden disse og hans Dronning; thi alt hvad de samtlig forebragte maatte skee, og de blev i en Hast ophøjet til de største Æres Poster, som aldrig forhen er skeet,

8

Magt og Vælde blev dem i alt givet, til at byde i Kongens Navn, hvad de vilde have frem; ved hvilken Helhed og Anseelse, de dagligen fik Tilhængere der vare ligesindet med dem, og med hvilke de overlagde, at udtænke hvad skadeligt kunde være for Regieringen og Undersaarterne. Fornemmelig saae de ved alle Leiligheder at tildrage sig Landets Indkomster, derfor maatte de gamle Embedsmand, som vare i Collegierne af Veien, og i deres Sted indsat nye, som var deres Tilhængere, til hvilke de bedre kunde betroe sig, i Henseende til deres onde Hensigter imod Regieringen og Landet, ja deres Overmod og utilladelige Autoritet, tog saa sterk til, at alle Inden og Udenrigske maatte forundre sig derover, de udvirkede og anordnede alt hvad de vilde have frem; de vanhelligede Religionen og den geistlige Stand; forandrede Rigets Love og Anordninger, og i Steden udgav contradictoriske Forordninger, stridende imod Guds og alle christelige Regieringers Love; ja alle Ting var for dem, som en Kastebold. Enhver Fornuftig kan forestille sig, at denne Regierings Forhold smertede den dydige Dronning og Prinds, og den øvrige Kongel. Familie, der ofte maatte taale og lide deres utilladelige Fortredeligheder, og enhver troe Under-

9

saat var i Sorg og Bekymring, de Sagtmodige græd og sørgede, over den fromme Konges ulyksalige Tilstand. De Militaire og behiortede Civile, og Borgerskabet, vilde gjerne med Peder have spurget Kongen: om de skulle slaae til med Sværd; men ingen kunde faae Adgang at tale med ham; thi disse Statsmænd forekom enhver, som det forlangede. De vilde selv være Undersaatternes Hoved og Herre; ja deres Myndighed var saa sterk, at Kongens egen Kammertiener og Laqveier, som daglig opvartede ham, var forbuden ikke at andrage det minste, ei heller Deres eget Anliggende, det være sig skriftlig eller mundtlig, men alt maatte anmeldes for dem; og naar anderledes skeede, og det blev dem bevidst, fik de strax deres Afskeed. Hvilket større

Beviis kan der vel haves, paa disse Herrers utilladelige Myndighed? thi hvilken Minister der vil forbyde en Undersaat at tale med sin Konge eller Prinds, forekommer mig, som en Tiener vil forbyde Børn, at de er maae tale med deres Forældre; og saadanne Forbuder kan man ansee for mistænkelige, naar som Forbudet ikke er befalet af de høie Personer selv. Og det kunde ikke være skadelig for en Regent eller Fyrste, at han ligesaavel bøiede sit Øre til at høre sine Un-

10

10

dersaatteres Udsigende, som ellers at lade sig samme vrangeligen forestille af partiske Collegier, og hvis

Forestillings-Grund, bliver aldrig den Klagende bevidste paa anden Maade end dette: at deres Ansøgning er afslagen. Lyksalige Undersaatter, hvor Fyrsten selv examinerer deres Klagemaal, og tilbageholder deres Hænder, som vil undertrykke dem. Men at komme til Slutningen af disse Statsmænds Regiering, der dagligen tog til i Magt og Vælde, fra at man ei andet kunde slutte: end at det tilsidst ville komme til en indbyrdes Krig; thi man merkede at de iverksatte adskillige Anstalter, hvortil deres Tilhængere vare dem bevaagen nok, altsaa var man befrygtende, at de havde i Sinde, at udføre en Østerlands Myndighed, og om gjørligt var, at anmasse sig Regieringen, som Protectores; thi Kongen befandt sig meget sygelig. Af dette som nu er anført, kan man letteligen begribe, i hvilken bedrøvelig Tilstand Kongen, det Kongel. Huus, Landet og Undersaatterne var geraadet i, medens at denne Ild endnu laae under Asken, hvis Lue og Flamme var nær ved at brænde; hvorfor Undersaakternes Fortrydelse dagligen tiltog, og de som elskede deres Konge og den Kongel. Familie og Fædernelandet, var

11

II

eenig med hinanden, at gjøre en Ende paa disse skadelige Ministeres Regiering. Forsigtighed blev i alle mulige Tilfælde brugt; thi man merkede, at disse Onde havde anseelige Tilhængere, skjønt de ei saa aabenbare torde lade sig merke, og man kunde da ei vide med hvilket Partie man taledes. Os hvilken ynkværdig Tilstand under en souverain Regiering, at den ene Undersaat og Medborger, ei eensindigt tør tale med hinanden, om deres Konge og Landets Beste.

Men at alle Ting havde saa farligt Anseende, lod den Allerhøjeste see, at hans Magt er ubunden og hans Viisdom er fra Evighed, og at hans Haand uddeler Orden, Maade og Bistand. Den elskværdigste Prinds, Dronningen hans Moder, med deres troe Mænd, havde efter den Højstes Indgivende, klogeligen overlagt, paa en beleilig Tid, at anmelde for Kongen, den Fare og Ulykke, som hans høie Person med Familie samt Undersaatterne var undergivet, formedelst disse skadelige Stats-Ministeres Behandling, derfor nødvendig at lade dem med deres Tilhængere aretere og separeres fra hinanden; da man ellers kunde vente, at mange tusinde Undersaatter, som elskede Kongen, vilde gribe til Hævn, hvilket om det kom

12

til den Yderlighed, vilde det see grusomt ud, og ei endes uden en indvortes Krig og meget Blods Udgydelse & c. I Betragtning af saadan velbetænkt og høistnødvendig Forestilling, udstædede Kongen Ordre, at lade disse tit ommeldte. Statsmænd med deres Complot strax arrestere, og derefter at actionere, da enhver efter besindende Skyld og Brede blev straffet. Dette Foretagende opvakte en almindelig Glæde hos alle nær og fraværende Undersaatter; og en Taksigelse til Gud blev over alt i Rigerne ei forglemt.

Og da nu Kongen var ved Forsynets Haand, og hans Høikongelige Families kierlige Omhue bleven befriet fra disse voldsomme og skadelige Menneskers Behandlinger, ansaae han for raadeligt, saavel i Henseende hans Svaghed og Sinds Rolighed, at overdrage, som den ypperste Stats-Minister, Rigerne og Undersaaternes Bestyrelse til sin Broder Prinsen, som udvælgede med sig de beste og erfarneste Statsmænd; thi der var ham bevidst, at Prinsen besad en fuldkommen Indsigt i Regieringens Tilstand, og tillige høist elsket af alle Undersaatterne; tilmed Rigets Arve-Prinds, følgelig kunde Kongen allerbest være forsikkert om hans Bestyrelse, og i saa Maader være bettygget om

13

18

alt hvad han og hans Raad frembragte til at underskrive og forseikle.

Men i hvilken forvirret, fordervet og confus Tilstand at Landet og Rigerne den Tid var geraadet udi, kan man neppe forestille sig. Landet var sat i en stor Giæld; dyre Tider, saa at Underfaatterne leed megen Mangel paa Livs Ophold, og raabte om Hielp; Laster og megen Ondskab havde fæstet dybe Rødder i adskillige Stænder, og mange tusinde Klager indløb over Forurettelser, og i samme Tid var nesten hele Europa sat i Bevægelse, formedelst nogle Magters blodige og haarde Krige, saa at det ene Naboe-Rige ei kunde vide sig sikker for det andet, desaaarsag fandt enhver sig beføiet at sette sig i forsvarlig Tilstand; og foruden alt dette mødte utrolige Hændelser, som jeg ei vil anføre i denne Oversættelse, i Betragtning af, at samme kunde finde en Lighed med vore Tider. Saa at ingen mere dydig og klog Prinds med sine Stats-Ministere, kunde finde større Vanskeligheder, end som han befandt; her blev ei allene hans Forstand og Indsigt sat paa Prøve, men tillige hans Menneske-Kierlighed og Taalmodighed dagligen belæstet med svare Byrder. Det er sandelig ikke saa let en Sag, som de Uvidende

14

tænker, at regiere Land og Riger, Statens Bygning er stor, og dens Beboere ere mange tusinde, af hvilke de fleste ofte er ubillig misfornøjet, man opbygger en demoleret Bygning paa samme Grund den forhen har

staaet, skjønt den har været mere til Skade end Fordeel, derimod nedriver man en nye og mere fordeelagtig, formedelst Mangel af Yndsigte til dens væsentlige Nytte; Aarsagen at Bygmesterne af samme har havt deres Hensigter, man troer ikke at det Onde staaer uformet paa Siden af det Gode for at skade, men naar det onde er blot og allens ondt, da bordet oprykket og til Grunden ruineres; thi enhver som gjør ont og skadeligt bør straffes. Men hvorledes seer man ikke her udi Contritium, de Rige og Høie af Stand har gemenligen til alle Steder og Tider sine mægtige Patroner, og om Retfærdighed selv seer deres Feil og Forseelse, at være høist strafværdig, saa handles med dem, som kielne og ømme Forældre pleier at gjøre med deres Børn; de seer igiennem Fingre med deres Forseelser; man siger ikke forgjeves: Al de smaa Tyve bliver hængt naar de store gaaer frie.

Jeg har forhen anført i hvilken Tilstand at denne dydige Prinds traadde ind med sin Bro-

15

der i Regieringen, følgelig bør jeg efter Løfte tilkiendegive, hvori hans velfortjente Ros og Berømmelse bestaaer:

Han tog klogeligen i Agt, at en alt formegen Strængthed og hastig Forandring i en fordervet og ryggesløs Stat, udretter ikke saa meget got, som at man ellers gaaer betænksom og sagtmodig frem; dog antegnede han alt det, som var skadeligt, og havde de skyldige Personer i frisk Ihukommelse til sin Tid; han anvendte ved gode Anstalter al Omsorg for at betale paa Landets Giæld, uden at legge nye Tyngsler paa Undersaatterne, men derimod lettede dem fra de forrige Skatter; Undersaatterne, som formedelst den dyre Tid leed Hunger og Nød, forsynede han med al mulig Ophold; til Fattige, Huusarme og Trængende, i hvad Stand de endog har været, lod han daglig uddele Penge til deres Underholdning. Han gav enhver Undersaat Audience, og venligen anhørte deres Klage, og reddede af Veien alt det, som kunde være Undersaatterne til Hinder og Skade; og dem som han fornåm at have lidt aabenbar Uret, eller uskyldig forhen var bleven dømt fra deres Stand og Embeder, af uretfærdige Dommere, eller i andre Maader efter falske Forestillinger er bleven for-

16

urettet, og desaarsag var til Side sat for at nyde videre Oprejsning; dem forskaffede Prinsen Ret, og befalede at deres Forurettelser skulde paa ny blive undersøgt af upartiske fornuftige Dommere.

Og paa det at ingen Undersaats Nød og Anliggende efterdags maatte blive ham ubevidst, befalede denne dydige Prinds, (som selv tillige med hans Stats-Ministere dagligen var omgivet med vigtige Forretninger) en fornuftig, from og veltænkende Mand, tillige af Degnit; hvis Troskab og Oprigtighed Prinsen i alle Maader var forsikkert om, der skulde imodtage skriftlig, og mundtlig anhøre enhvers Andragende, og derom indberette ham Undersaatternes Ansøgninger. Med denne Mands venlige Omgang, Taalmodighed og Menneske-Kierlighed, fandt enhver sig meget fornøiet, thi han beegnede alle med Sagtmodighed, uagtet at nogle indfandt sig med ugrundede Angivelser, og naar han kunde lette nogens Nød og Trang, da var ingen Mangel paa hans Side og ømme Hiertelag, ligesom han dagligen uddelede Prinsens Gave til Fattige og Nødlidende. I Betragtning af denne dyrebare Prinses Mange kierlige og kloge Foranstaltninger, uagtet den forvirrede og vanskelige Tilstand, som meldt er, Landet befandtes udi; vil man neppe finde mange hans Lige, hvorfore Landets Undersaatter elskede ham, og indlukte ham i deres Hierter, som et Liggendefæe; de ansaa ham med den allerstørste Kierlighed og Ærbodighed. Lyksalige ere de Riger og Lande, som af en Regent bestyres med Viisdom og Kierlighed, begge ere som en Sæd man kaster i Jorden, der opvoxer i Undersaatternes Hierter til Giens kierlighed imod deres. Konge, og indbyrdes for hinanden. — —

1

Et Hierteligt Ønske over Kongen og Dronningen, Printserne

Da

Det Kongelige Arvehuus,

samt

Høye Raad og Lærere,

At Herrens Aand maae styre alle, hver i sin Stand, og give dem Viisdoms og Prøvelses Aand.

forfattet ganske enfoldig i Kiøbenhavn den anden Pinsedag 1773, af En Læg og ustuderet Borgere fra Norge, som og søger i Christo, Naade.

Kiøbenhavn.

Trykt bog Morten Hallager, boende paa Nørregade No, 245.

2
3

Mel. I Herrens Udvalde som & c.

Almægtige Herre: Du Kongernes

Konge,

Din Aand mig selv lære, at jeg kunde siunge At det dig til Ære kan skee o min Gud! Du selv vilde lære din aandelig Brud At siunge behagelig listige Sange.

For Christus vor mægtige Konge. Gid

mange

Istemme og herlig for Tronen maae

prange.

2.

Paa Jorden din Herlighed vidne, maae

sige

Her ingen bør regnes at kaldes din Lige, Almægtig, forunderlig, faderlig, viis. Du bær over Engler og Mennesker Pris, Hvert Knæ sig i Himlen og Jorden maae

bøye

Hvert Hierte i Støvet sig bukke og neye For Himeleus Konge, som boer i det Høye.

4

3.

Retferdige Konge! o Himelske Fader! Du for vores Konge paa Jorden oplader, Din Salvete Syvende Herre, din Aand i Hans Hierte du styre selv ret i din Haand: Den Aand, som Apostlerne kraftig blev

givet,

Den samme din Aand har vor Konge ved

Livet

Bevaret og sparet, alt Ont fra ham drevet.

4.

Ja Konge! Du Christian Syvend' i

Norden

Af Himelens Konge Du regnet er vorden I Syvende Navn, gid Fuldkommenheds

Tal,

I Ære og Visdom Det Navn blive skal! Hvert syvende Aar, det blev gjort til en

Hvile,

Hvert syv gange syvende Frihed og Stille, Ak giv nu at Fred og Retfærdighed smile.

5.

Nu milde, barmhiertige, himmelske herre!

Vor Elskelig Dronning for dig vi frembære: Gid alle af Hiertet, enhver i sin Stand. Vil bede, at Sandheds og Viisdommens

Aand

Bevare og spare Vor Dronning i Naade, Til Rigernes Glæde. Ulykke og Skade Fra Hende afvende, os mange til Baade.

5

6.

Som Maria fik den berømmelig Ære, Ald Verdens og Hendes Forløser at bære: Gid Dronningen saadan sin Jesum i Aand Maae bære og ledes som Brud ved hans

Haand!

Saa Hun ad al Verden kan lee og ey tage Sin Glæde; men ene sin esu behage.

Til Gud Hende kalder fra Jorderigs

Dage.

7.

For Prindsen, som Herren og haver os

givet,

At Han skulde blive Guds Arving i Livet, For Ham vi frembære en Hiertelig Bøn: Guds Naade bereed Ham at blive en Søn, Som maae med den Hellig Aands Visdom beredes,

Den Krone at bære, saa mange maae

glædes;

Gud lad ey mod Hañem det onde tilstedes!

8.

Retferdighed, Mildhed, med Sandhed

og Ære,

Lad krone de Kongelig Arvinger kiere, Som Lys de maae skiñe og herlig fremgange At alle paa Jorden berømme dem maae, Og sige: See hvilken velsignede Stamme, Som Himmelske Roser de blomstre og

bramme,

Dem Herren ret elsker ey bliver til skame.

6

9.

Jedidia Herrens velsignede Stamme Gud give Den Hellig Aands levende Flame Maae herlig oplyse det Kongelig Huus, Hvo dem vil foragte, Gud sprede og knus. Gid de saa for Himmelens Konge maae bære En værdig Høyagtelse, Hannem at ære! Den Viisdom kan Sandhedens Aand dennem

lære.

10.

Du dyrebar Arveprinds for dig vi bede, Vor Jesus Dig spare, bevare og lede Dig altid at vandre for Hannem saa vel, At Han Gud opofres af inderste Siel; Han aldrig fra Himmelen Veie maae

vende,

Men altid Guds Sødhed maae smage

og tiende,

Guds Engle Ham bære, til Himlen Ham

sende.

11.

En Herligheds Krone, Retferdigheds

Klæde,

Gud Hanem berede og giv ham den Glæde, At Jesus hans eneste Sandhed og Liv Maae blive, Den Hellig Aands Glæde ham

giv;

HansLys i Retserdighed altid made skine, Samt Viisdom, Troe, Kierlighed, samen

maa trine,

Det alle vil bede af Tienere dine.

7

12.

Regier selv o Kongernes Konge af

Naade

Det Kongelig Huus fra Ulykke og Skade, Set om dem som Israel en Ildstøtte sterk, At Fienden aldrig forderver dit Werk Gid Viisdom, Retferdigheds, Helligheds Gaver

Vellugtende Blomster i Jorderigs Haver, Til Sundhed maae tiene, det Himlen tillaver! 13.

Ja Himelske Fader vor Bøn vi fremstille: Det Kongelig Raad med vor Bønner og

ville

Af Hiertet ret inderlig bede Dig om,

Du med dem vil blive i Ret og i Dom,

De Sandhed maae elske, Retferdighed øve, De Fattige redde, og ingen bedrøve;

Men lære forsigtelig Aander at prøve.

14.

Kom mange med samlede Hierte og

Munde,

Kom lader os bede, men Tid er vi kunde Opofre for Lærerne inderlig Bøn Til Jesus vor Frelser Guds eneste Søn, Han give dem Kraft og Friemodigheds

Gaver,

At saae og at plante Guds Jordiske Haver Og ey deres Pund under Jorden begraver.

8

15 Hans aandelig Vexter maae deyllg

oprinde,

At Fred og Sandrægtighed ude og inde Hos Fattig og Rige enhver i sin Stand; Da faae vi Velsignelse over vort Land. Ak! lad os alvorligen alle tilsammen Vor Jesum saa elske og ret følge Hannem:

Jeg ønsker og beder det inderlig Amen.

1

De Norske Fieldes Gienlyd af Indbyggernes Fryde-Sang I Anledning af At Hans Kongelige Majestæt

allernaadigst haver frikiendt de Norske for de Beskyldninger, som endeel Ildebefindede og udenlandske Avis Skrivere have tilføjet dem, og at Monarken i sit Æreskrift har behaget at kalde dem sine tappre og troe Undersaatter.

Hvori og erindres de Høj-Kongelige Velgierninger, som Monarken har udviset mod Norge i Aaret 1772.

Synges med den Melodie:

Bladene tuskes og drives af Vinden. Trykt Aar 1773.

2

1.

Kommer nu Nordmænd! og frydefuld

qvæder!

Vi om Monarken vil synge Lovsang, Som saa sit Norge opliver og glæder,

At Echo gienlyder med fordobler Klang,

Kongen har Norge kiær,

De Norskes Fader er, Kiærlighed, Omsorg for samme Han bær.

2. I Sommer til Nødtørst Han Rug os tilsendte, Da Kornet var kostbart og Brødet var dyrt; Hans Faderlig Godhed vi dernæst erkjendte, Da Kavringer, Havre til Norge blev styrt,

Saa mange fik da Brød,
Som ellers lidde Nød,
Og maatte af Mangel forventet sin Død.

3

3. Et lidet derefter Sin Svoger Han sender, Prins Carl af Hessen til Norrige hen, Hans Viisdom og Evne og Flid Kongen Fjender,

Og at Han vil blive Nordmændenes Ven, At Han vil øve Ret,
Og nu forandre det,
Som ellers vil Norge fortrykke saa slet.

4.

Derefter Dankongen borttager den Byrde, Den Skat, som betynget den fattige Mand; Den Rigernes Fader og Folkenes Hyrde,

Til Nordmænders Lise det Middel opfand: At Han ophævede,
Den Skat saa trykkende,
Med alle Restancer som paahæftede.

5.

Ej nok med alt dette —Høy-Kongelig Naade Paa nyt her brillerer til Nordmandens Vel, Naar Fremmede dennem som Falske udraabe, Da kan Han ej taale en saadan Uskiæl;

Thi Kongens Kiærlighed,
Ærger sig selv derved,
Lyser derfor paa Norge sin Fred.

6.

Lader oplæse, i Kirker forkynde:

Han kiender Nordmandens Huldskab og Troe,

4

Og at Dadle-Tunger sig mod dem forsynde, Som Norske beskylde, at de er utroe. Beviis Han nylig saae, Da Rygtet ville spaae: At Norge en Fiende vente sig maae.

7.

Strax vare de gamle løvartede Sønner I Vaaben og Harnisk, og største Uroe, De udi sin Iver forfærdelig stønner:

Forbandet den være, som findes utroe.

De vover Blod og Liv, For vil de ligge stiv, Før end Dankongen de utroe vil bliv.

8.

Dette Monarken jaa naadig optager,
Han offentlig lader forkynde det her;

De Norske i Mangel paa ingen Ting klager, Naar kun Dankongen dem have vil kiær. Ney! hør hvad Mod og Lyst, Der er i Nordmænds

Bryst;

For di Monarken til dem har sin Lyst.

9.

Kort sagt: Monarken de Norske fritager,

For Ildefindedes hæslige Træk;

Ja, Han alle slige til Ansvar anklager,

Om nogen her findes, de jages bør væk.

O! gid vi vidste der, De skulle faae sin Ret, Som Gud og Kongen tilside har sæt.

5

10. Kom da, I gamle graahærdede Hælte,

Viser jers Troskab, bevidner jers Mod, Hæng Sverdet ved Siden og spænd om jer

Bælte,

Forsvarer med Vælde det Kongelig Blod, Lad Ondskab dadle Jer, Nok: I oprigtig er, Og som Dankongen af Hierret har kiær. 11.

Dette tilfulde I monne beviise;

Da I saa talriig fremstillede Jer;

I ville Jer ikke med Sniksnak afspise,

Men at Jer Bagtaler fremkomme skal her; Thi I forsikre vil, Der er kun Ondssabs Spil, Hvortil og Momus da tiede stil,

12.

Ærværdige Fædre! hvis Skiæg rak til Bryster, I monne da svare: Ifald at vor Æt Sig falske mod Thronen nu have fordriftet Da bør de ved Sværdet nedsables med Ret. Vi vover Liv og Blod; Vi Villie har og Mod, At fægte for Kongen, som er os saa god. 13.

Hvo kan da vel andet, end rose jers Tale?— Vi Unge vil træde Bedagedes Spor.

Vi vil ej for Fienden seigne i Dvale,

Men om vi ham tresser, han Hug da vist faar; Om snild han viser sig, Vi er uryggelig!

Og aldrig mod Danmark udvise vil Svig.

6

14.

Uhældig den blive, om nogen her findes Blant nordiske Fielde, som ikke er troe;

Han bør med de haardeste Lænker ombindes, Hans Navn skal ej mere hos Nordmanden boe, Han skal vist ryddes ud, Som værste Skumpelstud;

Af Norske ansees som fælest Ukrud.

15.

See dog! hvor Kongen os glæder og gavner, Sender os Føde, naar vi er i Trang; Fienders Avind forsvinder, som Avner, Almagtens Forsyn maae have sin Gang, Som sit Gienbillede, Har i Sin Salvede, Og ved Ham Norge sin Naade betee.

16.

Ja Arve-Printsen, vor Souverains Broder, Stræber tillige paa Norriges Vel;

Det Norske Cammer Han striftlig anmoder, At alle maa hændes tilbørligen Skiæl;

Han lover selv Han vil Bestandig see dertil, At Han kan straffe Egennyttiges Spil.

17.

Endnu Monarken fordobler sin Maade,

Mod os, da Natklud forderved vor Høst; For dødende Mangel, Han Bod vilde raade, Og ingen Flid sparer, at lindre vor Brøst,

7

Han Premie lover den, Som først kan komme

frem,

Med Havre til Norge, og ophielpe dem,

18.

Som der er af Hunger og Mangel halvdøde,

Og intet nu ejer til Livet Ophold;

Hvor mange Gaarde er næsten lagt øde,

Og hærskende Sygdom paa mange gjør Vold; Hvor de som er igien, Veed sig dog ingen Ven, Hvortil de kunde i Noden flye hen.

19.

Det Kongen vel skiønner, derfor Han tilbyder, Saa store Fordeele, til dem, som nu kan Til Norge ankomme, Indbyggerne fryde Med Havre til Føde, i kummerfuld Stand, At de dog Brød maa faae, At de Udsæd kan naae, Og at ikke Mægden, saa slæt skal forgaae. 20.

Vi Norske velsigne Monarkens Velynde, Hans Faderlig Omhu; Hans mageløs Trøst; Som os Barne-Rettighed stedse forkynder;

Som elskende Fader Han lætter vor Brøst. Mod Uaars Farlighed, Mod Mangels Hæftighed;

De bedste Midler at sende Han veed.

21.

Han Kongsberg paa nyt og forunder sin Naade, Der Penger nu slaaes, der Mynten skal vær,

8

Det Norge tilvisse vil gavne og baade,

Saa mange nu derved Lyksalige er.

For mange brødløs var, Som dog nu Brødet

har,

Og Sølv fra Norge bortsender da var. 22,

Men hvo kan udtrykke de Godheds Beviiser, Som Kongen imod os udviser i sær;

Vi derfor Monarken og højlig priser; Lands-Fader, Velgiører og Konge

Han er.

Han saa sin Lige har, Der saadan Ømhed bar, For Norge, naar Uaar besværet der har.

22.

Gud glæde Monarken, som Norge saa fryder, Med Sundhed og Lykke, med Viisdom og

Hæld!

Gid Sejer Han over sine Fiender nyder,

I alle Fæltslage, der maa gaae Ham vel! At Fienden bukke maae, Og Han Overmagt faae,
Og mandig fordrive al Ondskabs Attraae.

1

De Norskes Sorg og Klage over Den bedrøvelige og dyre Tid, Som hærskede I Kongeriget Norge

Ao. 1772 og 1773.

I en nye Viise under den Melodie: Jeg raaber fast, o Herre, etc.

Trykt Aar 1773.

Da Sæden, som stod saa dejlig

og overflødig, blev af Natte-Kulde fordærvet, saa at paa mange Gaarder neppe en Tønde godt Korn er indheftet. Fremstillet udi I en nye Viise under den Melodie: Jeg raaber fast, o Herre, etc. Trykt Aar 1773.

2

1. O Herre GUD! hvad Tider Er det vi lever i;

Med Sorg og Trang vi strider, Og ingen Dag er frie.

Just naar enhver formoder En god og frugtbar Hest, Fordobles Sørge-Noder,

Og stor blir vores Brøst.

2. Augusti-Maanet tegnet

Til et velsignet Aar,

Men vores Haab det blegnet,

Og et Uaar vi faar:

En Natte-Kulde kommer,

Som gjør vort Haab til Vand, O! store Overdommer!

Du eene hielpe kand!

3. Til Strage blev Jordens Grøde,

Der nys sig tegne lod,

At blive Folkets Føde,

Og til Udsæd saa god.

Nu intet deraf bliver,

Folk der ey nyde kand;

Man nu til Qvæg det giver,

Som derved Føde fand.

4. Ja, Kornet fryser, visner,

Vi ingen Føde fandt,

et i vort Hierte isner,

At Sæden saa forsvandt,

3

Ey Kiærne deri findes,

Som Føde give kand,

Og ey vil sammenbindes Med Furru-Meel iblandt.

5. Til Fields har Folket ædet

Saa længe Furru-Brød,

De længe nok har vædet

Sin Kind for Hungers Nød De ventet Høsten skulde Aftørre deres Graad,

Men see! uventet Kulde Fordobler Sørge-Laad.

6. Hvor skal vi os henvende

I et udtæret Land?

Hvo vil os Hielp tilsende,

Da saa kun hielp kand? En Rekke-Rad her findes Af mange Trængende,

At man kan neppe mindes Saa stor Fortegnelse.

7. Spørg Øster og spørg Vester,

Spørg Sønder og spørg Nord, Spørg Fogder og spørg Præster:

Er Norges Trang ey stor?

Jeg troer, de nok skal svare:

Her er en slet Tilstand,

Og skal det længe vare,

Da faa kun hielpes kand.

4

8. Her hele Sogn er øde,

Som før var i stor Flor,

Nu mange mangler Føde,

Hvor Forraad var i Fior: Udsæden er fordærvet,

Og Hesten blev heel slæt,

Af hvad man surt erhværet,

Man ey kan blive mæt.

9. Stor Nød og Jammer høres

Nu baade hist og her,

Saa Hiertet i os røres Bed slige Hændelser.

Fra Hedemarken siges,

En Huusmands-Kone der Har dræbt fiir' Børn tillige,

Hvortil hun Moder er (*).

10. Hun længe har omstrippet

For en Mundbid at faae;

Men det for hende glippet,

Maae hiem tomhændet gaae. Hun hos sin Naboe-Kone

Sidst bad om en Klib Meel, Som haarde Ord lod tone:

Hun har sit nødig selv. 11. Da Manden dette hører,

Han saa paa Lungen faaer:

(*) Dette er skeet paa et Stæd, kaldes Winger, som grændier til Hedemarken, ved St. Hansdags Tiid 1772.

5

Det Ney hans Hierte rører,

Og intet Got ham spaaer: Hvad skeer! De monne sende Lidt Mad til Qvinden hen, Men finder dog ey hende,

Fiir' Børn laae død' igien.

12. Omsider fandt man hende,

Da Hun bekiende maa,

Hun selv mon Livet ende Daa sine fire Smaa;

Thi da hun finder sine.

Nu hun kom hiem igien, Omspendte af Hungers Pine,

I Graad Hun smeltet hen.

13. Hun sig og sine skuer,

At døe af Hungers Nød,

Og for slig Ende gruer;

Men hvo var det som bød:

En Moder Morder være Og myrde fire Smaa? De trende mindste ere

Dem som først lide maae.

14. Men see! den fierde Pode

Saa ynksom for sig bad:

Spar dog mit Liv, o Moder!

Jeg skal ey beed' om Mad. Med Mandens Øre giver

Hun Sønnen syv Gang Stød, Hvor saare Han sig giver,

Han dog ey Livet nød.

6

15. Tænk, naar en Moder myrder Dem Hun til Livet bar,

Da meer end tunge Byrder Hende omringet har.

Hun faaer vel derfor lide,

Man tviler ikke paa,

Dog kan vi deraf vide,

Hvad Kaar her være maae. 16. Man ogsaa andet mere Vel kunde nævne her,

Som Overflod vil være,

Da alle bekiendt er: Bredkurven høit ophænger Og saa den kun kan naae, Saa mange høilig trænger,

Og ej kan Brødet faae.

17. Folk ifra Landet flytter

For Brødets Fattelse, Forlader sine Hytter,

Laer ind til Stæderne;

Der haaber de at finde

En Mundbid i sin Trang, For sine Brødet vinde

I Hungers store Tvang.

18. I føde-rigest Egne

Omkring ved Gulbrandsdal, Maa nu saa mange blegne.

Og lide Hungers Qval;

7

Den Nød som Norge trykker Er u-udsigelig, Og mange slags Ulykker Vil deraf reise sig.

19. Dog har Monarkens Maade Søgt Middel derimod; Han søger Normænds Baade, Og er mod dem saa god: Han Premier udsætter For dem, som kommer her Med Havre, Byg, og lætter Nu Landets Trang i sær.

20. Kartoffler ogsaa hører I Premiernes Lav, For dem, som hid henfører En Qvantitet deraf. De tienlig er til Føde, Som og til Meel og Brød; De kan paa Kornet bøde, Og lindre Hungers Nød.

21. O Patrioter! stræber, Befordre Kongens Agt, At Nød en Nordmænd dræber, Og blive ødelagt! Det er Dan-Kongens Billie Med sine Premier, Han Landets Trang vil stille, Som haver Norge kiær.

22. Gid hver som Evne haver Vil følge Kongens Spor, Og det saaledes laver, Hans Hensigt Fremgang faaer. Prints Fridrik ogsaa stræber, At søge Norges Vel, Den Falske selv sig dræber, Som søger dets Uskiæl.

23. Betienterne Han lover, At see paa Fingrene, Saa ingen sig nu vover, At e-

8

gennyttig tee. Han har de Norske kiære, Og Han en Præses vil I deres Sælskab (*) være. Vi har Tillid dertil:

24. Han Norge har i Minde, Og det forglemmer ey. Vi Trøst i Smerter finde Ved Lette Contrafey. For Kongen, Landets Fader, Prints Fridriks Kiærlighed, Dog aldrigen aflader, At nævne vor Fortræd. - -

25. Vi Kongens Gunst kan haabe, I vores Trang og Qval; Lad os kun Gud anraabe, Han den forlindre skal! - - O GUD! formild vor Plage! Send Redning i vor Nød, Da Mængden nu maae klage: At de har intet Brød. - -

26. Vi trøster os i Møye, At Kongen har og kiær, Han tørrer Graad af Øye, Og Omsorg for os bær. Han Mynten

os igiengiver, Og tar os i Forsvar, Han vores Fader bliver, Som Han og været har.

20. Det kan vort Haab oplive I vores Sorg og Brøst, Naar vi derhos tillige I Gudsord søger Trøst. Det bædre Tider bliver, Naar Nøden synes størst. Vi

os til GUD hengiver, Saa kommer Hielpen vist.

(*) Det Kongel. Norske Videnskabers.

1

En Beklagelses Sang,
over
Agerøe Hoved-Kirke,
Som
Ved stærk Torden-Ild blev antændt og lagt i
Aske den 19de Decembr. 1772, om Morgen
Klokken mellem fire og fem.

Kand synges under den Melodie:

Fader vor udi Himmerig, & c.

Sammensat

af

Ole Trinsön Eykrem. Skolemester i Agerøe Sogn.

Trykt Aar 1773.

2

3

1. HERrens Huus, paa Agerøe, Bejamrer jeg indtil min Død; Ved HERrens Ild det blev omkast, Og hastig i sin Aske lagt;

Nys var en Time svundet hen,

For vi det meer ej saae igjen.

2. O fæle Morgen, Mørkets Nat,

Ej meere skræksom haver sat Os nogen Tiid, end denne Stund, Da Øyet vognet af sin Blund,

Og Ildens grumme Vold blir vaer,

I det den HERrens Huus borttaer.

4

3. Sig Himlens Kræfter rørde stærk, Dens Torden-Ild i Taarnets Værk, Antæntes i et Øyebkik;
Hvorpaa det alt i skræksom Skik Anstukket blev i Ild og Brand, Der ej ved noget slukkes kand.

4.

Nu trende gange vides kand,

At vores Kirke udi Brand Ved Torden-Ild anstukket est. Og lagt i Gruus ved denne Giest; Hun lidet ejer tit sin Tarv,

Og saa uhældig gaar i Arv.

5.

O GUD ! hvad Jammer kom os paa, Dit Huus hos os ej blive maa,

Dit Huus, hvor HErrens Ord med Fliid,

Og Lærdom er til hver en Tiid

5

Saa tydelig og grundig sagt;

O det er nu i Affen lagt.

6.

Du prøvet har os gode GUD! Da du af dine Sænde-Bud,

Een efter anden hastig tog Fra os, som faderløs vi stod. Huusvilde gjør du os i Dag,

Ej værdig blir dit Huus og Tag.

7.

Hvor vi hver gang vor Glæde fandt, Hvor vi vor' Bønner sammenbandt I Aandens Enighed til dig,

O gode GUD! Saa inderlig,

Hvor vi tog Trøsten af dit Ord,

Og Føden ved dit eget Bord.

8.

Mon vi da glæmme dette Huus, Der ligger i sit ynksom Gruus? Mon ej vort Hierte græde Blod? Naar Øyet ved sin græde Flod,

6

Betages Syn, at see derhen Hvor HErrens Huus ej er igien.

9.

O GUD! din Vrede er vist tændt Du Ilden til dit Huus hat tændt,

Et efter andet tæres hen,

Og vifer du ej er dets Ven;

Thi Syndere misbruge det,

Du at borttage har all Ret.

10.

O! at vor Poenitentses Band, Din Vredes Ild udslukke kand,

O! at vort Øyes salte Graad,
Og Hiertets Sukke kunde Raad Og Lindring udi Nøden faae,
Vi til dig ydmyg vilde gaae.

11.

Og sige : Fader! Du tilgiv Vor Skyld, Og selv vor Fader bliv Du selv og give os dit Huus Oprejset af sin Aske-
Gruus,

Du

7

Du giv os Glæde i vor Nød,
Og Livet i vor halve Død.

12.

I Unge, som Guds Helligdom Betræder med, i Jer Ungdom,
O! giver GUD den beste Tiid,
At tiene ham i Tid og Fliid, Seer til at HERrens Tugtes. Riis, Maa giere eder klog og viis.

13.

I bævend Ydmyghed nedfald For HERrens Aasyn, ham paakald, At I af hannem ledes maa,
At I ved hannem frelse faa Mod ald den Nød, den Sorg, den

Trang,

Dom Livets Tiid, og Dag gjør lang.

14.

I Fred os Bitterhed paakom, Vor Juule-Fred betages Rom

8

At nyde I dit eget Hiem,

O HERre! du os ej forglem; Men vær du selv vor Juule-Roe, Bor Siel i dig den tage Boe.

15.

O! vær da saa vor hulde Ven, Dit Huns vi nyde da igjen, Du Ævne har at hielpe med, Og Hierterne at høye
veed Til hielpsom Medynk af enhver, Som vil paatrænges her især.

16.

Bevar og hos os gode GUD!

De troe og rette Sændebud,

Du denne Tid os undet har, Der med os Deel i Sorgen tar, Der med og for os Bønner for Til dig, Du dem, og
os bønhør.

1

**Kongel. Huus da Hendes Kongel. Høyhed
Prinsesse Lovise med høye Gemahl
Hans Høyfyrstelig Durchlaughtighed
Prins Carl af Hessen
med elskelige Prinsesse-Datter
Marie**

Reiste igiennem Froens Sogn i Gulbrandsdahlen over Dovrefield til Tronhiem den 22 Julii 1773.

Tilligemed

En Gienlyd fra de Nordenfieldske.

Tronhiem, trykt Aar 1774.

2

Melodie: Et Hierte maa smgge, & c.

I.

Prinsesse Lovise!

Din Baade vi priise,

Som vilde med elskelig Mand Prins Carl udaf Hessen Og ældste Princessen Marie besøge vort Land;

Blant Klipper og Dale Vi kand ikke prale Med Vivat hos Glassenes Klang, Dog vil vi ey glemme Vor Lov at istemme Med denne trohiertige Sang:

2.

Vor Konge vi priise,

Som Landet gav Luft Mod Hunger, mod Kummer og Død; Hans Naade vi skiønne, GUD selv Ham belønne,
Som ynkedes over vor Nød!

3

Vi vare i Baade,

GUD styre og raade Hans Kongelig Hierte og Siel! Vor Tak vi ey glemmer,

Men daglig istemmer:

O leve Kong Christian vel!

3.

Vor Dronning tillige Juliana Marie Velsignet, høylovet hos os!

Blant Klipper og Dale Din Ære skal prale Al Avind til Skændsel og Trods. [Est. B. 8 Cap.] Om Dig som om Ester, I Øster og Vester, Man taler i Sønder og Noer, Din Majestæts Ære Her ævig skal være Høypriselig, herlig og stoer.

4.

Prins Fridrich' GUD krone Fra Himmelens Trone,

Som mandelig gjorde Bistand;

4

Vi Tak Ham frembære, Udbrede Hans Ære I heele Norriges Land;

Det Haman mon raade Til Kongelig Naade Est. B. 6 C. 8. Prins Frrdrich tilkommer med Skiel; Enhver udi Landet Her ønsker ey andet,

End: Leve Prins Friderich vel!

5. Den Kongelig Stamme Florere og bramme Ved HERrens almægtige Haand, Hver Qvidsel og Greene GUD naadig forleene Sin Viisdoms og Vittigheds Aand! See Nordske med Glæde Nu siunge og qvæde:

Vi boe Lyksaligheds Land,

Hvor Kirken og Tronen,

Hvor Zepter og Kronen Er udi den herligste Stand.

6.

5

6. Blant Klipper og Dale Man hører end tale Om saadan saa ønskelig Tid,

Nu Landet regieres Med Skaansel; og næres Med yderste Evne og Flid:

Da Frosten al Føde Af Landets Afgrøde Betog os i forrige Aar, Regjeringens Maade,

Da holdte til Raade, At Koren-Tilførsel vi faaer.

7. Opmuntrer de Danske,

At vi ikke gandske Omkomme i denne vor Nød,

Saa skyndigt paa Vandet, Som muelig til Landet,

At bringe os Føde og Brød; Imidlertid lader Selv Kongen, som Fader For Landet, udstrækker sig Haand,

6

Tildeeler det Føde,

Saa ingen bortdøde Af Hunger, ey Qvinde, ey Mand.

8.

De Diævelske Tunger,

Ja Helvedes Unger,

Som skammelig førde os ud For utroe i Landet,

De være forbandet Af Himmelens HERre og GUD! Men Kongen, vor Herre,

Selv lod os erklære For Huldskab, for Troeskab og Mod, Beviser os Maade I høyeste Maade Som Fader, medliden og god.

9.

Prins Carl og Lovise!

Sug Kongen: vi priise Hans Naade, Hans Godhed Hans Lyst Til Landet. GUD smykke Hans Dage med Lykke,

Med Seyer og Saligheds Trøst!

7

Giv Fred i vore Dage! Afvende al Plage!

Vær Landet barmhjertig og god!

Vor Konge vi ære Og trofast vil være Til Døden med Liv og med Blod.

De Nordenfieldskes Gienlyd:

10.

Hvad Søndenfields Sønner Saa glade udstønner Med Lovsang og frydefuld Klang, Det samme fornemme,

Og derfor istemme De Nordenfields Sønner en Sang; Monarken de priise,

Som sendte Lovise,

Med Hendes høytelskte Gemahl; Fieldbygden og Staden,

De Smaae ud paa Gaden Modtog Dem med Glædes Gienskrall.

11.

Enhver var fornøyet,

Og Veyret sig føyet,

Til Sindets og Reisens Behag.

De naadigst modtager De indkomne Klager,

Og anhørte Trængendes Sag.

8

De Frihed og giver,

At Mængden den bliver Ved Taffelet Tilskuere;

Det alle jo fryder,

Som den Naade nyder I Søster en Broder at see.

12.

Hvis Billed Hun lignet,

Og Hun blev velsignet Af alle Anskuende her.

Prins Lari af Hessen,

Og ældste Princessen,

Høyt elsket her er af enhver; Derfor Deres Minde Vil Nordenfields finde Erindring i Nordmændens Bryst, Som Dem aldrig glemme. Men stedse istemme:

Lovise og Carl! lev i Lyst.

13.

Monarken og Stammen Florere tilsammen I Glori til sildigste Tiid!

Den Kongelig Trone Fra Uhæld GUD skone! Velsigne Landsfaderens Tid,

At alting oplives Og Landet maa trives Alt efter Hans Hiertes Begiær! GUD Kongen bevare Fra Angest og Fare!

Saa ønsker hver Nordmand i sær.

1

Frode. En Fortælling ved Forfatteren

af
Sigrid.
Nunc Dea, (Concordia) regnorum numen commune duorum.
Anledningen er taget af Saronis 5te Bog, Pag. 81 = 84, og 86.
Kiøbenhavn, 1774.
Trykt og faaes til Kiøbs hos August Friderich Stein, boende i Skidenstrædet No. 171.

2
3

Imellem Frode, den Fredegode kaldet, som regierede i Sielland, og Gøthar, Konge paa Jedderen i Norge, havde været et langvarigt Fjendskab, foraarsaget derved, at den første havde bortsnappet den sidstes Dotter Alvilda, og endskiønt han derpaa havde giftet sig med Hende, saa kunde det dog ikke stille den Norske Konges Vrede; thi en vis Asbjørn, Thors Præst, og en berømt Skald paa de Tider, opvarmede den ved sine Sange, og opflammede jævnlig den Had, som da bluffede imellem

4

de Danske og Norske over de idelige Forurettelser, som de gjorde hinanden. Nordmanden, stolt af sine Fiælde, af sine Kræfter, af de sikre Befæstninger, som Naturen havde givet ham, foragtede den Danske, hvis aabne Marker, og vidtstrakte Søkyster gave enhver Fiende let Adgang til at overile ham. Eyvind, en Dansk Skald hævnede sine Landsmænds Ære ved at gjøre Nid-Viser over de Norske. I en af dem sagde han:

Bag Fiælde Nordmand boer.

Han der sig sikker tænker,

Paa denne Formur traadser,

Og Fjenderne beleer;

Paa aaben Mark han ikke Tør vred Mands Øye see,

Han ikke overveyer,

At Død blant Klipper lurer,

staar han adspredet der Ved Danskes Hænder falder.

5

Op, op, I Danske Mænd,

I Frodes Hosmænd stolte,

De Silke Seyl opvinder Høye i forgyldte Raae,

Til Norge lader stande,

Og viser Klippemand,

At mod de Danske Helte Slet intet Skiul for Døden Og for de blanke Sværde Frygtagtig Nordmand hielper.

Denne Sang blev optaget med saadant Bifald, at de fleste Danske lærte den uden ad, og siunge den ved alle Leylighedet. Herpaa fortrød Erik, en tapper Norsk Herre, som da opholdte sig ved Frodes Hof, og havde ægter hans Syster Gunvara. Han gik til Kongen, og besværgede sig. Kongen meente, at de Danske kunde have Føye til at gjøre Nid-Viser over de Norske, siden de Norske havde gjort lige saadanne over de Danske, og siden den Norske Konge paa Jedderen var da deres Fiende; men Erik fo-

6

restillede, at de som nu vare Fiender, kunde om føye Tid blive Venner, at saadanne forargelige Sange tiente ikkun til at vedligeholde det gamle og ubillige Had imellem begge Folk; at man skyldede endog sine Fiender en vis Høyagtelse, at Kongen dog havde en Norsk Prindsesse til Ægte, at der altsaa vilde rinde Norsk Blod i den Danske Tronfølgers Aarer, og endeligen, at Etik selv og de flere Norske Misfornøyede, som opholdte sig ved hans Hof, og der ey lidet vilde bidrage til den Seyer man haabede at erlange, maatte over saadan Haanhed man udviste imod deres Landsmænd, nødes til at forlade Danmark, og at vende tilbage til deres Fæderneland. Herved formanede han Kongen til at give sin Mishag tilkiende udi saadanne Viser og mod de Personer, som siunge dem; hvorover de da ey heller bleve mere aabenbare siungne, men aleene i Løndom.

Da Tidende kom til Norge om den Danske Flodes Udrustning, befælede en nye Iver Asbiørns Blod; han søgte ved sin Sang at opmuntre sine Landsmænd til at stride, som han dog ikke Havde nødig, og som han ogsaa kunde have gjort uden at tale

7

foragtelig om deres Fiende, ey betænkende, at han derved forringede sit Folks Tapperhed; Thi det er ingen Kunst at overvinde den Feige, og den som flyer, men at fælde den Tapre, at drive den tilbage som staaer, det kan ingen uden en Heldt. Dog Asbiørn fulgte sin Alders Fordomme, og sang:

Sønden Hær fremskrider Udaf det bløde Folk,

Det Folk paa Sletter boer Formasteligt det tænker Steengiærdet Land at vinde,

Den kiække Nordmand kue,

Til Lethræ Rige føye Gors seyerrige Trop.

Saa tænker Myg at jage,

Den vrede fnysend Biørn;

Mon brummend Giedehams Forjage rivend Varg?

8

Ney Vargen stolt gaaer frem,

Og frygtsomt Faar opæder;

Den seyervisse Bamse Ey tusind Fluor agter.

Langt bedre var det hiemme I Fruer-Stuer sidde.

Med Møe paa kiælent Knæe;

Langt bedre var det hiemme I Dands paa Slet at gange,

Og Miød af Hornet tømme;

Langt bedre var det hiemme For Jer, I feige Danske Paa Bænk at strække Eder,

End staalsat Nordmand møde I Hilders Leeg den haarde;

At komme, see og slye.

Gøthar, som brændte af Begjærlighed efter Hævn, som ansaae Frode for en Ransmand, en nedrig Ransmand, og som maale Folket efter Kongen, gav denne Vise sit Bifald, og tænkte derved des sikrere at oppuste

9

Tapperheds Glød i sine Undersaatters Hierter, og at blive altsaa des vissere paa Seyeren, Han erindrede ikke, at Foragt gjør sikker, og Sikkerhed Seyeren uvis.

Frode derimod, oplært af Erik, befoel sine Folk, at stride med samme Mod som deres Fiender, at være grumme i Slaget, men milde efter Seyeren, at bruge Forsigtighed, saasom de Havde med tapre og kloge Mænd at gjøre.

Ved Rennesøe kom det til en haard Søetrefning, Seyeren vat længe tvivlraadig, og Gøthar beegnede de Danske med al muelig Haanhed, kaldende dem bløde og frygtagtige Folk, uvandte til at see Geirsodde vendte mod Brystet, og blinke for Øynene; Mere skikkede til at knytte Kiærligheds Knuder af Elskerinders Haar, end at staae, hvor Pilehagelen fordunkler Solen. Da Erik med sine Skibe fulde af misfornøiede Norske lagde imod ham, sagde han: Nu begynder Striden, thi Nordmænd sigte imod Nordmænd. Ved Slagets Begyndelse tog Asbiørn med skiælvende Haand sine Vaaben, og ved første Vaabenbrag, som skeede, faldt han afmægtig

10

paa Dækket, og blev der liggende, indtil alting var forbi. Eyvind gik det ikke bedre, thi Han bad ved Slagets Begyndelse at maatte blive sat i Land, eftersom han Havde noget nødvendigt der at forrette. Frode, som gjerne vilde skaane sin Skald, lod Ham ved en Baad bringe did. Disse tvende Helte vare altsaa tapre i Munden, men feige i Gierningen.

Slaget varede saa længe, at fast alle Pile og Stene bleve bortskudte; Vandet flød fuldt af Skiolde og af døde Kroppe, og alle Arme vare trætte. Man syntes at see Odin stride for de Danske, og Thor for de Norske. Midt i denne Uvished blev Gøthar ved en Piil dødeligen saaret, og var det i den Tummel ikke mueligt at sige. Hvo der havde udskudt den; hvorover det Rygte udkom, at han var bleven fældet af Odin selv. Ved dette Fald komme Krigsfolkene paa Hans Skib i Uorden; deres Mod svandt ey, men de sigtede nu uden Anfører, og derfor og uden Orden. Da de nu mærkede, at Modstand var forgjæves, og de frygtede for at blive indklemte imellem Skioldene og tage til Fanger, saa gave de paa eengang

11

et Raab fra sig, holdte sig i Hænderne, og sprunget over Bord; De skiøde deres Skiolde over sig, siunke derved hastig ned, og bleve saaledes uovervundne i Døden, og vedligeholdte det Norske Navn og Troeskab imod Deres Konge indtil det sidste. De øvrige Norske Skibe bleve deels borttagne, deels skudte i Siunk, og nogle saa reddede sig med Flugten. Dog fulde de Norske ey uhævnede, thi Frode mistede de Ædelste og Tapperste af sin Hær, og ingen var usaaret i den, undtagen Eyvind.

Efterat Asbiørn var kommet til sig selv igjen, og havde faaet at vide hvordan det var tilgaaet, udbrød han i disse Ord: Den forvorpne Daanelse; havde jeg kunnet bruge mine Arme, de Danske skulde ey have vundet. Eyvind var ey mindre tapper ved Tilbagekomsten; Havde jeg ikkun været tilstæde, da skulde det en have været uvis, hvo der fældte Norges Konge.

Frode vidste en aleene at vinde Seyer, men og at benytte sig af sin Seyer. Ufortøvet seylede han til Jedderen, og som Gøthar havde ingen Søn efterladt sig, og de

12

Norske saae udi Frode Deres Prindsesse-Mand, og han desuden lovede ey ar ville beholde Riget aleene for sig, men at overlade det paa en vis Maade til Roller Erics Broder, som var en fød Normand, saa bleve de saa meget des villigere til at overgive sig.

Nu voxte Modet paa den Danske Hær; Den meente ved egen Styrke aleene at have undertvunget Jedderen, og i Jedderen saae den gandske Norge. Nu beegnede den derover de Norske haanligen, og taledes om at giere dem til Trælle. Frode, som viseligen vilde foreene begge Folk sammen, kunde med al sin venlige Tiltale ey formaae den til anden Opførsel. Lykkeligen kom Religionen ham til Hielp, thi Guden Ballder aabenbarede sig i Drømme for sin Præst Asgaut, og befalede ham at føre sit Ærinde til begge Folk, hvilket og Asgaut gjorde ved følgende Sang:

I tvende Første Helte-Folk I Nordens vidtstrakt Snee,

Hvi hade og bekrige I

13

Med grusomt Mod hinanden. See Tiden nærmer sig,
Hvorvel med langsom Skridt,
Da Fælles Styrer, Troe
Og Fælles Kiærlighed
Med enigt Baand skal knytte
Adskildte Folkeslag
Fra Elvens vide Mund
Til Grønlands ævig Snee,
Til Dofres høye Top,
Til Finnens flygtig Boe.
Da Dansk og Norsk skal være Eet Sælskab og eet Folk,
Og ævig Forbund skrives Paa Fienders blodig Ryg.
Men ævig Venskab, Fred Skal herske iblandt dem;
Da Dansken Fortrin giver Til Fiældets ædle Søn,
Og Fiældets ædle Søn

14

Til Dansken Fortrin giver;
Da kiæppes kun om Dyd,
Om Ære udi Trossab,
Om Kiærlighed til Land,
Til Kongen og sit Folk.
Da fælles Sværd kun hvæsses Mod hint det mægtig Folk, Ved Mælers Strander boer, Af Gothisk Herkomst
brammer. Dog da det sielden drages.
Da Folk meer fredelig I sidste Tider tænker,
End nu da Jernet berker.
O at en ævig Fred Lyksalig gjorde Verden;
Dog det kun Ønske bliver.
I Haab af kommend Fred,
Af Fryd, Samdrægtighed,
Saa lader Avind fare;
Spot sømmer ikke Helte;

15

I ere begge Helte,
Og ædelt Blod mon flyde I eders svolne Aarer;
At boe paa Bierg og Slette Ey Mod og Manddoms gir,

En heller dem bortjager.

En god Opdragelse,

Et fast og modigt Øye,

Som uden Frygt paa Døden seer, Uskyldigt, henbragt Liv Det Dyden bringer frem,

Og Dyden elsker op Deri sande Tapperhed.

Derfor I Danske, Norske,

Udstrækker Samfunds Hænder,

Og tager broderlig Hinanden udi Favn!

Bulder blev i begge Forsamlinger; Glædes Bulder; De omfavnede og kyste hinanden. Saa længe Frode levede, var al Tvedragt imellem dem aflagt, og de elskede hver-

16

andre, som tvende Folk; tvende Riger, der havde fælles Konge. Dog Fred og Eenighed bleve lagde med ham i Graven, og det blev efter Spaadommen forbeholdet de senere Tider, at tilveyebringe et stadigt Venskab imellem disse tvende ædle Folk, som vi ville ønske, at maatte vedvare indtil Verdens Ende, og aldrig at spildes ved nogen Misforstaaelse.

1

Euphron

En

Fortælling.

Kiøbenhavn, 1774,

**Trykt og tilkiøbs hos Lauriß Simmelkiær, boende
paa Adresse-Contoirer.**

2

Felix, qvi potuit rerum cognoscere acusas Atqve metus omnes, et inexorabile fatum, Subjecit pedibus, strepitumqve Acherontis avari.

3

Fortale.

Carmanien, Mansuren & c. ere ubekjendte Øer i Syd-Søen, hvis Skikke ey ere almindeligen bekjendte. Derfor har jeg sat denne Tildragelse der, for ikke at være tvunget ved Costumet. Hvo som tvivler paa, at jeg haver iagttaget det, faaer selv at reyse didhen.

4

5

Ney! dertil begvemmer jeg mig aldrig, sagde Euphron, siddende i Døren af sin Hytte ved Vandfaldet af en rindende Bæk. Jeg bede den store Drungar om Forladelse? Ham, som burde falde mig til Fode. Er det min Angelica, som

raader mig saaledes? Dertil raader jeg ikke, svarede hun, min Euphrons store Siæl forestiller sig kun dette, henrevet ved den Afskye, som den bær til Nedrighed. Ja, den hader jeg, raabte Euphron, for ulyksalig end nedrig, for anseet for skyldig end nedrig. Men er det ey at falde den store Drungar til Fode, om jeg paa nye skulde søge at komme i Tjeneste, og derved tilstaae forhen at have forseet mig? Og i Tienesten kan jeg jo ikke komme, uden at besøge ham. Men at besøge ham,

6

svarede Angelica, er jo ikke at falde ham til Fode. Fald Sapor, fald din Herre til Fode, det kan dog ikke være nedrigt; men besøg kun Yndlingen: Han elsker Opvartning; han kiender din høye Siæl; Et Besøg af dig er meer for ham end tusinde Hyklers Smiger. Ey raader jeg dig til at sige ham mindste behagelige Ord, du har en nødig at bukke dybere for Ham, end dig synes; men — og her paatog hun sig alle de Yndigheder, som Venus anvendte, da hun traadde frem for Jupiter, eller rettere, hun saae til ham med den Smiil, som hun selv den første Morgen efter Bryllups-Natten hvilede med udi hans Arme — men for min Skyld buk dog for ham. — Jeg bukke, jeg krybe for denne fremmede Mansurer? jeg saaledes vanære mine Landsmænd, de ædle Carmaners Blod? Det tilkommer dem at herske; nu herske Fremmede, Mansurer herske; de udstøde os fra Domstolen, fra Raadhuset, fra Krigshæren, fra Skibsfloden; feyler kun at udstøde os fra de hellige Steder. Alt skal være paa Mansurisk. Sapor væmmes allerede ved sit Sprog, den svage Sapor. Du veed jo Angelica, hvad Møye hans Opdragelse har kostet mig; hvorledes jeg tænkte i ham at fremvise et Monster paa en fuldkommen Før-

7

ste. Ikke trængte jeg mig frem til denne Plads; fornøyet og rolig i min Hytte, drak jeg Vand og aad Rødder med mine Fædre. Dit Selskab var mig i Stedet for hele Verdens. En Ven, som man ey har nødig at smigre for, som igjen betiener sig af samme Frihed imod os, er meere end et heelt Pallads fuldt af krybende og bukkende Væsener, der aldrig have følet, at de have en Siæl, et Folk, er Fæderneland. Du er denne Ven. Urtarias kaldte mig fra min Hytte, og betroede mig Prindsens Opdragelse; jeg fulgte, fordi mig syntes at høre Fædernelandets Røst. Men ak! den store Drungar, hans Navn er ey værdig at nævnes, har ved sin List giort min Omhu til intet, styrtet mit, Urtariæ, Landets, Haab. Dog jeg fortæller dig Ting, som du veed ligesaa got som jeg. Mit Sinds Heftighed henrev mig. Her taug han, og fæstede sine Øyne paa Vandfaldet. Efter en lang Taushed sagde han: Ak Irene! du i Serraillet? din Uskyldighed ofres til fæisk Lyst? du giøre Katun Indpas? jeg bevilge det? ney! før døde. Kiære Euphron! faldt Angelica ham ind i Talen, giv dit Minde til Irenes Giftermaal med Sapor, og hendes Uskyldighed er bevaret, og Saptors Ære er red-

8

det, og du vinder tilbage din forlorne Værdighed, og du bliver i Stand tit paa nye at tiene dit Land og din Konge. Mener du, svarede han, uden at vende synene fra Vandfaldet, at den store Drungar har udstødt mig for at sætte mig ind igjen? Ney, ligesaa umuelig som dette Vandfald kan hæmme sig selv, ligesaa umuelig er det og for den Udydige at standse sin Fart paa Lasters Vey; Bølgen driver Bølge frem. Lasten driver Last frem; den ene er en Følge af den anden. Dog — og her rente Euphron sig, saae i Veyret og sukkede — den, som sidder i det Høye, er mit Vidne, at min Bekymring er en saa stor for mig selv, min Dotter, mit Huus, min Ære, som for min Konge, mit Fæderneland. Han blive udydig, skyldig, tabe sit gode Navn? Landet tabe Frugten af mine mange vaagne Nætter, af mine Bønner? Landet tabe sit Haab? O mit kiære Fæderneland! og her runde nogle Taare paa hans Kinder. — Jeg seer dine første Taare; ey græd du over dig selv, din Dotter, din Ære, din Velfærds Forliis, sagde Angelica. — Her er mere end Ære, Velfærd, Dotter, og mig selv; her er Fæderneland. Jeg bør sætte mig standhaftig imod Saptors Foretagende, maaskee han kan blive undseelig, og jeg endda

9

holde bet Løfte, som jeg gav Artarias paa sit Yderste: at bevare hans Søn ubesmattet, at hindre ham fra at blive Tyran. — Ey er man strax Tyran, fordi man haver to Koner; iblandt Mansurerne have været mange gode Konger, hvorvel deres Serrail haver vrिमlet af Qvinder. — Mansurer have een Lov, Carmaner en anden. Den som kan overtræde Loven i smaa Ting, vænnes derved til de store. Dog at foragte sin Hustrue er ey smaat. Kakun kommet her for at lide Spee? de høytidelige Løfter brydes, gjorde i det hele Folks Forsamling? Den Konge, som kan foragte sig selv, sit Folk, og sin Dronning, for ham bliver snart intet helligt. Har han ey allerede røvet en Dotter af sin Moders Arme? Hvorledes stod det til med dit Hierte, da Vagten sled Irene fra dit Bryst? Den næste Synd bliver, at han river Hustruen fra sin Mand, vanærer Templerne selv. — Man maae holde Ungdom noget til gode; Kiærlighed er saa sød og mægtig en Drift, at den lettelligen undskylder nogle Feyltrin. — Kiærlighed? ja Liderlighed; den Kiærlige er sagtmødig, og vanærer en den, han elsker; den Liderlige kiender ingen Grændser for sine Begiærligheder; hans Villie er ham en Lov. — Elffov er saa natur-

10

lig. — Han har sin Dronning; hun er ung, hun er kiøn, hun elsker ham. — Det Forbudne er sødt. — En Konge bør opfylde sine Love, vise sine Undersaatter Veyen til Lyksalighed. — Naar man er tyve Aar, er det vanskeligt at imodsiaae heftige Sindslidelser, Heldst naar Kronens Glands og Magt, og Hykleres Smiger, komme til. — Jo større Magt, jo større Pligter; jo større Misbrug, jo større Straf. Hyklere ere farlige, naar man ey fra Ungdom har hørt Sandhed, naar man ey er bleven opfød i Dyden. — Al Verden kiender, med hvad Flid du opdrog ham, men nu er han dog bleven fordærvet. Spar din ømme Kone, spar din arme Dotter; thi dig selv at tale om nytter ikke. — Nu kom du til Sagen, hvorfor du undskyldte Sapor; ney?!

kiære Angelica, ney! jeg viger ikke, jeg vil forbedre ham, eller og lade mit Liv; det skylder jeg mig selv, min Konge, min Ven, mit Fæderneland. — Ak! — Naar alting er forbi, om ey for saa paa din Døds seng, vil du indsee, at det er bedre at have havt en dydig, hvorvel ulykkelig, Mand, end en udydig og lykkelig; dog, der er ingen Lykke uden Dyd. Men vore Roer forbrændes, lad os gaae hiem. Herved smilede han, og rakte Angelica sin Haand.

11

Imedens de gjorde dette tarvelige Maaltid, hørtes en stærk Lyd af Basuner og Trompeter, af Hestes Trampen, af Hiuls Raslen. Angelica stod op og gik til Døren af Hytten. Hun saae den ypperste Præst Senja nedstige af sin Vogn; han var i den fulde præstelige Dragt, iført en siid blaae Silke-Kiortel, som gik Ham lige til Fødderne, havde et Smykke af Smaragder paa sit Bryst, et Perle baand om sin Hals, og den Høye røde Hue besat med Sapphirer paa sit Hoved. Den ypperste Præst er her, raabte Hun fra Døren til Euphron, han bringer uden Tvivl gode Tidender. Jeg kiender ham for en listig Hykler, svarede Euphron, stod op og gik ham i Møde. Senja hilsede ham ey alene ved at udrække

sin høyre Haand, men lagde endog den venstre paa sin Hue; en hilsen, som alene aflagdes for Kongerne. Euphron saae til Siden, og væmmedes i sit Hierte; han rakte Senja haanden, og de satte sig begge. Ædelmodige Euphron! begyndte Senja, enhver maae beundre dit Mod, dit over alle Ting ophøiede ædle Sind, din uforfærdede Kiærlighed for din Konge, for dit Fæderneland. — Jeg gjør intet uden min Pligt. — Men nu du længe nok har arbejdet for dem, saa er det dog

12

Tid engang at tænke paa dig selv, paa din bedrøvede Hustrus, paa din forladte Dotter, hvis Dyd staaer Fare. — Har Kongen tvunget hende? — Endnu ikke, men man kan frygte for alt af en hæftig, af en ung, og af en mægtig Elsker. — Jeg er bereed til alle Ting. — Men hvad om han med Magt nød, hvad man godvilligen nægter ham? Hun var jo da beskiæmmet. — Ikke hun, men han; Villien alene gjør udydig. — Du vil dog ikke heller hans Befkiæmmelse? — Ney. Saa giv da dit Samtykke til, at din Dotter maae ægte ham; thi ellers gjør hun det ikke. — Hvilken Glæde, at jeg har en dydig Dotter! — Føler du Glæde i denne Tilstand? — Meer end den store Drungar. — Overtal din Dotter; saa reddes hendes og Kongens Ære, saa sættes dit Sind i Rolighed, og saa hæmmes din Hustrues Taare. — Men Dronningens? — Mange Dronninger have havt den Skiæbne hun nyder da den Ære, der altid følger dem, som overvinde sig selv; hun føler den Glæde at skiænke Kongen til sig selv, til sit Land igien. — Har du viet hende? — Ja. — Du udsagde da de høytidelige Ord, hvorved Kongens Hierte bandtes til hendes alene, hvorved hendes bandtes til Kongens ale-

13

ne, — Omstændighederne have forandret sig. Er hun, død? — Hør Euphron! Kongen tilbyder dig sit Venskab. — Det er mig dyrebart. — Han beder dig ar redde sin Ære. — Ja ved Skiændsel. — Er et lovligt Giftermaal Skiændsel? — Et lovligt Giftermaal med to Koner! — I Mansuren er det ret. — Vi leve i Carmanien; dog, du forklarer Loven hver Dag. — Den store Drungar sender dig 50 Kameler ladne med Frugter, med Riis, med Viine, med Klæder; de staae her uden fore. — Er han reyst af Landet? — Cofrou forlade Landet? den for Landet, for Kongen, saa umistelige Cofron. — Hør Senja! Artarias laae syg, af den Sygdom, som han døde af; han kaldte mig til sig; med svage Kræfter reyste han sig op, og støttede sig paa den ene Albue, den kiære Konge: Min Ven! sagde han, jeg døer; min Søn er umyndig, kun ni Aar, vær ham i Faders Sted; jeg overgiver ham og Riget i din Haand, vogt dem begge, som du vil svare mig til paa hin store Doms Dag; De Ord staae dybt indgravede i mit Hierte. Vær du hans Ungdoms Leder, blev han ved, styrk hans snublende Fod; lær ham at ære sig selv, sit Folk, og sin Gud; lær ham, at han skylder sit Folk alt, at han

14

har Magten af det, at Naturen har ey gjort nogen Forskiel paa ham og Hyrden ved Ledet; lær ham at holde Ligevægten iblant Stænderne; lær ham, at Bonden har samme Rettigheder som den Mægtige; lær ham at sætte Pris paa Vindskibelighed; Vogt ham for Hyklere, Forsters Pest, lad ham altid høre og tale Sandhed; Sæt Krigeren, Erobreren, i det afskyelige Lys for ham, som han fortienet; Lad ham ægte, naar han bliver myndig, en udenlands Prindsesse, thi Landets egen Dokter vilde formeget ophøne sin Slægt; Lad ingen Fremmed komme til stor Værdighed i vort Land; saadan en vil vende op og ned paa alle Ting, og udjage de rette Børn;

det forstaaer sig, at Aprigerne ey ere fremmede, hvorvel de tale et andet Maal, siden de staae under vort Scepter; hav et vaaget Øye over Floden, denne vor Øes Værn; Bestyr Skatkammeret viselig, lad aldrig Udgiften overgaae Indtægten, og forhøy aldrig noget Paalæg; Undersaatternes Velstand og Mængde er Kongens Rigdom og Styrke, og deres Tal mangfoldiggjøres, naar de leve vel og let. Meget havde jeg endnu at sige dig, men jeg faaer overlade det til din Klogskab; thi Tiden er forhaanden, da jeg skal stilles for Dom, og giøre Regnskab; o hvor

15

kommer det mig forfærdeligt for at møde for Thronen af Kongernes Konge; intet uden min gode Hensigt har jeg at undskylde mig med; men hvor ofte have Svaghed, Uagtsomhed, Sindsadspredelse, vrang Forestillinger, hindret den! (her sank den beste Konge ned i sin Seng, en Taare-Flod overgydede ham) hvor tungt er det at falde i den Almægtiges Hænder!, jeg har intet uden din Naade at stole paa. Og hermed døde den gode Konge. Hvorledes mon en Ugudeligs Endeligt blive? Og ham skulde jeg glemme! hans Søn forlade! i Ævighed ikke. Jeg har alle Aar siden hans Død studeret paa denne Tale; jeg har ikke kunnet giere andet end udøve disse faa Ord; udøve? ak! Sæcler forslaae ey dertil. Jeg har giftet ham med en udenlandsk Prindsesse, saa lovte jeg min Konge, min døende Konge; nu skulde jeg selv nedrive dette! glemme Eed, Pligt, Løfte, Venskab! aldrig, aldrig skal det skee. Herrens Præst, den som staaer for den Ævige, burde understøtte mit Forsæt, opholde mine vankende Hænder; men see! han lurer paa mig, han er min og Landets Fiende. Bort med de Gaver! bort med den Lokkemad, Jord og Aske! jeg har nok i mine Roer; prøv en af dem; er du uskyldig, da smage de bedre end

16

Kokkens Retter; vee mig, om de ey smagte mig! Ney Senja, at døe med Ære er bødre end leve med Skiændsel. Jeg tør føle mig selv; Drungar maa altid flye for sig selv. Hils ham, naar han bliver Kongens, Landets, sin egen Ven, da er han og min Ven. Hils min Dotter, en Fader byder hende for at døe, end begaae nogen Uret; Død, Liv, ligegyldige Ting! Ævigheden er Liv. Og nu reiste Euphron sig, tog Angelica ved Haanden, og sagde: Din Mund tier, dit Øye taler, du tænker som jeg. Hun faldt om hans Hals: Jeg kiender min Mand, du henriver med Magt, Irene er i Guds Haand. Ey allene Irene, svarede Euphron, men Fædernelandet, men Artariae Søn, ham jeg saa høyt elsker; mit Liv vil jeg lade for ham, ak kunde jeg kun forbedre ham! dog Himlen skiænker ham vist engang til mine Bønner, til hans Faders Sukke. Senja! føler du ey Guds Røst i dit Hierte? den Gud du saa ofte paakalder. Stræb at bøye Sapors Hierte, tryk Religionen ind i den store Drungars, og den skal vinde. — Endnu er det ikke Tid; man maa lade Ungdommen først rase ud. — Ungdommen rase ud? foragtelige hver Dag kan du tale om Gud, og ey føle ham

17

i dit Hierte? Er da Religionen kun Vind? For dig er den Vind, foragtelige Senja! Drungar er bedre end du. — Om nogen Tid vil du nok tale anderledes. Han vendte ham Ryggen, gik bort, og hilsede ikke.

Du afskyeligste blant alle Mennesker, raabte Euphron, du bespottes Religionen, du lever som uden Gud, og dog tør du nævne ham! Ømt klyngede Angelica sig om Euphron: Elskeligste! tving din Vrede, din billige Vrede, du styrter dig ellers i større Ulykke. — Ingen Ulykke treffer mere, siden min Konge, mit Fæderneland, siunke. — Din Angelica lider, naar du lider. — Min Angelica lide! og her fældte Helten Taarer, det er bedre at lide med den Uskyldige, end skyldig at sidde til Bords med Førster; Himlen er de Uskyldiges Forsvarer og Belønner. — Tænk paa Irene. — For hende sørger jeg ikke; Gud forlader hende ey; hvad enten hun lever eller dør, saa lever og dør hun uskyldig. — Hvorfra tager du saa megen Standhastighed? — Fra Religionen, den indaander mig Trøst, opliver mit Haab; jeg seer langt ud over denne Klode, Ugudelige krybe paa den ligesom Myrer, uden Haab, uden Glæde, uden Gud, de ere naglede til den, men jeg flyver i Tanker langt over Maa-

18

nen, over Stierne, over alle Sphærer,

til den Usynlige, til den Algode, til den sande Mægtige. Dog, siden Kongen har endnu sparet sin egen Ære, og en skridet til det yderste med min Dotter, saa er det min Pligt at forsøge, om jeg endnu kan bringe ham paa bedre Tanker. Han satte sig ned, og skrev følgende Brev: Herre! Selv vide De best, med hvilken Ømhed, med hvilken Omhu, jeg haver omgaaet Dem; aldrig fordulgte jeg nogen Sandhed for Dem; aldrig satte jeg Dem til Rette, uden De blev overbeviist om, at det var for Deres Beste. Hvad mangler Rigets Velstand-Glæde, Fred, Styrke, Magt, vise sig allevegne. Ikke har jeg ophøyet nogen af mine Egne; Deres eget Hierte kan vidne, at jeg aldrig taledede for nogen af dem, uden han fortjente det. Jeg bar al Byrden, og lod Dem Æren. Nu ville De, til Tak for alt dette, Hænde min Dotter og Dem selv, ved en uhørt Gierning tilintetgjøre al min Flid. Herre! er det ret? det er en Dotter af Deres Faders gamle Ven. De have Magten, men De have den af Gud, og De staae ham til Regnskab for, hvorledes De bruge den. Vel søge De at skiule denne onde Gierning under Ægteskabs hæderlige Navn; men be-

19

tænke De og, at De allerede er gift, at Deres Dronning lever, den De have svoret Troskab ved Alterets Fod. De vare selv tilstæde, hun var tilstæde, Deres Folk var tilstæde, Gud var tilstæde; Ham og Dem selv kunne De aldrig undflye. Hvor bliver Deres egen Ære af? hvi ville De gjøre sig foragtelig i Deres egne Øyne? Hvad vil Deres Folk sige Hertil? hvad ville Fremmede sige? Spor regierer over et mægtigt Folk, og kan en regiere sig selv. Herre! troe ey Hof-Sproget, det er altid Hykle-Sproget; Penge, Fordeel, Ærestegn, foragtelige Tegn, naar de bæres af Uværdige, Vellyst, Nedrighed, styre dette Sprog. Gaae ud i Staden, paa Marken, blant Borgere, blant Bønder, tal med Hyrden i Skoven; lad Religionens Tienere tale, dens sande Tienere; læs Deres Forfædres Bedrifter, lad udenlandske Regenters Gierninger prædike for Dem, hør de frie Folkes Røst; men for alting gaae ind i Deres eget Hierte; der skal De finde Sandhed, aldrig ved Hoffet. Hvorledes ville De i hin Verden samles med Deres Fader? Ikke vil Han kiendes ved Dem. Men overvinde De Sig selv, sende De mig min Dotter tilbage, give De Deres Hierte til Deres Dronning

20

igien, skille De Sig ved den onde Mand, som De selv have gjort til Store Drungar, spørge De Deres Landsmænd om Raad; da ville De blive større, end om De ingen Attraae havde havt, større, end om De havde lagt 20 Lande til Deres Krone, og ført overvundne Fiender i Lænker for Dem; da ville De blive agtet af de Gode, elsket af Deres Folk, tilbeder af Deres Dronning, favnet af Deres Fader i Ævigheden; da ville De faae Fred med Dem selv og med Gud. Nu, jeg besværges Dem, Herre! ved Deres Faders hellige Støv, som De nu forurolige, tager dem disse Formaninger til Hierte, og troer, at hvordan De end handle med mig, saa have De ingen oprigtigere Ven end Euphron.

Imedens dette Brev blev afsendt, var Senja kommet tilbage tilden store Drungar, og havde fortalt ham det slette Udfald af sit Ærinde. Udfaldet er got, raabte han, nu faaer jeg Leylighed maaskee at tage ham af Dage; Saa længe han lever er jeg dog aldrig sikker. Jeg forlod mig paa hans Traadsighed, som han kalder Dyd, og var vis paa, at den vilde hielpe mig mere end alle mine Anlæg. Vær mig behielpelig til at skaffe ham af Veyen, og de 50 Kameler, med alt hvad de bære, skulle være

21

dine, foruden hvad du forhen har faaet. Desuden er du aldrig sikker, saa længe han lever; thi han veed alt for vel, at du hialp til at styrte ham, og ved Religionens hellige Magt lænkede den unge Konges Sind, som endnu var tvivlraadig. Saadant tilgives aldrig, mindst af dem, der udgive sig for at følge den strænge Dyd; De ere altid haarde, hævnngierrige.

Senja brugte i Førstningen endeel Udflugter, dog som den der gjerne vil overtales, som den der vil nødes, for siden at have et Skiul for sin egen Samvittighed. De overlagde derefter paa det beste deres onde Forsæt, og haabede at indrette Anlægget saaledes, at Udfaldet ey skulde seyle dem. Mest stolede de paa Euphrons egen Ubevægelighed og Stivhed, med hvilket Navn de belagde hans Dyd. I denne Tanke forføyede de sig begge til Kongen, for at forestille ham Euphrons Traadsighed, og at afmale den med de sorteste Farver. De sunde Kongen i en sær Gemyts Bevægelse. Han tog koldsindig og forvirret imod dem: Læs dette Brev Cosrou, sagde han til den store Drungar; jeg frygter for at have beegnet Euphron for haardt. Vel var han noget egensindig og stiv, men han var derhos retfærdig, og han elskede mig; det

22

fremskinner endog allevegne i dette Brev. Cosron læste det, og flyede det derpaa til sigende: Dets fornemste Indhold angaaer Religionen, derfor bør den ypperste Præst dømme derover. Mig synes ellers Herre, at dette Brev ikke viser nogen Kiærlighed; thi det er fuldt af Bebreydelser og haarde Udtryk. Sandt nok, svarede Sapor, men de ere kiærlig haarde, og Ærlighed synes at have ført Pennen. — Ja, under saadan Masqve skiule alle disse stive Folk sig. Sandt nok, Euphron berigede sig ikke, han hialp ey heller meget sine Egne, thi dertil besad han for liden Menneske-Kiærlighed; men han vilde gjøre alting selv, og endskiønt han stilte sig an at tillægge Dem Æren deraf, saa var han dog alt for klog, at han en skulde vide, at den, som taler med alle, som uddeeler Maade til dem i Førstens Navn, bliver altid Hoved-Hiulet i Folkets Øyne. Han vilde holde Dem under et ævigt Formynderskab, og derfor er det og, at han ey vil unde Dem Irene. De skulde først have spurgt ham herom; og hvo veed, da han kiender Almuens Tilbøyelighed for sig, om han ey har andre Hensigter Herved, og om han derfor ey vil have Dem til Svigersøn, thi saa var Fordelen Begges.

23

Hvilke Hensigter? raabte Sapor, ude af sig selv, han har dog vel ikke Ondt i Sinde imod mig. Jeg kan ikke nægte, tog nu Senja Ordet, at have hørt noget saadant; den Uret, som efter hans Sigende er vedersaret ham, bar ophidset hans haarde Sind; og det beste bliver derfor, at hente ham hid, og nærværende at overvælde ham med Ære og Velgierninger, for at see, om han da vil give efter, og formaae sin Dotter til at elske Dem; thi er han endda ubevægelig, saa ligger vist noget Ondt skiulet herunder. Dette Raad er fortreffeligt, sagde Kongen, jeg vil selv hente ham, selv tale med ham; min gamle Lærer kan en nægte mig det, som udgjør mit Livs Lyksalighed. For Himlene Skyld! grib ey hertil, skreg Senja, han vilde snart igien

bemestre sig Deres Hierte, og bringe Dem under, det gamle Aag; det mindste vilde blive at høre hans daglige Irettesættelser, i Stedet for de billige Lovtaler, som enhver nu yder Dem; han vilde endog faae den beste Leylighed at udøve sit onde Forsæt, og under Uegennyttigheds og Retfærdigheds Skin vilde han nægte Dem rene, for at give, hende og Riget til manden. Ney, man bor gjøre ham Løfter, give

ham Haab at erlange forlorne Værdighed,

24

saafremt han overtaler sin Dotter. Og om han ey vil, brød Kongen hastig ind, skal man da ey holde, hvad man har lovet? — Ja Herre, om De vil miste Irene.— Hende maae jeg have enten med Gode eller Onde, det gjælder mit Liv. — Nu vel da, vil den Halstarrige ikke, saa aabenbares hans onde Forsæt, og han bliver meer end for lemfældigen behandlet ved at sendes tilbage til sin Hytte, og denne Lemsældighed bør han alene takke Irenes Fader for. Saa, Herre! lader De sig vie til Irenes thi ung, skøn, forfængelig, Fruentimmer, kan hun ikke imodstaae, og den Synd, som nogle ville indbilde Dem at være herudi, tager jeg paa mig. Vore Naboer Mansurerne holde det ey for Synd, ja neppe nogen i det store Asia. Det er kun en borgerlig Lov, en Lov given af Kongerne, en Lov, som Kongerne kunne igien ophæve, thi Kongen er Lovens Begyndelse og Ende; anderledes var det, om den virkeligen var en Religions-Lov, thi den ere Kongerne selv undergivne; Himlen bevare mig fra at raade til at overtræde nogen saadan! Men over alle andre Love ere Kongerne langt ophøvede; de ere synlige Guder paa Jorden, alt er dem underlagt, og enhver bor stræbe at bidrage til de-

25

res Fornøjelse. Men hvi tier du saa Cosron? sagde Kongen, er du af andre Tanker? Det være langt fra, svarede han, og bukkede sig dybt til Jorden, Viisdommen selv kunde ey tale anderledes end Senja, men jeg frygtede for, at mit Vidnesbyrd skulde ansees mistænkeligt, efterdi vi Mansurer tage saa mange Koner, som vor Formue og vort Hierte tilsiger os. Ellers undrer jeg mig over, hvi du, o Konge, beder saa længe om det, som du kan befale; men herudi seer enhver og priser din Godhed, undtagen den gamle Euphron, han, som alene ey vil rose dig, han, som vil hindre sin Dotter i at finde dig elskværdig, da dog alle Carmaniske Møer sucke for dig; det, som burde være hans største Glæde og Ære, forsmaaer han, ret som det var en Skiændsel. Men min Konges Villie bør skee; lad ham hentes, lad ham nyde al Ære og Got, naar han kun vil vise sig erkjendtlig; men min Konge tale ey med ham før det skeer. Lad ham tillade Irene at elske sin Konge, det er jo dog ingen Misgierning; saa er jeg vis paa, at hun elsker ham, thi han har en uomskrænket Magt over sin Dotters Villie; og saa meget mere er jeg vis herpaa, som jeg er overbeviist om, at Irene elsker min Konge, endskiønt hun ey lader sig

26

mærke dermed, endskiønt hun viser sig halstarrig, af Frygt og Ærbødighed for sin gamle vrantne Fader, thi hun veed intet af hans onde Anlæg. Irene være Prisen paa Euphrons Udsoning med Kongen; men min Konge ey fornede sig til at tale forhen, med ham; hans Forræderie, om han og har det i Sinde, thi jeg for min Part vil gjerne undskylde ham, kan og herved blive des mere aabenbar. Og dette Raad blev fulgt, og i Følge det Bud sendt efter Euphron.

Nuschirvan, som havde været Oberskiænk, og den eeneste af Euphrons gamle Venner ved Hoffet, der ey havde forladt ham, og derfor ogsaa bleven afsat, havde imedens begivet sig ud til Euphron, for at overtale ham til at give sit Minde til Irenes Giftermaal med Kongen; thi denne ærlige Ven frygtede for, at hans Fiender vilde ellers heraf tage Anledning at tilføye ham end mere Ondt. Han fandt ham bindende Ærter op i sin Hauge, med et roligt og fornøyet Ansigt. Er det nu Tid, min Ven, sagde han, at binde Ærter op? da du har mistet din Værdighed, dit Æmbede, din Konges Fortrolighed, din Frihed, som er bleven indskrænket inden dette Stæds Grændser, og da din Dotter staaer Fare for at miste sin

27

Ære, og du maaskee dit Liv. Ærlige Ven, svarede Euphron, jeg er Gud en Død skyldig; min Dotter kan ey miste sin Ære, uden hun selv vil; Vold kan ikke berøve hende den. Mit Hierte vidner med mig, at jeg har tient min Gud, min Konge, og mit Fæderneland, hvorfor skulde jeg da frygte? Kongens Fortrolighed har jeg mistet, det er ilde for ham og Landet, eftersom onde Folk ere komne i mit Sted. — Jeg beundrer dit Mod; men om du ey vil tænke paa dig selv, saa tænk dog paa din Dotter. — Ja, hendes Rolighed, hendes sande Lyksalighed, vil jeg gjerne befordre med mit eget Blod. — Her behøves intet Blod; men betænk, hun er et Fruentimmer, hun er ung, det er en elskværdig Konge, som er indtaget af hende. — Hendes Dyd trøster mig, mine Formaninger; hun har mit Mønster; hun bør være glad, om hun end mister alle Ting, naar hun beholder Dyden.— Men om hun faldt.— Det vilde græmme mig. — Du kan forekomme det. — Hvordan?— Samtyk i at hun ægter Kongen, saa mister hun ey sin Dyd, sin Uskyldighed. — Men jeg mister min. — Det kan jeg ikke indsee; En anden Sag var det, om Kongen forskiød sin Dronning, da gjorde Han hende Uret. — Kongen have to Koner? —

28

Det er brugeligt i saa mange Lande. -- Men det strider mod vore Love. O min Ven! jeg mærker nok, at du ey kiender Lasters Natur: man begynder at vige fra Ordenen i smaa Ting, om du saa vil, man ender med de store; Den som kan tage to Koner, lader tilsidst sig ey Nøye med ti. Ney, hvo som vil være dydig, maae kiæmpes, maae stride, maae overvinde sig selv; Dyden maae blive ham til saadan Vane, at han ikke kan gjøre Uret, ellers kuldkastes han ved hver Vind. Nuschirvan trak paa Skuldrens, sukkede, gav sin Ven Ret, men beklagede derhos, at han var forloren. Den Ugudelige er forloren, sagde Euphron, ey den Retfærdige; han lander tilsidst i Himlen. Men hvorledes var det mueligt, spurgte Nuschirvan, at den onde Cosron kunde gjøre Kongen dig afspænstig; jeg har vel hørt noget herom, men veed ikke den rette Sammenhæng. Elskelige Ven; svarede Euphron, du som saa længe har kiendt Sapor, haver vel og for længe siden indset, at Roes er hans svage Side, at han gjerne vil høre Lovsange. En Tilbøyelighed, som ikke er ond, saa længe Samvittigheden vidner med os, at vi gjøre roesværdige Gierninger, saa længe vi følge Sandhed, saa længe vi taale at høre den. Men hvor

29

vanskeligt at holde denne Middelvey for den Unge, for den Uerfarne, for den som er Konge! Cosron er velskabt, han kan paatage sig alle Skikkelser, forestille den ærlige Mand for at naae sine Hensigter, han kiender Menneskets Hierte i Grund, men alene for at fordærve det. Da han stod i Maade hos Dronningen, blev anset for en ivrig Christen, endskiønt indfød Mansurer, havde som øverste Sebaste altid Adgang til hende, ved det han forestod hendes Hof, saa havde han og derved frie Adgang til Kongen. Inden faa Dage havde han udstuderet hans Natur, og vundet hans Hierte ved Føyelighed og Smiger, ved antagen Ærlighed og Religion. Og hvad Under at han bedrog Kongen? da han endog bedrog mig, saa jeg ansaae ham for en ærlig, nidkiær, og uskadelig Mand. Mindre var jeg nu om Kongen, ved det han var bleven myndig, ideligen var jeg sysselsat med Rigets Sager; derfor iagttog jeg saa meget mindre hans Anlæg, indtil det var for sildig; derfor blev og Kongen asvant fra mig, og vant til Cosrou. Da han nu havde vundet saavidt, trak han Dronningen paa sin Side, ved at forestille mig som en stræng og besværlig Mand, som vilde indskrænke unge Folks Forlystelser, som stedse vilde styre Statens Roer: Vel var

30

jeg en Mand man ey burde sætte gandske tilside, i henseende til min lange Erfarenhed og udviiste Tienester; men man burde og vise mig, at man kunde handle uden mig, og at man ey for min Skyld vilde tvinge sig i sine Forlystelser: Det tilkom Dronningen at styre sin Mand og Riget, og ikke mig. Disse Ting bragte den unge Dronning paa en god Maade efterhaanden for Kongen, som vel langsom, men dog endelig blev vant til ey altid at høre got tale om mig, en altid at ansee mine Raad for følgeværdige, og Undertiden at holde mig for besværlig. Det skeede derfor, at Kongen i visse, hvorvel smaae, Ting var af andre Tanker end mine udi Raadet. Vel satte jeg mig noget herimod, men gav dog snart efter, glædende mig ved, at han begyndte at handle og tænke selv. Men som han nu begyndte at føle sig, og meente at have erlanget Frihed, og afkastet et besværligt Aag; saa imodsgadte han mig jævnlig uden mindste Grund, alene for at nyde sin Frihed. Selv mærkede du det vel i Raadet, og jeg, som tænkte, at Sandhed og Iver for det almindelige Beste havde hidindtil alene besialet det, fornam nu til min store Bestyrtelse, at de fleste af dets Lemmer bifaldte altid Kongens Mening. Nu blev jeg eftertænksom, og sporede op Aarsagen til saadan

31

Forandring; da jeg snart sandt, at Conson en var saa umådelig og uegennyttig, som jeg havde forestillet mig, men at han taledes i Raadet igiennem Kongens Mund. Dog førend denne Opdagelse foreslog Kongen mig, at han vilde have Dands til Hove. Cosron tænkte, at jeg skulde have heftigen sat mig herimod, saasom jeg aldrig havde offentligent tilstædet den til Hove i Kongens Mindreaarighed. Han meente, at Surseenhed havde hertil været Aarsag, da det dog var Sømmelighed, saasom der var ingen Dronning, og jeg frygtede før, at Kongen skulde forelske sig i nogen af Landets Døttre, og derved forledes til et for sit Rige skadeligt Giftermaal, allerheldst han allerede med min egen Dotter havde viist Prøve herpaa. — Her faldt Nuschirvan ham ind i Talen og sagde: Hvi forhindrede du det? Derved havde du befæstet dig selv i dit Æmbede, bevaret en duelig og umistelig Mand til Landets Tieneste, været stedse Mester af Kongen, og kunnet holde ham paa Dydens Vey; og hvorfor ere vore egne Landets Døttre ey Kongens Haand ligesaa værdige, som fremmede Prindsesser, der ofte føre Fremmede ind med sig og ey alene selv bære et fremmed Hierte til Landet, men endog gjøre undertiden Kongerne selv fremmede for det?

32

Himlen bevare mig fra nedrige Konstgreb! raabte Euphron; dit Venskab forblinder dig, og Venskab alene gjør, at jeg undskylder dette hos dig. Den sande og nyttige Statsklogskab gaaer altid med oprakt Hoved, veed af ingen krumme og skiulte Veye at sige; At befordre Fædernelandets Vel ved Underfundighed er ikke tilladt, om det end var mueligt, og bliver tilsidst skadeligt. Naar en indfød Slægt ophøyes saa vidt, glemmer den snart sig selv, søger alene at forfremme sine Paarørende, og undertrykker derved alle andre. Om jeg end kunde love for mig selv, saa lever jeg dog ikke ævig; og hvorvel jeg haaber det beste om Angelica og Irene og vist veed, at det er umueligt for dem at falde til Laster, faa kunne de dog besnæres af Venskab; de ere

Fruentimmer, de ere følsomme, og Irene er ung. Men om de end overvunde Fristelser, saa var dog Saptors egen Elskov, egen Føyelighed, egen Høflighed, at befrygte. Og de af! saadant Ægteskab fødte Børn, for dem blev det jo en Skyldighed at befordre deres Moders Beslægtede. Hvilken Kiæde af Forurettelser, af Misfornøyerelser, af Knur, af alt for store Begjæringer! Og jeg, kunde jeg ikke med Rette beskyldes for at have dannet Sapor

33

for mig selv? og hvormed skulde jeg retfærdiggjøre mig for mig selv? Sapor var da dydig, endnu havde jeg Magt over hans Hierte; jeg bragte ham derfor, hvorvel med Møye, fra dette Forsæt. En Konge er sit Folk alt skyldig, sagde jeg til ham; det maae han takke for Scepter og Krone, for Vælde og Magt; Folket var til førend Kongen, Folket kan være til uden Konge, men ingen Konge uden Folk. Det maae han derfor opofre sine kiæreste Lidenskaber, særdeles naar det giælder om at vælge sig en Ægtemage; En flygtig Lyst for gaaer, men Æren varer ævig. Ey heller er han tvunget til at tage en grim, en modbydelig Prindsesse; Han har nok at vælge i; Ved et Billede af hendes Person, ved paalidelige Sendebud, ved det offentlige Rygte, kan han forsikre sig om hendes Yndigheder, om hendes Dyder; og tillade Omstændighederne det, da kan han reyse til hende, hun til ham, førend den endelige Slutning. Da lod han fare den fattede Kiærlighed til Irene; Kunde jeg derfor forestille mig, at en ulyksalig Dands skulde nu, da han var saa meget ældre, da han var gift, da han elskede sin Dronning, paa nye antænde denne slukte Ild? Og hertil sigtede dog Cosron, da han indgav Kon-

34

gen at sige til mig: Euphron lader vel ey sin Dotter blive borte fra denne Dands? Cosron vilde igien optænde den ilde slukte Elskov, og derved gjøre mig ulykkelig efter sine Tanker, og tilvende sig Kongens Hierte, og Magten i Riget. Uforsigtig gav jeg mit Minde til min Dotters Komme paa denne Dands, og dette har jeg nu at bebreyde mig. Cosron forsømte ikke at antænde Kongen, baade ved sig selv og ved sine Hielpere. Min Dotters Blufærdighed bluffedes Ilden op, og dæmpede den ikke. Korteligen, det kom herved saa vidt, som du nu seer; og Dronning gen indsaae alt for sildig, hvor ilde hun havde gjort i at troe denne Mansurer, og i at styrke mig; og fortalte hun mig da alting, og hvorledes hun og Cosron havde arbejdet sammen paa min Undergang. Ulyksalige Katun!

Hvor beklager jeg din Skæbne! og hvor uskyldig har jeg været Anledning til din Ulykke!

Imedens disse to gode Venner ynkedes sammen over Kongens og Landets Skiæbne, afbrød en Vogn-Raslen og Heste-Vrinsken deres Samtale. En Capitaine af Kongens Livvagt traadde ind, og forkyndte Euphron, at han og Hustrue havde strax at forføye sig til hove. Euphron kaldte uden Ophold paa sin Kone,

35

og sagde hende, at det var Kongens Befaling, at de strax skulde begive sig til Hoffet. Hvad mon Kongens Hensigt være hermed? spurgte Angelica, hvorfor saadan Jil? han fortryder nok sin Haardhed, og uden Tvivl bliver du igien sat ind i din forrige Værdighed, min Hierte Mand. Angelica saaes nu for første Gang glad, efrer at hun var bleven forviist paa Landet. Nuschirvan derimod var utrøstelig: Min Ven! raabte han, ude af sig selv, og slog begge sine hænder om hans Hals, gaaer du til Hoffet, da er du forloret; du iler din Undergang i Møde, og vil blive en Spot for dine Fiender. Ved vort Venskab besværges jeg dig, ved den Omhu, som du er dit eget Liv skyldig, ved dit Fæderneland, som du endnu kan tiene i mange Aar, red dig med Flugten; jeg er vis paa, at denne gode Mand selv vil være dig behjælpelig heri. Capitainen svarede: Mine Arme, mit Liv med, er til din Tieneste o Euphron om det behøves. — Og jeg har dog aldrig beviist dig nogen Velgierning. — Du har tient mig ved at tiene det hele Land, og vi ere alle Dyden vor Tieneste skyldige. Imidlertid er det mig ikke bekiendt, at denne Befaling er givet til dit Værste; tvertimod, jeg haaber, at den er en Begyndelse til at ære Dyden. Nu,

36

sagde Euphron, det er Tid, elskelige Angelica, at vi forlade dette Stæd, og lyde Kongens Villie. Saa rolig! raabte Nuschirvan. Ja, anderledes har jeg aldrig seet ham, sagde Angelica, Samme Ansigt i Medgang og Modgang; Hans Øyne smile ey i Lykke, og hans Kinder blegne ey ved Vanheld.

Saasnart de ankomme til Slottet, bleve dem anstændige Værelser indrømmede; men de singe ingen af deres Bekiendtere eller Venner i Tale, ja ey engang deres Dotter; hvorover Modet faldt meget paa Angelica. En Time efter deres Ankomst kom Senja ind. Han forsikrede om Kongens Maade, ja at Euphron Milde igien faae sin tabte Værdighed og Anseelse, naar han kun vilde overtale sin Dotter til at elske Kongen. Hvad er Ære? Hvad er Anseelse? brød Euphron ud: Dyd, god Samvittighed, er alt. Jeg opføde Kongen for at udøve Laster? jeg styrke ham i Udyd? Men! det gjør Euphron aldrig. Din Skiæbne

beklager jeg, sagde da Senja; men du

volder den selv ved dit ubøyelige Sind, hvis Tapperhed vist nu ogsaa vil blive sat paa Prøve. Man forglemte

ey at afmale Euphron Forhold for Kongen med sorteste Farver; men dog kunde man ey formaae ham til nogen udmærket

37

Haardhed. Xanti, en nedrig Slave af Cosron, som og havde krøbet for Euphron, men aldrig bleven værdiget hans Agt, og som da var Ober-Kiøgemester, blev derpaa sendt til ham, for ved Trusler at overtale ham, Trusler, der dog kun vare paa Skrømt; et Middel, som Kongen selv havde opfundet, Det første Xanti nærmede sig, sagde han med en ynkelig Stemme: Din Skiæbne gaaer mig til Hierte, elendige Euphron! Ved disse Ord slog Euphron Øynene op, og svarede: Du er selv elendig; heel vel erindrer jeg den Tid, da du krøb for mig, og nu kryber du for den store Drungar. Du maa hade ung saa meget du vil, blev Xanti ved, jeg skal

dog ikke aflade at elske dig. Men hvor smerter din Skiæbne mig! Jeg hørte Kongen selv sige: Vil Euphron ey med det Gode, han skal da tvinges med det Onde; her ere Bøddeler, Pinebænker nok, i mit Land. Men som Euphron taug, saae Xanti stivt paa ham, og sagde end videre: Jeg at see den dydige Euphron paa Pinebænken! min Siæl gyser herved; Han maaskee slæbes til Retterstædet! Ugierne siger jeg det; men jeg maa redde min Ven og Kongens Ære; Det staaer alene til ham selv, at befordre egen og Dotters Lyksa-

38

lighed. Euphron stod op, og vendte ham Ryggen. Da udbred Xanti hæstigen: Ulyksalige! døv og blind ved din Ulykke, kiend nu Vidden af den: Din Hustrue, din Angelica, hun elsket af dig med saa megen Ømhed, hun vil blive Offeret for din Halstarrighed, for din Dotters Ære. Det er besluttet, ifald du vedbliver at vegre dig, at give hende Soldaterne til Priis. Angelica falmede, en kold Gysen løb over hende, hun skiælvede, faldt ned af Stolen, og daanede. Euphron løb til, og tog hende i sine Arme, ømt trykte han hende op til sit Bryst, og sagde: Xanti! skaf noget Vand, om du er Ven, Men Xanti stod og mættede sine grumme Øyne med dette Syn; Med en Hofmands Kulde og Spot sagde han: Er du nu saa øm Euphron, hvorledes vil du da blive, naar du seer Angelica iblant Soldaterne? Euphron løftede sine Øyne til Himlen, og sagde: Xanti er og din Skabning, Diævlene ere og skabte af dig. En billig Forbittrelse lokkede disse Ord af hans Mund. Aldrig viiste han mindste Utaalmodighed ved hvad ham selv vederfoer; men her lidde hans elskeligste Angelica. I Mangel af reent Vand greb Euphron til noget skident, som de havde toet sig i,

39

og stod i en Krog; herved, og ved hans mange Favnetag og bede Kysse, kom Angelica endeligen til sig selv igjen. Hun slog Øynene paa Xanti, men vendte dem strax med Foragt fra ham, og sagde: Er den Ublue endnu her? Euphron tog Ham derpaa ved Armen, ledde ham til Døren, og sagde: Den som kan bespotte Ulyksalige i deres Ulykke, er Foragt værd. Xanti gik derpaa ud; thi han følte hos sig selv, hvor ond han end var, at han fortiente at udstedes. Strax gik han til den store Drungar, og fortalte Tildragelsen; men glemte at sige, at han blev viist ud; lagde derimod til, at Euphron græd og vreed sine Hænder, da han hørte, hvorledes man vilde behandle Angelica. Cosrou smilte med en bitter Mine, og sagde: Ak at jeg ikke nød denne Vellyst! nu føler jeg først min Storhed. Denne stolte Mand vilde ey give mig et got Ord, han saae mig an med Foragt; men nu knuser jeg ham. Han stoelte paa, at ingen kunde overbevise ham at have taget Skiænk og Gaver, og meente derfor at have en Ret til at straffe dem, der gjorde saa. Han fandt Fornøjelse i at kaldes retfærdig, i at være ubøuelig, sin Stivhed kaldte han Ærlighed; men nu skal jeg udrødde hans Navn af Jorden, og træde

40

og herske paa hans Ruiner. Udfaldet blev ni berettet for Kongen, men ey anderledes, end at man havde truet ham med ævig Fængsel; thi videre havde en Kongen befalet at Truslerne maatte gaae; men han havde svaret: Jeg blæser af Fængsel, Død, og Kongen. Man forestilte alting paa saa forhadet en Maade, at Sapor blev meget vred, og udbrød i disse Ord: Jeg skal have Irene, det koste hvad det koste vil; og saa vil jeg sende den gamle Halstarrige til sin Forviisnings Plads igjen, og ikke agte ham. I et Raad, som Cosrou derpaa holdt med sine Anhængere, forestilte Senja, at han frygtede for, at man i Utide havde ladet Euphron komme til hove; at man maaskee ey blev saa let af med ham igjen; at det dog ey syntes, at man kunde bevæge Kongen til at aflive ham; Kongens Kiærlighed var saa stærk til rene, hvad om han virkeligen ægtede hende? mon hendes Fader da ey kunde naae sin forlorne Magt? hvad om Euphron lod sig overtale? Derfor er hans Traadsighed, som han kalder Bestandighed, mig Borgen, svarede Costou; og skulde Kongen ikke formaaes til at dræbe denne stolte Retfærdige, saa har jeg dog havt den Fornøjelse at pine ham, og saa vil det blive mig ligesaa let at sende ham

41

tilbage, som der har været for mig at saae ham hid. Men hos sig selv stolede Cosrou mest paa Gift, som han i al Fald havde bestattet at indgive baade Euphron og Irene.

Adamantus var Ober-Staldmester. Han havde i Euphrons Lykke været en af hans ivrigste Venner, en stærk Tilbeder af Religionen, og blev almindeligen holdt for en Mand, der paa ingen Maade kunde bøyes fra det,

som han ansaae for ret. Vel omgikkes han nu med Cosrou, vel havde han ved i Tide anbragte Opvartninger og Føyeligheder forsvaret sin Post; og dog i Mængdens Øyne vedligeholdt Navn af en ærlig Mand, ja endog hos Euphron selv Navn af en oprigtig Ven; thi han tænkte, at Adamantus gjorde dette alene, paa det at der dog kunde være een tilbage, som var i Stand til at afværge noget Ondt. Men Cosrou som i højeste Grad besad den Egenskab at kiende Mennesker, og at benytte sig af deres Tilbøyeligheder til sine Hensigter, havde længe siden indseet, at den fineste egen Fordeel og Herskesyge laae skiult under hans Opførsel. Men han var alt for snedig til at tage Masqven af ham, da han vel vidste, at intet kan gjøre Mennesker til mere bittre Fiender af os, end naar man

42

opdager, hvad de med stor Konst holde skiult. Denne Mand besluttede Cosron at betjene sig af, for end mere at pine Euphron, og for, om mueligt, at formaae ham til at begaae noget Nedrigt, hvorved han kunde tabe det Almindeliges Høyagtelse, og Carmanerne derved blive Cosrou mere hengivne, naar han herved formindskede det offentlige Had, som han vel vidste at have opvakt imod sig, ved at bortjage en retfærdig Mand fra Hoffet og Regimentets Styrelse. Til den Ende lod han kalde Adamantum til sig, og sagde: Kongen kiender din Ærlighed og Hengivenhed til hans Tieneste. Han kan ikke leve uden Irene; Han er for øm til at beskiæmme hende; Derfor vil han foreene sig ned hende ved et lovligt Ægteskab, og sætte hende ved Siden af sin Dronning, efter saa mange Folks Viis. Men en stolt Mand, hendes Fader, sætter sig herimod, under Paaskud af Anstændighed, Love, Religion; men i Gierningen for at tvinge Kongen til at ægte hende alene, og derved paa nye bemestre sig Regimentet. Skiænk, forlorne Værdighed, Ære, ja Fængsel og Plage, ere forgiæves blevne anvendte for at bevæge ham; thi denne sine Hofmand stoler paa Kongens Elskov, og tænker, naar Irene er alene

43

Dronning, da sikkerst at kunde spille Mester. Gaae derfor, søg ved andre Midler at overtale Ham, Midler, som overlades til din Klogskab og Indsigt; han anseer dig dog som sin Ven, du er det ogsaa for saa vidt, at din Fromhed ey tillader dig at være nogens Fiende. Udretter du dette, da kan du være vis paa Kongens Maade; Mit Venskab behøver jeg ikke at tale om, thi det, har du længe siden ved din Nidkiærhed for Kongens Tieneste erhvervet dig. Og hermed omfavnede og kyste han ham. Adamantus takkede med faa Ord for den Fortrolighed man vriste til ham, forsikrede at betiene sig af al den Magt, som Venskab gav ham over Euphrins Hierte, til at udrette dette til Kongens og Cosrons Fornøjelse; allerhelst han vel indsaae, at det var Landets Vel, at Euphron ey kom i sin forrige Plads igien, da den nu var saa meget bedre besat; men at det og var til Landets Vel paa den anden Side, at den unge Konge en længere blev standset i sin Elskov, da man ellers maatte frygte for, at saa hæftig Sindslidelse kunde skade den allerbeste Konges Sundhed.

Adamantus begav sig ufortøvet til Euphron. Han bevidnede at tage stor Deel i hans Ulykke, ja udøste mange Taarer; for-

44

sikrede, at han for ingen anden Aarsag blev ved Hoffet, end for at kunne sinde Leylighed til at tiene sin Ven og Fædrenelandet. Derfor kunde han en støde reent for Hovedet den onde Mand, som nu herskede; og derved fik han og mange af hans Anslag at vide. Euphron forsikrede ham om at være overbeviist, at han gjorde alting i en god Hensigt, og at han pinede sin retfærdige Siæl for at tiene Kongen, Fædernelandet, og sine Venner. Saa vidt gaaer ey min Selvfornægtelse, blev den redelige Euphron ved, saa stort Offer kan jeg ikke gjøre; Vant fra Ungdommen af til at udsige min Meening uden Omsvøb, maae jeg traadse Tyranner og de Onde lige i Øynene. Du gjør ret, svarede Adamantus, jeg vilde gjøre det samme, om det ikke var got, at der var een ærlig Mand tilbage ved Hoffet, for dog at afværge noget Ont. Imidlertid er jeg dog meget bekymret for din Tilstand; thi jeg har nu, deels ved at tale med Cosron deels med Senja, opdaget det forfærdeligste Anlæg imod dig. Mon de kan tilføye mig mere Ont, end de allerede have gjort, og truet at gjøre imod mig? spurgte Euphron Adamantus anstilte sig uvidende om, hvad de havde truet med. Euphron fortalte deres

45

Truseler. Ja! de Værdigheder, de Rigdomme, de have tilbudet dig, komme overeens med det Anlæg, som de nu have fore. De ville sprede ud, at du haver givet dit Samtykke til Kongens Giftermaal og herved betage dig Berømmelsen af din Bestandighed og Dyd, og gjøre dig udydig i Folkets Tanker; og for at bestyrke det herudi, ville de formaae Kongen til at give dig anseelige Gaver af Gods og Eyendomme, at lade sætte dit Billede øverst i Velgiørernes Sal, at fastsætte en anseelig aarlig Udkomme for din Kone efter din Død, at erklære dig til Hertug af Masandran, og at tvinge til at ægte Kongen. Og paa det at du ved din Opførsel og ved dit Ansigt ey skal tilintetgiøre Rygtet, saa ville de holde dig indsluttet i dette Kammer, under Paaskud, at du er syg, og — jeg skiælver ved at sige det — her lagde han begge sine Hænder i Euphrons Hænder — med Gift ville de tage dig af Dage. Saa ville de handle med mig beste Ven, og Døden skal blive hans Belønning! Nu vente Euphron sig hastig: For Døden gruer mig ikke, sagde han; men at skille mig ved mit gode Navn og

Rygte, ved Folkets Tillid, ved de Godes Høyagtelse! hvad er herved at gjøre, kiære Adamantus? -- Flye! da

46

redder du Rygte og Liv.— Da dræber jeg Rygte og Liv. — Du undgaaer dine Fienders Hænder. — Men falder for min egen Samvittighed. — Man er skyldig at redde sit Liv, faa længe man kan. — En med Ærens Forliis; da vilde jeg jo give Kone og Dotters Dyd Fiender til Priis; da maatte jo enhver kalde mig den svage Euphron, af Frygt for Døden bortkaste sin Ære?— Giv da efter, bifald Kongens Giftermaal, forhindre, at en hæftig og retmæssig Elskov ey skal vanslægte til en voldsom og uretmæssig. — Kan mit Bifald gjøre det til Ret, som dog er Uret? og hvor blev da min Ære? — Den gaaer jo dog forloren; du bliver jo dog skyldig i Folkets Tanker. — Men uskyldig i egne. Ney! Adamante, ney! Æren, den sande Ære, bestaaer ey i Bifald, men i Samvittighedens Vidnesbyrd. Dyden er elskværdig ved sig selv, ey ved dens Skin og Ære. Ikke har jeg foragtet Ære, ikke mine Landsmænds Høyagtelse, saa længe den af sig selv har fulgt mine Gierninger; Men det er ikke ved deres Bifald at jeg skal bestaae paa hin store Domsdag, naar alles Gierninger skulle blive aabenbare; Vee mig, om mit eget Hierte da fordømmer mig! Og skal jeg tabe mine Landsmænds Høyagtelse, da vil jeg hel-

47

ler uskyldig end skyldig tabe den. — Jeg beundrer din høye Siæl, sagde Adamantus; men der er endnu een Maade, hvorved du kan bevare dine Landsmænds Høyagtelse, redde dit Liv og din Anseelse, og vogte din Dotters Ære, i det mindste frie hende fra Voldtægt. — Siig mig den hastig; thi der er næsten intet, som jeg jo gjør, for at redde hende fra det sidste. — Giv hemmelig dit Samtykke til Irenes Giftermaal, men paa Vilkaar, at det altid skal holdes dulgt; vend tilbage til din Hytte, og vær vis paa, at Irene snart skal vende Kongens Hierte, den Ugudelige blive afskaffet, den Retfærdige igien indsat, og Landet komme i sin gamle Flor. Længe saae Euphron ham ubevægelig an med stive Øyne; Endeligen vendte han sig, og sagde: Saa er da Adamantus ey heller min Ven, fordærver ved Cosrous Omgang! Han gik ind i næste Kammer, og lukte Døren i Laas for sig.

Udi næste Raadsforsamling hos Kongen reyste Phocas sig, en Mand, til hvilken Almuens Tarv var overladt, en sagtmodig og from Mand, men som i mange Ting havde været af andre Grundsætninger end Euphron, iblandt andet troet, at det var tienligt for Sta-

48

ten, at Bønderne bleve i den Tilstand, og den Undergivenhed mod deres Herskaber som de da befunde sig udi, og at man ey kunde forandre det, uden at ryste Statens Grundpillere; Da Euphron derimod vilde, at man efterhaanden skulde forandre det, men overlade Tingens fuldkomne Iværksættelse til Kongens myndige Aar. Og af denne Aarfag var Phocas vedblevet sit Æmbede, saasom man holdt ham for Euphrons Fiende; da han dog var intet mindre, men ærlig, aabenhieret og sine Grundsætninger troe. Phocas taledes saaledes: Ofte have jeg og Euphron været paa dette Stæd af ulige Tanker; Adskilligheden af vore Meninger er undertiden bleven udtrykt noget hæstig; jeg gav ikke alle hans Sætninger Bifald. Indtaget af Menneskernes Lighed, af Frihed, syntes han mig undertiden at fornærme Eyendomsretten, at forringe den Forskiæl, som bør være imellem Stænder. Imidlertid har dog dette ikke svækket vor indbyrdes Høyagtelse for hinanden; da vi begge, hvorvel paa ulige Veye, sigtede til Statens Beste. Vel beklagede jeg, at saadan Mand skulde afsættes, og ey lønnes saaledes, som hans Redelighed havde fortjent; men dog taug jeg. Da en Fremmed, en Manfurer, blev ophøyet til

49

Den øverste Værdighed, beklagede jeg, at ingen Carmaner skulde hertil findes beqvem; dog beklagede jeg det for mig alene. Mange Indfødde bleve derpaa afsatte nogle forviiste, og Mansurer tildeels igien indsatte. Endnu tang jeg; thi jeg vilde først see, om Staten blev herefter bedre eller slettere forvaltet end førhen. Men nu, da vore Love, vore Skikke, vor Religion, skal sættes til Side; ved et uhørt Exempel i Carmanien vor Konge tage en anden Hustrue, imedens den forrige endnu lever, og deruden ar forskyde den første, (og ved hvad Magt kan en Uskyldig forskydes?) hvo kan da tie? Vore Love raabe, Religionen skriger i vore Øren, Folket er oprørt, paa Gader, paa Stræder, paa Torve, mumles herom; og vi skulde tre? dine troe Tienere skulde tie? Du vilde siden kalde os utroe, o Konge! for sildig vilde du beklage, naar — jeg gyser ved at sige det— naar Folket vilde ansee sig løst fra sine Pligter, siden der saae, at Kongen mente ingen at have. Det er kun et politisk Foregivende, at Kongen, at Raadet, at Folkets Udsendte, siges at regiere. Det er dog Folket, Mængden, som regierer; Det lyder, saa længe de andre regiere vel, taalelig, ikke alt for ilde; Det taaler meget, saare meget, men ikke

50

alt; Hvad formaae een, saa, imod alle? Guds Throne er ubevægelig, eene ubevægelig; alle Kongers, alle Raadsherrers, al Adels, bevægelig, foranderlig; Om ikke andet, saa døde de tilsidst; deres Grundsætninger nedstige med dem i Graven, de døde med dem; Andre opvoxte for ogsaa at døe; Og da dømmes de af Folket,

af Rygter, af Eftertiden, af Historien; og vee dem! naar de skulle stilles for Guds Dom, om de da ey forud have dømt sig selv. Derfor, o Konge! skiælv nu for dig selv, frygt nu for dit Rygte; saa vil du ey have nødig siden at frygte for det. Men hvad skal jeg sige om dette Underlige, at man paa samme Tid, da man søger at lede Dotteren til Kongens Seng, ja da man endog taler om at ophøye hende paa Thronen, da, just da, forfølger Faderen, sætter ham af, forviser ham, kalder ham igien til Hove, dog uden at sætte ham ind igien, lukker ham inde, gjør Nar af Ham; lover ham prægtige Ting, og tillige truer ham med Døden, med Pinebænk, med Skiændsel, og hans Hustrue med Vanære? Man mener at gjøre dette fordulgt; du veed det maaskee ey altsammen, o Konge; men Sandheden trænger igiennem Veggene, og viser sig for Folket, alene ikke for dig, o Sapor.

51

Hvortil mon man sigte ved saadanne Modsigelser? Herved lurer man paa den Retfærdige, herved vil man besnære ham, bringe ham til at forløbe sig, og derved føre Blodskyld over dig og dit Huus. Ikke lovte du Euphron dette, da du sad paa hans Knæe, og han faderligen tog dig i sine Arme. Men maaskee lovte du det, da din Faders sidste Haandskrift blev høytideligen forbrændt paa dette ærværdige Stæd, og Statens sidste Gield afbetalt, altsammen ved Euphron Forsynlighed, ved hans gode Bestyrelse af Skatkammeret? Maaskee saadan Medfart laae fordulgt under disse Ord, hvormed du udrød, efterat Senja havde ved et uopløseligt Baand forenet dig med Katun: Nu kan jeg nyde Elskov, uden at fornærme mit Folk; og derfor maae jeg takke Euphron, som mere saae paa mit og Folkets Beste, end paa egen Høyhed og Families Velfærd. De skarpeste Undersøgelser have en formaaet at opdage, at Euphron haver forvandsiket een Skilling af Statens Penge; han er gaaet fattigere bort, end han kom hid; og lad den træde op, som kan sige, at han ved Pragt eller Overdaad har sat Sit til. Hans Løn var

jo ringere end alle andre Ministres; Selv forlangede han aldrig, at den skulde forhøyes;

52

selv bestemte han den, paa det at Statens Gield des bedre kunde betales. Og at de Undersøgelser, som gjordes om hans Forhold, vare skarpe og rigtige, derpaa kan ikke tvivles; Du gjorde dem jo selv Cosrou! — Cosron blegnede — Vel veed jeg, at Avind sagde, at Euphron havde opført sig saaledes af Æresyge, af Hovmod; Lad andre handle ligesaa af samme Grunde. Mon Euphron have fortient saadan Behandling, fordi han haver oplært dig i Dyden? Gaae ind i dit eget Hierte, randsag det, og find, om du kan, at han har talt for sig selv, for Sine; om han har beført nogen Uskyldig; om Han har raadet til nogen Voldsomhed; om han har afmalet din Dronning ilde for dig; Og hvis ikke, saa gjør din Pligt, saa gror Ret, opfyld dit Folkes Ønsker: Kald Euphron tilbage, skiænk ham din gamle Fortrolighed, glem hans Dotter, Her blev Kongen rød som Blod, da han forhen havde hørt ham med megen Opmærksomhed, ja undertiden med Taare i Øynene — elsk din Dronning, og stil dig ved de onde Raadgivere. — Hvilke ere de? faldt den store Drungar ham ind i Talen. — Du, og dine Lige, svarede han. — Taaler Kongen, at Hans Valg, ar hans Embedsmand, saaledes

53

forhaanes i hans Nærværelse? af den, som byder ham at glemme Irene? Og dette Navn

udfagde Cosrou med saadan Ømhed, med saadan Kiælenhed, at det trængte lige til Hiertet. Gaae fra mine Øyne! sagde Kongen med en rasende Vrede, og kom aldrig mere Her! Phocas gik, med vaade Øyne, men sagde, førend han gik: Nu er Kongen forloren, siden han ey er i Stand til at imodtage Raad; Det arme Land! den arme Konge! Intet uden Himlen formaaer at redde dem.

Cosrou var ey nøyet med, at Phocas var bleven udviist af Randet; han formaaede Kongen til at befale ham at rømme Staden samme Dag, og Riget inden tre Dage. Nu var Kongen næsten ude af sig selv; Uden Irene kunde han ikke leve; at voldtage hende, dertil var han dog for øm; den Sæd af Dyd, som Euphron havde nedlagt i hans Bryst, spirede dog endnu noget der. I denne Beængstelse lod han bekiendtgjøre ved sit Hof, at han forskiød Katun, og at Irene skulde inden faa Dage blive Dronning. Den første blev det forbudet at gaae ud af sit Kammer; og man taledede om at sende hende til sit Land igien. Vel haabede Sapor ikke ved denne Høyhed at bevæge Euphrons Hierte; men han

54

tænkte dog, at den skønne Irene skulde herved

selv lade sig overtale, og maaske formaae sin Fader til i det mindste ikke at være herimod, og derved denne hendes Scrupel hæves. Men førend han søgte at overtale Irene til dette Skridt, sendte han Senja til

Euphron, for at give ham tilkiende, at han vilde give sin Haand og Krone til Irene, og at han dog ikke maatte være herimod, thi saa vilde hun af dotterlig Lydighed ey heller samtykke. Men alle Senja's Forestillinger vare forgiæves, endskiønt Angelica ved de hæfligste Bønner understøttede dem. Euphron blev stivt ved den Mening, at en god Mand bør af al Magt afværge Laster, og ikke ved sit Bifald, eller Stiltienhed engang, give

dem en vis Art af Høytidelighed.

Nu begyndte Cosron at frygte noget for Følgerne af det han havde ladet Euphron komme saa nær Kongen igien. Hvad om Sapor fik i Sinde selv at besøge ham? Hans Gift syntes ham nu kun et svagt Middel; hvad om det ikke blev ret anbragt? om kun den ene blev dræbt? om ingen? Derover fattede han det Forsæt, at saae rene og Euphron af Veyen paa en anden Maade. De Onde ere vel snedige, men deres Ondskab forblinder

55

dem undertiden; De ere derfor ustadige, og snart lader Herskesyge, snart Hævn, snart Frygt, dem betræde forskiællige Veye. Nu lod Cosrou ved sine Anhængere udsprede, at om Irene, forført ved Euphron, hvis Halstarrighed var bekendt, en vilde beqvemme sig, saa havde Kongen bestukket at voldtage hende. Og dette Rygte blev i saadan Hast udbredt, at Nuschirvan fandt sig forbunden til at mælde det for sin Ven. Han blev uden Ophold indladt; thi man sluttede sig til i hvad Ærinde han kom.

Da Euphrons Ubøyelighed blev Sapor tilkiendegivet, greb han til det sidste Middel, nemlig, at formaae Irene til at overtale ham. Til den Ende gik han ind i hendes Kammer, og nedkastede sig for hendes Fødder; Men Irene reyste ham op igien, og sagde ey at ville svare, førend han satte sig hos hende. Han begyndte da saaledes: Dejlige Irene! en Konge lægger sine Kroner og sine Riger for dine Fødder; uden dig kan han ey være lykkelig. Vel kunde han befale; men din Person er ham ey nok, han maae have dit Hierte. Fra Ungdommen af haver han elsket dig, han havde og eyet dig, hvis ey den onde Mand — Tael med Ærbodighed om min Fader. — Nu

56

vel, han er din Fader, desværre! Sæt engang, at han er død, hvad hindrer dig da at bortskiaenke dit Hierte? — Han lever. — Men han hindrer din Lykke. — Han vil min Lykke. — Dog elsker du mig. — Katun lever. — ■ Jeg har forskudt hende. — Det er Uret. — I Mansuren, i Japan, i China, i Persien, er det Ret. — Men her er det Uret. — Hvad som er Ret et Stæd, er overalt Ret; og hvo siger, at det her er Uret? — Euphron siger det. — Han kan vel seyle. — Han er din, og min, og Rigets Fader. — Men om Irene sagde, at det var Ret, om hendes søde Mund gav mig Bifald. — Jeg er oplært af Euphron. — Din Mund siger ney, men dine Øyne ja; Guddommelige Irene! overtal din Fader, gjør mig lykkelig; uden dig kan jeg ikke leve. Og hermed trykte han hende hæslig til sig, og snappede et Kys af hendes Mund. Irene skiød ham fra sig, og sagde: Jeg er ingen Slavinde. — Og jeg er Konge, svarede han hastig. — Og jeg Jomfrue, og en Ulyksaligs Dotter. — En Ulyksaligs Dotter? — Ja, en Ulyksaligs Dotter! ved dig ulyksalig! Irenes Fader ulyksalig! — Her græd Sapor: Det staaer til ham at blive frie, riig, mægtig, at naae sin forrige Værdighed, at vinde tilbage min Fortrolighed;

57

Irene er Prisen.— Irene er ikke tilfals uden for Elskov. — Jeg elsker Irene; siig Irene, siig kun, at du elsker mig, og vi ere alle lyksalige. — Kan nogen være lykkelig uden Dyden? — Men om Euphron bød dig at elske mig? — Ja, om Euphron bød! — Overtal ham, lad ham kun ikke være imod; ingen offentlig Tilstaaelse forlanger jeg; lad ham en være ved Bryllupet, lad ham dog give Angelica Forlov at bivaane det. — Euphron gjør ingen Uret. — Stor Uret, at elske! Men om Irene talte til ham. — Det gjør jeg ikke. — Euphrons Liv skal det giælde; enten Irene min, eller Euphron døde. — Med bevægelige Øyne saae Irene paa ham, og sagde: Nu viser Kongen sig, den ømme Elsker er borte. — Han kommer strax igien, naar Irene vil. Nu fattede Sapor sig, og sagde: Hæftigheden af min Lidenskab forførte mig; forlad o Skiønneste! nu udbrød den kun med Ord, men jeg kan ikke love for Gierning, om jeg drives til det yderste. Og her skiælvede Kongens Knæe, han sank afmægtig paa en Sofa. Irene maatte, hvor nødig hun vilde, kalde paa Hielp. I føye Tid kom Kongen sig, han blev baaren bort, trykte ved Afskeden Irenes Haand, og sagde: Irene lover jo at blive

58

min? Jeg lover intet, svarede hun ærbart, men jeg vil gjerne redde min Fader; og Undseelse bedækkede hendes Ansigt. Kongen kyste hendes Haand, førend hun kunde hindre det, og Haab lystede af hans Øyne.

Ufortøvet begav Irene sig til sin Fader. Hun fandt denne ærværdige Gamle med Bibelen opslaget for sig. Nu staaer det i min Faders Haand, sagde den bedrøvede Skiønne, i det hun kastede sig for hans Fødder, lagde sit Hoved i hans Skiød, og vædede hans Hænder med sine Taare, at redde sit, at redde sin Dotters, Liv. Naturen gjorde sin Virkning; han reyste hende op, satte hende paa sit Skiød, kyste hende, og sagde: Dit Liv? jeg giver gjerne mit hen for dit.— Ney, mit hænger af dit, sagde hun, og snoede sine Hænder kiælent om hans Hals. Kongen — Hvad han? — truer at skille dig ved Livet; og saa maae jeg Døde. — Kiære Dotter, fat dig! Tiden vil snart gjøre, hvad Kongen truer at gjøre nogle Øyeblik før. — Min Fader, min kiære Fader, døde en voldsom Død! Og her brast hun ud i en Taareflod. Min Dotter, du igiennemborer mit Hierte; for min egen Død er jeg ikke bange, men du blive ulyksalig! hvad skal jeg gjøre for at afværge dette? Vil

59

Kongen, at jeg skal forlade mit Fædrendeland; vil han, at jeg skal bede ham om Livet; vel an, jeg vil gjøre det, for at stille dig tilfreds; endog om han begiærte, at jeg skulde besøge den store Drungar, det vilde koste dette Hierte meget, men at see Irene fornøyet — Ney, det er intet saadant. (Hun lagde sin Kind kiælen op til hans Kind, vendte Hovedet bort, slog Øynene ned, og var rød som Blod, hendes Legem rystede:) Jeg tør ikke sige det, jeg kan ikke sige det; der er med Euphron jeg taler.— Men Euphron er din Fader, en øm Fader. — Ja han er øm, men hans Øyne taale ingen Uret. — Kongen vil vel ikke, at jeg skal samtykke i dit Giftermaal med ham? — Irene taug, og klyngede sig fast op til ham. — Nu reyste Euphron sig, og satte hende ned paa Gulvet. Med en høy, med en øm, og med en rolig Stemme, og Gebærder som svarede dertil, sagde han: Vel ventede jeg ikke, at min Dotter skulde have bragt mig saadant Budskab; thi nok havde jeg mærket, at hendes Hierte var for Sapor, endskiønt hendes Forstand var for Dyden, men dog havde jeg altid ventet, at Forstand, Dyd, og Euphron, skulde have vundet; men nu mærker jeg, at Frygt for mit Liv haver udvirket, at

60

Hiertet har vundet. See kun paa mig, min Dotter! det er ingen Last at have en Tilbøyelighed, men det er Seyer at overvinde den.— Jeg vil gjøre alt, hvad min Fader befaler. — Du maae gjøre det, fordi det er Pligt. — Min Fader kan aldrig befale andet, end hvad der er ret; Kunde jeg kun herefter udstaae hans Aafyn.— Du har intet at skamme dig ved; Elskov er naturlig, Sapor er ung, elskværdig; thi jeg er vis paa, at Kronens Glands ey har blindet Euphron Dotter. Et Øyeblik at tænke ikke gandske anstændig, udflettes Ictteligen ved at handle ret. Offentlig eller hemmelig, aabenbare eller taus, at samtykke din Forbindelse med Kongen, er Uret, er imod Landets Vel, imod hans Ære, imod dit eget Beste, og imod min Velfærd; thi vi leve ey for denne Verden alene, for den tilkommende leve vi, denne er Indgangen til hin. Her, her, min Dotter, og med det samme lagde han Haanden paa Bibelen, er vort Haab, vort Trøst, vort Alt, vor Regel, vor Lov. Job leed, han leed taalmodig, han leed langt mere end vi; hans egen Hustrue spottede ham, min trøster mig; han blev barnløs, endnu har jeg min Dotter, min Irene; hans Venner lode haant over ham

61

Nuschirvan elsker mig; han var syg, jeg er frisk; Velfærd, Ære, Anseelse, Høyhed ere borte, Liv staaer, i Fare; Smaating! De fleste af disse føre vi ey ind med os i Verden, det sidste forgaaer daglig. Nu min Dotter! der er intet tilovers uden at flye; Nuschirvan har lovet at følge dig, han kommer til dig i Aften. Dersom du ikke flyer, hvo vil da sætte Grændser for Kongens opbragte Lidenskab? Du nægter at ægte ham, det lover du mig jo; thi det er Synd. — Det lover jeg. — Og dog vil han nyde dig; han slæber dig da enten med Magt til Brudeskamlen, eller og voldtager han dig. Voldtægt er vel ikke Synd paa den Lidendes Side; men den er dog Skam, og kan ved Vanen blive til Synd.— Men flyer jeg, da mister min Fader vist sit Liv. — Hvad da? inden føye Tid samles vi igien, da kunne vi uden Undseelse see paa hinanden; men hvad vilde vel Saptors Dronning sige da til mig i Himlen? — Hun vilde ey komme i Himlen; Men hvor er dog Dyden undertiden haard! — Des herligere dens: Belønning, Slutningen af den er altid behagelig. Nu traadde Angelica ind, hun mængede sine Taare med deres. Euphron græd af Glæde, øver at have født en dydig Dotter; Glæde og

62

Sorg komme vechselis Irene's Taare til at flyde; men Sorgen fast alene gjorde, at Angelicæ Taare runde. Hun begræd sin Mands Død, sin Dotters Tab, da hun ventede aldrig at see hende mere. Da Irene gik, rakte Euphron hende Haanden, og sagde: Himlen ledsage dig! den bestyre dine Fied! sørg ikke for mig, jeg er under Himlens Varetægt; bed for dine Forældre. Irene svarede med nogle Taare: Jeg skal aldrig glemme, at Euphron er min Fader, og for hans Skyld haaber jeg Himlens Beskyttelse. Angelica hang over hendes Skuldre, saa længe som hun kunde, indtil Vagten forbød det, og fulgte hende siden længe med Øynene, dog uden at tale eet Ord. Den heele Vagt sagde til Euphron: De have Deres Frihed, min Herre, for os, thi vi kunne ey taale at see en Retfærdig lide; at vi forbede deres Kone at gaae længere, var af Ømhed. Euphron svarede: Bliver Kongen troe, gjører hvad eders Herre befaler. Capitainen sagde: O den fortreffelige Mand! gid jeg var i hans Stæd!

Paa bestemte Tid kom Nuschirvan til Irene. De ginge ned af en forborgen Trappe, uden at tale eet Ord, og satte sig i en lukt Vogn med sex Heste for. Ved at trine i

63

den sukkede Irene, og sagde: O min Fader! Cosrou havde selv uformærkt underhaanden gjort saadanne Anstalter, at deres Flugt blev let og befordret. Han underholdt og Kongen om Morgenen med saadanne Ting, at han først efter 14 Timers Forløb fik Irene's Flugt at vide. Intet kan lignes ved den Tilstand, hvorudi han befandt sig: Han truede, han stampede, han sprang op, han skar Tænder, han bød Himmel og Jord op til Hævn; nu vilde han lade Katun hugge i Stykker, hun havde befordret dette; nu holdt han sig til alle Mennesiker; han vilde selv efter hende, men hvorhen? nu randt ham i Sinde, at han havde sendt Irene til Euphron, den gamle Skiælm havde raadet hende hertil.

blev da sendt til ham, for at høre, hvad han sagde. Euphron, altid lige høy, altid uden Forbeholdenhed, sagde

strax, at Han havde raadet hende til at flye, for at undgaae Synd og Skam. Strax blev han dømt til Døde; Kongen dømte ham selv, og Cosron styrkede ham i, at Henrettelsen skulde ufortøvet gaae for sig. Ingen af Herrerne i det heele Raad satte sig herimod; hvorvel nogle gave deres Stemmer sagte, eftersom de i deres Hierter vare overbeviiste om Uretfærdighe-

64

den af denne Dom; Men Frygt for at tabe Yndest virkede mere paa dem, end Samvittighed. Cofrou som ikke aldeles troede den Carmanske Vagt, lod den afløse ved saa mange Mansurer, som han havde, som dog ikkun beløbe sig til storken. Strax blev Euphron udført; han gik imellem sine Vogtere som deres Herre, med samme Aasyn, som Han pleyede at gaae til Raadsforsamlingen. En utallig Skare af Folk fulgte ham efter i en dyb og skrækkende Taushed. Trende Regimenter Fodfolk sloge en Kreds om Retterstædet. Da Euphron gik dem forbi, tog han sin Hue af, hilsede med en venlig Mine, og raabte: Beder for Kongen og Fædernelandet. Nu gik han med mandige, visse og jævne. Skridt op af Trappen. Krigsmandene begyndte at mumle, et Raab hørtes af alle paa eengang: Euphron, vor Fader, dør! Nu var Euphron oppe; Bøddelen kastede sig ned for ham, og bad om Forladelse. Du gjør kun din Pligt, min Ven, sagde Euphron. Hastig reiste Bøddelen sig, tog Sværdet, og kastede det ned af Retterstædet, raabende: Mine Hænder skulle ey besudle sig med denne Retfærdiges Blod. I Øyeblikket blev et forfærdeligt Skrig: Skarpretteren er retfærdigere

65

end Kongen og Raadet; Forbandet være Cosrou og alle Mansurer! Bort med den bløde Sapor Længe leve Euphron vor Konge! Forgæves slog Euphron til Lyd med Haanden, og formanede til Hengivenhed i Kongens Villie. Ingen faae eller hørte ham. Mængden rusede op af Trappen; Han blev baaret paa Hænderne imellem tusinde Frydekrig: Længe leve Euphron vor Konge! Nu vaagner Carmaniens Lykke! og det lige til Slottet. Forgæves bad han, skreg, vred Hænder, dreyede Legemet, græd; alle vare døde for hans Formaning. Dog fik han endeligen nogle af de fornemste Krigsmand overtalte til at begive sig til Slottet, for at benytte Kongens Person imod den rasende Almue. Nogle af denne sidste reve imidlertid Retterstæder ned, saa at ikke en Pind blev til overs; andre løbe med Fakler til Costous Pallads, for at brænde det, og myrde ham; men nogle klogere iblant dem finge dog det første afværger. Efter Cosrou ledte man allevegne, men forgæves, indtil nogle, som vare komne ind i Viinkielderen for at prøve Vinen, droge ham ud af et ledigt Viinfad, og med mange Sting toge Livet af ham, hvor meget, han end bad for sig, tilstod selv, at han havde

66

været en Forræder, og lovede at forlade Carmanien, og aldrig mere at komme did. For Resten rørte den opbrugte Almue intet i Costous Pallads, og forhaanede ey hans Hustrue og Børn; ædelmodigere i sin mest rasende Iver, end den kolde Hofmand i sit krybende Hyklerie. Nu var Euphron paa Slottet, betyngtet med Krandsen, som det af Henrykkelse glade Folk havde kastet paa ham, overvældet med Velsignelser, som de længere bortstaaende havde tildeelt ham; Ja mange, som for Glæde ey kunde tale, kastede med Hænderne Kys til ham, og smaa Børn, baarne paa Armene, lallede hans Navn ud. Indbaaret paa Slottet, og med Magt sat paa den Kongelige Throne, bad Euphron Folket om at unde sig nogen Roe, da baade hans Sind og Legeme, rystet ved saa mange Afvexlinger, behøvede den. Folket adlydede, men raabte, da det gik bort: Du skal ey undgaae at være vor Konge. Derefter holdt det sig gandske stille, og var Aftenen og paafølgende Nat saa rolig, som intet havde tildraget sig. Saasnart Euphron befandt sig alene, begav han sig til det Gemak, hvor han vidste, at Kongen opholdt sig. Undervejs mødte ham Angelica; Hun faldt om hans Hals, græd, og sagde: Himlen be-

67

skytter dog Uskyldigheden; Nu fik du Hævn over Cosrou; Nu maae Sapor tigge sit Liv af dig, og hans Throne er din, om du vil; Jeg har sendt Bud efter Irene, for at komme og tage Slottet i Besiddelse, og beskiæmme Sapor og hendes Fiender, som hun nu kan give Love. Irene skal vende til vor Hytte, sagde Euphron og ingen Forargelse give her; Sapor er og bliver din og min Konge, og vi hans Undersaatter. Paa en uventet Maade, en Maade, som jeg ikke ønskede, har Himlen skiænket mig Livet; Men man bør i Stilhed tilbede Forsynets Dybheder. Arme Cosrou beklager jeg; Gid hans sidste Sukke maae have skaffet ham Naade hos Gud! Nu gaaer jeg hen for at befæste Sapor paa Thronen. Vil du da ey være Konge? skreg Angelica, skal din Dyd blive ubelønnet? Hvad Ret have vi til Riget? svarede Eu« HhvøN; Gamle Kongers Blod rinder i Sapor Aarer; Fred med Verden, med sin Samvittighed, med sig selv, med Gud, er Dydens Belønning, og den kiender ingen anden. Men ophold mig en længer. Og hermed unddrog han sig hendes Arme. Da han traadde ind i Kongens Gemak, kom Sapor ham bævende i Møde, og nedkastede sig for hans

68

Fødder, og sagde: Jeg har fortient Døden; See mit Liv er i dine Hænder; behold Scepteret, som du er værdigere at bære end jeg, og lad mig leve i en Afkrog. Euphron reyste ham strax op, omsavnede og brystede ham i sine Arme, og kunde længe ey tale for Graad. De græde begge. Euphron udstønnede

undertiden: Min Konge! og Sapor: Min Fader! Endeligen sagde Euphron: Det smerter mig at have oplevet denne Dag; og om ey min Konges og Fædernelandets Velfærd bevægede mig, saa havde jeg heller ønsket at lade mit hoved for Skarpretterens Sværd.— Her græd Sapor meget. — Du er Konge, og har aldrig afladet at være min Konge. Her vilde en af Officiererne tale; men Euphron sagde med et bydende Ansigt: Tie! I have gjort Sapor Eed, fornyer den til ham og hans retmæssige Afkom. Her sagde Euphron dem Eeden for, og de sagde efter. Men dette Gemak er ikke for Kongen; han begive sig til sine egne, og sætte sig paa Fædres Throne! og I, sagde Euphron til Vagten, bevogter Indgangene vel. Sapor fulgte skiælvende med, deels af Frygt, deels af Undseelse, og deels af en sand Anger og Fortrydelse. Da de nu vare alene, overbeviiste Euphron Sa-

69

por letteligen om sine Forseelser, og de taledede fortroligen sammen, ligesom i gamle Dage. Men hvad der mest glædede Euphron, var, at han fandt Kongen gandske tilbøvelig til at forsone sig med sin Dronning; thi hvad der nu var hændet havde draget Dækket fra Saptors Øyne, og hans Kiærlighed for Irene var forvandlet til Høragtelse. Euphron førte Kongen ved Haanden til Dronningens Gemak. Ved Indtrædelsen kastede Spot sig ned for hende, og kyste hendes hænder: Dine Rettigheder, din Skiønhed, din Dyd, og mest denne vor Fader, føre mig tilbage til mine Pligter, føre mig tilbage til dig. Katun

reyste ham ikke op, og sagde: Mon og denne Forandring er oprigtig? Kommer en Irene tilbage? Euphron tog Ordet: En god Kone tvivler aldrig om sin Mands Løfter, og er villig at favne ham, naar han vender tilbage. Strax reyste Dronningen Sapor op, omfavnede og kyste ham. Vor Fader, sagde Kongen, har føyet den Anstalt, at hans Dotter er reyst lige til hans Land-Bolig; Saa sørger han for vor Fred. Jeg gjør kun min Skyldighed, svarede Euphron. Nu blev aftalt, at Euphron skulde lade Dagen efter sammenkalde Folket, for at vise det til sine Pligter?

70

Tiligen om Morgenen samlede det sig, og Euphron viiste sig for det paa Altanen over Slots-Porten. Saasart han lod sig see, raabte Krigshær og Folk eenstemmigen: Længe leve Euphron vor Konge! Knap kunde dette Bulder stilles ved nogle, som Euphron havde forud talet med, og underrettet om sit Forehavende. Da alting var roligt, sagde Euphron: Ikke er jeg eders Konge, jeg er Undersaat; ikke er jeg fød dertil; ikke vil jeg være det; Sapor er eders Konge. Folket raabte: Sapor er et Rør, han forstaaer ikke at regiere; Ved dig er Carmanien lykkelig; du skal være vor Konge. Men, sagde Euphron jeg kan ikke tilegne mig det, som jeg har ingen Ret til. Folket giver dig Ret, blev raabt. Sapor har ey fortjent at afsættes, svarede han; har han forseet sig i noget, da er det skeet af Ungdom, og ved onde Raadgivere; men det vil aldrig skee mere, hans Opdragelse er eder Borgen derfor, og Cosrou er nu borte. En nye Cosrou kan opstaae, raabtes, og endog din Opdragelse vil da ligesaa lidet virke, som forhen. I have gjort Kongen en Eed, sagde nu Euphron og den kunne I ikke bryde, medmindre I have i Sinde at forlade eders Troe, eders Fædres

71

Gud; De, som ville dette, forlange mig nu til Konge. Almuen blev taus. Euphron aabnede Døren fra Altanen til Slottet, og Sapor traadde ind. Da nedlod Euphron sig paa det ene Knæ for ham, og høyt oplæste Eeden; og alt Folket læste den efter. Nu reyste Euphron sig, og sagde: Jeg kiender mine Landsmænd, de ædle Carmaner, igien; Uforanderlige i deres Troskab imod Gud, imod Fædernelandet, imod Kongen og Kongehuset. Nogle faa raabte dog: Du var værdigst at være vor Konge, fordi du en vil være det. Sapor holdt derpaa en kort Tale, hvori han forsikrede at ville regiere efter Landets Love, at ville holde den fastsatte Religion ved Magt, og at ville elske sit Folk; og sluttede med disse Ord: Alt, hvad jeg nu har lovet, vil jeg holde, saa vist som Judi Dag have gjort mig til Konge paa nye, saa vist som jeg vil, at Gud skal være mig naadig! Alt Folket gav dette Fryderaab fra sig: Længe leve Kongen, og Euphron vor Fader! Kongen vilde have eftergivet den halve Deel as Skatterne; men Euphron raadede ham derfra, sigende: Nu er det ikke Tid, thi det kunde røbe Svaghed; siden kan det gøres, om Skatkammerets Tilstand tillader det. Sapor faldt selv paa, at de

72

Personer, som nu vare i hans Raad, burde ey være der længere, eftersom de havde misbrugt hans Fortrolighed; at Nuschirvan,

Phocas, og Euphron selv, samt de øvrige bortjagede af Cosrou fortjente det. Euphron gav ham herudi Bifald; men udbad sig tillige, at han selv maatte faae Lov til at vende tilbage til sin Hytte, for at anvende sine faa Leve-Aar til at tænke paa sig selv. Vil vor Fader forlade os, sagde Kongen, saa favne vi de beste Raad, og ere faderløse. Mine Raad, svarede Euphron, skulle altid være tilstæde; jeg haver og forfattet nogle korte Betænkninger, ved hvis Hielp, og Raadførsel af de Viise Mænd i Raadet, Kongen og Folket altid kan blive lykkelig. Hvor meget end baade Kongen og Dronningen bade ham at blive, var han dog ubevægelig; og som intet kunde hielpe, saa vilde Kongen dog endeligen, at han skulde imodtage store Foræringer og Landgods.

Euphron svarede: Tarvelighed er neyet med lidet; min ringe Formue er nok for mig og Families Underholdning; Svage Siæle begribe ingen Lykke uden Rigdom; Det jeg ned, vilde tages fra Landets Forsvar, fra Agerdyrkerens Underholdning, fra den flittige Borger; Gud bevare mig fra at reise-

73

bort, betyngtet med Sukke! Saa tænker ingen Minister, sagde Kongen, de kunne aldrig saae Pension stor nok. Derfor ere de og kun Ministrer, svarede Euphron, og ikke Borgere; deres egne, og ey Landets, Tienere. Hvilken Dyd! raabte Kongen, utrolig i vore Tider, og Fabel for Efterkommerne. Ulykkeligt! sagde Euphron, naar Uegennyttighed og Ærlighed ansees for ugemeene Dyder; da de dog ere Pligter, som ethvert Menneske bør udøve; De høre endog til gemeene Menneskers Characterer. Men Fasthed i Sindet udi Lykke og Ulykke, Ydmyghed i Medgang, høyt Sind i Modgang, Taalmodighed, ja Glæde i Lidelser, hverken Frygt for eller Længsel efter Døden, Afskye for at synes en anden end man er, uforsagt Mod i Fare, Koldsindighed i uventelige Tilfælde, reen og uhykkelsk Guds frygt, et Sind, som ey lader sig bedaare ved Hoffets skinnende Forfængeligheder, ved dets bedragelige Tillokkelser, ved Hofmænds og Venners Smiger, et Sind, som ey begaaer mindste Uret for Venskab eller Fiendskab, som ved intet lader sig rokke fra sin vel overvejede Mening— see saadanne Egenskaber udgiøre en Helt. Vee det Land, hvor Ærlighed og Uegennyttighed

74

ansees for rare Dyder! og dobbelt vee det, hvor de belees og forhaanes, hvor Snedighed, Underfundighed og Egennytte, ansees med Forundring, roses som Kunstgreb, straffes ikke, ja belønnes! Det er blottet for al Dyd, det hælder til sin Undergang, og det kan ey reddes uden ved en Stars-Rystelse, og Forandring af Regjeringsmaade.

Angelica overhang Euphron med Graad, at han ei skulde forlade Hoffet, og derved udsætte Kongen paa nye at forfalde til Laster; Herved handler du jo mod dine egne Grundregler, at enhver er forbunden til at tiene sit Fæderneland. Jeg tiener det mere ved at gang bort, end ved at blive, sagde Euphron. Dette begriber jeg ikke, var hendes Giensvar. Phocas tog da Ordet: En Mand, som Folket har villet giøre til Konge, og som hans egen Dyd alene har hindret fra at blive det, han er besværlig at see; hans Raad ere Befalinger, og en Konge tager ikke Befalinger. Dyd, ophøyet over Menneskeligheden, trykker formeget dem, som ey besidde den; de ønske, at den ikke var, og de falde til at nægte den. Fraværende er Euphron Siælen af Raadet ved sit Exempel, ved sit efterladte Skrift, ved de Raad, man jævnligen

75

henter hos ham; Nærværende kunde maaskee Sapor nok engang forgribe sig imod ham, hvor utroligt det end synes. Jeg selv er nu rede at følge alle Euphrons Sætninger; thi i Henseende til Landvæsenet har han endog bragt mig paa sine Tanker, og dette eene vare vi forhen ueenige om. Men hvorfor tager han da ey imod Kongens Gaver? sagde Angelica, hvorfor ville leve i en maadelig Tilstand, naar man kan leve i Overflødighed? hvorfor ikke sørge for sine Børn?— Naar mine Børn leve som jeg, saa leve de fornøiede. Irene er saa gammel, at en Mand bør sørge for hende. — Naar fik en fattig Frøken en Mand? — Bedre at undvære Mand, end faae den, som tager os ikke for vor egen Skyld. Og Cimon er endnu ung; han arbejdede ligesom jeg. Hvad Overflødighed angaaer, da veed du, at jeg aldrig har holdet den for et Gode, eller Armod for et Onde.

Efter dette blev Euphron kun faa Dage ved Hoffet, da reyste han tilligemed sin Hustrue derfra, geleydet af Kongens, af Folkets, Taare, af de Godes, ja af de Ondes, og sine Fienders; Nogle af de sidste græde maaskee derover, at de maatte erkiende ham at være større end de selv, og at de maatte

76

takke Ham for Velfærd, Æmbede; og alt; thi han hævnede sig over ingen, ey engang over Senja. Men deri vare de alle enige, at Carmanien aldrig havde seet, og maaskee ey fik at see, hans Lige. Kongen blev siden ved at regiere vel; bande han og hans Ministrer spurgte sig flittig til Raads hos Euphron, og de tilstode uden Avind og Fortrydelse, at han vidste mere end de. Nuschirvan friede til Irene; Angelica var meget for dette Giftermaal; men Irene underkastede sig sin Faders Villie, og ingen kunde mærke, at hun i sit Hierte bar nogen hemmelig Tilbøielighed

for Nuschirvan. Euphron sagde, at

det var hverken klogt eller anstændigt, at vise Irene igien frem for Hoffet; Det var ey nok at være uskyldig, men man maatte og ansees derfor, og føre sig saaledes op; at ikke mindste Mistanke kunde have Stæd. Vel tilbød Nuschirvan sig at forlade Hoffet, og at leve hos ham i hans Hytte; Men han svarede: Jeg tilstæder ikke, at Kongen og Landet skal miste en troe og duelig Tiener. Endeligen friede

Nabonassar, Phocæ ældste Søn, til

Irene. Han besad et Landgods i Nærværelsen; han elskede Bønderne derpaa, som en Fader sine Børn, og havde givet dem alle de-

77

res Frihed; Desuden var han et smukt ungt Menneske, og havde besluttet at fremdrage sin Tid paa sit Gods; Udi hvilket Forsæt Euphron styrkede ham, sigende, at der ere ingen nyttigere Personer i Landet, end de der boe paa deres Godser, selv see til dem, dyrke dem vel, og elske deres Underhavende; thi de udbrede Lyksalighed rundt om sig i deres Cirkel; Det Land, som haver mange saadanne, er lykosaligt. Angelica var just ey meget for dette Ægteskab; men Irene tog med en beskeden Glæde herimod, glad, fordi det behagede hendes gamle Fader, glad, fordi hun har Høyagtelse for Nabonassars Person.

Euphron levede 25 Aar i denne stille Roe, og saae Riget blomstre ved sine Anslag, opholdte sig midt udi sin Familie, og fornøiede sig med sin Hauge, med Læsning af gode Bøger, og med at opdrage sin eneste Søn, og sine Dotter-Børn. Angelica døde 3 Aar for ham. Han bar hendes Død som en Christen. Og da han nu mærkede, at han skulde forlade dette Timelige, lod, han kalde al sin Slægt til sig. De komme, fulde ned for hans Seng, kyste hans Hænder, vædede dem med sine Taare, og begjærede hans Velsignelse. Efterat de havde faaet den, blev

78

han ved og sagde: Nu far jeg hen med Fred, mine Børn, efterat have baade prøvet Medgang og Modgang i denne Verden. Gud haver skiænket mig den særdeles Maade, at jeg haver intet at bebreyde mig, intet, som jeg nu vilde have ugiort, eller omgiort; Men derfor er jeg dog ikke retfærdig for ham, thi jeg har intet andet giort, end hvad jeg burde gjøre. Derfor er min eeneste Tilflugt til Jesu Fortieneste, han som er min Retfærdighed. Lever stedse i hans Troe, paa det at I og kunne døe i den. Flyer store Ting; men stræber stedse efter at gjøre alt mueligt Got i eders Cirkel. Og du min Søn, giv dig ikke i Tieneste ved Hoffet, eller søg Æmbede i Staten, førend efter en nøye Selvprøvelse, om du og finder dig i Stand til at udrette noget Got, og om du taaler at udstaae Had, Foragt, Forfølgelse, Utaknemmelighed, uden derved at overtales til at forlade den rette Vey, og at blive kied af at gjøre Got. Finder du dette, da er du og skyldig til at tiene dit Fæderneland paa denne store Bane; hvis ikke, da kan du og tiene det paa mindre Baner. Men for alle Ting haver Gud stedse for Øyne, og lader aldrig Livets sidste Øyeblik gaae eder i Glemme; men le-

79

ver saaledes, som I ønske at maatte have levet, naar I skulle gaae ud af Verden, og fordres til Regnskab. Gud unde mig, den Naade at samles med eder alle i det ævige Rige! Herre! jeg bier efter din Salighed. Kom snart, Herre Jesu! og forløse mig! Bliv i mig, at jeg kan blive i dig! Og ved disse Ord foldede han sine Hænder sammen, gjorde en sagte Bevægelse, og døde. Hans Søn, hans Dotter, hendes Mand, og deres Børn, græde meget, men sagte; De takkede Gud, at han saa længe havde ladet dem nyde deres Fader; De ønskede sig denne Christens Død, dog en anderledes, end ved at leve som han. Korteligen: De fulgte Euphrons Formaninger i alle Ting. Kongen og Folket klagede, at de nu vare faderløse; og den første lod ham til Ære, midt paa Torvet, opreyse et prægtigt Marmor-Billede, med denne Paaskrift:

For Euphron,

Landets og Kongens Fader;

Større nær ved end langt borte, Større, end han syntes,

80

Endskiønt han af alle kaldtes Den Store;

Lige stor i Medgang og Modgang; Som aldrig gjorde nogen Uret,

Som aldrig hævnede sig uden ved at gjøre Got; Sit Huses Prydelse, sit Lands Værn, Kongens Lærer og Ven,

Verdens Ære.

1
2
3
4
5
6
7

Vaio br

h<*} 'Zfr&kC'S^f'foW - y

dou A

Lodi Cen ber ;/94 ^Ä^

■ SouL^iL (VhÅ-JcMu^ (^u)/IÄ^*^4

■ o^i| 4 (J)*m£uv bIM^A 1' O/få /, . før t'føjJU^jjuÅf; I. j-KV

jjc-IL, juJL\,

KV

8

9

10

I ole AL tt

RA SK ALD, rr jj» L

Le!

hubs: Ronan ib 2. A

a-Lw dd ~y£»,. " ■' ^r ■. ,,^-^,W fajc

Lw dd ~y£»,. " ■' .. ^r ■. ,,^-^,W fajc- &j&y'^^A ? &d

. .. ^1 £vJtfhr s^fh^b &X? tø&Ljøfiwd)

11

Ka tg hin 'M»JotsuJWJcfa j VVZ 0 f C " ' "

a t/ VVZ /* f) </2 0 /f LC " ' ' r t

/ VVZ /* f) </2 0 /f L3> •<- hr ^JCCO^LAJ^ t

(T a rr , Fo J />« ' ■JArhtia <(«A- h

(T a , J ' >■^uJArh^ti^ a <f(«A- Che MAA, '

Åb 'A

TT 1 NA uA Kg t (VAR

uA Kg t (VAR,

vr

vr // - x OU jun /7 - - VZ u&tfä N

- x ju/7 bord 4/, u&tfä Ne

, '1 fø«Lv hr? Fat .

' _ fa ra acting vie 7 =D. <

_ cig vie 7 & l =D. <vL^O^

12

13

/r» f

It / VV Pr

<V*vyj

14

' fot Klin #^*C^ GA MTR HR Uf

^ MTR HR Uf

rays tøy Irat A |i

Ulv Sy are Urt AM ATP] TT AA GM.

t ATP] i, 4^-^f TT AA GM. j

KA vd y Ww, mt A 145 Word

\Ééj/ 'hL+Å'*

7.

O 197

Am 4»

*7^7-/^ • - k

z?5» k PZE

z?» VI HIVE /Uti*

Vr Cate, |

Pr

' VV

Vd, rb AD

rt ^ x-^ 4yC^

t ^ " yw^lf OfL^éLsfa fy ri tfyy^

Ty A

Mr

15

AK Åh VAR

'^C-éL- ajc^JPzK

SKE

.. Ott (A El ■yO i Dra 6s LIA

SÅ adm 9 SA 4 dL

16

17

18

19

Chess GÅ Cone *hi, 6X-4 fel tog VR s

e *i, fel tog VR i st 4

VA jfctj 'K&-fyi*u~tføv fr.

jj i OS by Pap ad ef ^ A f i\

vi / ,/. ad ef ^ A f i\

tar pel før * tar da 8H SN ' frM fr Of

r ta' /fru*. M fr Of

(tøt%, owW *t*44& ytnw'U+'A.'.l.

Mi

I yyf/jUUijZM&ip

tv.

i'l

LWS

pA

Øh 0 Å Dar

TY Å

ge ÅG QA A

Ale fhv fl N-T Ch QA

Ale fhv ah fl NOT NA Gk [fa A*/*, M5 A

Gk [fa A*/*, My Xj r

, %X*j

Ale fhv ah fl N-IST 5 Ch QA AA

y r

på

Fr

20

tø*'

ferien IE . Gg ^

4/f *•

ft~7M 4-Ænsets* fy}slfyy*//i

Lp) Gris tb AA Ats - ■** 1

tø* ^ ic&;y cy Ob,

19w*4\$&~y

(BY)

/4?^ faøty a^A

., ^ A l tø - ^/fr^^yj, ;

.1

mu Øv /V r

Ce

r^iyTUtj^r

*- /r.

LLS ta BS

/

k

21

22

23

r- GC n Hf

- K fiuZt{Å^ ^4 fctJC^u ti Htjyt'^W'&t':

K hf 5 Åt* øn Greg OY

/ " 'fd

Har d

la dd 2 76 MU, /h AN, /v

}f /hm AN, />//v

Y/

S

VÆ 44.

NA

j Jfcewfø*/ - PPA f T i

j rt i* J

t ftjZcjr» 4%-y XI <L r

ØL,

Ét&ist^tÆ\ Aru za

| het ZZ

24

frs £& /c,?} %,(/i i)*

}rs 60 Før 41

<i Är »fyffiy Pd

',, 'Zéfrjty* iißy 4UZ*«^ Pd +

\ 01^+ \$-**- \$ %/ y&A'

25

føui xL ij/l

hk SM n

ahun [DV

ffør ^v' & s ^

iM

Fog dj 0 Å

26

mtr? Ak,

ltd føfør tfa.

sy føn,

27

28

29

30

31

32

' Øy ho

NAG fra ØL

* ti *4) JAA 1/

t£p(ß4, i,

y ff

l

'X * ^ sat

f sat

1

2

3

4

20. cav: Pol. 'A'. 'V

5

6

7

8

9

>/

! ^ '!%r?føj!>y 4 Ø

A AA

4 Ø-A

0~A

#7?7/ a£& £S am

/, rr 2 ' Jk^4^ ^r

ul4 'dfruc+ ^r #'/*

10

11

12

13

14

15

16

if^y 9t^r

4^4^ t&M)

17
18
19
20
21

I ^ aée-itK,_\$*^Å Mr>j

j)^""^/ 4slsc-, - ^

Høs- -V^**

ft ym<~? y J

bl

22

lo.

sxjfø? -L ' 4Z^tr

fut

- NE SR

fy J/4^

U

vir MH

/£& SP

W

27 n USS

27 n U^ Jéuxjd!t*~+> <%Jh* j tßüftßfyfl+h ^ ~ Wo

FT s- Y HO HDL

23

Wr*&.

24

25

26

27

28

Våd Curt

JS FF), y /s

WS urg

¥&* T

&i sU*^Q M

«rang? *

29

ijJtt

rvo P

30

31
32
33
34
35
36

.o, L

.o, LI 0) Écran. * < /> 4t^j fat&n and bnd 1 Y~- ' - -r~, ^ mm ^ db ^ fflit* * ^

anbd 1 Y~- ' - -r~, ^ mm ^

d 1 Y~- ' ^ 'fyi.'&db 'fyb'T^ 'ffl'fa- tr* * ^j/-~ft *

(\

(øut \$

po éMz-t^^fv

/&hd, *

7

Vs

?s éSLejW/im. Jr.7 27777.7/ K 716 rik A e dg %

?s éSLejW/im. r..716 Erik OA e dag % gps

41 gps

■ 7 4/o/p 7/7^J7>

■ p/JL 77.Vbux. ^///> 7&Ld> kt

AM

se |N Mr ¥*

Mr ¥* TGI 5 Id

mur TGI LA 5 . Id

37
38

4sfaw

39
40

i

er BO dE E

> fe:

*

+ÅÆ •

.

væ

41
42
43
44

1

Briefe
der
Hochseeligen Fürstin
zu
Schleßwig-Holstein-Sonderburg

an

Ihren Durchlachtigsten Gemal

und

Prinzeß Tochter.

Leipzig und Jena, bey dem Commerciën-Rath Fischer, 1772.

2

3

Vorbericht.

Ich habe dem Leser helder Ausgabe dieser Briefe wenig zu sagen. Die hohe Verfasserin und der rührende Inhalt derselben, wird sie ihm ohne alle Empfehlung interessant machen.

Das einzige, wovon er versi-

4

Vorbericht. chert zu werden, erwarten mögte, ist dieses: daß sie authentisch sind, und das sind sie zuverlässig. Sie sind vor den Augen und mit Genehmigung des Durchlachtigsten Hofes, der den Vertust dieser erhabenen Fürstin noch in seiner ganzen Stärke fühlet, dem Druck überlassen, uud von dem Herrn Cabinetsprediger Jessen der Standrede angehängt, die das Publikum mit verdientem Beyfat ausgenommen hat. Im Original waren sie französisch: allein man darf sie nur lesen, um sich zu überzeugen, daß sie durch die Uebersehung nichts von ihrem eigenthümlichen Wehrte ver-

5

Vorbericht.

loren haben. Das Sanfte, das Rührende, das Einnehmende und die lebhaften Empfindungen, die das volle Herz der zärtlichsten Gemalin und Mutter auszudrücken suchet, wird kein fühlbares Herz verkennen können.

Die eigentliche Bestimmung dieser Briefe zeichnen den vortreflichen Charakter ihrer hohen Verfasserin. Je weniger Sie in Ihrem Leben vermuten können, daß das Publikum sie sehen und bewundern würde, desto freyer erscheinen sie, in der ungekünstelten Sprache des Herzens, wovon ihr ganzer In-

6

Vorberichk

halt zeuget. Die Höchste!. Fürstin/ pflegte nicht allein Ihre häußliche Angelegenheiten, so oft Sie Ihrer Niederkunft entgegen sahe, schriftlich anzuordnen; sondern auch schriftlich Ihre mütterliche Vermahnungen abzufassen. Da diese aber eine andere Einkleidung erforderten, so wie fürstlichen Kinder an Jahren Zunahmen, so wurden Diese Aufsätze unterdrückt, wenn sie ihrem Zweckke nicht mehr angemessen waren.

Die gegenwärtigen fanden sich bey Ihrem letzten Willen eingegeschlossen, und ungeachtet sie be-

7

Vorbericht.

reits 1766. abgefaßt sind, so muß die Durchlauchtige Verfasserin nicht nöthig gefunden haben, Veränderungen damit vorzunehmen. Wie viele Fürstinnen mögte wo! unser so sehr gepriesenes Zeitalter aufzuweisen haben, die sich aus der Erziehung ihrer Kinder ein angelegentliches Geschäfte machen, und die es so gar vor eine Pflicht halten, sich diesem Geschäfte selbst zu unterziehen?

Diese grose Fürstin, deren Urtheile so richtig, als Ihre Gesinnungen edel waren; die selbst die beste Erziehung gehabt, und die

8

Vorbericht.

Wissenschaften liebte, unterrichtete selbst Ihre Hoffnungsvolle Princcß und Ihren ältesten Prinzen in den Grundsätzen der Religion, in der Geschichte und Erdbeschreibung, und wie süß war Ihre Belonung, da der Fortgang Ihrer Unterweisung alle Ihre Erwartung befriedigte? Rom konnte von der berühmten Mutter der Griechen nicht mehr Ehre haben, als Dännemark sich von dieser vortreflichen Fürstin hätte versprechen können, wenn es der Vorsicht gefallen hätte, Ihre Tage zu verlängern. Sie starb plötzlich, in der schönsten Blüthe Ihrer Jahre und in den schönsten Entwürfen,

9

Vorbericht.

Ihr Vaterland durch die Erziehung Ihrer Kinder glücklich zu machen. Fürstliche Kinder, die wie diese, mit den vorzüglichsten Talenten, mit der ruhmvolsten Begierde, sie zu erweitern und zu verschönern begabt sind, müssen ein jedes Land, worin die Vorsehung solche Denkmäler ihrer Güte seht, glücklich machen; oder es weiß nicht, worin sein wahres Glück bestehe. Unter den Augen des Durchlauchtigsten Fürsten und der Hohen Angehörigen Seines Hofes, entwickeln sich die Fähigkeiten dieser lebenswürdigen Jugend bis zur Verwunderung. Man kan nicht ohne Entzükken hö-

10

Vorbericht.

ren, aus welcher Fülle des Herzens ein jedes Lob flieset, das Ihnen mehr Ihre schöne Eigenschaften als Ihre hohe Geburt erwirbt. Ein jedes Verlangen, das Ihre verewigte Frau Mutter in Hinsicht auf Ihre Erziehung geäußert, wird mit der größten Genauigkeit erfüllt, und eine jede Bemühung, die an Ihrer Bildung gewandt wird, entspricht vollkommen Ihren Wünschen. Glückliche Nachwelt, die die Früchte davon einärndten kann! Es kostet oft viele Ueberwindung, wenn man Personen bloß ihres zufälligen Standes wegen verehren soll; aber dann kostet es keine Ue-

11

Vorbericht.

berwindung, wenn die Größe ihrer Selen und die Güte ihres Herzens selbst ihrem Stande Ehre machet.

Die grossen Gesinnungen der Hochseeligen' Fürstin, zeigen sich nicht allein in diesen rührenden Briefen, nicht allein in vielen ruhmvollen Thaten, die Ihr Andenken unvergeßlich machen, sondern auch in Ihrem stillen und verborgenen Umgang mit GOtt. Es ist der Standrede, deren ich erwähnt habe, ein Gebet angehängt, welches die erhabene Verfasserin, zur täglichen Uebung Ihrer Gott-

12

Vorbericht.

seeligkeit selbst aufgesetzt hatte. Die gründliche Ueberzeugung von den Warheiten der Religion, die reinsten Andacht, die tiefste Ehrfurcht vor GOtt, die edelste Menschenliebe, allgemein in ihrem Umfang und

wvhlthätig in ihrer Äusserung, leuchtet darin hervor, und zeigt Sie in einem jeden Verhältniß Sich selber gleich. Da aber dieser Aufsatz, die besondern Angelegenheiten Ihrer Seele mit GOtt betraf, so habe ich ihn nicht über diese Schranken seiner Bestimmung hinausführen wollen. Sich vor dem GOtt erniedrigen, den Sie vor den Urheber aller Ihrer -Vor-

13

Vorbericht.

zuge erkannte, war so wenig Ihrer hohen Würde verkleinerlich, daß vielmehr diese Erniedrigung Sie in der ruhmwürdigsten Größe zeigte. Doch, vielleicht habe ich zum Vorbericht für diese wenigen Bläktet schon zu viel gesagt; allein wie sauer wird es, da wenig zu sagen, wo man nie gnug sagen kann.

14

Erster Brief

an Ihren Herrn Gemal.

Mein Geliebtes Herz!

Mögte dieser Brief nicht Deinen Schmerz erneuern, sondern

Dich vielmehr wegen meines Derlur stes trösten! Ich fühle die ganze

15

an Ihren Herrn Gemal.

Bitterkeit unserer Trennung. Dasjenige zu verlassen, was ich über alles in der Welt liebe, ist eine Sache, woran ich nicht denken kan, ohne daß mir mein Herz blutet. Aber es ist der Wille GOTTes, des GOTTes, der die Güte und Weisheit selbst ist. Er thut alles zu unserm Besten. Und was ist unsere Trennung? Sie wird nur kurz dauren; und wenn wir wieder vereinigt seyn werden, mein Geliebter! so sind wir es ewig. Alsdenn werden wir nichts mehr zu fürchten haben; wir werden einer unwandelbaren Glückseeligkeih gemessen. Wie viel Trostreiches bat dieser Gedanke für mich, daß ich mich dereinst aus ewig wieder vereinigt sehen werde mit Dir und Mit meinen lieben Kindern!

16

Erster Brief

Ich bin gewiß überzeugt, daß GOtt meine Wünsche erhören wird. Täglich habe ich ihn angefleht, daß er mir meine Kinder nehmen mögke, wenn Sie nicht zu ferner Ehre und zum Nutzen Ihres Nächsten leben würden.

Mir ist also nichts übrig, mein Geliebter! als daß ich Dich um Vergebung bitte, wenn ich Dich bisweilen durch meine Lebhaftigkeit beleidigt habe. Ich erkenne die grosse Gedult, die Du mit mir gehabt hast, und das Einzige, das mich tröstet, ist dieses, daß ich Dich niemals vorsätzlich beleidigt. Köntest Du in meinem Herzen die Reue sehen, die ich darüber

17

an Ihren Herrn Gemal.

empfinde, daß es bisweilen durch meine Lebhaftigkeit geschehen ist: so bin ich versichert, daß ich meine Vergebung erhalten würde. Ich habe Nicht uöthig, Dir unsere Kinder zu empfehlen Deine Zärtlichkeit gegen Dieselbe ist mit bekannt. Sie haben gegenwärtig Dich allein in der Welt übrig, und um der Liebe willen, die Du für Sie hast, bitte th Dich: Mäßige Deine Traurigkeit, daß sie nicht zu gleiches Zeit ihren Vater und ihre Mutter verlieren!

Für meine Söhnt bin ich unbesorgt. Ich hakte mir vorgenommen; Mich nicht länger mit Ihrer Erziehung übzugeben, so bald sie ihr fünftes

18

Erster Brief

Jahr erreicht hätten. Ich wolte Dir alsdenn ganz allein die Fürsorge für dieselbe überlassen, und GOtt hat es für gut gefunden, daß dieses einige Jahre früher geschehen solte. Ich gestehe es gern, daß ich in Ansehung meiner Tochter nicht völlig so beruhigt bin. Es scheint mir, daß diejenige Mütter nicht zu entschuldigen sind, die ihre Töchter Fremden anvertrauen, Das Vorurtheil will nicht, daß sie die Erziehung ihrer Söhne auf sich

nehmen; aber sich an diesem Vorurthe»le zu rächen, solten sie sich billig mit der Erziehung ihrer Töchter ganz allein beschäftigen. Suche Dir für sie eine Person vom Stande aus, an der sie sich halten kan, und die gelinde mit ihr umgeht; denn man würbe dieses

19

an Ihren Herrn Gemal.

liebe Kind ganz verderben, wenn man es mit zu vieler Strenge erziehen wolte- Diese Person muß vor allen Dingen grosse Gesinnungen haben, und ihre vornehmste Bemühung muß es seyn, diese ihrer Untergebenen mitzutheilen. Insonderheit bitte ich Dich, Mein Geliebter! daß Du sie nicht einer blossen Französin anvertkauest Gemeiniglich seht diese die ganze Erziehung darin, daß man lernt gut französisch zu sprechen, und einen äusserlichen guten Anstand zu habenz aber zur Bildung des Herzens hat sie selten die gehörige Kenntnisse. Annoch ist dieses eine nicht geringe Unbequemlichkeit, daß sie nicht allezeit bey ihrer Untergebenen seyn kan; Und nach meiner Meinung, um ein Kind wohl zu erziehen, darf man dass

20

Erster Brief

selbe nicht einen Augenblick verlassen. Ich habe bey der Kleinen den Grund zu einem guten Character bemerkt, und ich bin gewiß, daß man dieselbe zu einer guten und liebenswürdigen Person bilden kan, wenn man sie nicht verdirbt. Ich bitte Dich, mein Geliebter! schenke ihr einen Theil derjenigen Zärtlichkeit, die Du für ihre Mutter gehübt hast, und liebe sie nicht weniger, als ihre Brüder.

Ich bin überzeugt, daß Dü insonderheit Sorge trage» wirst, daß unsere Kinder einen guten Grund in der Religion erhalten; dies ist das gröste Guth, das wir ihnen geben können. Was mein Vermögen betrifft, so habe ich in meinem Testament bestimmet, wie

21

an Ihren Herrn Gemal,

viel rin jedes von unfern Kindern nach Deinem Tode haben soll. Ich habe auch einige Pensions für meine Bediente verordnet. Ich bin gewiß, mein Allerliebster! daß Du sie bezahlen wirst. Meine übrige Bediente empfehle ich Deiner Fürsorge. Bezeuge ihnen insgesamt meine Erkenntlichkeit für ihre Treue, womit sie mir gedienet haben.

Vermelde meinen Abschiedsgruß meiner geliebten Mutter, und sage Ihr den verbindlichsten Dank für alle Zärtlichkeit, die Sie im Leben gegen mich bezeigt hat. GOtt sey Ihr Vergelter!

Danke Deiner lieben Familie

22

Erster Brief

für alle Freundschaft, die Sie für mich gehabt! Ich bitte Sie um Vergebung, Wenn ich Sie jemals wider meinen Willen beleidiget habe. Ich hoske, daß Sie alle das kleine Andenken, daß ich Ihnen vermacht habe, von einer Person annehmen werden, die die zärtlichste Freundschaft für Sie mit in ihr Grab nimmt. Ich empfehle Ihnen meine lieben Kinder, insonderheit bitte ich meine Schwiegerinnen, diejenige Freundschaft, die Sie für mich gehabt, meiner Tochter zu schenken. Zum Beschluß danke ich Dir nochmals, mein Geliebter! für alle Zärtlichkeit, die Du für mich gehabt hast, und bitte Dich

um dieser Zärtlichkeit willen, Dich

23

an Ihren Herrn Gemal.

nicht zu sehr zu kränken; sondern Dich mit der Hofnung aufzurichten, daß Du bald wiederum vereinigt seyn wirst mit Deiner zärlichen und ganz getreuen Gemahlin, Freundin und Dienerin.

Den eingeschlossenen Brief bitte meiner Tochter zu geben, wenn Du glaubst, daß sie fähig seyn wird, meinen Verlust zu empfinden.

24

25

Zweyter Brief

an Ihre Tochter.

Meine liebe Tochter!

Man hat mich allezeit beschuldigt, daß ich Dich mehr, als Deinen Bruder liebte, käugnen kan ich es nicht, haß meine Beschäftigung mit

26

Zweyter Brief

Deiner Erziehung, zu der ich verbunden zu seyn glaubte, bey mir eine gewisse Neigung gegen Dich erweckte, die ich nicht i gegen Deinen Bruder empfand; allein dieses ausgenommen, Habe ich meine lieben Kinder gleich zärtlich geliebt. Ich war gleich entschlossen, den süßen Namen einer Mutter dadurch zu verdienen, daß ich Dir grosse und Deinem Stande würdige Gesinnungen beyzubringen suchte- Aber das gütigste Wesen hat es nicht für gut gefunden, daß ich diesen Vorsatz vollenden solte. Der HERR nimmt mich von der Welt, da Du Dich annoch in einem Alter befindest, in welchem Du meinen Verlust gar nicht, oder doch nur sehr schwach empfinden kanst. Hierin, wie in allen andern

27

an Ihre Tochter.

Dingen müssen wir den Willen GÖttes verehren; er weiß besser, was uns heilsam ist, als wir es selbst wissen. Vielleicht hat er mich nicht fähig genug zu Deiner Erziehung gefunden. Die einzige Gnade, um die ich ihn anflehe, ist diese: Daß er den guten Character befestigen möge, den ich glaube bey Dir bemerkt zu haben. Er segne eine jede Bemühung zu Deiner Erziehung! Deine vornehmste Sorge sey, Dich nie der Gnade des Allmächtigen unwürdig zu machen-Liebe

GÖtt; setze Dein ganzes Vertrauen auf ihn! Diejenige verläßt er nie, die ihn fürchten. GÖtt ist der beste Freund, den wir finden können, und der Einzige, der alle, auch unsere

28

Zweyter Brief

geheimsten Handlungen, ficht. Me viele Mühe giebt man sich in der Welt, um denen zu gefallen, von denen man Wünscht geachtet zu werden! und wie viel mehr ist man dem schuldig, von dem allein unsere geistliche und irdische Wohlfahrt abhängt? Ueberlege, daß Du allezeit von der Gegenwart GÖttes umgeben bist, und daß er, unsere ganze Glückseligkeit, sowol in dieser, Is in der künftigen Welt, allein in seinen Händen hat! Versäume niemals das Gebeth! Dieses ist das einzige Mittel, uns mit der wahren Quelle unserer Glückseligkeit zu unterhalten. Wie sehr würde sich ein Unterthan geehrt finden, wenn es ihm erlaubt wäre, sich allezeit mit seinem Landesherrn vertraut zu unkerreden! Würde er diese Ehre versäu-

29

an Ihre Tochter.

men? und doch sind die Könige dieser Welt nur Menschen; fie können uns nicht in allen unfern Bedürfnissen helfen. Uns geringen Geschöpfen hat der HERT der Welt erlaubt, daß wir mit ihm reden dürfen, so oft wir nur wollen; mit ihm, von dem alles in dieser und in der künftigen Welt abhängt. Wir müssen uns seiner Güte nicht dadurch unwürdig machen, daß wir dieselbe gering achten. Bringe keinen Tag zu, meine Geliebte! ohne am Abend eine Untersuchung Deiner Handlungen anzustellen! halte einen irden Tag Deines Lebens für verlohren, an welchen Du nicht über Deine Leidenschaften einen Sieg erkämpft hast; Annoch bist Du zu jung, als daß ich bemerken

könnte, zu welcher Leidenschaft Du am

30

Zweyter Brief

mehresten geneigt bist; aber sey täglich aufmerksam auf Deine Handlungen; bitte GÖtt, daß er Dir Dein Herz aufdecke, und erwirb Dich mit demselben bekannt machen. Es ist kein Mensch, der nicht zu diesem oder jenem Laster eine stärkere Neigung als zu den übrigen hatte; und diese Neigung ist es eben, gegen welche wir am mehresten kämpfen müssen. Endlich können wir dieselbe unter unsere Herrschaft bringen. Aber auch hier haben wir den Beystand GÖttes nöthig, ohne welchen wir nicht fähig sind, diesen

fürchterlichen Feind au besiegen. Wenn Du meinen Rach folgen wirst: so bin ich gewiß, daß Du allezeit vollkommen glücklich seyn wirst. Sollte es auch GOTTes Wille seyn, Dich in dieser Welt viele Wider-

31

an Ihre Tochter.

wärtigkeiten erfahren zu lassen, so wird dieses doch Deiner wahren Glückfeeligkeit nichts schaden. Du weißt, daß in dieser Welt nichts vollkommen ist, und daß GOTT alles zu unserm Besten macht. Lebst Du im Gegentheile in einer völligen Zufriedenheit: so muß dieses Dein Herz um desto mehr mit dem verbinden, der hievon die einzige Quelle ist. Wenn Du Deine Pflichten gegen GOTT erfülltest: so habe ich nicht nöthig, Dir die übrigen zu empfehlen. Es folgt von selbst aus der Liebe GOTTes, daß man mit Vergnügen seinen Befehlen gehorcht, und unter diesen ist die Liebe des Nächsten, der Gehorsam gegen unsere Eltern und gegen diejenige, die uns zu befehlen haben, vorzüglich wichtig. Ich nehme demnach von

32

Zweyter Brief an Ihre Tochter.

Die den letzten Abschied, meine geliebte Tochter! und schliesse damit, daß ich Dich bitte, niemals Meinen Rath zu vergessen; damit ich die Freude haben kan, Dich dereinst vor GOTT wieder zu sehen, und ihn ewig zu preisen. Ich sterbe als Deine zärtliche und ganz ergebene Mutter.